

**T.C.
ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**KÜTAHYA BELEDİYESİ MUSTAFA HAKKI YEŞİL KÜTÜPHANESİ
EL YAZMALARI KOLEKSİYONUN'DAKİ 161 (24343) NUMARALI
ŞİİR MECMUASININ MESTAP'A GÖRE TASNİFİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SAADET KÜÇÜKAYDIN

**DANIŞMAN
PROF. DR. İBRAHİM HALİL TUĞLUK**

ADİYAMAN, 2025

ÖZET

KÜTAHYA BELEDİYESİ MUSTAFA HAKKI YEŞİL KÜTÜPHANESİ EL YAZMALARI KOLEKSİYONUN'DAKİ 161 (24343) NUMARALI ŞİİR MECMUASININ MESTAP'A GÖRE TASNİFİ

Saadet KÜÇÜKAYDIN

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Adıyaman Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 09/2025, Sayfa: 399

Danışman: Prof. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK

Klasik Türk edebiyatı geleneği içerisinde, manzum ve mensur edebi ürünlerin günümüze kadar ulaşmasını sağlayan mecmualar, edebiyat tarihi açısından önemli kaynaklardır. Klasik Türk edebiyatı şiir ağırlıklı bir edebiyat olması nedeniyle şiir mecmuaları, şairlere ve şiir metinlerine ulaşılabilmesi yönünden yardımcı kaynaklardır. Şiir mecmuaları, edebiyat tarihinde, biyografi kaynaklarında yer bulmamış; çeşitli sebeplerle unutulmuş veya ismi hiç duyulmamış şairleri tespit ederek edebi metinlerin tamamlanmasına kaynaklık etmişlerdir. Bu çalışmada, “Kütahya Belediyesi Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi El Yazmaları Koleksiyonundaki 161 (24343) numaralı şiir mecmuasının tanıtımı yapılmıştır. Mecmua hacim açısından olduğu kadar, içindeki şairler, şiirler, şiir mecmuası özelliği taşıması, Divanlarda bulunmayan şiirleri içermesi, farklı nazım şekilleri ve türlerde şiirler barındırması gibi özellikleriyle mecmua türü içerisinde önemli bir eser olup edebiyat tarihi ve edebi metinler açısından da kıymetlidir. Çalışmada müstensih ve istinsah tarihi hakkında herhangi bir bilginin olmadığı şiir mecmuasının transkripsiyonlu metni ve MESTAP'a göre tasnifi yer almaktadır.

Çalışmamız giriş ve üç bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmında; mecmuanın tanımı, sınıflandırılması ve edebiyat tarihi açısından önemine yer verilmiştir. Birinci bölümde mecmuanın tanıtımı ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. İkinci bölümde metnin çeviri yazısı verilmiştir. Üçüncü bölümde MESTAP tablosuna yer verildi. Çalışma, sonuç ve bibliyografya bölümü ile sona ermektedir.

Anahtar Kelimeler: Klâsik Türk Edebiyatı; Mecmua; Şiir mecmuası; MESTAP; Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi 161(24343).

ABSTRACT

CLASSIFICATION OF THE POETRY COLLECTION NUMBERED 161 (24343) IN THE KÜTAHYA MUNICIPALITY MUSTAFA HAKKI YEŞİL LIBRARY MANUSCRIPT COLLECTION ACCORDING TO MESTAP

Saadet KÜÇÜKAYDIN

Department of Turkish Language and Literature

Adıyaman University, Graduate Education Institute, 09/2025, Page: 399

Supervisor: Prof. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK

Within the tradition of classical Turkish literature, journals, which have enabled the survival of literary works in verse and prose to the present day, are important sources for literary history. Because classical Turkish literature is predominantly a poetry-based literature, poetry journals are helpful resources for accessing poets and their texts. Poetry magazines have become a source for the completion of literary texts by identifying poets who have not found a place in literary history or biography sources, who have been forgotten for various reasons, or whose names have never been heard of. This study presents the poetry journal numbered 161 (24343) in the Kütahya Municipality Mustafa Hakkı Yeşil Library Manuscript Collection. The journal is a significant work within the journal genre not only in terms of its volume, but also in terms of its poets, poems, its distinctiveness as a poetry journal, its inclusion of poems not found in the Divans, its diverse verse forms, and its genres. It is also valuable in terms of literary history and literary texts. The study includes the transcribed text of the poetry journal, which lacks any information on its scribe or copying history, and its classification according to MESTAP.

Our study consists of an introduction and three sections. The introduction covers the definition, classification, and significance of the journal in terms of literary history. The first section provides a detailed introduction to the journal. The second section provides a transcription of the text. The third section includes the MESTAP table. The study concludes with a conclusion and bibliography.

Keywords: Classical Turkish Literature; Poetry journal; MESTAP; Mustafa Hakkı Yeşil Library 161(24343).

ÖN SÖZ

Klasik Türk Edebiyatının önemli derlemeleri arasında sayabileceğimiz mecmualar edebiyat tarihine önemli katkılar sağlamaktadır. Mecmua ile ilgili yapılan tanımlamalar ve konu ile ilgili yapılan çalışmalar göz önünde bulundurulduğunda; tanımlamaların ve açıklamaların kesiştiği noktanın “toplanmış, birikmiş” anlamı üzerinde yoğunlaştığı görülecektir. Bu da bize ‘mecmua’ kavramının “farklı araştırmacılar tarafından bir araya getirilmiş, toplanmış eserler” Mecmualar; şiir mecmualar, nazire mecmuaları, güfte mecmuaları şeklinde sıralanmaktadır. Mecmua türleri arasında Klasik Türk edebiyatı açısından en önemli olanlarından biri şiir mecmualarıdır.

Şiir mecmualar ile ilgili pek çok lisansüstü tez yazılmış ve yazılmaktadır. Şiir mecmuaları, divanı bulunmayan şairlerin şiirleriyle divanı bulunan şairlerin divanına girmemiş şiirlerini gün yüzüne çıkarmaya kaynak olarak değerlendirilmesinde önemli bir etken olarak görülmektedir. Ayrıca şiir mecmualarında tezkireler ve biyografik bilgilerde adı geçmeyen şairlerin şiirlerine rastlanabilir. Şiir mecmuaları kişisel zevk ve beğenileri yansıtmakla, dönemin sanat ve edebiyat anlayışını yansıtmaya açısından oldukça önemlidir. Hali hazırda MESTAP (Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi) gibi dijital veri tabanlı projelerle sistematikleştirilen mecmua çalışmaları, edebiyat tarihine katkı sunmaya devam ediyor ve devam edecektir. Son yıllarda inceleme ve çeviri tarzı çalışmaların yoğun bir şekilde arttığı görülmektedir. Bu çalışmaları bir sistem üzerinde toplayarak araştırmacılara katkı sağlamak amacıyla 2011 yılında Fatih KÖKSAL’ın öncülüğünde başlatılmıştır.

Bu çalışmada Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi El Yazmaları Koleksiyonundaki 161 (24343) numaralı şiir mecmuasının transkripsiyonlu metni ve Şiir Mecmualarının Sistematik Tasnifi’ne (MESTAP) göre tasnifi yer verilmiştir. Çalışmayla bilinmeyen şairleri, divanları bulunan şairlerin divanına girmemiş şiirleriyle divanları olamayan şairlerin şiirlerini gün yüzüne çıkarmak ve mecmuayı araştırmacıların hizmetine sunmaktır. Taradığımız mecmua 106 varaktan oluşmakta olup içerisinde 142 şaire ait 699 şiir yer almaktadır. Tamamen manzum parçalardan oluşmakta olup muhtelif nazım şekilleriyle oluşturulmuş şiirleri içermektedir. Müstensih ve istinsah tarihi belli olmayan mecmuanın içerisinde XV., XVI., XVII., XVIII., XIX. yüzyıllarda yaşamış şairlere yer verilmektedir. Ancak mecmuada daha çok XVII. ve XVIII. yüzyıllara ait şiirlere yer verilmiştir. Bu da bize mecmuada mahallileşmenin, Sebk-i Hindi’nin ve özellikle Hikemi tarzının etkilerinin olduğu görülmektedir.

Çalışmamız giriş ve üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmamızın giriş kısmında mecmuanın tanımı, sınıflandırılması ve Türk edebiyatı tarihi açısından önemi genel çizgileriyle ele alındı. Birinci bölümde ilk olarak eserin nüsha tasvifi yapılarak mecmua tanıtıldı. Ardından mecmuada şairlerin şiirleri tespit edilerek, şairlerin yaşadıkları yüzyıl, şiirlerin mecmuadaki varak numarası, şiir sayısının yer aldığı bir tablo ile şiirlerde şair ve şiir dizini verildikten sonra çalışmamızın asıl konusu olan metin incelemesine geçildi. Metin incelemeleri; tertip ve muhteva hususiyetleri şeklinde ele alınarak değerlendirildi. Mecmuada yer alan zemin şiirlerin nazım biçimleri ve türleri hakkında bilgi verildi. İkinci bölümde mecmuanın transkripsiyonlu metni verilerek mecmuada bulunan şairlerin şiirleri yayınlanmış divanlarla karşılaştırılıp farklılıklar ve divanlarda bulunmayan şiirler dipnotta belirtilmiştir. Üçüncü bölümde ise mecmuanın Mestap tablosuna yer verilmiştir.

Mecmua muhteva açısından ön plana çıkan özellikleri ile ele alındı. Klasik şiirin genel muhtevasına uygun olarak mürettib'in derlediği eser yer yer mahallileşme ve Sebk-i Hindi etkisi olmakla birlikte asıl hikemi tarzın ön plana çıktığı görülmektedir. Dil ve üslup açısından özellikle hikemi ağırlıklı şiirlerde şairin edebi üslubu ve sanatının Nâbî Mektebi ekolüne olan etkisi mecmuadan verilen örneklerle ortaya konulmaya çalışıldı. Metinde yer alan şiirlerin varak numaraları varağında başladığı yerde verildi. Mürettib'in eserdeki her bir şiir için ayrı ayrı başlıklar kullanarak şiirlerini derlediği görülmektedir.

Mecmuada mahlaslar genelde şiirinde son bendinde yer almaktadır. Ancak bazı şiirlerde ve tahmisi yapılan zemin şiirlerdeki mahlasın ise son bentten bir önceki bentte yer aldığı görülmektedir. Mecmuada okunmayan okunmayan varak sayfaları dipnotta belirtilip, okunmayan kelimeler ise [...] ile gösterildi. Başlıkların üzerine şiir numarası verilerek, şiirin bulunduğu varak numarası da şiirin başında [] köşeli parantez içerisinde verildi. Şiirdeki bentlerin her biri doğal sayılarla gösterilerek yazıldı. Şiirlerde geçen Arapça ve Farsça şiirler aslına uygun şekilde değerlendirilip dipnotta belirtildi.

Mecmuada mürettibe ait düzeltmeler dikkate alınarak metne yansıtıldı ve değiştirilen kelime ve ifadeler dipnotta gösterildi. Mecmuada bazı şiirlerin beyit sıralamaları, şiirleri karşılaştırılan divandaki şiirlerin beyit sıralamalarıyla uyuşmadığı veyahut eksik, fazla beyitlerin olduğu tespit edilerek dipnotta belirtilmiştir. Metinde tespit edilen şairlerin şiirleri, tespit edildiği divanlarındaki şiirleriyle karşılaştırılarak şiirler arasındaki farklılıklar dipnotta gösterildi. Tezimin son kısmında ise sonuç bölümü ve tez yazarken çalışmada yararlanılan kitap, tez, makale, mecmua vs. "Kaynaklar" başlığı altında alfabetik olarak sıralandı.

Çalışmada, birikimiyle önümü aydınlatan saygıdeğer hocam Prof. Dr. İbrahim Halil Tuğluk’a teşekkürlerimi sunarım. Çalışmam boyunca sabırla bana destek veren aileme teşekkürlerimi sunarım.

Saadet KÜÇÜKAYDIN

Adıyaman-2025

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgileri için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Adıyaman Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

Saadet KÜÇÜKAYDIN

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
BAŞLIK SAYFASI	i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLOLAR DİZİNİ.....	xi
GÖRSELLER DİZİNİ.....	xiii
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	xviii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xix
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Mecmuanın Tanımı ve Tarihsel Gelişimi.....	1
1.2. Mecmuaların Sınıflandırılması	2
1.3. Şiir Mecmuaları.....	5
1.4. Mecmuanın Önemi ve Günümüz Araştırmacılara Sağladığı İmkânlar	6
1.5. Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP).....	7
2. KÜTAHYA BELEDİYESİ MUSTAFA HAKKI YEŞİL KÜTÜPHANESİ EL YAZMALARI KOLEKSİYONUN'DAKİ 161 (24343) ŞİİR MECMUASININ TANITILMASI.....	9
2.1.Mecmuanın Genel Özellikleri.....	9
2.2. Mecmuanın Fiziki Özellikleri.....	9
2.3. Tertip Hususiyetleri ve Muhteva Özellikleri.....	10
2.4. Mecmuada Şiiri Bulunan Şairler, Yaşadığı Yüzyıl, Şiirlerinin Nazım Biçimleri, Şiir Sayıları ve Varak Numaralarına Göre Dağılımı	13
2.5. Mecmuada Şiiri Bulunan Şairlerin Yaşadıkları Yüzyıllara Göre Dağılımı....	20
2.6. Mecmuada Kullanılan Aruz Kalıpları.....	23

2.7. Mecmuada Kullanılan Nazım Şekilleri	24
2.8. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yöntem.....	24
3. KÜTAHYA BELEDİYESİ MUSTAFA HAKKI YEŞİL KÜTÜPHANESİ EL YAZMALARI KOLEKSİYONUN'DAKİ 161 (24343) NUMARALI ŞİİR MECMUASININ ÇEVİRİ YAZI METNİ	27
4. KÜTAHYA BELEDİYESİ MUSTAFA HAKKI YEŞİL KÜTÜPHANESİ EL YAZMALARI KOLEKSİYONUN'DAKİ 161 (24343) NUMARALI ŞİİR MECMUASININ MESTAP'A GÖRE TASNİFİ	296
5. SONUÇ	392
KAYNAKÇA.....	394
ÖZ GEÇMİŞ	

TABLÖLAR DİZİNİ

	Sayfa
Tablo 2.1. Mecmuada şiiri bulunan şairler, yaşadığı yüzyıl, şiirlerinin nazım biçimleri/birimler şiir sayıları ve varak numaralarına göre dağılımı.....	13
Tablo 2.2. Şairlerin yaşadığı yüzyıla göre dağılımı.....	20
Tablo 2.3. Mecmuada kullanılan aruz kalıpları	23
Tablo 2.4. Mecmuada kullanılan nazım biçimleri	24
Tablo 2.5. Metin çevirisinde kullanılan özel işaretler.....	26

GÖRSELLER DİZİNİ

	Sayfa
Görsel 3.1.....	36
Görsel 3.2.....	43
Görsel 3.3.....	46
Görsel 3.4.....	48
Görsel 3.5.....	48
Görsel 3.6.....	63
Görsel 3.7.....	64
Görsel 3.8.....	89
Görsel 3.9.....	129
Görsel 3.10.....	132
Görsel 3.11.....	133
Görsel 3.12.....	134
Görsel 3.13.....	134
Görsel 3.14.....	135
Görsel 3.15.....	136
Görsel 3.16.....	136
Görsel 3.17.....	137
Görsel 3.18.....	137
Görsel 3.19.....	139

Görsel 3.20.....	140
Görsel 3.21.....	141
Görsel 3.22.....	142
Görsel 3.23.....	143
Görsel 3.24.....	150
Görsel 3.25.....	152
Görsel 3.26.....	198
Görsel 3.27.....	238
Görsel 3.28.....	240
Görsel 3.29.....	240
Görsel 3.30.....	252
Görsel 3.31.....	254
Görsel 3.32.....	271
Görsel 3.33.....	271
Görsel 3.34.....	275
Görsel 3.35.....	286
Görsel 3.36.....	290
Görsel 3.37.....	291
Görsel 3.38.....	292

ÇİZELGELER DİZİNİ

	Sayfa
Çizelge 4.1.....	296
Çizelge 4.2.	297
Çizelge 4.3.....	298
Çizelge 4.4.	299
Çizelge 4.5.....	302
Çizelge 4.6.....	303
Çizelge 4.7.....	304
Çizelge 4.8.....	305
Çizelge 4.9.....	306
Çizelge 4.10.....	307
Çizelge 4.11.....	308
Çizelge 4.12.....	309
Çizelge 4.13.....	310
Çizelge 4.14.....	311
Çizelge 4.15.....	312
Çizelge 4.16.....	313
Çizelge 4.17.....	314
Çizelge 4.18.....	315
Çizelge 4.19.....	316

Çizelge 4.20.....	317
Çizelge 4.21.....	318
Çizelge 4.22.....	319
Çizelge 4.23.....	320
Çizelge 4.24.....	321
Çizelge 4.25.....	322
Çizelge 4.26.....	323
Çizelge 4.27.....	324
Çizelge 4.28.....	325
Çizelge 4.29.....	326
Çizelge 4.30.....	327
Çizelge 4.31.....	328
Çizelge 4.32.....	329
Çizelge 4.33.....	330
Çizelge 4.34.....	331
Çizelge 4.35.....	332
Çizelge 4.36.....	333
Çizelge 4.37.....	335
Çizelge 4. 38.....	336
Çizelge 4.39.....	337
Çizelge 4.40.....	338

Çizelge 4.41.....	339
Çizelge 4.42.....	340
Çizelge 4.43.....	341
Çizelge 4.44.....	342
Çizelge 4.44.....	343
Çizelge 4.45.....	344
Çizelge 4.46.....	345
Çizelge 4.47.....	346
Çizelge 4.49	344
Çizelge 4.50.....	345
Çizelge 4.51.....	346
Çizelge 4.52.....	347
Çizelge 4.53.....	348
Çizelge 4.54.....	349
Çizelge 4.55.....	350
Çizelge 4.56.....	351
Çizelge 4.57.....	352
Çizelge 4.58.....	353
Çizelge 4.59.	354
Çizelge 4.60.....	355
Çizelge 4.61.....	356

Çizelge 4.62.....	357
Çizelge 4.63.....	358
Çizelge 4.64.....	359
Çizelge 4.65.....	360
Çizelge 4.66.....	361
Çizelge 4.67.....	362
Çizelge 4.68.....	363
Çizelge 4.69.....	364
Çizelge 4.70.....	365
Çizelge 4.71.....	366
Çizelge 4.72.....	367
Çizelge 4.73.....	368
Çizelge 4.74.....	369
Çizelge 4.75.....	370
Çizelge 4.76.....	371
Çizelge 4.77.....	372
Çizelge 4.78.....	373
Çizelge 4.79.....	374
Çizelge 4.80.....	375
Çizelge 4.81.....	376
Çizelge 4.82.....	377

Çizelge 4.83.....	378
Çizelge 4.84.....	379
Çizelge 4.85.....	380
Çizelge 4.86.....	381
Çizelge 4.87.....	382
Çizelge 4.88.....	383
Çizelge 4.89.....	387
Çizelge 4.90.....	385
Çizelge 4.91.....	386
Çizelge 4.92.....	387
Çizelge 4.93.	388
Çizelge 4.94.....	389
Çizelge 4.95.....	390
Çizelge 4.96.....	391

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

bk.	: Başka
bk.	: Bakınız
C	: Cilt
çev.	: Çeviren
D	: Divan
Drl.	: Derleyen
ed.	: Editör
haz.	: Hazırlayan
M	: Mecmua
MESTAP	: Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi
mm.	: Milimetre
no.	: Numara
s.	: Sayfa
S	: Sayı
stn.	: Sütun
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TDK	: Türk Dil Kurumu
vb.	: Ve benzeri
vs.	: Vesaire
yp.	: Yaprak
yy.	: Yüzyıl
yz.	: Yazma

1. GİRİŞ

1.1. Mecmuanın Tanımı ve Tarihsel Gelişimi

Sözlükte cem‘ masdarından türeyen, “macāmī‘, mecma‘, cāmi‘” gibi aynı kökten türemiş kelimelerle Osmanlı Türkçesinde ‘cüzdan, defter ve ceride’ isimleri ile aynı manada kullanılan mecmūa; “dağınık şeyleri toplayıp bir araya getirip toplamak” anlamında kullanılmaktadır. Mecmūalar birden fazla şaire ait çeşitli şekil ve genişlikteki şiirlerden oluşan derleme kitaplardır. “Kāmūs-ı Türkî’de “mecmua” toplayıp biriktirilmiş, tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi” diye tanımlamıştır (Sami, 2017: 689). Lügatlarda “1. Bir araya toplanmış tertip ve tanzim edilmiş şeylerin tümü. 2. Seçkin yazılardan bir araya getirilen yazma kitap. 3. Dergi” olarak tanımlamıştır (Develioğlu, s:772). “1. Toplanmış, bir araya getirilmiş. 2. Seçilmiş yazılardan bir araya getirilmiş kitap, mecmū‘ a. 3. Dergi. 4. Cönk, şiir antolojisi” şeklinde tanımlamıştır (Kanar, 2019: 1405). Anlamlarıyla karşımıza çıkan mecmua kavramı, mecmua ile ilgili yapılan ilmî çalışmalarda da şu şekilde ele alınmıştır: “Klasik Türk şiirine kaynaklık eden “mecmua” cem‘ kökünden gelip, Arapça bir kelime olup bir araya getirmek, derlemek, toplamak” şeklinde ifade edilmektedir. (Kut, 1986: 170). “Mecmūa, cem‘ kökünden gelip Arapça bir kelime olup, “toplanmış, bir araya getirilmiş, toplanıp biriktirilmiş; tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi. Seçilmiş eserlerden toplanıp bir araya getirilmiş kitap” şeklinde tanımlamaktadır (Aydemir, 2007: 122). “Mecmūa, cem‘ (toplama, bir araya getirme) kökünden gelip mef’ül bābından müennes (dişil) olan Arapça bir kelimedir. “Bir araya toplanıp, biriktirilmiş” anlamına gelir” şeklinde tanımlamaktadır (Köksal, 2012: 425). “Arapça menşeli olan bu kavramın daha çok farklı şairlere ait şiirlerle oluşturulmuş kitapların, düzenleyenin zevkine ve fikrine uygun olarak kullanılması” şeklinde tanımlanmaktadır. (Kurtoğlu, 2008, s: 25).

Türk edebiyatında önemli bir yere sahip olan mecmualar, çeşitli şekil ve hacimlerdeki farklı konulardan nesir ve şiirlerden bir araya getirilen kitaplar olup, bir veya daha fazla şaire/yazara aittir. Eserler derleyicinin zevkine hitaben oluşturulmuştur. Tarihsel süreçte ilk örnekleri XV. yüzyıldan itibaren görülmeye başlayan mecmualar, XVI. yüzyıldan sonra artış sağlayıp konu ve içerik bakımından zenginleşmiştir (Acar, 2022: 2).

Onlarca yıl yapılan benzer araştırma yöntemleriyle, benzer konular etrafında dönüp durduktan sonra yaklaşık son 10-15 yıldan beri gelişmeye başlayan Klasik Türk edebiyatı araştırmalarının, uzun bir süre değersizleştirilen ve ötelenen; en azından hak ettiği değeri görmeyen mecmualar vardır. 1920’li yıllarda Klasik Türk edebiyatı sahasındaki

araştırmaların daha yeni başladığı bilinmektedir. Ali Canib Yöntem, mecmuaların edebiyat tarihi açısından haiz olduğunu iki makaleyle ortaya koymaya çalışmıştır (Yazar, 2013, s:602). Ali Canib, mecmualarda bir eserin en eski metnine ulaşılabildiği için bu eserlerin araştırmacılar tarafından hızlı, kişisel hükmler vermekten menettiğini söyler. Ayrıca mecmualar içinde yer alan şairler hakkında abartılı övgülerin bizi yanıltacağını bu sebeple daha doğru fikir edinebilmek için onun döneminde kaleme alınmış eserlerin, şairlerin ve onlara ait şiirlerin popülaritesini ve yazıldıkları dönemin edebi beğenisini yansıtmaya gibi bir işleve sahip olduğu söylenmektedir (Gıynaş, 2011, s:247). Bunun yanında kültür tarihi ve edebiyat tarihi açısından mecmuaların önemi, kişisel mecmuaların değeri; fetva ve büyük mecmuaları ile mecmualar konusundaki projeler üzerinde de durulmuştur (Yazar, 2013, s:603-604).

1.2. Mecmuaların Sınıflandırılması

Mecmalar, klasik edebiyat araştırmalarına kaynaklık eden önemli eserlerdir. Mecmaların içeriğinde birçok farklı türde ve biçimde eser bulunduğu gibi, tek bir şekle ve tre sahip mecmlara da bulunmaktadır. Bu türler derleyicinin edebi zevkiyle bir araya getirildiği bir not defteri olarak tasarlanmakta ve bu muhakemeler neticesinde şiir, fetva, nazire vb. gibi mecma türleri ortaya çıkmıştır. Bugüne kadar yapılan taramalardan yola çıkılarak birtakım tasnif taramaları yapılmış ve mecmlar çeşitli şekillerde sınıflandırılmıştır.

Bu anlamda araştırmacılardan Agh Sırrı Levend ile Güney Kut'un tasniflerini sıralayabiliriz:

Agah Sırrı Levend'in Tasnifi:

- I. Nazire mecmaları,
- II. Meraklılarınca bir araya getirilmiş, birer antoloji niteliğinde seçme şiir mecmaları,
- III. Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmalar,
- IV. Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmalar,
- V. Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları içeren mecmualar.

Günay Kut'un Tasnifi:

- I. Nazire mecmuaları,
- II. Seçme şiir mecmuaları,
- III. Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya gelmesi ile oluşan mecmualar, (Mecmûa-i edebiye, Mecmûa-i tevârih, Mecmûa-i muâmmeyât, Mecmûa-i münşe'ât, Mecmûatü'r-res'i'l)
- IV. Karışık mecmualar, (Bu tür mecmualar nazım, nesir karışık olabileceği gibi Arapça, Türkçe ve Farsça gibi değişik dillerde de yazılmış olabilir).
- V. Tanınmış kişilerce veya derleyeni belli kişilerce hazırlanmış mecmualar. (Nasırlioğlu, 2017, s: 2-3).

Yaşar Aydemir mecmuaları ana hatlarıyla:

- I. Nazire mecmualar,
- II. Antoloji niteliğindeki seçme şiir mecmuaları,
- III. Türlü konularda risalelerin bir araya getirilmesiyle ortaya çıkan mecmualar,
- IV. Aynı konudaki eserleri içine alan mecmualar; tababet, ilahiyat gibi,
- V. Tanınmış kişilerce hazırlanmış, yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmualar (Aydemir, 2007, s: 123).

Mehmet Gürbüz ise doktora tezinde ve “Şiir Mecmuaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi” adlı yazısında mecmuaları ve daha özelde şiir mecmuaları ana başlıklarıyla şu şekilde tasnif etmiştir:

1. Şiirlerin şekil özelliklerine göre oluşturulan şiir mecmualar (gazel mecmuaları, matla mecmuaları, beyit mecmuaları, mısra mecmuaları, kaside mecmuaları gibi).
2. Şiirlerin konularına göre oluşturulan şiir mecmualar (tarih mecmuaları, na't mecmualar, muamma mecmuaları, şehrengiz mecmuaları, lugaz mecmuaları, medhiye mecmualar gibi).
3. Nazire mecmuaları

4. Şairlerin mensubiyeti/aidiyeti esasına göre oluşturulan mecmualar (aynı zümreye mensup şairlerin şiirlerini toplayan mecmualar, aynı milliyete mensup, aynı coğrafya ve şehirde yaşamış şairlerin şiirlerini bir araya getiren mecmualar).
5. Belirli şairlerin divanlarını/şiirlerini bir mensubiyet ilişkisi gözetmeksizin bir araya getirmeyi amaçlayan mecmualar.

Bir diğer sınıflandırma ise Atabey Kılıç'a aittir. Atabey Kılıç mecmuaları “Mecmua Tasnifine Dair” adlı yazısı altında şu şekilde sınıflandırmıştır:

1. Cilt ve tertip hususiyetleri bakımından mecmualar,
 - 1.1.Tertip durumuna göre mecmualar (mürettep mecmualar, mürettep olmayan mecmualar),
 - 1.2.Mürettep durumuna göre mecmualar (mürettebi bilinen mecmualar, mürettebi bilinmeyen mecmualar),
 - 1.3.Aynı zümreye mensup şahsiyetlerin eserlerinin toplandığı mecmualar,
2. Şekil bakımından,
 - 2.1.Manzum metinler mecmualar (kaside mecmuaları, nazire mecmuaları, gazel mecmuaları, güfte mecmualar gibi),
 - 2.2.Mensur metinler mecmuaları (fetva mecmuaları, lugaz mecmualar gibi).
 - 2.3.Karışık manzum ve mensur eserler mecmuaları (fevayid ve eş'âr mecmuaları gibi).
3. Dil bakımından
 - 3.1.Arapça mecmualar
 - 3.2.Farsça mecmua
 - 3.3.Türkçe mecmualar
 - 3.4.Çok dilli mecmualar
4. Muhteva bakımından
 - 4.1.Din,
 - 4.2.Tasavvuf
 - 4.3.İlm-i nücum / fal ve remil
 - 4.4.Hezel ve hiciv,
 - 4.5.Musiki,
 - 4.6.Edviye

4.7.Hat ve kitâbet,

5. Şahısların tertip ettiği veya şahıslar için tertip edilen mecmualar (Acar, 2020, s: 3-4-5).

Kütüphanelerimizdeki mecmualar üzerine yapılan taramalar bu şekilde devam ettikçe bu alandaki tasnif görüşleri de artarak edebiyat kültür ve tarihimize ışık tutacaktır.

1.3. Şiir Mecmuaları

Divan Edebiyatına kaynaklık eden eserler arasında şiir mecmuaları daima özel bir mevkie konulmuştur. Yazma eser bulunduran çeşitli yurtiçi ve yurtdışı kütüphanelerinde “mecmua” adı altında, *mecmūatū ‘n-nezāir*, *mecmūaa-i edviye*, *mecmua-i eş‘ār* ve *mecmūa-i devāvīn* vb. diye isimlendirilen türleriyle karşılaşmak mümkündür. İsimlerinden de anlaşılacağı üzere bu yazmalar ya belli bir konuyu esas almak veyahut beğenilen manzumeleri bir yerde toplamak amacıyla tertiplenmişlerdir. Bu yazıda bir mecmūa-i eş‘ar (şiir mecmuası) ele alınacağından bu türe giren eserlerin edebiyatımız açısından önemini kısaca vurgulamak faydalı olacaktır;

Şiir mecmualarını genellikle edebi zevki olan biri düzenler. Bu aynı zamanda o dönemin ortak edebi zevkini de anlamada önemli ipuçları verir. Dolayısıyla hangi şairlerin ve hangi eserlerin daha çok beğenildiği hususunu ortaya koyarlar. Tertiplendiği yüzyıldan başka önceki asırlarda yaşamış muhtelif şair ve eserleri bünyelerine aldıkları için, geçmişten o zamana kadar revaşa kalabilmiş olan edebi eserleri ve edebi kişilikleri de günümüze aktarmış olurlar. İsmi edebiyat tarihlerine girmemiş, bilinmeyen şairler ve eserler bu tür mecmualarda görülebilir. Yine edebiyat tarihi için önemli bir husus da bazı şairlerin karanlıkta kalmış yönlerine ışık tutarak teknik bilgilerin buralarda olabileceğidir. Bu sayede eksik bilgileri tamamlama imkânı sağlar (Kahraman, 1992: 81-85).

Şiir mecmuaları, edebiyat tarihi açısından tezkireler ve benzeri eserler yanında önemli kaynaklardır. Kütüphanelerde bulunan pek çok mecmua, eserleri günümüze gelmemiş veya divanı tertip edilmemiş şairlerin şiirlerini tespit etmeyi, hepsinden önemlisi şiirin seyrini takip edebilmeyi sağlar. Zira bu mecmualar, genellikle şiirden anlayan, şiir zevki olan kişiler tarafından tertip edilmiştir. Bu yargının doğruluğu mecmualara alınan şiirlere bakıldığında daha iyi anlaşılacaktır. Mecmualara alınan şiirlerde, mürettibin eğitimi, bilgisi, zevki ve meşrebi önemli bir ölçüttür. Ancak kişisel zevk ve ilgi yanında toplumun beğenisi de bir şiirin değerini belirler. Bu bakımdan mecmualar tertip edildiği dönemlerin şiir zevki ve

beğenilen şairler hatta onların en beğenilen şiirleri hakkında bize net ipuçları verirler (Tunç, 2005: 12-13).

Aynı ve farklı yüzyıllarda yaşamış şairlere ait manzumeleri barındıran şiir mecmuaları; klasik edebiyatta önem arz etmektedir. Şairlerin divanlarından belli bir dikkatle seçilmiş bu mecmûalar kültür tarihimizin önemli kaynaklarındandır. Şiir mecmûalarında gazel, kaside, kıt‘a, muhammes, tammiş, murabba, beste, müfred, tarih vb. nazım şekilleriyle yazılmış birçok şiir bulunmaktadır. Şiir mecmûalarını önemli kılan, şairlerin divanına dahi geçmemiş, Takrîben herhangi bir divanın nizamını takiben kaleme alınmış manzumeler içermeleridir. Şiir mecmûalarındaki manzumelerin seçiminde genel beğeni ön plandadır. Nitekim mecmûalar çoğunlukla divanlarda bulunan manzumeleri, bazen bir kasidenin tegazzül bölümüne ait bir gazele bazen de bir mesnevinin olay örgüsü içinde anlatımını güçlendirmek amacıyla okuyucuların beğenisine sunup, çeşitli manzûmelere mecmûalarda yer vermiştir. Mecmûalardaki bazı şiirler, muharirlerine ait yayınlanmış divanlarda bulunmamaktadır. Yayınlanmış divanlarda bulunmayan kısımlar bazen tek bir beyti olabildiği gibi bazen de bir gazel, bir kaside vb. şeklinde ortaya çıkmaktadır. Bu da klasik edebiyat araştırmalarında, mecmûaların muhteviyatını incelemenin fazlasıyla katkı sağlayacağı inkâr edilemez bir durumdur.

Şiir mecmûaları, estetik beğeniyle meydana getirilmiş seçkilerdir. Şairlerin divanlarından hareketle yapılan eleştirel metin neşirleri çoğu zaman bir şairin şiirlerini ihtiva ederken, bazen şairin divanına geçmemiş yahut divanı nizami edildikten sonra yazılmış manzumelere mecmualarda rastlanmaktadır (Yılmaz, 2008: 255-256).

1.4. Mecmuanın Önemi ve Günümüz Araştırmacılara Sağladığı İmkânlar

Genel manada şiir mecmualarının Türk kültür ve edebiyat tarihi için önemini şu şekilde açıklayabiliriz:

1. Adlarına başka kaynaklarda rastlanmayan şairlere yer verilmesidir.
2. Divanını oluşturamamış veya divanı kaybolmuş bir şairin şiirleri toplu veyahut dağınık şekilde bu mecmualarda bulunabilir.
3. Şairin herhangi bir sebeple divanına almadığı veya divanını tertip ettikten sonra yazdığı şiirler de bu mecmuada bulunabilir.
4. Kaynakların varlığını haber verdiği, fakat bugün kayıp olan bir esere mecmua yaprakları arasında rastlanabilir.

5. Bu eserlerde sadece şiir bulunmaz. Cönkler, hadisler, fetvalar, dualar, ilâhiler, şarkılar, mektuplar, ilâç tarifleri, faydalı bilgiler, bir hastalığın reçetesine, önemli bir olayın tarihine vs. rastlayabiliriz (Kurtoğlu, 2008, s:27)

Kısacası mecmualar Türk şiirinin oluşumunu, gelişimini, değişimini ve geçirdiği safhaları tespitte bulunup, özellikle şiir mecmuaları ve nazire mecmualarının önemi yadsınamaz. Şiir mecmualarıyla ilgili taramaların son yıllarda artış göstermesi, mecmualardan faydalanarak divanların hazırlanması, şairlerin şiirleri ve edebi kişiliklerinin ortaya çıkarılması; edebiyat tarihi açısından mecmuaların öneminin anlaşılmasına atfetmek yerinde olur.

1.5. Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)

Mecmualar üzerinde yapılan taramalar geçmişte tek bir hedefe yönelik bir şairin divanını tertip etmeye veya şairin divanı dışında kalmış şiirlerini bir araya toplamaya yönelik kısmi özellikteki çalışmalardır. Birçok içerik sayesinde edebiyat, tarih günlük hayat gibi çeşitli alanlara ait nitelikleri taşıyan mecmualar günümüzde araştırmacıların rağbet ettikleri bir saha haline gelmiş; yüksek lisans, doktora seviyesindeki araştırmalara konu olmuştur. Fakat bu çalışmalar bütüncül bir yaklaşımdan uzak olup, birbirinden kopuk ve dağınıktır. Bu dağınıklık ve kopukluğu gidermek, sayıları binlerle dile getirilen mecmualar üzerindeki çalışmaları hızlandırmak ve tek bir sistem üzerinden toplayarak araştırmacıların hizmetine sunmak amacıyla MESTAP, 2011 yılında Fatih Köksal'ın öncülüğünde başlatılmıştır.

MESTAP'a göre mecmuanın tasnifi mecmuanın şiir bölümleri ve mensur bölümleri halinde iki tablo yapılmaktadır. Tablonun ilk satırında mecmuanın nüsha tavsifi bulunmaktadır. Her satır bir şiire ayrılıp, diğer satırlarda 8 sütun yer almaktadır:

- 1.sütun: varak numarası
- 2.sütun: şairin mahlası
- 3.sütun: matla' beyti (musammatlarda ilk bend)
- 4.sütun: nazım şekli/birimi
- 5.sütun: nazım türü
- 6.sütun: vezin
- 7.sütun: açıklamalar

Araştırmacılar MESTAP vasıtasıyla bilgisayar başında istediği her bilgiye kısa sürede ulaşabilecek, açıklamalar sütunundaki bilgilerle divanda şiirin varlığı-yokluğu ve şiirle ilgili vurgulanması gereken hususları; araştırdığı nazım şekli, nazım türü ve şiirin veznini vakit

kaybetmeden ulaşabilecektir. Bir şairin divanını tertip etmek veya bir şairin divanı dışında kalmış şiirleri araştıran kişi o şaire ait bilgilere kısa sürede ulaşabilecektir. Araştırmacı tablonun tamamını incelediğinde dönemin zihniyeti, derleyenin zevk ve beğenisi hakkında izlenimlerde bulunabilecektir.

Fatih Köksal: “Proje hedeflendiği gibi ilerlerse dört yıl azami beş yıl gibi kısa bir süre zarfında Türkiye kitaplıklarında bütün şiir mecmualarının, 10 yıl içinde ise edebiyatla ilgili mecmuaların ve cönklerin dökümü elimizde olacaktır. Proje sonunda tez çalışmalarının hülasası veri bankasında bir araya getirilecektir. Çok uzun sürebilecek bir araştırma çok kısa bir sürede halledilecektir. En çok tercih edilen vezin kalıpları, redifler, kafiyeleler vb. kolaylıkla tespit edilebilecektir. Hatta mecmualardaki şiir dışında yer alan metinler dahi kültür tarihimizin kodlarının çözümü noktasında tarih, kültür, halkbilim, teoloji, sosyoloji, etnografya gibi çok farklı disiplinlere zengin bir malzeme sunacaktır” (Köksal, 2012, s:94).

2. KÜTAHYA BELEDİYESİ MUSTAFA HAKKI YEŞİL KÜTÜPHANESİ EL YAZMALARI KOLEKSİYONUN'DAKİ 161 (24343) ŞİİR MECMUASININ TANITILMASI

2.1. Mecmuanın Genel Özellikleri

Çalışmamızın konusunu bir şiir mecmuası oluşturmaktadır. Bu mecmua “Kütahya Belediyesi Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi El Yazmaları Koleksiyonundaki 161 (24343) Numaralı Şiir Mecmuasının MESTAP’a Göre Tasnifi (İnceleme-Metin)” kayıtlıdır. Mecmua 2024 yılında Eylül ayında Kütahya Belediyesi Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi Yazmalar veri tabanından temin edilmiştir.¹ Kütahya Belediyesi Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi El Yazmaları Koleksiyonundaki 161 (24343) numaralı şiir mecmuası “Mecmū’a-i Eş’ār” adıyla kayıtlıdır. Müstensih ve istinsah tarihine ilişkin metin üzerinde herhangi bir ibare bulunmamaktadır. Mecmuadaki metinlerin tamamı şiirlerden oluşmakta mecmuada 142 şaire ait 699 şiir yer alıp bazı şiirlerin mahlası tespit edilmemiştir.

14, 15, 16, 17, 18 ve 19. yüzyılda yaşamış şairlerin şiirlerinin yer aldığı mecmuada şiirleri bulunan şairlerin çoğunu belli bir döneme konumlandıramayız. Eğer bir konumlandırma yaparsak şairlerin büyük bir çoğunluğu en çok 17. Ve 18. Yüzyılda yaşamış şairlerin şiirlerine yer verilmiştir. En geç 19. yüzyılda yaşamış şairlerin şiirlerine yer verilmiş olması mecmuanın 19. yüzyılda tertip edildiği ihtimalini güçlendirmektedir. Şairlerin şiirleri sıralanırken belli bir tertip düzeni gözetilmemiş, şiirler peş peşe sıralanmıştır.

2.2. Mecmuanın Fiziki Özellikleri

Rutubetten kaynaklanan lekelerin bulunduğu açık kahverengi kâğıttan oluşan mecmuada siyah ve kırmızı mürekkep kullanılmış. Yazmanın aslında varak numarası yer almayıp varaklar sonradan Latin rakamlarıyla numaralandırılmıştır. Varak numaraları varakların klasik numaralandırma sisteminin dışında yapılmış olması sebebiyle büyük bir kısmı okunmaz durumdadır. Esasen toplam varak sayısı en baştaki 2 sayfa hariç 106 olarak belirtilmektedir. Buda bizi eseri yeni baştan numaralandırmayı zorunlu kılmıştır. Mecmua:

- Salbek şemseli, soluklaşmış meşin, sırtı ve kenarları kahverengi meşinle onarılmış mukavva ciltlidir.
- Kâğıt türü daire biçiminde çapa filigranlıdır.

¹ Mecmuayı bize ulaştıran Prof. Dr. Mehmet Fatih Köksal Hoca’ya teşekkürlerimizi ifade etmek isteriz.

- Bölüm başları ve şair isimleri siyah, yer yer kırmızı mürekkeple nesih bir hatla yazılmıştır.
- Çift sütun.
- 1b-105a varak aralığından oluşmaktadır.
- Muhtelif satırlardan oluşmaktadır.
- 195x120, iç alan 160x80 ile 165x85 arası ölçülere sahiptir.
- Mürettibi belli değildir.
- İstinsah tarihi belli değildir.

Başı: Geldi hurūşa vü cūşa yine dilde āb-ı ‘aşk

Etdi esās-ı sabr u şekībi ḥarāb-ı ‘aşk

Sonu: ‘Aşkımanın maḥmūruyum destimde bardaḳ şarşılur

Dil-rübālar raḳş ider altımda çardaḳ şarşılur

Taradığımız mecmuanın bazı sayfalarında okumayı zorlaştıran hatta zaman zaman imkânsız hale getiren müşküller bulunmaktadır. Nitekim [2a] ve [2b] sayfalarda mürekkepten kaynaklı bazı kısımlar zorlukla okunmakta veyahut okunmamaktadır. Ayrıca [5b], [6a], [6b] ve [7a] sayfalarında nemden kaynaklı mürekkep dağılmıştır. Ayrıca varak [9a]’da sayfanın boş olduğu, varak [9b]’de Arapça ve Farsça kelimelerin yer aldığı ve varak [16a]’da tarihlerin yer aldığı tespit edilmiştir. Mecmuanın derleyicisinin, mecmuaya dâhil ettiği manzumelere bakılarak edebi zevkinin yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Mecmuada yer verdiği nazire şiirler, besteler, muammalar, tahmisler, tarih-i manzumeler, ezgiler vb. bize bunu göstermektedir.

2.3. Tertip Hususiyetleri ve Muhteva Özellikleri

Mecmua; gazel, kaside, kıt‘a, kıt‘a-yı kebire, beyit, mısra, rubai, semai, tahmis, makam, hicaz, beste nazım şekli ve nazım birimlerinden, nesir-nazım-nesir karışık metinlerden müteşekkildir. Mecmuanın mürettibi belli değildir. Mecmuada şiirler belli bir düzen içinde verilmemiştir. En fazla olan nazım şekli gazel, ardından beyit nazım birimi gelmektedir. Nazım şekilleri ve nazım birimleri “Mecmuada Bulunan Şiirlerin Nazım Şekillerine ve Nazım Birimlerine Göre Dağılımı” başlığı altında verilmiştir. Mecmuada yer yer nazım şekillerinin sıralı bir şekilde verildiği görülmektedir. Örneğin Nâbî’nin şiirleri 17a, 17b, 18a, 18b, 19a, 19b, 20a, 20b, 21a, 21b, 22a, 22b, 23a, 23b, 24a, 24b, 25a, 25b, 64a,

73a, 73b, 90b, 91a, 91b, 92a, 93a, 93b, 94a, 94b, 95a, 95b, 96a, 96b vb. varak aralığında daha çok gazeller yer almaktadır.

İç sayfalarda yer yer düzenli ama çoğunlukla düzensiz bir şiir sıralamasının olduğunu söyleyebiliriz. Düzensiz kısımlarda derkenarlara yatay ve dikey şiirler yazılarak sayfa mümkün mertebe doldurulmuştur. Büyük oranda şiirlere kırmızı ya da siyah başlıklar atılmıştır. Mecmuanın incelememize esas olan kısmı ciltli kapağından hemen sonraki sayfada notların ardından Gazel Hâcegân Divanından Vasıf Efendi'nin aşk konulu gazeliyle başlayıp şairi tespit edilmeyen bir beyitle son bulmaktadır. Her sayfada iki sütun bulunmaktadır ve sütunlar cetvel içine alınmıştır.

Mecmuada bazı şiirlerin bend ve beyit sayıları ile aynı şiirlerin divanlardaki bend ve beyit sayıları arasında farklılık görülmektedir. Örneğin [6b]'de Gevherî'nin şiiri mecmuada beş beyit şeklinde verilmişken, Gevherî divanında ise 4. beyit yer almamaktadır; [10a]'da Koca Râgıb Paşa'nın şiiri mecmuada yedi beyit şeklinde verilmişken, Koca Râgıb Paşa divanında 6. ve 7. beyitler yer almamaktadır; [12b]'de Kâmî Efendi'nin şiiri mecmuada yedi beyit şeklinde verilmişken, Kâmî divanında 3. beyit yer almamaktadır; [13a]'da Kâmî Efendi'nin şiiri mecmuada yedi beyit şeklinde verilmişken, Kâmî divanında 6. beyit yer almamaktadır; [100b]'de Kâmî Efendi'nin şiiri mecmuada yedi beyit şeklinde verilmişken, Kâmî divanında ise 2. beyit yer almamaktadır.

Mecmuada nazire şiirler de bulunmaktadır. [7b]'de Gazel-i Hasib Nazire-i Hikmet; [15b]'de Nazire-i Ref'et, Gazel-i Şâkî Nazire; [39b]'de Nazire-i Daniş Efendi, Nazire-i Hıfzı-zâde; [61b]'de Nazire-i Hamdi, Nazire-i Fâmî; [62b]'de Nazire-i Fehmî; [65a]'da Nazire-i Dürri; [66a]'da Nazire-i Feyzî, Nazire-i Selmân; [83b]'de Nazire-i Sâbit Efendi; [84a]'da Nazire-i Tâlib Efendi; [87b]'de Nazire-i Esiri-zâde Efendi; [88b]'de Nazire-i Erşed Efendi naziresi bulunmaktadır. Bu durumlar MESTAP tablosunda belirtilmiştir. Ayrıca [51b-52b] varak aralığında “güç” redifli gazellere de yer verilmektedir. Ayrıca bu varak aralığında bulunan Ezherî adlı şaire ait olan “güç” redifli gazeli Ezherî divanında yer almamaktadır.

Şairi tespit edilemeyen şiirler dışında toplam 142 farklı şairden şiirler derlenmiştir. Şairlerin tamamı 14'ten 19. yüzyıla kadar yaşayanlardan seçilmiştir. Bunlar arasında en fazla şiiri alınan şair toplamda 109 şiiri ile Nâbî Efendi yer almaktadır. Mecmuanın tamamında transkribe etmediğimiz 26 Farsça ve 3 Arapça şiir ile birlikte toplam 699 şiir yer almaktadır. En çok tercih edilen nazım şekli gazel olup nazımı birimi olarak beyit yer almaktadır. Mecmuada şiirler kafiyesine, redifine, veznine, nazım türüne veya şekline göre

sıralanmamıştır. Birden fazla şiiri olan şairlerin şiirleri bazen art arda gelmiş bazen de farklı varaklarda verilmiştir.

Mecmuada zaman zaman da yanlış yazılan kelimelerin üzeri çizilerek altına/üstüne doğrusu yazılmıştır. Örneğin [43b], [55a], [58a], [67a], [69b], [72b], [81b], [89b], [98b] ve [100a] varak aralığında yer almaktadır. Metin büyük ekseriyetle harekesizdir. Başlık verilmeyen bazı şiirlerin aralarına mim harfi koyulmuş bazen de üç mim harfini üçgen olacak şekilde bir araya getirilerek daha hoş bir görünüm yakalanmaya çalışılmıştır. Şairlerin divanında yer almayıp mecmuada bulunan farklılıklar da görülmektedir. Örneğin Bosnalı Sabit'in [30b-33b] varak aralığında mesnevisi divanında 12 beyit iken mecmuada 93 beyittir. Mecmuada [3b-29b- 38a-42a-42b-43a-76a-76b] varak aralığında Ârif Efendiye ait şiirler Ârif Efendi divanında yer almamaktadır.

Divan şiirinde, başta Esmâ-i hüsnâ olmak üzere konusu insan ismi olan manzum bilmeceler; kelime “gizli, örtülü, anlaşılması güç veya işaret remiz yoluyla söylenmiş söz” anlamlarına gelen muammalara da yer verilmektedir. Derlediğimiz mecmuada 37b varağında rastlanmaktadır. Birçok nazire şiirinin yer aldığı mecmuada aynı zamanda birbirine cevap niteliği taşıyan 39b varağında Lugat-ı Sultân Mustafa Hân'ın “düzele” redifli murabbasına Ragıb Paşa'nın “ezele” redifli cevabı “Cevâb-ı Râgıb Paşa” başlığı altında yer alır. Ayrıca mecmuada makam, usul ve formlarda yer almaktadır. Varak [40b]'de Beste Hüseyinî Receb Çelebi Usuleş Çenber, Der-makam-ı Hüseyini, Mulis Sabahattin Ezgi Hüseyini; varak [41a]'da Semâ-i Segâh; varak [78b]'de Beste-i Hüseyini Usuleş Âfer, Beste-i Hicâz Makamı, Hicâz Makamı; varak [81b]'de Beste ' Irak Makamı; varak [82]'de ise Beste Uşşâk-zâde Ali Dede yer almaktadır.

Mecmuada ayrıca tahmis ve tarihlere de yer verilmiştir. [7a]'da Târih; [9b]'de Güfte-i Ankaravî Şâkir Efendi Târih-i Velâdet Oğlum Muhammed Refî'; [43b]'de Târih-i Şemme; [46a]'da Târih-i Rahmî; [48b]'de Târih-i Çeşme ve Sebil Der-pişgâh-ı Bâb-ı Hümâyûn ve [11b]'de Tahmis-i Kühenî Gazel-i Râmî; [56b]'de Tahmîs-i Ali Efendi; [58b]'de Tahmis-i Ziyâ-yı Gazel-i Kâmî; [94b]'de ise Fuzûlî yer almaktadır.

2.4. Mecmuada Şiiri Bulunan Şairler, Yaşadığı Yüzyıl, Şiirlerinin Nazım Biçimleri, Şiir Sayıları ve Varak Numaralarına Göre Dağılımı

106 varaktan oluşan mecmuanın şiir kadrosu oldukça geniştir. Mecmuada 142 şaire ait; mahlassız şiirle birlikte toplamda 699 şiir bulunmaktadır.

Tablo 2.1. Mecmuada şiiri bulunan şairler, yaşadığı yüzyıl, şiirlerinin nazım biçimleri/birimleri, şiir sayıları ve varak numaralarına göre dağılımı

Sıra Nu.	Şairin Adı	Yaşadığı Yüzyıl	Nazım Şekli/ Nazım Birimi	Toplam Şiir Sayısı ve Varak Numarası
1.	Abbās Vesīm	17.yy	1 Gazel	1 [38a]
2.	Arpaemīni-zāde Sami Efendi	18.yy	1 Müfred, 1 Beyit	2 [12b]
3.	Avnī	18.yy	1 Tārīh	2 [12b]
4.	Alaşehirli Veysī	16.yy	1 Müfred	1 [13a]
5.	Abdulbāki Arīf Efendi	17-18.yy	3 Gazel	3 [13b,58b,83b]
6.	Abdullah Zihnī Efendi Hazretleri	18.yy	1 İlāhi	1 [69a]
7.	Abdī Paşa	17.yy	1 Gazel	1 [70b]
8.	Āgāh	17.yy	2 Gazel	2 [60a,61b]
9.	Amrī	16.yy	1 Gazel	1 [52b]
10.	Ārīf Efendi el-Mevlevī	?	10 Gazel,1 Beyit 1 Tārīh 1 Kıt‘a 14	14 [29b,38a,42a, 42b,46,76a,76b]
11.	Ārīf Hikmet Bey	19.yy	1 Gazel	1[29a]
12.	Atāyī	17.yy	1 Gazel,1 Beyit	2 [71b,77a]
13.	Ātīf	18.yy	2 Kıt‘a	2 [44b,69a]
14.	‘Azmi	?	1 Gazel	1 [81b]
15.	Asimī	19.yy	1 Gazel	1 [90]
16.	Ali Efendi	19.yy	1 Tahmis	1 [56b]
17.	Abdullāh Paşa	?	1 Kıt‘a	1 [98b]
18.	Bırrī	17.yy	1 Kıt‘a	1 [98a]

Tablo 2.1. (Devamı) Mecmuada şiiri bulunan şairler, yaşadığı yüzyıl, şiirlerinin nazım biçimleri/birimleri, şiir sayıları ve varak numaralarına göre dağılımı

19.	Bākī	16.yy	5 Gazel,8 Beyit 1 Müfred,1 Mısra	15 [37a,40a,55b,65a, 65b,68a,68b,70a, 71b,73b,77b,83a, 87b,102a,104b,105a]
20.	Bosnālī Şābit	18.yy	10 Gazel, 1 Mesnevi, 6 Beyit	16 [12b,25b,30b,31a, 31b,32a,32b,33a, 33b,46b,50b,51a, 4b,69b,83a,88a, 89a,89b,95a,99b]
21.	Cem'ī	17.yy	2 Gazel	2 [26a]
22.	Cemālī	16.yy	1 Gazel	1 [55b]
23.	Çelebi-zāde Āsım	16.yy	1 Gazel, 1 Kıt'a	2 [27a,86b]
24.	Dāniş Efendi	17.yy	1 Kıt'a	1 [39b]
25.	Dürri	17.yy	1 Gazel	1 [65a]
26.	Ezheri	15.yy	1 Gazel	1 [52a]
27.	Enderünlu Vāsif	19.yy	2 Gazel	2 [74b]
28.	Emri	16.yy	1 Gazel, 1 Kıt'a	2 [66b]
29.	Erzurumlu İbrāhim Hakkı	18.yy	1 Mısra	1 [55a]
30.	Eyüp Sabri Paşā	19.yy	1 Beyit	1 [44b]
31.	Esiri-zāde	18.yy	2 Gazel	2 [37a,84b]
32.	Erīb	18.yy	1 Kıt'a	1 [97b]
33.	Ebussuūd Efendi	15.yy	1 Beyit	1 [98a]
34.	Erşed	18.yy	1 Gazel	1 [88b]
35.	Fā'izī	17.yy	1 Gazel, 2 Beyit, 1 Müfred	4 [28b,44b,48a,63a]

Tablo 2.1. (Devamı) Mecmuada şiiri bulunan şairler, yaşadığı yüzyıl, şiirlerinin nazım biçimleri/birimleri, şiir sayıları ve varak numaralarına göre dağılımı

36.	Fehīm	17.yy	11 Gazel	11 [53a,53b,54a, 61a,62a,62b,63a, 63b,73b,81b]
37.	Fāmi ^c	17.yy	1 Gazel	1 [62]
38.	Fıtnat Hanım	19.yy	1 Gazel	1 [47a]
39.	Firdevsī	15.yy	2 Beyit	2 [46b]
40.	Fevrī	16.yy	1 Gazel, 1 Beyit	2 [84b]
41.	Feyzī	17.yy	3 Gazel	3 [60b,66a]
42.	Fuzulī	16.yy	1 Gazel, 1 Beyit	1 [84b]
43.	Fazlī	?	1 Gazel	1 [101b]
44.	Girāy Han	17.yy	1 Beyit	1 [104a]
45.	Ġāzī	?	2 Gazel	2 [53a,54a]
46.	Gevherī	17.yy	1 Gazel	1 [6b]
47.	Hāletī	17.yy	1 Beyit	1 [97a]
48.	Hālis	17.yy	1 Gazel	1 [67b]
49.	Hācīb	?	1 Gazel	1 [51b]
50.	Hakkı İbrāhim Paşā	19.yy	1 Kıt ^c a	1 [98a]
51.	Hātem	18.yy	2 Gazel, 2 Beyit	4 [41a,47b,80a,102b]
52.	Hamdī	19.yy	1 Gazel	1 [61b]
53.	Hasīb	18.yy	6 Gazel, 2 Beyit, 2 Kıt ^c a	10 [12b,41b,67a,67b, 84a,88b,102a,103b]
54.	Haşmet	18.yy	1 Kıt ^c a	1 [97a]
55.	Hayālī	16.yy	1 Gazel	1 [52b]
56.	Haylī	17.yy	1 Kıt ^c a	1 [3a]
57.	Hikmetī	15.yy	2 Gazel	2 [8a,8b]
58.	Himmetī	?	1 Gazel	1 [77a]
59.	Hüsrevī	15.yy	1 Müfred	1 [11a]

Tablo 2.1. (Devamı) Mecmuada şiiri bulunan şairler, yaşadığı yüzyıl, şiirlerinin nazım biçimleri/birimleri, şiir sayıları ve varak numaralarına göre dağılımı

60.	Hüdâyî	17.yy	1 Gazel, 1 Kıt' a, 1 Beyit	3 [13b,28b,45a,70a]
61.	Hıfzı-zâde	?	1 Kıt' a	1 [39b]
62.	İffetî	?	1 Gazel, 1 Tarih	2 [75b,85b]
63.	İlmî	19.yy	1 Gazel	1 [4b]
64.	İshâk Efendi	19.yy	2 Gazel, 1 Kıt' a	3 [97a,100b]
65.	İsmetî	17.yy	4 Gazel	4 [27b,62b,81b,90a]
66.	Koca Râgıb Paşa	18.yy	3 Gazel 2 Kıt' a 1 Beyit	6 [10a,16b,39b,44a,75a]
67.	Kâ' il	18.yy	1 Gazel	1 [37a]
68.	Kanberî	16.yy	1 Gazel	1 [50a]
69.	Kâtibî	16.yy	1 Beyit	1 [30a]
70.	Kemalpaşa-zâde	16.yy	3 Kıt' a, 2 Beyit	5 [4a, 12b,55b,98a]
71.	Kâmî	18.yy	3 Gazel, 1 Tahmis	4 [12b, 13a,58b,64a]
72.	Lütfî	19.yy	2 Gazel	2 [68b,103a]
73.	Misâlî Çelebi	16.yy	1 Beyit	1 [13b]
74.	Muhibbî	16.yy	1 Gazel, 2 Beyit	3 [66b,98a,104b]
75.	Münif	19.yy	2 Gazel	2 [28a,67a]
76.	Mantikî	17.yy	1 Gazel	1 [56a]
77.	Mihri Hatun	15.yy	1 Kıt' a	1 [3a]
78.	Mehmet Efendi	15.yy	1 Semâî	1 [41a]
79.	Mehmed Sadık Rıfat Paşa	18.yy	1 Beyit	1 [74a]
80.	Mollâ Osmân Efendi	17.yy	1 Mısra	1 [47b]
81.	Murtazâ	17.yy	1 Gazel	1 [70b]
82.	Molla Câmî	15.yy	2 Kıt' a, 1 Beyit	2 [58a,84b,97a]
83.	Nahifî	17.yy	2 Gazel, 5 Rubâ' î	7 [28b,102a,104a]
84.	Nazîm	?	1 Gazel	1 [10b]
85.	Nev' î	16.yy	2 Gazel, 2 Beyit, 1 Kıt' a	5 [4b, 5b,27a, 37a,52a,78a]
86.	Nedîm	18.yy	3 Gazel, 3 Beyit	6 [40a,46b,72a, 78a,78b,79a]

Tablo 2.1. (Devamı) Mecmuada şiiri bulunan şairler, yaşadığı yüzyıl, şiirlerinin nazım biçimleri/birimleri, şiir sayıları ve varak numaralarına göre dağılımı

87.	Nesîmî	14.yy	1 Gazel	1 [103b]
88.	Neylî	18.yy	2 Gazel	2 [56a,101a]
89.	Nevâyî Efendi	15.yy	1 Beyit	1 [46a]
90.	Nâbî	17.yy	48 Gazel, 34 Beyit, 4 Kıt' a, 8 Rubâ' î	94 [2a,2b,12a, 17a, 17b,18a,18b,19a,19b, 20a,20b,21a,21b,22a, 22b,23a,23b,24a,24b, 25a,25b,30a,33b,34a, 34b,35a,35b,41a,43a, 44b,45b,46b,55a,55b, 58a,60a,61a,63b,64a, 65a,65b,70b,71b,73a, 73b,77b,79a,84b,87a, 88a,89a,90b,91a,91b, 92a,92b,93a,93b,94a, 95a,95b,96a,96b,100a, 95a,95b,96a,96b,100a, 104b]
91.	Nâfîz	18.yy	1 Gazel	1 [8b]
92.	Nâ' ilî	19.yy	1 Gazel	1 [57b]
93.	Necâtî	?	1 Gazel	1 [68a]
94.	Necîb	18.yy	1 Gazel	1 [75b]
95.	Nazîr	17.yy	2 Gazel	2 [6a,72b]
96.	Nef' î	17.yy	1 Kıt' a	1 [97b]
97.	Nurullâh-ı Şîrvânî	17.yy	1 Kaside	1 [49b]
98.	Rahmî	19.yy	1 Tarih	1 [46a]
99.	Râsih	18.yy	3 Gazel	3 [51a,59b]
100.	Râşid	18.yy	2 Gazel, 2 Beyit	4 [38b,67b,78a,99a]
101.	Riyâzî	17.yy	1 Gazel	1 [51b]
102.	Rûhî	16.yy	3 Gazel, 1 Kıt' a, 1 Müfred	5[5b,12a,16a,39a,70a,83a]
103.	Rûmî	15.yy	1 Gazel, 1 İlâhî	2 [60b,101b]
104.	Rüşdî	18.yy	3 Gazel	3 [64b,73b]
105.	Râmî	17.yy	2 Gazel, 1 Tahmîs	3 [11b,99b]
106.	Râmîz	18.yy	1 Gazel,1 Kıt' a	2 [78a,95b]
107.	Rızâ	?	2 Gazel	2 [26b,70b]

Tablo 2.1. (Devamı) *Mecmuada şiiri bulunan şairler, yaşadığı yüzyıl, nazım biçimleri/birimleri, şiir sayıları ve varak numaralarına göre dağılımı*

108.	Ref'et	19.yy	1 Gazel	1 [15b]
109.	Sâlih	18.yy	2 Gazel, 1 Beyit	3 [36b,80b,100a]
110.	Sâlim	18.yy	1 Gazel, 2 Beyit	3 [30a, 97a,103a]
111.	Sahvî	17.yy	1 Beyit	1 [100a]
112.	Senâyî	?	1 Gazel	1 [59a]
113.	Selmân	?	1 Gazel	1 [66a]
114.	Seyyid Nizamoğlu Seyyid Seyfullâh	?	1 İlâhî	1 [104b]
115.	Sezâyî	19.yy	3 Gazel, 1 İlâhî	4[1b,87b,98b,99a]
116.	Seyyid Vehbî	18.yy	1 Târih, 2 Beyit	3 [46b,48b,49a]
117.	Sünbül-zâde Vehbî	18.yy	1 Gazel	1 [69a]
118.	Sürûrî	17.yy	2 Beyit	2 [72a]
119.	Sultân Murâd	?	1 Beyit	1 [65a]
120.	Sultân Mustafa Han	?	1 Kıt' a	1 [39b]
121.	Sabrî	?	1 Gazel, 1 Kıt' a	2 [13b,14a]
122.	Sâ'ib	19.yy	1 Kıt' a	1 [85a]
123.	Şerîf	18.yy	1 Gazel	1 [38b]
124.	Şemsettin Sivâsî	16.yy	1 İlâhî, 1 Beyit	2 [6b,77b]
125.	Şeyhülislâm Bahayî	17.yy	1 Beyit	1 [19b]
126.	Şehdî	?	1 Gazel	1 [27a]
127.	Şevket	19.yy	2 Beyit	2 [45a]
128.	Şâkî	?	2 Gazel	2 [16b,75a]
129.	Şah Abbas	16.yy	1 Beyit	1 [104b]
130.	Şâkir	19.yy	3 Gazel	3 [9b,87a,101a]
131.	Tâlib	17.yy	1 Gazel, 1 Tarih, 1 Beyit	3 [77b,84a]
132.	Tosun-zâde Abdullah Efendi	?	1 Beste	1 [7a]
134.	Tıybî	?	2 Gazel	2 [42b]
135.	Taşlıcalı Yahyâ	16.yy	1 Kıt' a, 1 Beyit	1 [63b,98b]
136.	Vecdî	17.yy	2 Gazel, 1 Rubâ'î	3 [11a,74b]
137.	Vâlî	18.yy	1 Gazel	1 [59b]
138.	Vâsıf Efendi	18.yy	1 Gazel	1 [1a]

Tablo 2.1. (Devamı) Mecmuada şiiri bulunan şairler, yaşadığı yüzyıl, nazım biçimleri/birimleri, şiir sayıları ve varak numaralarına göre dağılımı

139.	Yenişehirli Belig	?	1 Kıt'a	1 [41a]
140.	Yahyā	17.yy	3 Gazel, 3 Beyit, 1 Müfred	7 [11a,26b,50b, 63b,65b,67b,84a]
143.	Zeyneb Hatun	15.yy	1 Gazel, 1 Kıt'a	2 [3a,14b]
Sıra Nu.	Şairi Tespit edilemeyen			
143.		Müfred		41 [3a, 4b, 5a,10b, 11a,12b,13a,48a,69b,82b, 89a,89b,97b,98b,104b]
144.		1 Hāne-i Hāmis		1 [3b]
145.		4 Rubā'ī		4 [39a,45b]
146.		113 Beyit		113[5a,56,6b,7a,8a,10a,17a,18a, 27a,27b,28b,29a,32b,37a,37b, 41a,41b,42,44a,44b,45a,45b,46a, 46b,48a,50a,50b,52b,53b,54a,55a, 58b,60a,60b,66b,67a,71a,71b,72a, 72b,75a,77b,78a,82a,83b,84a,84b, 85a,87a,88a,88b,89a,89b,97b,99a, 99b,100a,102a,104b]
147.		11 Gazel		11 [6a,37a,42a,43b, 50a,79b,80,85a]
148.		25 Kıt'a		25 [6a,12b,13a,13b,14a,16a,29a,30a, 37a,41a,47a,51b,68a,69b,72a,72b, 80a,85a,89a,89b,98b,103b]
149.		20 Farsça Beyi		20 [10a,15b,44a, 45a,45b,47a,69b, 84b,85a,97a,98a,101b,103a,103b]
150.		3 Farsça Kıt'a		3 [97b,103b]
151.		1 Farsça Gazel		1 [10a]
152.		2 Farsça Mısra		2 [26a]
153.		2 Arapça Beyit		2 [45a]
154.		1 Arapça Kıt'a		1[89b]
155.		7 Mısra		7 [26a,47a,47b,55a,60a,102b]

Tabloda da görüldüğü üzere mecmuada toplam 699 şiir yer almaktadır. Bu şiirlerin 450'ü tabloda yer alan 142 şaire ait olmaktadır. Mahlası tespit edilmeyen şiirlerin nazım şekillerine göre dağılımı da tablonun sonunda gösterilmiştir. Mecmuanın çoğunluğu Türkçe şiirlerden oluşmakta olup az sayıda da olsa Farsça ve Arapça yazılan şiirler yer almaktadır.

Mecmuada en çok şiiri bulunan şair Nâbî’dir. Nâbî’ye ait toplam 98 şiir bulunmaktadır. Onu 16 şiiri ile takip eden Bosnalı Sabit’tir. Bosnalı Sâbit’ten sonra Bâkî ve Fehîm-i Kadîm takip etmektedir. Şeyh Mevlevî-i Ârif Efendi’nin 14 şiirine yer verilirken Hasîbî’nin 10, Nedîm’in 6 şiirine ve Koca Ragîb Paşa’nın 6 şiirine yer verilmiştir. Diğer şairlerin şiir sayıları ise yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi 1 ve 5 arasında yer almaktadır.

Mecmuada yer alan şairlerin yayınlanmış ve üzerinde çalışma yapılmış olan divanları taranıp, mecmualarda bulunmayan şiirler tespit edilmeye çalışılmıştır. [52a] sayfasında Ezhel’e ait bir şiir ve [3b-29b-38a-42a-42b-43a-76a-76b] sayfa aralığında Şeyh Mevlevî-i Ârif Efendiye ait şiirler olup yayınlanmış divanlarında yer almadığı tespit edilmiştir.

Mecmuada toplam 26 adet Farsça şiir ve 3 adet Arapça şiir yer almaktadır. Fakat Arapça ve Farsça şiirler uzmanlık alanımıza girmediğinden şiirleri transkribe edilmemiştir. Ayrıca mecmuada makam, usul ve formlarda yer almaktadır. Varak [40b]’de Beste Hüseyinî Receb Çelebî Usuleş Çenber, Der-makam-ı Hüseyinî, Mulis Sabahattin Ezgi Hüseyinî; varak [41a]’da Semâ-‘î Segâh; varak [78b]’de Beste-i Hüseyinî Usuleş Âfer, Beste-i Hicâz Makamı, Hicâz Makamı; varak [81b]’de Beste ‘Irak Makamı; varak [82]’de ise Beste Uşşâk-zâde Ali Dede yer almaktadır.

Klasik Türk Edebiyatında aynı mahlası birden çok şair kullanılmıştır. Bu durum şairlerin şiirlerinin ayrıştırılmasını zorlaştırmaktadır. Şairlerin divanlarında yer almayan şiirlerin hangi şaire ait olduğu tartışmaya açık bir konudur. Zira mecmuada yer alıp divanda yer almayan şiirler aynı mahlası kullanan başka şairlere de ait olabilir. Örneğin mecmuada [39b]’de Sultan Mustafa Han’a ait olan Kıt’a hangi mahlaslı şaire ait olduğu tespit edilmemektedir. Bu alan şiirler üzerinde araştırma yapacak araştırmacıların konusu olup çalışmamızın sınırını aşmaktadır. Yapılacak bu araştırmacılar arttıkça bilgiler yenilenecektir.

2.5. Mecmuada Şiiri Bulunan Şairlerin Yaşadıkları Yüzyıllara Göre Dağılımı

İncelediğimiz bu mecmuada 14, 15, 16, 17, 18 ve 19. Yüzyılda yaşamış şairlerin şiirlerine yer verilmiştir. Şairlerin yaşadığı yüzyıla göre dağılılı sıralı bir şekilde belirtilmiştir.

Tablo 2.2. *Şairlerin yaşadığı yüzyıla göre dağılımı*

Yüzyıl	Şair Sayısı
14.yy	1 (Nesimî)

Tablo 2.2. (Devamı) Şairlerin yaşadığı yzyıla göre dağılımı

15.yy	10 (Avnî, Ezherî, Ebussuûd Efendi, Firdevsî, Hikmetî, Hüsrevî, Mihrî Hatun, Nevâyî Efendi Rûmî, Zeyneb Hatun)
16.yy	23 (Alaşehirli Veysî, Amrî, Bâkî, Cemâlî, Çelebizâde Âsım, Emrî, Fevrî, Fuzûlî, Hayâlî, İzzetî, Kanberî, Kâtibî, Kemalpaşazâde, Misâlî Çelebi, Mühîbbî, Nev'î, Rûhî, Riyâzî, Şemseddin Sivâsî, Şah Abbâs, Taşlıcalı Yahya, Ulvî, Zâtî)
17.yy	35 (Abbâs Vesîm, Abdalbâkî Arîf Efendi, Abdî Paşa, Atâyî, Birrî, Cem'î, Dâniş Efendi, Dürri, Fâ'izî, Fehîm, Fâmi', Feyzî, Girây Hân, Gevherî, Hâletî, Hâlîs Hâyli, Hüdâyî, İsmetî, Mantıkî, Molla Osman Efendi, Murtazâ, Nâhîfî, Nâbî, Nazîr, Nef'î, Nurullâh-ı Şîrvânî, Riyâzî, Râmî, Sahvî, Sürûrî, Şeyhülislâm Bahâyî, Tâlîb, Vecdî, Taşlıcalı Yahyâ)
18.yy	31 (Arpaemini-zâde Sâmi, Abdullâh Zihnî Efendi Hazretleri, Agâh, Atıf, Bosnâlî Sâbit, Erzurumlu İbrahim Hazretleri, Agâh, Atıf, Bosnâlî Sâbit, Erzurumlu İbrahim Hakkı, Esîrî-zâde, Erîb, Erşed, Hâtem, Hasîb, Haşmet, Koca Ragîb Paşa, Kâ'îl, Kâmî, Mehmed Efendi, Mehmed Sadık Rıfat Paşa, Nedîm, Neylî, Nâfîz, Necîb, Râsih, Râşîd, Râmîz, Sâlih, Sâlim, Seyyid Vehbî, Sünbül-zâde Vehbî, Vâsîf Efendi, Şerîf, Vâlî)

Tablo 2.2. (Devamı) Şairlerin yaşadığı yüzyıla göre dağılımı

19.yy	19 (Ârif Hikmet Bey, Asımî, Ali Efendi, Enderûnlu Vâsıf, Eyüp Sabri Paşa, Fıtnât Hanım, Hakkı İbrâhim Paşa, Hâmdî, İlmî, İshâk Efendi, Lutfî, Münîf, Nâ' ilî, Rahmî, Ref' et, Sezâyî, Sâib, Şevket, Şâkîr)
Şairi Tespit Edilemeyenler	23 (Âr if Efendi, ' Azmî, Abdullâh Paşa, Fazlî, Gâzî, Hâcîb, Himmetî, Hıfzî-zâde, İffetî, Nazîm, Necâtî, Rızâ, Senâyî, Selmân, Seyyid Nizamoğlu Seyyid Seyfullâh, Sultan Murâd, Sultan Mustafa Han, Sabrî, Şehdî, Şâkî, Tosun-zâde Abdullâh Efendi, Tıybî, Yenişehirli Belig)

Mecmuada toplam 142 şair yer almakla birlikte 23 şairin yaşadığı yüzyıl tespit edilememiştir. Ağırlıklı olarak 17., 18. ve 19. yüzyıllarda yaşamış olan şairlerin yer aldığı mecmuada; 14. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar yaşayan şairler de mevcuttur. Yaşadıkları yüzyıllar ulaşabildiğimiz divanlardan, makalelerden ve Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünden elde edilmiştir

Mecmuada tespit edilen bu şairlerden: 14. yüzyılda: Nesimî; 15. yüzyılda: Avnî, Ezherî, Ebussuûd Efendi, Firdevsî, Hikmetî, Hüsrevî, Mihrî Hatun, Nevâyî Efendi, Rûmî, Zeyneb Hatun; 16. yüzyılda Alaşehirli Veysî, Amrî, Bâkî, Cemâlî, Çelebî-zâde Âsım, Emrî, Fevrî, Fuzûlî, Hayâlî, İzzetî, Kanberî, Kâtibî, Kemalpaşazâde, Misâlî Çelebi, Mühîbbî, Nev' î, Rûhî, Riyâzî, Şemseddin Sivâsî, Şah Abbâs, Taşlıcâlı Yahya, Ulvî, Zâtî; 17. yüzyılda Abbâs Vesîm, Abdalbâkî Arîf Efendi, Abdî Paşa, Atâyî, Bırrî, Cem' î, Dâniş Efendi, Dürrî, Fâ' izî, Fehîm, Fâmi', Feyzî, Girây Hân, Gevherî, Hâletî, Hâlis, Hâyli, Hüdâyî, İsmetî, Mantıkî, Molla Osman Efendi, Murtazâ, Nâhîfî, Nâbî, Nazîr, Nef'î, Nurullâh-ı Şîrvânî, Riyâzî Râmî, Sahvî, Sürûrî, Şeyhülislâm Bahâyî, Tâlib, Vecdî, Taşlıcâlı Yahyâ; 18. yüzyılda Arpaemini-zâde Sâmi, Abdullâh Zihni Efendi Hazretleri, Agâh, Atıf, Bosnâlî Sâbit, Erzurumlu İbrahim Hakkı, Esîrî-zâde, Erîb, Erşed, Hâtem, Hasîb, Haşmet, Koca Ragîb Paşa, Kâ' il, Kâmî, Mehmed Efendi, Mehmed Sadık Rıfat Paşa, Nedîm, Neylî, Nâfîz, Necîb, Râsfl, Râşîd, Râmîz, Sâlih, Sâlim, Seyyid Vehbî, Sünbül-zâde Vehbî, Vâsıf Efendi Şerîf, Vâlî; 19. yüzyılda ise Ârif Hikmet Bey, Asımî, Ali Efendi, Enderûnlu Vâsıf, Eyüp Sabri Paşa, Fıtnât Hanım, Hakkı İbrâhim Paşa, Hâmdî, İlmî, İshâk Efendi, Lutfî, Münîf, Nâ' ilî, Rahmî, Ref' et, Sezâyî, Sâib, Şevket, Şâkîr yaşamıştır.

2.6. Mecmuada Kullanılan Aruz Kalıpları

Mecmuada toplam 699 şiir yer almaktadır. Bu şiirlerin geneline baktığımız zaman Farsça-Arapça şiirler, üzeri mürekkebin dağılması sebebiyle okunmayan şiirler ve bazı bendler, beyitler ve mısraların vezin aksaklığı haricinde aruz vezniyle yazılmıştır.

Tablo 2.3. Mecmuada kullanılan aruz kalıpları

Sıra	Kullanılan Aruz Kalıpları
1.	Fa' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün
2.	Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün
3.	Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün
4.	Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün
5.	Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün
6.	Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün
7.	Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün
8.	Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün
9.	Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün
10.	Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün
11.	Mef' ülü Fā' ilātü Mefā' alü Fā' ilün
12.	Fa' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün
13.	Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün
14.	Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün
15.	Mef' ülü Mefā' ilün Mef' ülü Mefā' ilün
16.	Mef' ülü Fā' ilātün Mef' ülü Fā' ilātün
17.	Müstef' ilātün Müstef' ilātün
18.	Ahrem Mef' ülün Fā' ilün Mefā' ilün Fā
19.	Ahreb Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilün Fā
20.	Ahreb Mef' ülü Mefā' ilün Mefā' ilün Fā
21.	Ahreb Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ül

Mecmuada manzum çeşitliliği ile kullanılan vezin kalıpları ve bahirleri, üslup incelemelerinde, sayısal veri sağlayan analiz yöntemlerini ve mukayeseli çalışmalarda oldukça fazlasıyla tercih edildiği görülmektedir. Ayrıca 91b-92a sayfa aralığında Nābī'ye ve

104a sayfa arlığında Nahifî'ye ait rubâiler, “*ahrem ve ahrep*” denilen kalıplarının da kullanıldığını göstermektedir.

Yukarıda incelediğimiz mecmuanın 699 şiirin 670'i aruz ölçüsüyle yazılmıştır. En çok kullanılan aruz kalıbı ise *Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün* kalıbıdır.

2.7. Mecmuada Kullanılan Nazım Şekilleri

Toplam 699 manzumenin yer aldığı mecmuada 11 farklı nazım şekliyle kaleme alınmış manzume vardır. Bu nazım şekillerin/birimlerin şiir sayısı da belirtilmektedir.

Tablo 2.4. *Mecmuada kullanılan nazım biçimleri*

Sayı	Nazım Birimi/ Nazım Şekli	Şiir Sayısı
1.	Gazel	267
2.	Beyit	251
3.	Müfred	48
4.	Kıt'a	68
5.	Mesnevi	1
6.	Kaside	1
7.	Tarih Manzumesi	5
8.	Tahmīs	3
9.	Semāī	1
10.	Rubā'ī	18
11.	İlāhī	4

Mecmuada kullanılan nazım şekilleri grafikte de belirtildiği üzere 267 gazel, 244 beyit, 48 müfred, 1 semai, 1 mesnevi, 1 kaside, 68 kıt'a, 18 rubai bulunmaktadır. Ayrıca 4 ilahi, 2 münacat, 5 tarih manzumesi, 10 beste, 8 muamma, 9 mısra, 3 tahmīs, 2 hicaz, 1 makam, 1 ezgi, 1 nüsha, 7 “be-nam-ı “isimli beyit ve bir de “der makam-ı neva” başlıklı şarkı yer almaktadır.

2.8. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yöntem

Metinler MESTAP tablosu içerisine mecmuadaki sıraya uyularak şiire sıra numarası verildi. Mecmuanın farklı varaklarında tekrarlanan şiirlere ikinci kez yer verilmedi.

1. Mecmuanın “varak numarası, şairin mahlası, şiirin matla/makta beyti/ilk ve son bendi, şiirin nazım şekli/birimi, şiirin vezni, açıklamalar” bölümleri oluşturulup MESTAP tablosuna yerleştirilmiştir.
2. Metinde okunmayan bölümlerde metin tamiri yapıp, mecmuada eksik kelimeler ise şairin divanından alınarak köşeli ayraç [] içerisinde gösterilmiştir.
3. Metinde bazı sebeplerden kaynaklı okunmayan bölümler “[...]” şeklinde gösterilip, konuyla ilgili dipnotta bilgi verildi.
4. Metinde okunan ancak emin olunmayan ve anlam konusunda muallak olan kelimelerin yanına yay ayraç içerisinde soru işareti (?) konulmuştur.
5. M. Fatih Köksal’ın “Metin Neşrinde Vezinle İlgili Problemler, Bazı Tespit ve Teklifler” (2012: 63-81) makalesindeki önerilere uyularak vezinle ilgili durumlarda dikkat edilmiştir.
6. Mecmuada yaptığımız mukayeseye dair tüm farklılıkları dipnotta karşılaştırdığımız eserin ismi ve varak numarası ile birlikte mecmuadaki mısra ve beyit numarasını vererek belirttik.
7. Bu karşılaştırmayı yaparken aslına riayet edilip mecmuayı esas aldık. Ancak karşılaştırma sonucunda divandakinin doğru olduğu tespit edildiyse ya da beyit, mısra vezne uymamaktaysa bunlar ilgili dipnotta belirtilmiştir.
8. Mecmuada bulunan şiirler 14., 15., 16., 17., 18., ve 19. yüzyıllardan seçilmiş olduğundan mecmuada bu yüzyıllara ait düzlük-yuvarlak vb. ses özellikleri göz önünde bulundurarak aslına uygun okunmaya çalışılmıştır.
9. Divanlarda ve diğer kaynaklarda bulunmayan şiirleri dipnotta gösterdik. Şiirleri tabloya alırken bütünüyle mecmuaya sadık kaldık.
10. Arapça ve Farsça olan şiirleri transkribe etmeyerek bu şiirlerin ekran görüntülerini koyduk.
11. Mecmuada yer alan şairlerin şiirleri divanlarda şiirlerindeki farklılıklar dipnotta gösterilmiştir.
12. Şairin yaşadığı yüzyılın imlası metnin imlasında esas alınmıştır.
13. Metinde kullanılan sayılar ve vezin kalıpları mecmuaya eklenip, vezni kusurlu yerler dipnotta gösterildi.
14. Özel isimler büyük harfle yazılıp özel isimlere gelen ekler ise ayrılmadı.
15. Metin çevirisinde aşağıdaki transkripsiyon sistemi göz önünde bulundurulmuştur.

Tablo 2.5. *Metin çevirisinde kullanılan özel işaretler*

Harf	Büyük Harf	Küçük Harf
ء		
آ, ا	E, A, Á	e, a, ā
ث	Ṣ	ṣ
ح	Ḥ	ḥ
خ	Ḫ	ḫ
ذ	Ẓ	ẓ
ص	Ṣ	ṣ
ض	Ẓ, Ḍ	ẓ, ḍ
ط	Ṭ	ṭ
ظ	Ẓ	ẓ
ع	ʿ	ʿ
غ	Ġ	ġ
ق	Q	q
ك	K, G, Ń	k, ñ, g
و	V, Ü, Ū	v, ü, ū
ه	H	h, a, e
ى	Y, İ, Ĭ	y, i, ĭ

3. KÜTAHYA BELEDİYESİ MUSTAFA HAKKI YEŞİL KÜTÜPHANESİ EL
YAZMALARI KOLEKSİYONUN'DAKİ 161 (24343) NUMARALI ŞİİR
MECMUASININ ÇEVİRİ YAZI METNİ

[1b]

GAZEL HÂCEGÂN DİVÂNINDAN VÂSİF EFENDİ
Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

1²

1. Geldi hürüş u cûşa yine dilde âb-ı aşk
Etdi esâs-ı şabr u şekîbi harâb-ı aşk
2. Mihr-i ümîdi zîver-i âgüş-ı vaşl eder
Bir dil ki ola zerre kadar feyz-yâb-ı aşk
3. Ferhâd ü Kayş olmadılar harfe muṭṭalî'
Gerçi okudu her birisi bir kitâb-ı aşk
4. Neşvân olur kıyâmete dek 'âşıkun yeri
Bir katre içse bezm-i ezelden şarâb-ı aşk
5. Bîgânedan olur heme rû-püş imtinâ
Erbâb-ı hâle etmede ref'-i niḳâb-ı aşk
6. Bir dil ki ola âyîneveş pāk jengden
Verir meh-i ümîdine nûr âfitâb-ı aşk
7. Feyz-i mü'essirât-ı havâş âzmüdedir
Vâsîf ederse n'ola eger şeyḥ ü şâb-ı aşk

EDİRNEVÎ ŞEYH SEZÂYÎ MERHÛMU'NDUR
Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

2³

1. Şâh-ı istignâ-yı mülk oldum recâ bilmem nedür

²Gürel Raḥşan, Enderunlu Vâsîf Dîvânı, Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2019, s. 322.

³A. Rıza Özuygun, Hasan Sezâyî Dîvânı, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, 1999, s. 358.

- İlticā-yı Hâk'dan özge mültecā bilmem nedür
2. Fāriḡam dünyā vü 'uḡbāya ta'alluḡ itmeden
Terk ü tecrīdem bugün ḡubb-ı sivā bilmem nedür
 3. Öyle Mecnūnam ki Leylā bend-i zencīrūmdedür
Eylerüm 'aşḡuñda ammā cān fedā bilmem nedür
 4. Her ne eylerse revā cānān men-i dil-ḡasteye
Ben Sezāyiyem anuñçün nā-sezā bilmem nedür

[2a]

NĀBĪ EFENDİ
Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

3⁴

1. İstemezdük ḡāmetin cünbişde bī-bāk olduḡın
Reşkden servüñ libāsı çāk-ber-çāk olduḡın
2. Çünkü ḡod-bīnsin niçün giryān idersin çeşmüñi
İstemez erbāb-ı ḡüsn āyine nemnāk olduḡın
3. Andan almış seyr idüp Cemşīd resm-i kūzeyi
İki mārūñ zīb-i dūş u ḡüş-ı Dahḡhāk olduḡın
4. Ḳadr-i iḡsānı bilür yok şimdi ta'yīb eylemem
Ḳalk-ı 'aşruñ mübtelā-yı renc-i imsāk olduḡın
5. Subḡa-i lū' lūya Nābī raḡbetüm ta'yīb iden
Görmemiş ruḡsāre-i yārūñ 'araḡnāk olduḡın

NĀBĪ EFENDİ
Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

4⁵

⁴Mecmūada gazelin ilk beyitinin ilk mısrası silinmiştir. Silinen bu mısra Nābī Dīvānından tamamlanmıştır. Ali Fuat Bilkan, Nābī Dīvānı II, Akçaḡ Yayınları, Ankara, 2020, s. 280.

⁵Bilkan, II, s. 257.

1. Olur kâşir verâ-yı perde-i şun 'un şühûdından
Nazar-bend olmayanlar 'âlemün bûd ü ne-bûdından
2. Münâfık düstlardan âşikâre düşmenân yegdür
Harîr-i şarfı hoşdur bu dükânun germ-şudından
3. 'Uluv isterseñ ol fevvâre-i âb âteşin olma
Fişek nâ-bûd olur şiddetle bâlâya şu 'udından
4. Olursa cinsine olur 'atâsı kec-nihâdânun
Sipihruñ yokdur erbâb-ı vefâya hişşe cûdından
5. Ticâret-hâne-i dâñâ firîb-i dehrun ey Nâbî
Gerekdür ihtiraz itmek ziyânı deñlü sûdından

[2b]

NÂBÎ
Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

5⁶

1. Derün-ı dilde çâkin 'âşık-ı bî-tâb göstermiş
'İbâdet-hâne-i endîşede mihrâb göstermiş
2. Olup dil ıztırâbın yâre tefhîm itmeden 'âciz
Hemân icmâl idüp bir kaçre-i sim-âb göstermiş
3. İden eczâ-yı kevni ser-te-ser ser-geşte-i hayret
Fezâda gird-bâd ü baırda gird-âb göstermiş
4. Arūsāsâ çemende gūşvâridur kulağında
Şikâf-ı perdeden rûyın gül-i sîr-âb göstermiş
5. Felekde haste-i hicrâna taqlîd eyleyüp Nâbî
Gice tâ-şubh olunca dâide-i bî-h 'âb göstermiş

⁶Mecmûada gazelin birinci beyitin üzeri kâğıtla kaplandığı için okunmamaktadır. Üzeri kâğıtla kaplanan beyit Nâbî Divânı ile karşılaştırılarak tamamlandı. Bilkan, II, s. 75.

NÂBÎ
Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

6⁷

1. Luṭf ile ḥased-i bed-ḥ ‘āha nedāmet gelmez
Telḥ olan mīveye sükkerle ḥalāvet gelmez
2. O ṭarāvetle o sīmīn-bedeni gördükçe
Ḥātıra būs u kenār ile ḵanā‘at gelmez
3. Mey sebük-tıynet olan ‘āşıkı küstāḥ eyler
Ne ḵadar yāre niyāz itse ḥacālet gelmez
4. Toğrısı yār ile hem-dest-i mey-i ülfet iken
Ḥātıra ḥātır-ı ağyārı ri‘āyet gelmez
5. Yıkılır gā‘ile-i zelzeleden ḵaşr-ı vişāl
Çār esās üzre yapılmazsa metānet gelmez
6. Şöhreti māl iledür ma‘bed-i İslāmuñ da
Cāmi‘-i köhne-i bī-vaḵfa cemā‘at gelmez
7. Ne ḵadar olsa da pā-māl-i ziḥām ey Nābî
Eyleyen kūy-ı dil-ārāda iḵāmet gelmez

[3a]

ĞAZEL-İ ZEYNEB
Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

7⁸

1. Ne zenler var ki meydān-ı hünerde
Bin erden ye gururlar topa çevgān
2. Müzekkerlik kemāl olmaya şemse

⁷Mecmūada gazelin birinci beyitin ilk mısranın tamamı, ikinci mısranın ise son bölümünün üzeri kâğıtla kaplandığı için okunmamaktadır. Nābî Dīvānı ile karşılaştırılarak tamamlandı. Bilkan, II, s. 17-18.

⁸Özlem Batğı Akman, Aşk Nedir? Aşık Kimdir? Klasik Tür Edebiyatında Kadın Şairlerin Aşkı ve Aşığı Tanımlama Biçimleri, Cit, 9, Sayı 2, 2025, s. 463.

Mü'enneslikden irmez māha noḡsan

MİHRİ HĀTUN
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

8⁹

1. Bir dem ol dilber cemālinden ıraḡ olmak ne güç
Bir nefes cānānesüz 'ālemde şaḡ olmak ne güç
2. Ben gedāsını ḡomazlar yüz sürem dergāhına
Pādişāhuñ āsitānında yasaḡ olmak ne güç

MÜFRED
Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

9¹⁰

1. Düḡün itdikde ḡurūş u güle dāmād-ı şabā
'Andelībān-ı çemen oḡuyıcı çıḡdı aña

ḤAYLİ EFENDİ
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

10

1. Kenār-ı ḡamra varsaḡ bāde-i nāb itsek olmaz m
Leb-i deryāda mu' īnī 'ālem-i āb itsek olmaz mı
2. Yine zemīnde keştīlerle gül-geşt-i ḡışār itsek
Dil-i ḡūnini güller gibi şād itsek olmaz mı

ḤĀNE -İ RĀBİ'
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

⁹Mehmet Arslan, Mıhrī Hātun Divānı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2018, s. 56.

¹⁰Beyitin ilk mısrası Gelibolulu Ālī Divānında şöyle geçmektedir: Gül 'arūsına düḡün eyledi damad-ı şabā. İ. Hakkı Aksoyak, Gelibolulu Mustafa Ālī Dīvān, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınlar, Ankara 2018, s. 505.

1. Firāka çekme ğam her dem vişāl-i dil-rübā olmaz
Hayātuñ mevti vardır her fāniden beķā olmaz
2. Benüm ölmekden özge çekdigüm derd-i devā olmaz
Nefi‘ siz bir derd bunda gönül dārü’s-şifā olmaz
3. Ğarībüm ben ğarīb olsa kimesne āşinā olmaz
Cihānda ayrılmak gibi hele müşkil belā olmaz

[3b]

FUZÜLİ

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

12¹¹

1. Dil virme ğam-ı aşkına aşk āfet-i cāndur
‘Aşk āfet-i cān olduğı meşhūr-ı cihāndur
2. Her ebrū-yı ham katlüne bir hancer-i hūn-riz
Kim hāşıl-ı sevdā-yı ğam-ı ‘aşk ziyāndur
3. Yād etme kara gözlülerüñ merdüm-i çeşmīn
Merdüm deyüp aldanma ki içdükleri kıandur
4. Yağşi görünür süreti meh-veşlerün ammā
Yağşi nazar itdükde ser-encāmı yamandur
5. Ger derse Fuzūlī ki güzellerde vefā var
Aldanma ki şā‘ir sözi elbetde yalandur

HANE-İ HĀMİS

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

¹¹Dil: Cān, İm. Mehmet Nur Doğan, Fuzūlī, “Leyla ve Mecnun”, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınlar, 2017. s. 64.

13

1. Beni terk eyledi ol Yūsuf-ı gül-pirāhen şimdi
Göñül Ya' kûbına oldu cihān beytü'l-hazen şimdi
2. Gözümde uçar oldu hālet-i zevk u vaṭan şimdi
Baña zindān olupdur 'Ulvīyā ṣaḥn-ı çemen şimdi
3. Kimiñle şalınur ol kām̄eti serv-i semen şimdi
'Aceb kimlerle seyrān ider ol ḥulq-ı ḥasen şimdi

[4a]

RUBĀ'Ī

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

14

1. Şitāb-ı gāma bir demde şem' -i enverüm yokdur
Fenā dünyāda ya' nī bir mestim dil-berim yokdur
2. Nice feryād eyleyüp çāk-i girībān itmeyen ben kim
Yanımda sāki-i gül-ruḥ elimde sāgarum yokdur

RUBĀ'Ī

Fā' ilātün Fa' ilātün Fa' ilātün Fa' ilün

15¹²

1. Dīdemizden gitmez oldu reng-i rū-yı ṭal' atun
Bülbüli nālān ider ol gülistān-ı ṭal' atun
2. Hüşyāruñ tābı yoğmuş ḥışm-ı çeşm-i dilbere
Şimdi bildüm ben senüñ ey bāde ḳadr-ı ḳıymetin

KEMĀL PAŞA-ZĀDE

¹²Beyitin vezni Rubā'ī vezninde kullanılmamıştır. Kılıç Erdal, Hekimbaşı Güfte Mecmuası, Duvar Yayınları, İstanbul, 2023, s. 214.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

16

1. Doğruluk kııl doğruluk ey nîk-i rāy
Doğrudan aç görmedim egride yāy
2. Doğruluk ile irir ok-ı menzile
Egrilik ile alurdı sinende yāy

MÜFRED

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

17

1. Hüküm aydur şarāb iç vā' az aydur cām-ı meyden geç
Çü ' illet hūn-ı dildendür münāsib şīşe çekmekdir

[4b]

GAZEL-İ NEV' İ

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

18¹³

1. Bakma nādān olana husrev-i devrān ise de
Nazar it ehl-i dile hāk ile yeksān ise de
2. Bezm-i rindāna leb-i la' lūñi ihsān eyle
Ne dilerlerse itme dirīğ eger cān ise de
3. Ursa dendān-ı ama' leblerīne cām-ı şarāb
O günāhı bize bağışla eger an ise de
4. Uyma ' uşşak hevāsın eger dirler ise
Alma ' aynūna şakın kuhl-i Şifāhān ise de
5. Hāne-i albini yap luţfuñ ile Nev' ī'nūñ

¹³Mertol Tulum-M. Ali Tanyeri, Nev' i Divanı, İstanbul üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul, 1977.

Maḥzen-i sırr-ı Ḥudā'dur n'ola vīrān ise de

GAZEL 'İLMİ
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

19

1. Şeh-i 'āl-i zātına cam-ı şarābı sāḳiyā
Ehl-i bezmün beyt-i ref' olsun ḥicābı sāḳiyā
2. Fırşatı fevt eyleme zevk et fetnā-yı 'ālemin
Gösterir peymānenin her bir sāḳiyā

MÜFRED
Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün

20

1. 'Arz-ı ḥāl itmege cānā seni tenhā bulamam
Seni tenhā bulıcaḳ kendümi ašlā bilemem

[5a]¹⁴

¹⁴5a varağındaki şiirler mürekkebin dağılması sebebiyle transkribe edilmemiştir.

Görsel 3.1. 5a varacağındaki şiirler (Kaynak: 161 (24343)
Numaarlı Şiir Mecmuası, s. 6.)

ḤĀNE-İ ḤĀMİS
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

29

1. Beni terk eyledi ol Yūsuf-ı gül pīrāhen şimdi
Göñül Ya'qūbına oldu cihān beyt'ül-ḥazen şimdi
2. Gözümde uçar oldu ḥālet-i zevk u vaṭan şimdi

Baňa zindān olupdur ‘Ulvīyā şahın-ı çemen şimdi

3. Kimünle şalınur ol serv-i kâmet sim-ten şimdi
‘Aceb kimlerle seyrân ider ol hulk-ı hasen şimdi
4. Diyâr-ı gurbete düşdüm cüdâ olup mekânımdan
Garîb illerde¹⁵ kaldım ayrı düşdüm nev-civânımdan

[5b]

ĞAZEL-İ NEV‘Î
Mef‘ülü Fā‘ilâtün Mef‘ülü Fā‘ilâtün

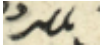
31

1. Cām-ı şafâ gerekmez dünyâ-yı dūn elinden
Merdâneler şikârı almaz zebūn elinden
2. Kef kef geçer denizler ‘ışk ile muzdarib-hâl
Tağlar şikâyet eyler şabr u sükūn elinden
3. Dil şafhasına bakdım etrafı cümle meşrūh
Bildüm bu nüsha çıkmış bir zū-fünūn elinden
4. Hālî degül gönülden hergiz o zülf ü şâne
Kārum katı müşevveş hāl-i derūn elinden
5. Ehl-i şafâ dilinden bir şi‘r didi Nev‘î
Geh şükr ü geh şikâyet ‘ışk-ı cünūn elinden

BEYİT
Mefā‘ilün Mefā‘ilün

32

1. Kemālata iren kişi
Zevālını yeduñ çeksün

¹⁵Mecmuada “iller” kelimesi şeklinde geçmektedir.

ĞAZEL-İ RŪHÎ
Mef' ūlū Mefā' ilūn Mef' ūlū Mefā' ilūn
33

1. Ğayrān olalum her an her an olalum Ğayrān
Seyrān ideğör ey cān ey cān ideğör seyrān
2. Servī boyuñu görsek görsek boyuñu servī
Ğayrān olıban kıalsun kıalsun olıban Ğayrān
3. ‘ Ālem sana hep kıuldur kıuldur sana hep ‘ ālem
Seyrān olālī Ğüsnüne Ğüsnüne olālī seyrān
4. İrgör beni vaşlıñ vaşlıñ beni irgör
Kırbān ide ben cānım canım ide ben kırbān
5. Rūhī nice bir sende sende nice bir Rūhī
Giryān idesin çeşmüñ çeşmüñ idesin¹⁶ giryān

[6a]

ULVÎ EFENDÎ
Mefā' ilūn Mefa' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

34

1. Felekler güm güm ötse yiridür āh u figānumdan
Zemīn ‘ ārū-ı öyn itsem n’ola eşk-i revānumdan
2. ‘ Alevler zāhir oldu siyeh sevr-i nihānumdan
Çekerken oldı kıadar Ğün-kışāf gelf
3. Devāsız derde urādum uşāndum tatlu cānumdan
‘ Aceb mi kıalmasa [...]

GAZEL-i KĀBŪLÎ
Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn

¹⁶Mecmuada “çeşmüñ idesin” yer almamaktadır.

35¹⁷

1. O nezāket o leṭāfet o ṭarāvet o ṣafā
O riyāset o siyādet o sa‘ ādet o vüçüd
2. O ṣarāfet o feṣāḥat o belāḡat o edā
O ‘adālet o ‘ināyet o seḥāvet o ‘aṭā
3. O mürüvvet o maḥabbet o meveddet o kerem
O ri‘āyet o ḥimāyet o ṣefā‘at o vefā

ḲİṬ‘A

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

36

1. Rāḥ-ı ğamla ben ğubar-ı ḥākdan ḳaldurmayan
Rūzgār eksikliĝi durur rūzgār eksikliĝi
2. İtmeyen fülk-i dili gird-āb-ı ḥayretten ḥalās
Rūzgār eksikliĝi durur rūzgār eksikliĝi

NAẒİR

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

37

1. Rūy-ı yārdan kākül-i sünbülü ḳaldırmayan
Rūzgār eksikliĝi durur rūzgār eksikliĝi
2. Bulmayan keṣt-i dil-i deryāyı ‘aşḳdan ḥalās
Rūzgār eksikliĝi durur rūzgār eksikliĝi

[6b]

BESTE

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

¹⁷Hidayet Duyar, On Altıncı Yüzyıl Şairlerinden Kabûlî'nin Şiirleri, 2009, s. 320.

1. Mesrūr olur kaçan ki kapundan şabā gelür
Erbāb-ı ‘ışķa hāk-ı rehūñ tūtīya gelür
2. Gelmez yerine yeller ile bir gören seni
Zirā ki her varān kapuñi mübtelā gelür

İLĀHĪ

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Cümle ‘ālem āşinā ben ārada bīgāneyim
Her işim aġyār ile gör kim ‘āceb dīvāneyim
2. Bilmeyip ta‘mīr-i cism qalbim itdim harāb ¹⁹
Ey meded m’imār-ı ‘ālem kı l germ-i ²⁰ virāneyim
3. Teşneyim zūlmetde qaldım āb-ı hayvān isterim
Girmedin deryā-yı ‘aşķa tālīb-i dūrdāneyim
4. Mey-furūş oldum şalādır ehl-i ‘aşķa Şemsiyā
Bizdedir hāmı-ezel gelsin gelen meyḥāneyim

LĀ-EDRĪ

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. İbtidā-yı ‘ameliñ āḫarı der-piş gerek
Kār-ı evvelde kışı ‘ākıbet-endiş gerek

GEVHERĪ

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. Gel ey şūḫ u cefā-pişem ġamīñdan ‘āşıķān ditrer
Göreliden ġamze-i ḫüsnūñ bu cişm-i nātuvān ditrer

¹⁸Recep Toparlı, Şemseddin Sivasī Dīvānı, Şemseddin Sivasī Külliyyatı, Sivas, 2015, s. 103.

¹⁹Bilmeyip ta‘mīr-i cism qalbim itdim harāb: Bilmeyip ta‘mīr-i cism ettim velī qalbim harāb.

²⁰Germ: Nazar.

2. Cüdâyım gülistânından uşândum taṭlı cānımdan
Benüm āh u fiğānumdan zemīn ü āsumān dıtrēr
3. Lebiñ ölmek murād etsem gönül bâbın küşād itsem
Kaçan vaşfını yād itsem kalem ağılar lisān dıtrēr
4. Saña haḳdan durır zāt-ı güzeller ‘ālemin cānı
Güneşsiñ māhı tābānı güzelden her zamān dıtrēr
5. Gevheri vaşl-ı dildāre bulınmaz mı aceb çāre
Seniñ elinde çār-pāre benüm elümde cān dıtrēr

[7a]

ĞAZEL
Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

42

1. Şeker bu lezzeti yārūñ sözünden almışdur
Cilā geçilse izi nūrından almışdur
2. [...] sineden aldı o meh pertevi hırşid
Ziyā-yı feyzi hele meh yüzünden almışdur
3. Dökince bir gül içün eşk-i çeşm-i üstād
Gül-ābı ehl-i cünūnuñ gözinden almışdur
4. Elinde subḫa ider yetim-i eşk-i terüm
Cefā vü zulm ile ben öksüzinden almışdur
5. [...] tuḫfe-i yārān degül bu nev-kāla
Delil-i feyż-i siḫir ile özinden almışdur

BEYİT
Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

43

1. Fırşatları fevt itme ki tāḫir ḫaracdır
Şiddetlere şabr eyle ki miftāḫ-ı ferecdir

BESTE

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

44²¹

1. Piyāleler ki o ruḥsār-ı āle ter getirir
Diyār-ı ḥüsne girān bārı-cem-güher getirir
2. Ḥaṭaya tevbe o raḳḳāş-ı ‘işveperdāzıñ
Ḥırām-ı cilveleri ḥātıra neler getirir

TĀRİḤ

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

45

1. Tevfîḳ-i feyz-i Ḥaḳ’la olur böyle bir eşer
Mevlā mübārek eyleye bu ḥayri emcedi
2. Me‘va-ı- ‘ilmi ehl-i ‘ulūma şeref verür
İḥyā-yı faẓla rūḥ olurduk es‘adı
3. Taḥşil-i ‘ilme ancak olur cāy-ı bî-naẓîr
Nā’il ider merāmına ṭullāb-i erşedi
4. Tārîḥ-i bâb-ı ḥizmetine imtiḥān diler
Â‘la çıkarsa tahtına ḥidmet [...]
5. Ṭālib bu ḥayr-ı sa‘d-eşerin oldırsa
Tārîḥ-i ders-ḥāne-i ‘ilm-i Muḥammedi

[7b]

GAZEL-İ ḤASİB NAZİRE-İ ḤİKMET

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

46

1. Lāl olur diller lebûñ evşāfını taḳrîrde
Ḳil ü ḳāl eyler ḳalem resm-i müjeñ taḥrîrde
2. Şafḥa-ı rûyında āyāt-ı dü-saṭr-ı ebrûvân
Şan meḳāl-i aḥsen-i taḳvîmdür tefsîrde

²¹Erdal Kılıç, Mecmûa-yı Letâif Fî Sandukati’l-Me‘ârif (Metin ve Değerlendirme), İstanbul, 2013, s. 421

3. Mihr ū meh encām saña ūftāde gördi vāqı‘ a
Didi Ya‘ kûb dilüm hicrânını ta‘ birde
4. Kavs-i ebrûdan gelür çünki nevāl-i ‘āşıkān
Böyle cārīdür ezel sehm-i қаzā taқdīrde
5. Hāk-ı kūyūñ tūtiyā-yı İşfaḥāni’den hele
Cism-i nā-bīnā-yı ‘āşık yek görir tenvīrde
6. ‘İllet-i idbār ile şāḥib-ı ferrāş-ı zilletim
Bu ṭabīb-i baḥt ise nā-dān imiş tedbīrde
7. Sāḥta çīn-i cebīn it Ḥasīb-i zārına
Vechine evrāk ḥüsnüñ ile tağyīrde

[8a]

ĞAZEL FARŞA

47

Görsel 3.2. 8a varağındaki 47. şiir (Kaynak: 161 (24343)
numaralı şiir mecmuası, s. 9)

BEYİT
Mef'ulü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

48

1. Tarz-ı şî'r şâkiyâ bir tarz nev şalduñ yine
Her kim okursa bu şî'ri efrîn olsun aña

HİKMETİ
Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

49²²

1. Bî-zebānım ıstılāh u güfte-i takrîrde
Bî-nukûş bî-dest ü zihnim hāme-i tahrîrde
2. Şorma şarf u naḥv u mantıḳ hikmet ü hey'et bana
Kim elifden ğayrı nesne görmedim tefsîrde
3. Bir 'ibārât u feşāḥatde şabāveş sâdeyiz
Toğrusu bilmem belāgat tarzını ta'birde
4. Şöhret ü 'unvānda meḥsul-i ḥāl olşak n'ola
'İzz ü cāh-ı şevketim yok kişver-i tevķîrde
5. Taḥtgāh-ı şehr-i derd ü ğamda serdar olmuşum
Peyk-i idbārım yürür her dem rehi taḥķîrde
6. İmtizāc-ı nār u ābıñ dilde ta'dîl itmeyen
Bilse de terkîb-i kâfî sehv ider tedbîrde
7. Nûşe-i dünyā içün ğam çekme ey dil ḳānî' ol
Bu imiş ḥaṭṭ-ı naşîbiñ maḳsem-i taḳdîrde
8. Genc-i zulmetde şikāyet itme zîrâ Hikmetî
Aḥṭeriniñ baḥṭıñ tîri yok kevkeb-i tenvîrde

²²Fatih Sona, İsmail Hikmetî ve Dîvânı, (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2012, s. 863

[8b]

ĠAZEL-İ NĀFİZĀ

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

50²³

1. Lüknetim olmuş füzün yāri görüp taķrİRde
Ra' še-rİZ oldu belā-cū ḥāmede taḥrİRde
2. N'ola şedde diyü cezm itsen ḥam-ı ebrūlara
Muşḥaf-ı ḥüsnüñ müje i' rābıdır tefsİRde
3. Bezm-i meyde nağme-sāz olduķca cām-ı la' l-i yār
Gör ' araķ keyfiyyetin her gonçe-i taşvİRde
4. Dest[de] bir genc-i muṭalsam girdi gördü rü' yāda bu şeb
Bāb-ı vaşlıñ fetḥini fāl eyledim ta' bİRde
5. Cevher-i vaşlıñ mizāc-ı tām ile āldım ele
Ey kamer-peyker işim altun bugün tedbİRde
6. Geh ḥazīzi evc olur çarḥıñ gehi evc[i] ḥazīz
İrtifā olmaz müsāvi ' ālem-i tedvİRde
7. Ḥikmetİye yek-halemde Nāfızā güçdür cevap
Feylesūf-ı dehr ola ḥāmem meger taḥrİRde

ĠAZEL-İ ḤİKMETİ

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

51

1. Dİde-i dilden baķan dildārına āyİneveş

²³Hiclal Demir, Lāzīkizāde Feyzullāh Nāfız ve Dīvānı, T.C. Kūltür ve Turizm Bakanlıķı, Ankara, 2017, s. 452

Zulmet-i firķat hicāb olmaz ānā miṣl-i güneṣ

2. Herkesün ma' şuk olan maḥbūb u ma' lūm olur
Dir ki Mevlā'ya varmaķda ḥalāyık eṣ-be-eṣ
3. Sende bu ōaṭranc deni iṣtinābı var iken
Mat ider elbet seni bu lu' b ü rüz-penç-ṣeṣ
4. İzleyüp gözler Pey ender-pey seni tır-i feżā-keṣ
Bend-i zaḥmından anuñ ķurtulmadı dil-keṣ
5. Derdine dermān dilersün ehl-i derd ol derdi bil
Teṣne-i ' aṣķuñ ile derdüñ ehl-i derd-veṣ²⁴
6. Ḥikmeti feth-i ķürüz-ı ḥikmet istersen eger
Pençe-i tevḥid ile da'im derün u pūṣte-eṣ

[9a] ²⁵

Görsel 3.3. 9a varağındaki şiir (Kaynak: 161 (24343) Numaralı Şiir

Mecmuası, s. 9)

[9b]

GÜFT-İ ANĖARAVİ ŐĀKİR EFENDİ TĀRİĖ-İ VELĀDET OĞLUM MUĞHAMMED REFİ'

²⁴Mısranın vezni aksaktır.

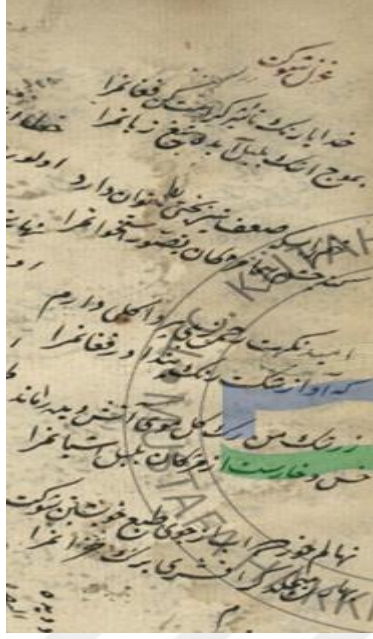
²⁵9a varağındaki yazılar silinmiştir.

1. Bahār-ı beḥcet el virdi gönül döndi gül-abāda
Açıldı gonca-i ḥatır şükür luṭf-ı Ḥudāda
2. Nihāl-i naḥl-i gülzār sa' ādetden olup ṭali'
Esīri-zāde gül gibi gelünce mehd-i milāda
3. Derūnumdan dem-i teşrīfe geçdü bir güzel tāriḥ
Refi' ü ḳadr ola dāna Muhammed dār-ı dünyāda

Müşkil	‘Aşık	Bî-vefāya
Ancaḳ	Olmāk	Doğrusu
Zaḥmet	Rāzı	Her-cefāya
‘Ārif	Vaḳit	Bu ḥayāle
Olān	Eyler	‘Uzleti
Kāmil	Rağbet	Her-kemāle

[10a]

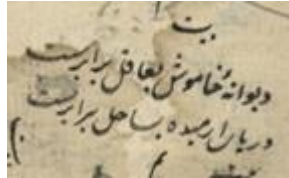
ĠAZEL-İ ŞEVKET
FARŞA

Görsel 3.4. 10a varağındaki 53. şiir (Kaynak: 161 (24343)
Numaralı Şiir Mecmuası, s. 11)

BEYİT
FARŞÇA

54

Görsel 3.5. 10a varağındaki 54. şiir (Kaynak: 161
(24343) Numaralı Şiir Mecmuası, s. 11)

BEYİT
Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

55

1. Hātın eyleyen ey h'āce benüm muşşaf-ı ' aşkı
Ve' l-leylie²⁶ dek mecnūn ancak okumış ānı

BEYİT
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

²⁶Duha: 93/2.

1. Giryeden çünki beyaz oldu sevād-ı dīde
‘Arz-ı didārı ne idem bād-ı harāb el-başra

KOCA RĀGIB PAŞA
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

57²⁷

1. Haṭā eyler düşen sevdā-yi dām-i zülf-i pür-çine
Olur hāl-i siyeh murğ-i dil şayd itmege Çin’e
2. Nihāni buse-çin-i lā‘ l-i yār ol cāmveş ammā
O sırr-i vechimi bildirme ağıyar-i sūhān-çine
3. Olur iklim-i Fes ceyş-i Habeş’le ser-te-ser maḥsūr
Dağıldıkça o müşkīn turrarlar taraf-i ‘arāk-çine
4. Sevād-i çeşm-i āhū-yı Hutun’dır ‘uḳde-i zülfün
Şebih itmek anı ‘ayn-i hatādır nāfe-i Çine
5. Sevenler fülül-i hālın geçer çin-i cebininden
Metā’-i Hind’e Rāgıb rağbet itmez Çin ü Māçin’e
6. İdüp ol şeh-süvār āhū-yı ahım çin-seher sühan
Sihr-i fitrāk-ı nāze bend ider ḳor-kāh [...] ²⁸
7. Şikāf-ı beyt olur mışra‘ gibi yek-laht gūya kim
Ser-i gülmenc-i maẓmūnum şabīḥa gelse pür-çine

[10b]

GAZEL-İ NAİM
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

58²⁹

²⁷Kaynaklarda gazelin son iki beyiti yer almamaktadır. Sedit Yüksel, Koca Ragıp Paşa’nın Bilinmeyen Gazeller, 1977, s. 79-80.

²⁸Beyit sayfaya sığmadığından son kelime transkribe edilmemiştir.

²⁹Yahya Nazım Divânında altıncı beyit yer almamaktadır. M. Sefa Çakır, Yahyā Nazım Divânı (İnceleme-Tenkitli Metin), (Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas, 2018, s.833.

1. Olup peşmînesi köhne-ridâ-yı zâhid eklenmiş
Nola düşse ‘aşâyâ kâse-i ‘ömri direklenmiş
2. İhâta eylemiş hattı nigâh-düzd-i ‘âşıqdan
Çekilmiş havlî-i bâğ ruḥ-ı dil-dâr beklenmiş
3. Çiçek-i zahmından ol kâlâ-fürûş-ı beneder-i ḥüsnüñ
Kumâşın behçeti hicrânlıdır yer yer çiçeklenmiş
4. ‘Îzârı üzre olmuş halka halka ejder-i zülfi
Tılsım-ı genc-i ḥüsn-i yârda kat kat çöreklenmiş
5. Yine bezm-i muḥabbetde nigâh-ı mest-i cānāna
Çeker pergâlesin ‘âşık kebâb etmiş yüreklenmiş
6. O ebrû-yı kemân-dârıñ görüp zann eyleme müjgân
Hadeng-i gamze-i dil-düz-ı cānândır yeleklenmiş
7. Nazîm-i zâr şimdi bir ferîşte-ḥûba meyl etmiş
Geçüp nefis ü hevânıñ şerr ü şûrından meleklenmiş

MÜFRED

Mef‘ ulü Fâ‘ ilâtü Mefâ‘ ilü Fâ‘ ilün

59³⁰

1. Gönlüm bilür ḥayâlini dîdem neden bilür
Bilmez efendi çok yaşayan çok gezen bilür

MÜFRED

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

60

1. Yâr için ağıyâra minnet ettiğim ‘ayb eylemeñ
Bir gül için baġbân bin ḥâre hizmetkâr olur

MÜFRED

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

³⁰Gönlüm: Dildir, N. Ahmet Özalp, Bilgelikler Divanı, Zeytin Burnu Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul, 2012, s. 288.

61

1. Sā' atin çaldığı evkāt degildir her gāh
Nağd-ı 'ömri güzerān itdigine aylar āh

MÜFRED
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

62

1. Var ise Ya' kūb düş kim küştesini yād ider
Çumr-i dil durmayup Yūsufcuk feryād ider

MÜFRED
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

63

1. Göñül nāmında bir ğam-ğār demār idi ' alemde
O da vardı ser-i kūy-ı dīl-ārāda vaṭan tutdı

[11a]

ĞAZEL
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

64³¹

1. Şafāsın görmemişsiñ zāhid inkār etme meydır bu
Nümū-dār-ı havāşş-ı cümle eşyā ḥurfe şeydir bu
2. Revācı germdir şayf ü şitada kāsıd olmaz hiç
Meta' -ı nev-bahār ü revnağ-ı bāzār-ı deydır bu
3. Taravet-bağş ü zib-efzā-yı bāğ-ı bezm-i şāhāndır
Muḥaşşıl āb-ı rū-yı meclis-i dār-ı öñidir bu
4. Değişmem la' l-i nāba kaṭresin şahbā-yı hoş-renguñ
Bu āb ü tabla yāķūt-ı rummāniden iydir bu
5. Revādır etse yārān tab' ıma pey-revlik ey Vecdī
Ki vādī-i sūhanda rehber-i ferḥunde peydır bu

³¹Eşref Yanmaz, Vecdī (Hayatı, Edebī Kişiliği ve Divānı'nın Karşılaştırmalı Metni), (Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 1995, s.114.

MÜFRED
Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün
65

1. Dām-ı belādan kaçan zülfüne dil bağlamaz
Ağlama ey ıfl-ı dil kendü düşen ağlamaz

MÜFRED
Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

66

1. Āh eylemecek hasretle sîne-i suzân
Teskîn idemez nār-ı gamuñ dîde-i giryân

MÜFRED
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

67

1. Midḥat-ı zāt-ı şerîfnde benüm sultānum
Fâyıkî afşa direm-i dürreye göz açardum

MÜFRED
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

68

1. Katlime engüş-t-i şāh itse işāret gam degül
Çankı nā-dāndır o kim hük-m-i kalem-den incinür

MÜFRED
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

69

1. İstiķāmetde kalem yanmada şem' olsa kişi
Yine miķrāk-ı belādan başunı kırtaramaz

MÜFRED
Müstef' ilün Fe' ülün Müstef' ilün Fe' ülün

70³²

1. Kākül-i yār ile öldüm dir imişsin hem-bū
El ne der diñle benefşe kulāğın ardına қо

MÜFRED

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

71

1. Çekmiyen cevır ü cefâsın o kemân-ebrûnuñ
Dil-i sevdâ-zedeniñ çekdiğı yāyı ne bilür

MÜFRED

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

72³³

1. Cihānda 'āşık-ı mehcūra şanma rahat olur
Neler çeker bu gönül söylesem şikāyet olur

[11b]

TAHMİS-İ KÜHENİ ĞAZEL-İ RÂMÎ
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

73³⁴

- I. Yāy-ı 'aşkıñı çekmek dil-i perdede qalmıştır
Dil-i kari şafā-i vuşlatıñ nā-gerde qalmıştır
Kemāl-i arzūyı pūs-leb ahmerde qalmıştır
Hayāl-i la' l-i nābūn cām-ı çeşm-i terde qalmıştır
Humār-ı bezm-i nūşānūş-ı vaşluñ serde qalmıştır
- II. Ne hāletdir ki cān-ı mest oldı şevk-i nigāhıñla
Gönül kendin yitürdi hayret-i çeşm-i siyāhıñla
' Aceb qanda ola asude şimdi gerd-i rāhıñla

³²El ne der dinle benefşe: Ey benefşe ne der el. Seyit Yavuz, Sivaslı Divan Şairleri ve Bilinmeyen Bazı Şiirleri. Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi, 7 (3), 2698-2726.

³³Kavruk Hasan, Şeyhülislam Yahyā Divānı, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, 2001, s.85.

³⁴F. Zehra Kavukçu, Rāmī Divānı, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa, 2000, s. 187.

Degüldir bende dil ser-germi-i fikr-i nigāhıñla
O sermest-i maḥabetdir düşüp bir yerde kalmıştır

- III. Felek de her ne denlü yād olursa ṭālī‘ -i kevkeb
Kişi ḥālī degildir bir gudūrun yine rūz u şeb
Bulunmaz ḥāşıl-ı ‘ālemde hiçbir keder meşreb
Mükedderdür serāser meşreb-i eczā-yı ‘ālem hep
Şafā-yı ḥātır ancak bādede sāğarda kalmıştır
- IV. Sihr-i kīnecū cevır ü cefādan rāzı gelmez mi
Murādım üzere bir merd-i kerem perāz gelmez mi
Zenāna āh kim bir kāmīl-i mümtāz yetmez mi
Bu remiz-i keşfe³⁵ bir müşkil-güşā-yı cūd gelmez mi
Kerem bir lafz-ı bī-ma‘ ni gibi dillerde kalmıştır
- V. Yoğ imiş kühnīyā çün devlet-i dünyānıñ encāmı
Cihān-ı ādemiñ tutmuş tūtalım şöhret ü nāmı
Giyüp tācı keyāḥı dehr iczā itsiñ aḥkāmı
Ne cevher³⁶ tāc-ı devlet kimseye sūd itmez ey Rāmī
Nice şāh-ı cihānuñ çeşmi ol efserde kalmıştır

[12a]

ĞAZEL-İ NĀBĪ MERḤŪM
Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

74³⁷

1. Göñülde dā‘iye-i māl emel bozundısıdur
Nümūd-ı silk-i ḳanā‘at kesel bozundısıdur
2. Cihānı gerdiş ider ḥayliden bu köhne ḳıbāb
Sipihre tesmiye-i Zāl ezel bozundısıdur
3. ‘Aceb mi mevt-i irādīyye düşse ehl-i sülūk
Cilā-yı āyine-i rūḥ ecel bozundısıdur

³⁵Bu remiz-i keşfe: Bu sırr-ı ‘aşka.

³⁶Ne cevher: Mücevher.

³⁷Bilkan, II, s. 589.

4. Rüsüm-ı âmed ü reft üzredür niẓām-ı cihān
Siyāk-ı resm-i beled hep bedel bozundısıdur
5. Gören bilür şekerüñ gilden olduğun hāşıl
Ki hūlv-i sufre-i ‘âlem vaḥal bozundısıdur
6. Cefâ-yı ‘âleme şabr it şafâ murâduñ ise
Ki les‘ -i ḥayye-i şöhret ‘asel bozundısıdur
7. Ta‘affünâtını yād eyle beyza vü ferḥüñ
Piliç leẓîzdür ammâ çepel bozundısıdur
8. Kitāblarla medârisde bahs ider tullāb
Kitāb cildi anuñçün cedel bozundısıdur
9. ‘Amel o kârgehüñ kemterin ḳurâzasıdur
Metâ‘-ı ‘ilme dinilmez ‘amel bozundısıdur
10. Münâsebetledür evzâ‘ -ı tesmiye Nâbî
Lügaz hele ḳatı vâzıḥ ğazel bozundısıdur

MÜFRED

Mef‘ ülü Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Fe‘ ülü

75³⁸

1. Ḳoyduk vaṭanı ğurbete bu fikr ile çıkduk
Kim renc-i sefer bâ‘ iş ola ‘izz ü ‘alāya

[12b]

GAZEL-İ EDİRNEVİ KÂMÎ EFENDİ

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün

76³⁹

³⁸S. Rukiye Erten, Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Kütüphanesi’ndeki Bağdatlı Rūhî Dīvānı Nūshası (Metin-İnceleme), (Yüksek Lisans Tezi), Yozgat Bozok Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yozgat, s.13.

³⁹Kāmî Dīvānında üçüncü beyit yer almamaktadır. Gülgün Erişen Yazıcı, Edirneli Kāmî ve Dīvānı, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara, 2017, s. 211-212.

1. Zevāl-i āfitāb-ı hüsni-yâre hâṭ medār olmaz
‘Amelde sāye-i nıṣfu’n-nehāra i’ tibār olmaz
2. Cemālũnde zeḳāndur maṭmaḥ-ı enṣār ‘uṣṣāḳa
Ḳarīn-i ḍarb-ı tamḡā-yı melāḥat kem-‘ ayār olmaz
3. Dil-i ‘uṣṣāḳa cevri çeṣm-i mestiñ bī-ḥisāb eyler
Seyr-i mestāne güyā perestiş-i ruz-ı şümār olmaz
4. Raḳībā gel çıkar ol serv-ḳadd sevdāsını dilden
Bu vaz‘ -ı nā-revādur kūy-ı kāfirde menār olmaz
5. Egerçi şüretā ‘aks-i cemālũñ gösterür mir‘ āt
Velī bir vech ile ḥüsni ü melāḥat müste‘ār olmaz
6. Sencinde⁴⁰ tāze ma‘ nā kārvān-ı vāridānındır⁴¹
Beyābān-ı tehīnũñ bāc-dārı vāyedār olmaz
7. Belā-yı ser degül mi Kāmiyā derd-i ḥumār-ı mey
Saña ḥün-ı cigerden özge āb-ı hoş-güvār olmaz

Lİ-İBNİ KEMĀL PAŞA
Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

77

1. ‘Ulemādan birüsi ezse eger
Allah anı erāzile ḳul ider
2. Nitekim bũy-ı miske irse żarar
Ḥalk anı ṭabīb içün ḥallāya aşar

GÜFT-İ ŞĀBİT EFENDİ RAḤMETU’LLAHİ ‘ALEYH
Mef‘ ülü Fā‘ ilātü Fā‘ ilātü Fā‘ ilün

78

1. Cerri sevmem ḳıyāmumda ḳala nā-müsta‘mel
Sevdiğim ḳafiyedir lāfż-ı şerif-i in‘ām

⁴⁰Sencinde: Alındı

⁴¹Kārvān-ı vāridānındır: Kārvān-ı güft ü gûdan hep

ḲİṬ‘ A
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

79

1. Bālādır dem diyemem bizüm şarāb olmıyacak
Cürmim ikrār iylemem mest-i harāb olmıyacak
2. Baña bir seyr der kim içme güzellerle şarāb
Her қадеһ başuna bir buse harāb olmıyacak

MÜFRED
Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

80⁴²

1. Tır-veş toğrılık itse yine itmez rağbet
Çillesüzdür o қаşı yāy ile olmaz ülfet

HASİB
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

81

1. Şeb-i hicrān dilber mübtelāya duzaḥ-ı siccīn
Visāl-ı bağ-ı cennet cāna cāyı қаşr-ı [...]

[13a]

ĠAZEL-İ ḲĀMİ
Mef‘ ulü Fā‘ ilātü Mefā‘ ilü Fā‘ ilün

82⁴³

1. Rüy-ı çemen açıldı⁴⁴ nesīm-i bahār ile
Dil nā-şüküfte keş-me-keş-i bārbār ile
2. İtme cihānı virse felek keş-i rāz-ı ‘ aşk

⁴²Fatma Sabiha K. Oğuz, Arpaemīni-zāde Mustafā Sāmī Dīvānı, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara, 2017, s.394.

⁴³Ḳāmī Dīvānında altıncı beyit yer almamaktadır. Yazıcı, s. 269.

⁴⁴ Açıldı: Güşāde.

Nā-dāna açma bu luğazı bir hışār ile

3. Mümkin mi men' -i girye idüp şîşe-i derün
Her dem tereşşuḥ itmeye bu inkisār ile
4. Zātında ādemoiyyeti sencīde olmayan
Nām-āver olsa farkı ne seng-i mezār ile
5. Olsa 'aceb mi neş' e-i mey şandalī-nişīn
Bahş itdi bir ayāga şadāğ-ı ḥumār ile⁴⁵
6. Fikr-i ḥaṭṭınla düştü gönül mu-miyānına
Vaḳitler etti neş' e-i keyf-i ḡubār ile
7. El virmediyse saña elem çekme Kāmiyā
Kim pençeleşdi bu felek-i rūzgār ile

FUZŪLİ

Fā' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fā' ilün

83

1. Āteş-i 'aşkıımı teskīn idemez baḥr-i muḥīṭ
Mā-cerāmız bizüm ey dil daḥı çok su götürür

MÜFRED

Fā' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fā' ilün

84⁴⁶

1. Bezm-i iḳbālını tār eylesesün dirse felek
Kişi yāḳtıḡı çerāğ üstine pervāne gerek

ḲİT' A

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

85

1. Kimse senden şormayınca bir kelāme söyleme
Her sūḥan şarrāf olsan hem sözü çok söyleme

⁴⁵Bahş itdi bir ayāga şadāğ-ı ḥumār ile: Rüstemler ayağına düşer i'tizār ile.

⁴⁶Özalp, Bilgelikler Dīvānı, s. 138.

2. Hâk te' âlâ sana virdi bir dil ü iki kulağ
Ya' ni kim iki işit bir söyle artık söyleme

MÜFRED
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

86

1. Aldığını virdi der-i devlete
Kaldı aña el kiri kıarası

KİT' A
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

87

1. Bu mektûbum kebûterveş açup per
Temâşâ eyleye şol demde çarhı
2. İrişdür menzil-i maşşûda ya Rab
Be-haqq-ı Hâzreti Ma' rûf-ı Kerhî

[13b]

GAZEL-İ 'ARİF EFENDİ
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

88⁴⁷

1. ' Ayb ider hâl-i dil-i âşufte sāmānum gören
Görmeden ol şûhı eṭvâr-ı perîşānum gören
2. Olmamağ mümkün mi üftâde o naḥl-i ' işveye
Hâk-râh olmaz mı ol serv-i ḥırāmānum gören
3. Oldığım bilmez mi ğarqâb-ı yem-i şûrideñi
Cûş-ı seylâb-ı sirişk-i çeşm-i giryānum gören

⁴⁷Ali Şahin, Abdülbâkî Ârif Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Divanının Tenkidli Metni), (Yüksek Lisans tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2002, s. 158.

4. Būye-gāhum hār-zār-ı vādi-i yās⁴⁸ olduğın
Anlamaz çak-ı ceyb-itāb-ı dāmānum gören⁴⁹
5. Olsam ey ‘Ārif müretteb-sāz almaz ‘aynuna
Tūmturāk-ı Hüsrevāni nazm-ı dīvānum gören

ḤÜDĀYİ

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

89

1. Nihāl-i kāmēt-i mevzunu yārūñ naḥl-i dil-cūdur
Dil –i meyyalimiz ardınca anuñ bir aḫar şudur
2. Alup bād-ı şabādan bŷy-ı zŷlfūñ didi kim nāfe
Benüm şaḫrā-yı çini yaşuma teng eyleyen būdur

SABRİ

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

90⁵⁰

1. Dırāz itmeme çeh-i kām-ı dile delv-i temennāyı
Çıkardum ḥātırumdan Yūsuf-ı vaśl-ı dil-ārāyı
2. Felekde kimden ümmīd-i vefā eylersin ey Şabrī
Meh-i iḫbāl şehrī āfītāb-ı baḫt hercāyī

Lİ-VAḤİDİN MİNE‘Ş-ŞU‘ARĀ

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

91

1. Nice bir cür‘a gibi pest olalum
Şişe-mānend zīr-i dest olalum
2. Hep bu hüşyārlik belāsıdur seni
Bize bir cām şun ki mest olalım

⁴⁸Mecmuada “hicr” kelimesi yer almamaktadır.

⁴⁹Anlamaz çak ceyb-i tāb-ı dāmānum gören: Anlamaz mı çak-ı taraf-ı dāmānum gören.

⁵⁰M. Korkut Çeçen, Sabrī Mehmed Şerīd (Hayatı, Sanatı, Dīvānı’nın Tenkitli Metni ve Tahlili), (yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elâzığ, 2010, s. 446-447.

MİSÂLİ ÇELEBİ
Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

92

1. Hâṭvar dinilse ḥāṣiye-i ruy-ı yārda
Alınma sevdiğim çok olur sūr kenārda

HÜDÂYİ
Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

93

1. Hüsniñ ziyād ider gelicek ḥaṭṭ- müşg-fam
Efzün olur zîyāsı mehün irişince şām

[14a]

Lİ-VAHİDİN MİN' Ş-ŞU' ARĀ
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

94

1. Ne cām-ı bâde-i gül-gūna beñzer yār-i hem-dem var
Ne şadr-ı kūşe-i mey-hāne gibi cāy-ı ḥurrem var
2. Ğam-ı hicrānda ḥālet var dimişler ehl-i derd ammā
Mülāyim dil-ber-i şūḥuñ dem-i vaşlında 'ālem var

GAZEL ZEYNEB
Mef' ulü Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

95⁵¹

1. Keşf et niķābını yeri göğü münevver et
'Anber saçını çöz bu ciḥānı mu' aṭṭar et
2. Depret lebini cūşa getir ḥavz-ı kevşeri

⁵¹Emine Ersöz, XV.-XVI. Yy Osmanlı Döneminde Kadın Şairler, Dört Öge (5), 2014, s. 178.

Bu ‘alem-i ‘anāşırı Firdevs-i enver et

3. Hattıñ berāt yazdı şabāya dedi ki tez
Var milket-i Hıtā ile Çin‘i musahhhar et
4. Āb-ı hayāt olmayıcağ kısmet ey gönül
Biñ yıl gerekse Hızır ile seyr-i Sikender et
5. Zeyneb ço meyli zınet-i dünyāya zen gibi
Merdāne var sade dil ol terk-i ziver et

GAZEL-İ SABRİ

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

96⁵²

1. Kerem bu teşne-dile la‘l-i yārdan gelmez
Zülāl-i merhamet ol çeşmesārdan gelmez
2. Şabādan itme gönül hāk-pāyini ümmīd
Bu deñlü luṭf u kerem rüzgārdan gelmez
3. ‘Azāb-ı āteş-i dūzaḥ olur şafāsı baña
Şu mey ki destüme ol gül-‘izārdan gelmez
4. Ruḥından ayrılamaz dil bahār-ı vuşlatda
Mişāl-i kebk-i derī lālezārdan gelmez
5. Peyām-ı vaşlı degül baña şimdi ey Şabrī
Selām-ı sāde daḥi ol nigārdan gelmez

[15b]

RE’FET

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

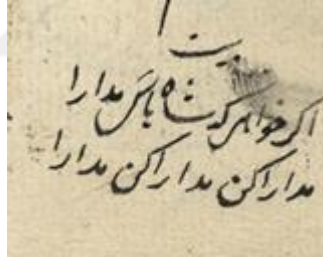
97

⁵²Çeçen, s. 363.

1. Hayāl-i haṭṭ-ı rūy-ıñ çifte yā hū ‘arz ider cānā
Ne tāze saçlı sūnbūldır ki gīsū ‘arz ider cānā
2. Hilal-i ‘id-i vaşl ‘āşık-ı efgende-i hūsne
Kaş-ıñ mihrāb-veş her laḫza āb-rū ‘arz ider cānā
3. Şadefasā dehānuñ çār-sūy-ı kân-ı hūsni-ı hier
Leb-i yakūtuña berātı lū ‘lū ‘arz ider cānā
4. Dū-çeşm sâlik-i rāh-ı vişalıñ pülle-i dilden
Seni māh ile vezni içün terāzū ‘arz ider cānā
5. Fezā-yi ma‘rifetde Re‘fet-i şeydā saña her dem
Bu şi‘r-i ter gibi hep tarz-ı dil-cū ‘arz ider cānā

**BEYİT
FARŞA**

98

Görsel 3.6. 15b varağındaki 98. şiir (Kaynakça: 161 (24343)
Numaralı Şiir Mecmuası, s. 16)

**NAZİRE
Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün**

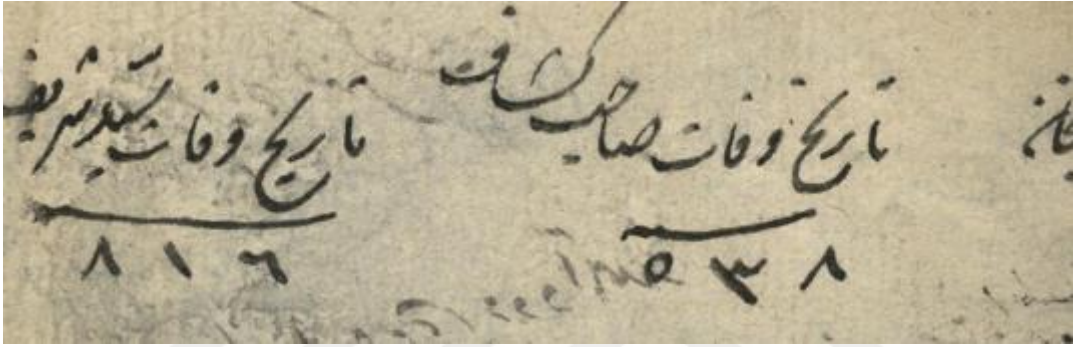
99

1. Zemīn-i hūsne haṭṭuñ şol zamān rū ‘arz ider cānā
Şabā-yı bāğ vaşluñ cāna şeb bū ‘arz ider cānā
2. Bu devr-i mürde ‘āşıkā pür-i perişān-var
Nücūm-ı sa‘d-ı hālūñ çünki gīsū ‘arz ider cānā
3. Ğam-ı haṭṭuñ ile ısdāf-ı çeşm şanma döker eşki

Ḳudūm-ı vuşlata nā-süfte inci ‘arz ider cānā

4. Ḥaremḡāh-ı ḥasn miḥrābına ol Sāni‘-i Ḳudret
Ki dūdu-ı ah-ı ‘āşıkdan iki hū ‘arz ider cānā
5. Ne mümkün Ref‘etā’uñ tab‘-ı mevzūnıyla tartışılmaḡ
Ḥasīb’e muḥtesib min-ba’d terāzū ‘arz ider cānā

[16a]

Görsel 3.7. 16a varağındaki tarihler (Kaynakça: 161 (24343) Numaralı Şiir Mecmuası, s. 16)

ḲİT‘A

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ilün

100⁵³

1. Ḥokka-i lāciverd-i çerḡ⁵⁴ içre
Bildiniz mi nedir bu şems ü kamer
2. Pīr-i dehriñ iki gedāsıdır
Birin aḡşām yutar birini seher

ḲİT‘A

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ilün

101

⁵³Sadık Kural, Bilge Dergisi, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Ankara, 2000, s. 131.

⁵⁴Laciverd-i çerh: Çerh-i laciverd.

1. Ğaraž-ı pîr-i çerhi bildün mi
Asmadan dü-çerâğ-ı şems ü kamer
2. Tûrbe-i Muştafaâ'ya ta' zîmen
Birin aḥşâm yaḫar birini seher

ĶİT' A
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ilün

102

1. Ķubbe-i lâciverd-i gerdûnda
Bilür misin nedür bu şems ü kamer
2. Ravza Resûlün pasbanıdur
Biri aḥşâm çıḫar birisi seḫer

ĶİT' A
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ilün

103⁵⁵

1. Oldı gûyâ sefid ü surḫ iki gül
Ĝülsitân-ı semâda şems ü kamer
2. Rûzgâr ol iki gülün lâ-bûd
Birin aḥşâm açar birin seḫer

[16b]

ĜÜFT-İ RAĜİB PAŞA ḤAẒRETLERİ
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

104⁵⁶

1. Ḥarâbatı görenler her biri bir ḫâletin söyler

⁵⁵A. Gökçehan Ağaoğlu, Mecmû' a-i Nefise (İnceleme-Metin), (Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 201, s. 241.

⁵⁶Ömer Demirbağ, Koca Râgıp Paşa ve Dîvân-ı Râgıp, (Yüksek Lisans Tezi), Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van, 1999, s. 231.

Leṭāfet naḳl ider rindān ü zāhid şıḳletın söyler

2. Ser-āḡāz eyledikce baḡşe bülbül revnaḳ-ı gülden
Bezmd e ḳulḳul-ı mīnā mülün keyfiyyetin söyler
3. Tecellī neş‘ esin ehl-i şikem idrāk ḳābil mi
Behişt aındıkça zāhid ekl ü şürbün lezzetin söyler
4. Ne zabt-ı ḥākim-i ‘aḳlī ne ḥükm-i zābıt-ı şer‘ī
Cünün iḳlīmını geşt eyleyenler rāḥatın söyler
5. Muvāffıḳ⁵⁷ olmada elbet mizāca şīve-i ḥikmet
Ṭabībün olsa da kızbi marīzün şıḳḥatın söyler
6. Perīşān ḥatırımnda nükte-i ser-beste-veş ḳaldı
Ne kimse ḥikmetin aıllar ne Rāḡıb ‘illetin söyler

GAZEL-İ ŞĀKĪ NAZĪRE
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

105

1. Rüyāsını gören nā-merd ü merd şüretün söyler
Bilenler ‘ayn-ı zaḥmet bilmeyenler raḥatun söyler
2. Ser-aḡaz ḡāzāyla geḥ ehl-i dil aḥvāl ‘ālemden
Faḳirāne vü raḥat aḡniyāya sīḳletün söyler
3. Tecelli lezzetin ehl-i ‘iyāl idrāk ḳābil mi
Cimā andıkça sūḥte aña meylü raḡbetün söyler
4. Ne ḳayd-ı raḡbet-i oḡlan ne meyl-i şoḥbet-i ‘avret
Tecerrüd ‘alemini seyr eyleyenler raḥatun söyler
5. Münāsīb olıcaḳ takrīr-i şāhid-i ḥāl şühūda
O da‘vā ekzeb iken imzā-yı ḥüccet söyler

[17a]

⁵⁷ Muvāffıḳ: Muvāffıḳdır.

NĀBĪ EFENDĪ
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

106⁵⁸

1. H̱ayālinden gelür ğam ẖatıra cānāneden gelmez
Sitem hep āşinālardan gelür bī-gāneden gelmez
2. H̱ased evķātına ol ‘ārif-i ‘ālem-şināsuñ kim
Elinden cām düşmez gūşe-i meyhāneden gelmez
3. Umursañ bu nevāziş açduğı bin zaķm içün ammā
Bu insāniyyet ey dil ğamze-i cānāneden gelmez
4. Mişāl-i ẖalka tutdum gūşumı ebvāb-ı āfāķa
Şadā-yı nağme-i ‘ıyş u tarab her ẖāneden gelmez
5. N’ola küstāh olursa pīş-i gülde bülbul ey Nābī
Mürā‘āt-ı edeb dest ü dil-i mestāneden gelmez

NĀBĪ EFENDĪ
Mefā‘ İlün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

107⁵⁹

1. Ne deñlü olsa da ālūdelik ‘alāmetümüz
Ķabul ider yine aşķāb-ı ‘özr imāmetümüz
2. Biraz da ẖākdeki ẖüsne nāzır olmağ içün
Ķam itdi terbiye-i pīr-i çerķ ķāmetümüz
3. Nigīn-şıfat ne ķadar kec-nümā isek de yine
İder zuhūr maķallinde istikāmetümüz
4. Bu ķargehde tehī-destlik ile hoş-ķālüz
‘Uluv-ı rif‘ ate maķsūbdur selāmetümüz
5. Muķīm-i zīr-i livā-yı tevekkülüz Nābī

⁵⁸Bilkan, II, s. 18.

⁵⁹Bilkan, II, s. 7.

Ḳurā-yı nāḥiye-i ğaybdür ze‘āmetümüz

BEYİT
Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

108

1. Eyledi çerḥ yine ṭevr mükāfāt-ı kıyām
Düşdi zevḳçe ümīde muvāfık-ı eyyām

[17b]

NABİ EFENDİ
Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

109⁶⁰

1. Göñül ne ārzū-yı cāh ider ne tāc u taḥt ister
Reh-i himmetde ancaḳ ḳalb-i nerm ü pāy-ı saḥt ister
2. Ne himmet kārgerdür ne ṭaleb ne ḥüsn-i isti’dād
Sezā-yı bezm-i yār olmağa da ādemde baḥt ister
3. Güşāyiş-h‘ān olan diller nesīm-i kām-ı ‘ālemden
Bu gülşende mişāl-i ğonce evvel laḥt laḥt ister
4. Kenār-ı dīdeden dūr olmasın ‘aks-i ḳad-i cānān
Leb-i ser çeşme-i ğam sāye-ġüster bir dıraḥt ister
5. Umar boynında yārūñ sā‘id-i sīmīnini Nābī
Semend-i meşreb-i rehvarına bir sīm-raḥt ister

GÜFTE-İ NABİ
Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

110⁶¹

1. Ḥıdmet-i ref‘-i ḥicāba ḳadeh āmāde iken

⁶⁰Bilkan, I, s. 633.

⁶¹Bilkan, I, s. 600.

Vaşl içün yāre niyāz itmege hācet mi qalur

NĀBĪ EFENDĪ
Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

111⁶²

1. 'Āşık ki olur buse-i rubsār ile k̄āni'
Dilber dağı ol veche rızā virse ne māni'
2. Çeşm olmasa dil düşmez idi miḥnet-i 'aşka
Sārīdür efendisine ğavġā-yı tevābi'
3. 'Älemde eger gūşe-i āsāyiş olaydı
Mihrāb ile çāk olmaz idi sīne-i cāmi'
4. Her ḥarfe ser-efgendelik itse n'ola ḥāme
Erbāb-ı suḥan ekser olurlar mütevāzı'
5. Ümmīdüni pā-beste-i ye's eyleme Nābī
İḥsān-ı Hudā bir gün ider def'-i mevāni'

[18a]

GÜFTE-İ NĀBĪ EFENDĪ MERḤUM
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

112⁶³

1. El-vedā' ey āsaf-ı mümtāz-ı aḳran el-vedā'
El-vedā' ey vālī-i iḳlīm 'irfān el-vedā'
2. Görmedi saña mu'adil dīde-i baḥtī Ḥaleb
Fāzıl-ı hoş-hūy destūr-ı suḥan-dān el-vedā'
3. Olmadı zāt-ı şeri gibi Şehbā'da muḳīm
Bir vezīr-i pāk-ṭab'ü pāk-dāmān el-vedā'
4. Sendeki luṭf-ı ḥaşā'il sendeki ḥulḳ-ı ḥasen

⁶²Bilkan, II, s. 90.

⁶³Bilkan, II, s. 91.

Ola senden ğayrıda ħāṣā nümāyān el-vedā‘

5. Dād-baḥṣā-yı ri‘āyet ḥayr-ḥāh-ı maşlaḥat
Müşfik ü ḥāṭır-nevāz-ı ehl-i a‘yān el-vedā‘
6. Oldı āsūde zamānuñda tamām-ı memleket
Oldı mensī ğāret ü tārāc-ı ‘urbān el-vedā‘
7. Eyledi tevbe fevāḥiṣ oldı düzdān nā-bedīd
Zāhir ü bāṭından itdi ehl-i ṭuġyān el-vedā‘
8. Arz-ı Rūma bürc-i Şehbā’dan çü taḥvīl eyledük
Ḥaḳ mübārek itsün ey ḥurşīd-i raḥṣān el-vedā‘
9. Qaldı bunda me’nūsān-ı ḥāk-ı dergehüñ
Dil-periṣān ü ḥazīn ü giryān el-vedā‘
10. Cümleden efzūn zeban-dān-ı kitāb-ı şoḥbetüñ
Qaldı Nābī-i ḥazīn lā-ḥavle-ġüyān el-vedā‘
11. Eylemezse bir daḥı Mevlā telāfisin naşīb
Ḥaṣre dek çıkmaz Ḥaleb’den dāġ-ı hicran el-vedā‘

NĀBĪ

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

113⁶⁴

1. Niyāzmend-i vişāl ol қо şermi ey Nābī
Ne var temenni-i vuşlat ḥilāf-ı ‘āde degül

BEYİT

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

114

1. Göñül zenbūrveş inler ne bāl eyler ne mūm eyler
Bilür bilmez me‘āli ol қuru ğavġa çok eyler

⁶⁴Bilkan, II, s. 191.

[18b]

NÂBÎ EFENDÎ
Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

115⁶⁵

1. Pây-ı yâre düşmege ağıyardan nevbet mi var
Sâyesinde naḥl-i ümmîdüñ meger rāḥat mı var
2. Geh kemân-ı hicr ü geh zehr-i sitem geh bār-ı ğam
‘Āşık-ı fersûde-bâzû çekmedük miḥnet mi var
3. Cılve eyler cāme-i yek-reng ile ye‘s ü ümîd
Ṭab‘a istîlâ-yı ḥayret gibi bir ni‘met mi var
4. Vaşldan maḳşûdumuz memnûn-ı cānân olmadur
Yohsa vaşla ‘âlem-i endîşede minnet mi var
5. Nâbiyâ tâze metâ‘ ile pür itdün ‘âlemi
Çârsûy-ı ‘âlem-i endîşede zînet mi var

NÂBÎ EFENDÎ
Fâ‘ilâtün Fâ‘ilââtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

116⁶⁶

1. Nâ-ümîd olmam vişālinden sitiz eylerse de
Cephesin çîn-i sitemle mevc-ḥîz eylerse de
2. Lerziş-i şerm-i maḥabbet rāh-ı nuṭṭkın sedd ider
Dil merāmın ‘arza taḥşîl-i girîz eylerse de
3. Kālb-i ‘āşıkda olur âvîḥte itmez güzār
Her ne deñlü nāvek-i müjgāni tîz eylerse de
4. Gevherân-ı aḥteri dellâli çerḥ eyler fûrûḥt
Çār-sûy-ı şubḥgehde bir peşîz eylerse de

⁶⁵Bilkan, I, s. 633.

⁶⁶Bilkan, II, s. 362.

5. Taht-ı emvâcında deryâ-yı ma‘ânî müstetir
Şi‘rinüñ ta‘birini Nâbî vecîz eyleser de

[19a]

NÂBÎ EFENDÎ
Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

117⁶⁷

1. İtdi yek-reng şabâ gülşeni meyhâne ile
Germ-ñun oldu gül-i ter yine peymâne ile
2. Gice çok yandı baña zannum odur kim bu gice
Tutuşur şem‘-i şeb-ārâ yine pervâne ile
3. ‘Ahdüm olsun o perî meclise gelmezse eger
Yıkayum ‘âlemi bir na‘ra-i mestâne ile
4. Siteminden gilemend olmaz idüm neyleyüm âh
Âşnâ olmasa her gördügi bîgâne ile
5. Nâbiyâ terk-i hîred vâsıta-i rāhat imiş
Kâtı çok meşveret itdüm dil-i dîvâne ile

NÂBÎ EFENDÎ MERHÛM
Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

118⁶⁸

1. Bu bezm ki peymâne-i devlet var içinde
Ne kimseye pâyende ne rāhat var içinde
2. Hālvā-yı fenā zehr ile ālūdedür ammā
Çekmek eli güç gizlüce lezzet var içinde
3. Cāmı kefi sākide şikest olması yegdür
Ol bāde ki keyfiyyet-i minnet var içinde

⁶⁷Bilkan, II, s. 406.

⁶⁸Bilkan, II, s. 341.

4. Bir āyinedür kim görünür ‘ayb-ı şikāfı
Ol maşlahat-ı şer‘ki rişvet var içinde
5. Hicrān aña nisbetle şafā-bağş-ı deründür
Ol meclis-i vuşlat ki meşekkat var içinde
6. Nābī bilmem farkı nedür bey‘ü şirādan
Ol zühhd k‘ anuñ ħ‘āhiş-i cennet var içinde

[19b

NĀBĪ EFENDİ
Mef‘ ulü Mefā‘ ilü Mefā‘ ilü Fe‘ ulün

119⁶⁹

1. Ma‘ cūn-ı firākuñ ki merāret var içinde
Eczā-yı gelū-gır-i nedāmet var içinde
2. Bakdukça o şeh-nāme ki çin oldı cebini
Ey gam-zede bilmem ne ‘ibāret var içinde
3. Her mes‘ elesin kim okudum nüsha-i ħüsnüñ
Resm-i edebe şart-ı ri‘āyet var içinde
4. O gül ki gire naĥvet-i gül-çin ile deste
Şemm eyleyemem būy-ı mezellet var içinde
5. Virdüm saña dürc-i dil-i ser-bestemi am mā
Pek şakla büyük yirden emānet var içinde
6. Ĥāşā ki taşaddur ide alūdelige eyle⁷⁰
Ol zühhd ki da‘vā-yı kerāmet var içinde
7. Düşvārcadur gerçi reh-i teng-i kanā‘at
Yokdur ĥaţar ü Bımi selāmet var içinde

⁶⁹Bilkan, II, s. 342.

⁷⁰Ĥāşā ki taşaddur ide alūdelige eyle: Alūdelige eyleye ĥāşā ki taşaddur.

8. Āsān idi ḥ'āhişgerī-i manşib-ı vuşlat
Ammā n'ideyüm kayd-ı liyākat var içinde
9. Nābī bu ğazel gerçi biraz sâdedür ammā
İm'ân olunursa nice ḥālet var içinde

BEYİT
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

120

1. Āh idersem bile āh itmekle başlar gün zār
Āh dir āh işidir kūh-ı belāda dil-i zār

BEYİT
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

121⁷¹

1. Güzel taşvîr idersin ḥāl-i ḥaṭṭ-ı dilberi ammā
Füsün-ı fitneye geldik de ey Bihzād n'eylersün

[20a]

NĀBİ EFENDİ
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

122⁷²

1. Çerh-i tārîk-i fırkatden ḥalāşa fūrşat el virmez
Miyān-ı lücce-i hicrāna düşdük vuşlat el virmez
2. Tutuşmak küşt-gîr-i ğamla ḥāṭırdan giçer ammā
Budur vehmüm ki ṭālî' himmet itmez kuvvet el virmez
3. Gönül çek dest-i ümmîdüh ki biñ eyyām-ı 'îd olsa
Bizümle merḥabaya nāzdan ol āfet el virmez
4. Bulunmaz ḥalka-i teḥîdveş bir bezm-i rûḥanî

⁷¹VolkanGöktaş-Hatice Özdil, Şeyhülislām Bahāyî'nin "neylersin" Redifli Gazelinin Hareketle Kaleme Alınmış İki Tehzil, Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, 2023, s. 682.

⁷²Bilkan, II, s. 48.

Bize bu hāneḳāh-ı ğamda her cem‘iyyet el virmez

5. Hemān taḳlīd ile saña ḳalan sūz-ı derūnuñdur
Çenārāsā her ehl-i sūze ey dil rif‘at el virmez
6. Murād üzre olurduḳ mīve-çīn-i naḥl-i kām ammā
İrişmez ḳāmet-i kūtāh-ı himmet devlet el virmez
7. O istiġnā-fürüş-ı çār-sūy-ı ḥüsnüñ ey Nābī
Metā‘-ı vaşlına cān naḳdin itseñ ḳıymet el virmez

GAZEL NĀBĪ EFENDİ
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

123⁷³

1. Göñüldeñ rīziş-i eşḳ ile dāġ-ı ārzū çıḳmaz
Ne deñlü eyleseñ ṭamġā-yı ‘aşḳı şüst ü şū çıḳmaz
2. Ümīd-i nūş-ı meyle ḥāksār olmak güzel ammā
Sirişte itseler cism-i nizārum bir sebū çıḳmaz
3. Çıḳr bir gün zuhūra inkisār-ı ḥāṭırum ammā
Benümle ol büt-i āyīne-rūyum rû-be-rû çıḳmaz
4. Ḥayāl-i ğamze-i ḥubān ider bir kimse gördüñ mü
Ki çeşminden hezārān ḳatre-i ḥün mü-be-mü çıḳmaz
5. Benüm var ise Nābī ‘aks-i naḳş-ı ser-nüviştümdür
‘İzārına o şuhūñ yohsa ḥaṭṭ-ı müşk-bū çıḳmaz

[20b]

GAZEL-İ NĀBĪ EFENDİ
Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

124⁷⁴

1. Şeh-i ğamuñ dil-i vīrān kühen hızānesidür

⁷³Bilkan, II, s. 53.

⁷⁴Bilkan, I, s. 598

- Beden ‘avārız-ı endüha bağılu hānesidür
2. Taşarruf itse n’ola şahne-i sitemger-i ‘aşk
Muḳāṭa ‘āt-ı dil-i zār mālīkānesidür
 3. Mülāzimetde geçen ‘ömr kūy-ı dilberde
Recā-yı manşīb-ı ümmīdūñ āsitānesidür
 4. Ümīd-i nāme-i raḥm itme ol cefā-cūdan
Ki ma‘nī-i sitem inhā-yı muḥlişānesidür
 5. O mest-i ḥüsn ile hem-kāselik ne cā’iz kim
Şikest-i şīşe-i dil vaz‘-ı düstānesidür
 6. ‘Aceb mi menzile irse sebük-revān-ı taleb
Ḥayāl-i zülf-i ümīd elde tāziyānesidür
 7. Rakībūñ ol gül-i ter de benüm gibi Nābī
Firīb-ḥorde-i ḥarf-i münāfīkānesidür

GAZEL-İ NĀBĪ EFENDİ
Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

125⁷⁵

1. Fethi müşkil günbed-i devvār-ı muḥkem böyledür
Daḥme-i der-beste-i çerḥ-i muṭalsam böyledür
2. Nev-be-nevdür kārīvān-ı ḥādisāt-ı kā’ināt
Bulmaz emvācı tenāhī ‘ādet-i yem böyledür
3. Geh bülendi pest ider gāhī ider pesti bülend
Muḳtezā-yı gerdiş-i ṭullāb-ı ‘ālem böyledür
4. Cezbine āmādedür ḥurşid ḥāke düşse de
Sāḥa-i icādda aḥvāl-i şebnem böyledür
5. Ekşer-i nüh-ḳubbe-i eflāke şıgmaz Nābiyā

⁷⁵Bilkan, I, s. 605.

Dil-büzürgān-i şağīrū'l-ḥacm ādem böyledür

[21a]

GAZEL-İ NĀBĪ EFENDİ
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

126⁷⁶

1. Bize sākī ne ḥurşīd ü ne mäh-ı 'īd göstərsün
Esīrān-ı neşātuz sāğar-ı Cemşīd göstərsün
2. Göñül ey mäh-ı mihr-engīz geçmez senden isterse
Felek her gice bir meh günde bir ḥurşīd göstərsün
3. Dirīg itmez ne kālā istese sūdāger-i ḥurşīd
Göñül sūq-ı talebde şüret-i ümmīd göstərsün
4. Bize rüy-ı dilinden geçdük ancak ol peri bāri
Raķībe kāk'ilüz bir şüret-i tehdīd göstərsün
5. O vahşi āfeti şayd itmek isterse dil-i Nābī
Niyāz itdükçe tekrar eylesün te'kīd göstərsün

NĀBĪ EFENDİ
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

127⁷⁷

1. Gerçi ḥayr ü şer meyānında muḥayyer gelmişüz
Līk ma'nen ḥük-m-i taķdīre musahḥar gelmişüz
2. Seylveş bizde küdüret ḥākdandır yohsa biz
Süy-ı bālādan bu ḥāke nā-mükedder gelmişüz
3. 'Ālem-i şuğrāyuz ammā 'ālem-i kübrā ile
Keffe-i mīzān-ı ḥikmetde berāber gelmişüz
4. Murğ-ı kudsüz iktisāb-ı kuvvet-i pervāz için

⁷⁶Bilkan, II, s. 291.

⁷⁷Bilkan, II, s. 31.

Āşiyān-ı ‘āleme bī-bāl ü bī-per gelmişüz

5. Cehlden üftādeyüz ħod-rāylık vadisine
Yohsa naqşuz ma‘nī-i naqqaşa mazhar gelmişüz
6. İtdi ħaṭṭ şeklinde mir‘at-ı cemālinde bizdedür
Ħayf kim biz pīşgāh-ı yāre muğber gelmişüz
7. ‘İllet-i gā‘iyyeyüz ma‘nen taḳaddüm bizdedür
Ādemüz ‘ālemden ey Nābī mu‘aḫḫar gelmişüz

[21b]

GAZEL-İ NĀBĪ EFENDİ
Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

128⁷⁸

1. Esās urduqça bünyād-ı murādāta ṭa‘ablarla
Gelür vīrān ider seyl-āb-ı istiṣnā ğazablarla
2. Kadehveş āb-ı rū dōkmekle ḳanlar yutmaḳ ister kim
Naşīb olsa saña leb-ber-leb olmaḳ ğonce-leblerle
3. Müyesser olmadı āmīziş-i esbābdan sūdum
Müsebbibden ḫicāba düşmeden ğayrī sebeplerle
4. Esās-ı ‘ālem-i terkīb ey Nābī teḫālüfdür
Ne mümkin ‘ömr ğıçmek her zamān ‘ıyş u ṭarablarla

GAZEL-İ NĀBĪ EFENDİ EL-MERḤŪM
Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

129⁷⁹

1. Ziyā yok çerḫ-i ‘ayşuñ mihr ü māhında nücūmında
Şafādan yok eserī aşruñ ḫuşūşında ‘umūmında
2. Müşevveş ḫāṭır-ı ğisū mükedder gerd-i ḫaṭdan rū

⁷⁸Bilkan, II, s. 322.

⁷⁹Bilkan, II, s. 394-395.

Şafâ yok ‘âlem-i hüsnüñ ne Şam'ında ne Rûm'ında

3. Hârâbât-ı maḥabbet ‘âşıkā ‘ayn-ı ‘imâretdür
Celîdür şüret-i ḥarf-i sa‘âdet bâlmûmında
4. Hudâ göstermesin yoḥsa mezâk-ı vaşlı telḥ eyler
Mücerrebdür raḳîbüñ meymenet yokdur kudûmında
5. Degül ḥâlî yine niş-i kederden çihre-i ḥâtır
Degülken Nâbiyâ dehrüñ ne bālında ne mûmında

[22a]

NÂBÎ EFENDÎ EL-MERḤUM
Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

130⁸⁰

1. Pây-ı yâre düşmege aḡyârdan nevbet mi var
Sâyesinde naḥl-i ümmîdüñ meger rāḥat mı var
2. Geh kemân-ı hicr ü geh zehr-i sitem geh bâr-ı ḡam
‘Âşık-ı fersûde-bâzû çekmedük miḥnet mi var
3. Cilve eyler cāme-i yek-reng ile ye‘s ü ümîd
Ṭab‘a istîlâ-yı ḥayret gibi bir ni‘met mi var
4. Vaşldan maḳşûdumuz memnûn-ı cānân olmadur
Yoḥsa vaşla ‘âlem-i endişede minnet mi var
5. Nâbiyâ tâze metâ‘ ile pür itdüñ ‘âlemi
Çârsüy-ı ‘âlem-i endişede zînet mi var

NÂBÎ EFENDÎ MERḤUM
Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

131⁸¹

1. ‘Arûs-ı kāmı niçün nâ-murâda virmezler

⁸⁰Bilkan, I, s. 633-634.

⁸¹Bilkan, I, s. 628-629.

- Müyesser olsa bile rû-güşâde virmezler
2. Ne deñlü eyler iseñ ‘arz-ḥâl-i sūz u gūdāz
Nüveşte-i ezeliiden ziyāde virmezler
 3. Olurdı her kişı maḳdūrı deñlü h‘āhişger
Yazuḳ meta‘-ı murādı mezāda virmezler
 4. İdüp ḥarāb yā olmaz ma‘ideye vāşıl
Bu bezm-i köhnede vezn üzre bāde virmezler
 5. Egerçi sufre-i satrancdur bu kevn ü fesād
Bağılsa müft saña bir piyāde virmezler
 6. Felek senüñ tūtalum girdi destüñe furşat
Hemān bu deñlü cihānı fesāda virmezler
 7. Bu köhne maṭbah-ı ‘ālemde kimseye Nābī
Nevāl-i ‘ıyş dem-i iştiḥāda virmezler

[22b]

NĀBĪ EFENDİ MERḤUM
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

132⁸²

1. İlāhi müstaḳim it ḥātırum ḡayre teşevvuḳdan
Ḥam oldı ḳāmetüm erbāb-ı dünyāya temelluḳdan
2. Budur ḥikmet nemed-pūş olmaḡa ehl-i fenānuñ kim
Memed āzādedür āmiziş-i tār-ı ta‘alluḳdan
3. Siper olmaḳdan özge āteş-i dil-sūz-ı ḳandīle
Nedür sūdı bilinse revḡan āb üzre tefevvuḳdan
4. Libās-ı ‘āriyetle farkı yok ḳat‘ā tefāḥürden
Olan ḥaşmet-nümā cem‘itdügi māl-ı taşadduḳdan

⁸²Bilkan, II, s. 249-250.

5. Le‘ālī cāme-i mercānda gör yāre ‘arāk çekdür
Olur peydā huy-ı mey reng-i rüyından te‘arrukdan
6. Cihānuñ Nābīyā müstağnī ol būd u ne-būdından
Girizān olma ahlāk-ı İlāhiyle taḥallukdan

NĀBĪ EFENDİ MERḤUM
Mef‘ulü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

133⁸³

1. Bir devrde geldük ki ‘azizān unudulmuş
Tutmuş yirini ḥurd ü büzürgan unudulmuş
2. Gitmiş nemeki mā‘ide-i ḥ‘ān-ı vefānuñ
‘Ālemde ḥukūk-ı nemek ü nān unudulmuş
3. Nā-pāk yatur dest-i kerem dāmen-i ‘işmet
Ḥas-püş ḳalup çeşme-i ḥayvān unudulmuş
4. Ḳalmış ser-i meydān-ı maḥabbet tek ü tenhā
Zen-ṭab‘lar almış yiri merdān unudulmuş
5. Nādānlık olup mu‘teber ebnā-yı zamānda
Ḥaṭṭı bozulup nüṣḥa-i ‘irfān unudulmuş

[23a]

GAZEL-İ NĀBĪ EFENDİ EL-MERḤUM
Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

134⁸⁴

1. Bu nāleden saña bülbul kelāl gelmedi mi
Dimāğ-ı şevke daḥı iḥtilāl gelmedi mi
2. Pür itdi ‘ālemi ‘anberle kārīvān-ı ḥaṭı
Daḥı meşāmuña büy-ı vişāl gelmedi mi

⁸³Bilkan, II, s. 67-68.

⁸⁴Bilkan, II, s. 483.

3. Neden tevaḳḳuf-ı pervāz şāḥ-ı maḳşūda
Henūz murġ-ı dīle perr ü bāl gelmedi mi
4. Cihānı yaḳma yiter tāb-ı āḥ ile ey dil
Hevā-yı vaşla daḥı i 'tidāl gelmedi mi
5. Kūsūf-ı ḥaṭla siyāḥ oldı rūyı dildāruñ
Henūz dildeki mihre zevāl gelmedi mi
6. Bu nazm-ı nādireden toġru söyle ey Nābī
Dehāna lezzet-i āb-ı zülāl gelmedi mi

NĀBĪ EFENDĪ MERḤUM
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

135⁸⁵

1. Ğamuñla ağlamakdan çeşm-i pür-nem ḳanda ben ḳanda
Hırāş-ı şinede ser-pençe-i ğam ḳanda ben ḳanda
2. Anuñ cāmı ṭolardı bāde-i gül-reng ile ammā
Benüm ḥün ile pürdür sāġarum Cem ḳanda ben ḳanda
3. Çemende güllere şebnem fütāde ben gül-i cāme
Baḳılsa çeşm-i inşāf ile şeb-nem ḳanda ben ḳanda
4. Görüp rūyuñda zülfüñ reşkden ḳalmaz döker çeşmüm
Şafā-yı ṭurra-i pür-piç ü pür-ḥam ḳanda ben ḳanda
5. Pür olsa ḥoḳḳası eczā ile gerdün ey Nābī
Hezārān zaḥm-ı nāsır ile merhem ḳanda ben ḳanda

[23b]

GAZEL-İ NĀBĪ EFENDĪ MERḤUM
Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

⁸⁵Bilkan, II, s. 418.

1. Revân oldu dil ol dil-firîbüñ ardınca
Çekildi cānda dil-i bî-şekîbüñ ardınca
2. Henüz rāhını bilmez diyār-ı ‘aşkuñ dil
Var ey hayāl tolaş ol ğarîbüñ ardınca
3. Hezārîyuz o gülüñ kim çemende görmese de
İder şabāyı revân ‘andelîbüñ ardınca
4. O cüst ü cüdā seni bî-ķarārdur senden
Sen itme çok da tek-ā-pū naşîbüñ ardınca
5. Murād seyr-i maķāmāt-ı ‘aşķ ise ey dil
Çemen çemen yūri gez ‘andelîbüñ ardınca
6. Seķab-ı tîre verāsında meh şanur Nābî
Gören o māh-likāyı raķîbüñ ardınca

GAZEL-İ NĀBĪ EFENDİ MERĖUM
Mef‘ ūlū Mefā‘ ilūn Mef‘ ūlū Mefā‘ ilūn

1. Hūn olmaz idi diller endîşe-i şahbāda
Bir ķatre şarāb olsa nūh-kāse-i mīnāda
2. Ey eşķ ķo men‘ itme dîvāne göñŭl gezsŭn
Geh vādi-i fırķatde geh kūy-ı dil-ārāda
3. Āyîne-i sāĝarda seyr eyledŭĝŭm rŭyı
Seyr itmedŭm ey sākî mir‘āt-ı muşaffāda
4. Şaķdum gŭher-i eşķi şebnem gibi dîdemden
Aķılmadı bir ĝonce gŭlzār-ı temennāda
5. Şevķ-i gŭl-i ruhsāruñ göñlŭmde nŭmāyāndur
Kim eyleyemez ‘aksin mir‘āt-ı cilā-dāde

⁸⁶Mecmuada gazelin tamamının başı ūzeri kāĝıtlı kaplandıĝı iķin ŝiir Nābî Dîvān’ından tamamlanmıştır.
Bilkan, II, s. 396-397.

⁸⁷Bilkan, II, s. 415-416.

6. Nābī feres-i ṭab‘ın sürsün bu yola yārān
Bir tāze zemīn buldum ma‘müre-i ma‘nāda

[24a]

GAZEL-İ NĀBĪ EFENDİ MERḤUM
Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

138⁸⁸

1. Yokdur ğalaṭ vazīfe-ḥor-ı āb u dānede
Olmaz ḥaṭā cerīde-nüvīs-i ḥızānede
2. Ma‘mürdur metā‘ ile gencīne-i vücūd
Yokdur kumaş k‘olamaya bu kār-ḥānede
3. Baḳdum sūtūr-ı nüshā-i āfāḳa ser-te-ser
Yek ḥarf-i nā-be-kā‘ide yokdur miyānede
4. Ğam gitse de göñülde ḳalur cā-be-cā eser
Murġān bāl-rīḥtedür āşiyānede
5. Kütēhdür ol nazar ki bilür zaḥmı tīrden
Ol zaḥmdan ki tīrden olmış nişānede
6. Şimdi revācgāh-ı metā‘-ı nifāḳdur
Yok fa‘ide mu‘āmele-i muḥlisānede
7. Nābī meger ki kendi dili ola herkesün
Yār-ı şadīḳ eger bulunursa zamānede

GAZEL-İ NĀBĪ EFENDİ MERḤUM
Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

139⁸⁹

1. Güşāde bāb-ı Ḥaḳḳ‘a dīdesi miḥrābı āmāde
Döşenmişdür reh-i ṭā‘āt-ı Rabbānī‘de seccāde

⁸⁸Bilkan, II, s. 420.

⁸⁹Bilkan, II, s. 423.

2. Tevāzu‘ eylemiş taḥṣīl te’ḥīr-i ‘ibādetden
Olur kimden görürse ser-fürü pāyına üftāde
3. Teveccüh idene āgūş-ı miḥrābın gūşād eyler
Şebān rüz olduğu yok bāzū-yı taḳına ḥam-dāde
4. Anı kim pāy-māl eylerse ‘arż-ı inkisār itmez
Dili ḳındīl-i rūşen sūzişi ammā ki nā-zāde
5. Hezārān cebhe būs itmiş hezārān pāya ḥāk olmuş
Anuñçün var yiri Nābī dil-i a‘lā vü ednāda

[24b]

NĀBĪ EFENDĪ MERḤUM
Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

140⁹⁰

1. Ne tehāvün ṭaleb kāma ne tedḳīḳ ger
O da bir dād-ı Ḥudādur aña tevfiḳ gerek
2. Ey şatan ḥarf-i taşavvufla velāyet ḥalka
Ḥarf-i taḳlīd ile olmaz aña taḥḳīḳ gerek
3. Saña ey cāh-perest el yumağa ‘ālemden
Miski şābun ile sīmīn legen ibriḳ gerek
4. Germī-i şeri gül-i rüyın ider ğarḳ-ı gül-āb
O ‘araḳ çıkmağa ne ḳar‘ ne enbiḳ gerek
5. Leb-i la‘line gerek sāğar-ı la‘lin Nābī
Ol iki mūhri biri birine taṭbīḳ gerek

NĀBĪ EFENDĪ MERḤUM
Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

141⁹¹

⁹⁰Bilkan, II, s. 130.

⁹¹Bilkan, II, s. 189.

1. H n-ı d l mi  once-i c m eyledi b lb l
Bezm-i güli n leyle tam m eyledi b lb l
2. Her n lede bir na l-i g le k nd   af dan
Her na mede tebd l-i ma  am eyledi b lb l
3. Gehv resini gerçi nes m eyledi ta r k
Amm  ki gele     b  h r m eyledi b lb l
4.  tdi s z n  mi te-i  ekve-i hicr n
Mest olmağ ile  alt-ı kel m eyledi b lb l
5. Dest r-ı zek  hem-dem-i sult n-ı cih n kim
Va fiyle  emen mülkini r m eyledi b lb l
6. D n geldi  ab   a n-ı  emenden didi N b 
  k-i reh-i dest ra sel m eyledi b lb l

[25a]

N B  EFEND  MER UM
F   il t n F   il t n F   il t n F   ilün

142⁹²

1. G h olur emv c-ı  er i  ar  ider yemd r g   l
G h olur bir  atre-i n   zden kemd r g   l
2. Dil-ni  n-i   lem olmuşken yine merd d olur
Derd-i b -derm n-ı eyy m ile tev emd r g   l
3. Na  -ı n m-ı y rdan   li ger elm s olsa da
S nede b - ıymet   b - adr   temd r g   l
4. Z ver-i k l -y   ay    na  -i tam  -y  kes d
Resm    y ni diger-gün ba  a   lemd r g   l
5. G   -i ebr sınu  a y ra im s n görüp
N biy  b r-ı gir n-ı reşk ile  amdur g   l

⁹²Bilkan, II, s. 188.

NÂBÎ EFENDÎ MERHÛM
Mefâ'îlün Fe'îlâtün Mefâ'îlün Fe'îlün

143⁹³

1. Gehî sifâl ü gehî cām-ı zer çekilmişdür
Bu bezmgāha gelelden neler çekilmişdür
2. O māhı itmek içün zîb-i hāle-i āgûş
Figān-ı nīm-şeb ü āh-ı seher çekilmişdür
3. Mişāl-i haste şarılısam sürāhiye ne 'aceb
Humarda katı çok derd-i ser çekilmişdür
4. Olnca meykede-i iltifāta reh-bürde
Hezār kāse-i hūn-ı ciger çekilmişdür
5. Şahîfede eşer-i tār-ı mıştar ey Nābî
O riştüdür ki ser-ā-pā güher çekilmişdür

[25b]

NÂBÎ EFENDÎ MERHÛM
Mef'ülü Fā'îlâtü Mefâ'îlü Fā'îlün

144⁹⁴

1. Ālem⁹⁵ esîr-i dest-i meşîyyet degül midür
'Ālem zebûn-ı pençe-i kudret degül midür
2. Bu perdenüñ derûnına bak ıztırâbı Ho
Her miñnetüñ meserret degül midür
3. Muhtâc-ı rızq-ı Hâlik iken ser-be-ser cihân
Mañlûkdan niyâz mezellet degül midür
4. Bezl-i hayât rāh-ı maħabbetde 'āşıkā
Teklîf olunsa cānına minnet degül midür

⁹³Bilkan, I, s. 629.

⁹⁴Bilkan, I, s. 621.

⁹⁵Ālem: Âdem.

5. Yok gerçi şadme-i sitemüñden gürüzümüz
Ammā ki dest-i nāzuña zaḥmet degül midür
6. Hep sen mi kām-yāb olacaḡsın zamānede
Ey teng-çeşm kār be-nevbet degül midür
7. Nābī zebān-ı ṭab‘um iden ḥāme-i mecāz
Meşşāte-i ‘arūs-ı ḥaḡīḡat degül midür

ŞĀBĪT EFENDĪ MERḤUM
Mef‘ulü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

145⁹⁶

1. Ḥattın⁹⁷ Boḡāz yaḡāsına düşmiş ḡarasıdur
Sīneñ gümüş didükleri şehrüñ ḡazāsıdur
2. Sulṭān-ı ‘ışk açıkda bulup ḡayd-ı sīneñi
‘Uşşāḡa ḡaşş bağlamış Akşehir Ovasıdur
3. Maḡşül-ı dāḡı kesm ile cism-i bürehnenüñ
Vālī-i berf ider dime pervizen-i ḡazāsıdur
4. Ef‘ī-i ṭırradur dolaşan ḡāfil olmasun
Kākül ki ‘andelib-i maḡabbet yuvasıdur
5. Şābit⁹⁸ ḡaşīra dönse de endamı zāhidüñ
Ol māsivā firāftenüñ būriyāsıdur

[26a]

CEMİ‘
Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

146

1. Sāḡiyā şemşir ḡamı zaḡmına merhem yok mıdır
Sürsene destinde yoḡsa sāḡar-ı Cem yok mıdır
2. Gerd-i ‘işyāndan ruḡ-ı āşık niçün pāk olmaya
Yoḡsa āb-ı çeşmesār-ı çeşm-i pür-nem yok mıdır

⁹⁶Turgut Karacan, XVII. Yüzyıl Şairlerimizden Sâbit ve Edisyon Kritikli Divan Metni, Erzurum, 1981, s. 459.

⁹⁷Ḥattın: Ṭurrān.

⁹⁸Mecmuada “n’ola” kelimesi yer almamaktadır.

3. Nağme-i nāba uyup her dem hevāyīlik neden
Mutribā bezm-i cihānda saña hem-dem yok mıdır
4. Sākiyā kânūn-ı cām-ı ābādayı yandırısıña
Sine şahrāsında ħār-i ğuşşa vü ğam yok mıdır
5. Düşmişse elden n'ola tōmār-ı nazm-ı ğonca vü maş
Cemī' iyā qadr-i sūḥan fehm eyler ādem yok mıdır

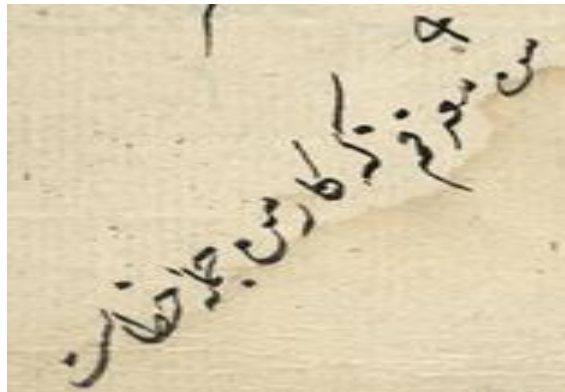
CEMİ'
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

147

1. Sākiyā aġāz-ı ' ayş it nev-bahār eyyāmıdır
Faşl-ı gül cām-ı şarāb-ı hoş-ġüvār eyyāmıdır
2. Yine bir gül-berg-i ra' nāyla mānend-i şabā
Ey göñül seyr-i kenār-ı cūy-bār eyyāmıdır
3. Kulzüm-i Hızr-ı ab döndü -i sākiyā şaḥn-ı çemen
Revnağ-ı meyle yine ğeşt ü ġüzār eyyāmıdır
4. Alet-i keşt-i mey ḥazır hevālar mu' tedil
Bir mevāqıf yārla ' azm-i kenār eyyāmıdır
5. Bir gözi şeh-bāzla şaḥn-ı çemende Cemī' yā
' Ayş u ' işret vaqıtidir şayd ü şikār eyyāmıdır

MISRA
FARŞÇA

148

Görsel 3.8. 26a varağındaki 148. şiir (**Kaynakça:** 161 (24343)
Numaralı Şiir Mecmuası, s. 26)

ŞEYHÜLİSLÂM YAHYA EFENDİ
Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

149⁹⁹

1. Giyinüp sürh libās içine al üstine gül
Jâleden câmesinüñ dizdi nihâl üstine gül
2. Naḥl-bend oldı meger şehr-i gülistānda nesīm
Durmayup dizmededür bir nice dāl üstine gül
3. Sarınup şāl şokunmuş gül o naḥl-i mevzūn
Görinür¹⁰⁰ nice şemsdir¹⁰¹ o şāl üstine gül
4. Şaḥn-ı gülzārda bir ḥüb kenār-ı cūda
Câmesin tâzeleyüp serdi nihâl üstine gül
5. Ḥüsnine ḥaylice maḡrūr göründi Yaḥyā
İnledür bülbuli ḳalursa bu ḥāl üstine gül

ES-SEYİD RİZÂ
Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

150

1. Serv-i ḳadem taḳınür kırmuzı şāl üstine gül
Revnaḳ-efzâ görünür tâze nihâl üstine gül
2. Şan şafaḳda meh-i tâbān-firīb oldı ḥusūf
Sāyesi ' aks idicek ol ruḥ ol üstine gül
3. Sīneye bir iki daḡ itmekde oldıñ ' āzim
Nice mümkün ḳoyasın şekl-i ḥayāl üstine gül
4. Necm-i dıraḥşāna degül mähla hem-devr oldı
Ḳodum āhım şereri hilāl üstine gül
5. Gül-i ra' nā gibi her beyit-i laṭīfim rengin
Şan varaḳ üzre Rızā āb-ı lāl üstine gül

⁹⁹Kavruk, Şeyhülislam Yahya, s. 244.

¹⁰⁰Görinür: Seyr idün.

¹⁰¹Şemsdir: Yaraşmışdur.

[27a]

NEV'İ
Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ilün

151

1. İdüp muḳābele n'eyler kitāb-ı mihri hilāl
Senüñ cemālüne baḳsun eger dilerse kemāl

BEYİT
Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

152

1. Ey ehl-i 'aşḳa lāfla da'vāsı çok güzel
Aḳrārı bî- nihāye vü ferdāsı çok güzel

BEYİT
Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

153

1. Eflāke çıḳa ah-ı seḫergāh ne müşkil
Sen nāme eşer eylemeye āh ne müşkil

ĞAZEL
Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

154¹⁰²

1. Oldu tābende ser-i şāḫ-ı nihāl üstüne gül
Geldi ḫurşīd-şıfat burc-ı kemāl üstüne gül
2. Ğonca-i āḡūş-ı murādında iken nihānī
Geldi hengām-ı seḫer bād-ı şimāl üstüne gül
3. Şu'le-i lāle-i pür-dāḡ degil gülşende
Şaldı tāb-ı ruḫı ferş-i hilāl üstüne gül
4. Dest-i sāḡar-be-kefi 'aksi ile sākīnün
Oldu esbāb-ı bezm hep gül-i āl üstüne gül
5. Şi'r-i üstād-şıfat gül gül açıldı ṭab'ım
Şehdī nā-lāyık iken şāḫ-ı melāl üstüne gül

¹⁰²Mehmet Arslan, Tayyazade Atā Osmanlı Saray Tarihi Ata Tarih-i Enderün, Kitapevi Yayınları, C.4. İstanbul: 2020. 262.

ÇELEBİ-ZÂDE ÂSİM
Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mefâ'ilû Fâ'ilün

155

1. 'Âşım tabiatımce hoş-âyende söz budur
Göñül kimi severse cihānda güzel odur
2. Şālih benüm de tab'ımca haqīkat söz budur
Göñül cihānda kimi severse güzel odur
3. Bezm-i cihānda hāşılı keyfımce söz budur
Göñül kimi severse cihānda güzel odur

[27b]

İSMETİ
Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

156¹⁰³

1. O dem üstād-ı hikmet vaż'-ı kânün hevā itmiş
Maḥabbet kārına naḫş-ı cefādan ibtidā itmiş
2. Güzel tarḫ eylemiş üstād-ı hikmet ḥāne-i cānı
Şeh-i 'ışḫa münāsib bir maḫām-ı dil-güşā itmiş
3. Göñül mestāne fāş itmiş nigāh-ı germ-i pinhanı
Meded ey ḡamzekār-ı nāz 'afv eyle ḥaṭā itmiş
4. Dil-i mehcūr gelmiş bezm-i meyde ḥāṭır-ı yāre
Geçen aḥvālī añmış geh şikāyet geh şenā itmiş
5. Ḥudāya 'İsmetī şad şükr ü minnet dāmen-i yāri
Ser-i iḫbālūme çün sāye-i perr-i hümā itmiş

BEYİT
Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

157

¹⁰³Elif Günaydın, İsmetî Dīvānı (İnceleme- Metin- Dizin), (Yüksek Lisans Tezi), Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa, 2020, s. 141

1. Şanurdum ateş-i firkatden özge bela yokdur
Seni ağyârla gördüm ısındım nâr-ı hicrâna

BEYİT
Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

158

1. Şanma cihânı bâkî kalur eyleme ğurur
Bir gün gelür ecel saña dir gel berî buyur

[28a]

GAZEL MÜNİF
Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

159¹⁰⁴

1. Neķâre-veş dili dögsün hemîşe düm düm tek
Raķīb-i dīv ile çift olmasun o merdüm tek
2. Benümle yek-tene nâdirdür itse bir bârî
Nedīm-bezm olup ol sīm-ten tenādüm tek
3. Şakīl bir Tekkeli Türk żarb idüp didi şeyḡ
Baña muķabelede eyleme teķaddüm tek
4. O nişlū güzelūñ giysuvān u müjġānı
Şoķar derūnumı ṭurmaz mişāl-i gejdüm tek
5. O servi görmege cūy-ı sirişķi gönderdüm
Kenār-ı ġayrda olsun diyeydi gördüm tek
6. Ṭurursa ṭursa girih-gerde dem tekāvur nāz
O şeh-süvār görmesün hemān teşādüm tek
7. Cevāz yoḡsa da varsam bu vaķt-ı ḡırmendür
Münif uşul ile tenhāca yāra kendüm tek

Lİ-VĀḤİDİN MİNE'Ş-ŞU'ARĀ
Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

160

1. Ḥafifi-i ḡarbla def' olmaz ol raķīb-i şakīl

¹⁰⁴Muharrem Kılıç, Münif Antakî Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri, Divanı'nın Tenkitli Metni ve İncelemesi, (Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 1995, s. 265.

- Ṭurur mişkāl-i naḳḳāre degülse düm-düm tek
2. Ḳudūmuñ gülsen ‘uṣṣāḳa rāzı rāzıdır
Binā-yı kalblerin itmeseñ teheddüm tek
 3. Hezār zecr ile zencir çekseler çürmaz
Raḳīb-i ḥar şalar ol-şūḥa ḥāşıl-ı düm-tek
 4. Virür mi nāz u niyāza o ğamzeler ruḥşat
Ṭurur mu çifte belādur mişāl-i gej-düm tek
 5. Hevā-yı ‘aşḳla dil şofiyā ne devr eyler
Ḳudūmına düşüp şeyḥiñ urdı başuma düm tek

[28b]

NAḤİFİ
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

161¹⁰⁵

1. Şaḳın tāb-ı niğehiden rüyuña zülfün niḳāb itme
Murād üzre bakılmaz saña bîhüde ḥicāb itme
2. Ḳo diller küşe-i dāmānuña şevk ile yüz sürsün
Güz̄er-gāhuñda ḳurbān olduğum böyle şitāb itme
3. Dil-i nālānı yakma āteş-i cān-süz-ı hicrana
Yazıḳdur bülbul-i sevdāyı cev̄r ile kebāb itme
4. Naḥîfî’den gürizān olma ey şūḥ-ı peri-peyker
Seni cāndan sever bir mübtelādur ictināb itme

Lİ-ÜSKÜDĀRİ HÜDĀYİ MAḤMŪT EFENDİ EL-MERḤŪM
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

162

1. İstikāmet ehli ḥafz-ı ḥaḳtır irmez ziyān
Ānuñ içün servi incinmez begim bād-ı hazān

ĠAZEL-İ FĀ’İZİ
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

163

¹⁰⁵A. İrfan Aypay, Nahîfî Süleyman Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânı’nın Tenkitli Metni), (Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 1992, s. 447.

1. Dilũn bir fikri yok zũlf-i ‘anberden ğayrı
Bu genc-i ğamdan yokdur kārımız o kārđan ğayrı
2. Cihānda ol ğadar müstaġnī-i ümīd ü kāmız kim
Recāmuz yok felekden vuşlat-ı dildārdan ğayrı
3. Ne denlü düşmen-i ğaddārsıñ endāz-ı ta‘n olsa
Yine sevmez gönül ol ruĥları gül-nārdan ğayrı
4. Ne ğābildir benimle nāle-sāz olmak bu gülşende
Hüner-i bī-nevā-yı naġme şeyĥ-i rāzdan ğayrı
5. Reh-i ‘aşķında Fā’izi ol şehiñ cān terkin etmişken
Yine bir luţf u iĥsān eylemez ezādan ğayrı

BEYİT
Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

164

1. Pençe-i şīr olsa pençeñ ānı eylerler şikest
Bu meşel-i meşhūrdır kim dest-ber-bālā-yı dest

[29a]

BEYİT
Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

165

1. ‘Acep mi itse sürme dīde-i bi-ĥābdān feryād
Sine-büĥtān ider çün kevkeb-i pür-tābdān feryād

ĶİT‘A
Mef‘ülü Mefāilü Mefāilü Feülün

166

1. Dise nāz ile düġmelerim çözdüm tek
Diyeydi gül kuşāġım işte çözdüm tek
2. Seniñle ten tene nādirdir oldıġı ‘uşşāķ
Raķibi bari diseydi o şūĥ dökdim tek

ĶİT‘A
Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

167

1. ‘Arş-ı belkıs merām olsun yanında cilve-geri
Āşafā da’im şefagāhında oldıķça muķīm
2. Bī-bedel tarīh-i tebrīk-i vezāret bā-du‘ ā
Devlet ü iķbālīñi müzdād ide Rabb-ı Kerim

GAZEL

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

168

1. Kevkeb-i devletüñiñ irse daħi evc-i zuħale
İtme kibr ile ne ki ehl-i dil ü tab‘ ı hele
2. Rızķ için ola dil-azürde şaķın dünyāda
Kani‘ ol her ne ise kısmet rüz-ı ezele
3. Şabr eyle āyīne-i dilde olur cilve-nümā
Ey gönül eyleme taħsīl-i merāme ‘ acele
4. Olmadı beste ħübān derünī zira
Zer-i maħbūba gir gezme devr-i elden
5. Kād-i bālāsına ‘ Ārif nigh-endāz olarak
Mübtelā iyledi āħir seni tül-ı emele

BEYİT

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

169

1. ‘Ali it kıymetiñi ħor olma¹⁰⁶
Zülf-i sevdāsı düşürdi seni tül-ı emele

[29b]

GAZEL-İ MERĖHŪM ‘ ĀRİF EFENDİ EL- MEVLEVİ

Mef‘ ülü Fā‘ ilātü Mefā‘ ilü Fā‘ ilün

170

¹⁰⁶Mısranın vezni aksaktır.

1. Yokdur şafâsı ‘âlem ikeñ dey istemem
Tenhâca şoĥbet eyleyelüm mey istemem
2. Şu kûşe-i ferâġda râĥat vir ey felek
Bilmez misün ki taĥtını virse key istemem
3. Ĥâl-i ruĥundur istediġim ey şeh-i ĥüsn
Senden diyâr-ı Hind’e şeh-r-i rey istemem
4. Bir kerre sâķi bezmde sün la‘l-i nâbını
Mânend-i câm-ı bâdeyi ender-pey istemem
5. Taksîm-büselikde bile yok ĥâli velî
Ey şüh naġmesâz-ı meded hey hey istemem
6. Bir nîm-niġehle eyle tesellî şu ĥâtır
Senden â şüh bûse filân istemem
7. ‘Ârif nezvâ-yı ĥâmen ‘aceb ‘âşķınadür
Ben muţibânı deġilüm aşla ney istemem

ĠAZEL

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

171

1. Ġonçe-i ĥâtır açılmaz nev-bahârân olsa da
‘Uķdesi gönlün çözümez ġam-ı perişân olsa da
2. Ġeşt-i amâlî felek bir rütbede ĥuşk etdiġim kim
Zâhir olmaz siyeh mey tufân bârân olsa da
3. İylemem ümîd-i luţf u rahmet ol şühdan
İtdigi cevır ü sitemlerden peşimân olsa da
4. Kime feryâd iylesem ol ġoncadan âh el-eman
Ġuşına girmez hezâr-ı dil-i pür eġġân olsa mı
5. Yine şekvâyı bırakmaz elden ‘Ârif anladım
Vuşlat-ı cânân ile şādân u handân olsa da

[30a]

NÂBÎ EFENDÎ

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

172¹⁰⁷

1. Çenber olursa n‘ola dā‘ire-i cāna kemer
Bestedür naķş-ı miyān-hāne-i cānāna kemer
2. Mevci çok āb-ı revāndur ki gümüş gibi aķar
Bel tolaşdukça ider cünbiş-i mestāne kemer
3. Taşları la‘l ü güher dā‘iresi şım ile zer
Yapdılar āb-ı hayāt üstine şāhāne kemer
4. Çok olur halk miyānında tel ehli ammā
Görmedi kimse bunuñ gibi zarifāne kemer
5. Leme‘ān eyler ise tār-ı şu‘ā‘ı ne ‘aceb
Hāledür dā‘ire-i mihr-i dıraşşāna kemer
6. İki hasret biri birine kavuşmak gibidür
Ne dem olsa el ele baş başa hem-hāne kemer
7. Tāze-icād-ı hasendür n‘ola eylerse kabūl
Tuħfe-i şehir-i Haleb hazret-i Sultān’a kemer
8. Nābiyā çekmege āgūşa miyān-ı yāri
Gösterür gerdiş-i eţvār-ı zarifāne keme

BEYİT

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

173¹⁰⁸

1. Fetil-i şem‘-i bahtım gerçi sultānım uyāndırdu
Çerāğ etdi beni ammā ve lākin yāķdı yāndırdu

GÜFT-İ KATİBİ EFENDİ MERHŪM

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

174

1. N‘ola mücrim iseñ yārın ben şefā‘at-ķāhım vardur

¹⁰⁷Bilkan, 1, s. 626.

¹⁰⁸ZaferToprak, Klasik Tür Şiiri Eleştiri Terimlerine Bir Örnek: “Süz-Nāk”, Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi, s. 415-416.

Dayansūn zūhdüne zāhid bizim Allāhımız vardur

NĀBĪ EL-MERḤŪM
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

175¹⁰⁹

1. Kec-nihādān rāst-tab' ān ile itmez imtizāc
İttiḥādı olmaz anuñün kemānuñ tır ile

ḲİṬ' A
Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

176

1. Hiç ' arz-ı ḥālī kaydına düşme merāmıñı
Tezkīr-i luṭf terk-ı edebdür ekābire
2. Fırşat düşerse ḥālīñi ' arz itmeğe gönül
Tafşilden şaḳın sözünü ihtisāra çek

[30b]

BERBERNĀNE-İ ŞĀBĪT EFENDİ
Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

177¹¹⁰

1. Naḳl ider Çorlıda bir kāşif-i rāz
Bir cevān-pāre-i dil-dāde-nevāz
2. Eli uz ağızı düz berber idi
Eli ağzına uyar dilber idi
3. Ber-kemāl idi güzellik terlik
San' atı olmuş idi berberlik
4. San' atı ol nigeḥ-i fitne-hırāş
Tig-i Mirriḥden itmiş idi tırāş
5. Āşmış ol mūy-ı miyān-ı mergūp
Piş-i nezzāreye bir āyine-i top

¹⁰⁹Bilkan, II, s. 318-319.

¹¹⁰Turgut Karacan, Bosnalı Sabit'in "Berbernāmesi", s. 40-41-42-43-44.

6. Gösterür âleme döndükçe şafâ
‘âşka bir âlem imiş zevk-nümâ
7. Müşteri kim bağa ger sînesîne
Naqd-i cânı kıya âyînesine
8. Ğamzesi nişter-i hû-efşân
Nigeh-i zâlimi tîg-i bürrân
9. Kendi şâkird nigâhı ustâd
Çeşm-i hûn-hâresi tās-ı fassâd
10. Şeyh ü şâb itdi tırâşına heves
Baş açık şiftesi oldu herkes
11. Berber iskemlesi kürsi oldu
Şeyh Efendile ehibbâ tıldı
12. İtdi dükkânına ol şüh-ı zarîf
Kırşehir vâ‘izi rîşinden lîf

[31a]

13. Saçlı şeyh oldu hevâya mağlûb
N’ola gisûların itse çarûb
14. Kâdıya cum‘a idi yevm-i tırâş
Eyledi hafta sekiz ‘ışkını fâş
15. Hafta harfi gibi ol biçâre
Yanılurdu gününi hem-vâre
16. Maraž-ı ‘ışk ile kan oldurdu
Hiç¹¹¹ ne dil kaldı ne cân aldurdu
17. Şan‘at-ı fasdı idüp piş-nihâd
Nice kan dökmiş idi ol cellâd
18. Mübtelânun çoğını sindürdi
Kimi şişe kemi dış çekdürdi
19. Bir yere gitse eger üstâdı
Kullanurdu bir ‘acayib vadi

¹¹¹Hiç: Ki.

20. Ya‘ ni  aldu da başına buyruk
‘A ı -ı z ara çalardı  uyruk
21. Şive v  n z ile gerden  ırare 
Nağd-i c n   ıharurdu burarak
22.   ne-ve  kim  o ınursa teline
 onra vir rdu  a alın eline
23. Na-tır   un biri meft n idi
Ser-i j lidesi Mecn n  idi
24. Y rise bir yire ol serv-i rev n
 a ılurdu yanına  a ma  ır n

[31b]

25.  ara  abun gibi ol k h u siyah¹¹²
Ezil rdu o cev na her g h
26. Pe tem lı ucu gibi misk n
 oza toprağa s rin rdu hem n
27. Cismini n le ile itdi hilal
 ula ına  omad  ol gül-i  l
28. Geçmedi b s   kenara dileği
Eline girmedi s m n bileği
29.  rmedi k k l-i m   ine eli
Kesdi mi r   ile t r-ı emeli
30.  ı mad    h-ni  n-i kereme
Düşdi na‘ leyn gibi   k-i  ama
31. Gördi ki ğamzesi  uy n viremez
S zini u  ura-ve  kesd remez
32. D m  a   n idüp ol keble bu z  
Çekdi d kk n-ı  ay l  nine   
33. Ya‘ ni uğratmak   n bir   le
Düşdi endişe-i me r    le
34. K sreden geçme bileği k  r

¹¹²K h u siyah: R y-ı siyah.

Ol avalide dnerdi fir fir

35. Vardı dkkāna mell  gam-nāk
Satıl-ı berber gibi gzler nem-nāk

36. Dedesi şişe-i accām-asā
Kān kuyusıydı pelidn gya

37. Didi ol āfete giryān giryān
stne şihhat eyā ruħ-ı revān

38. Pederm gelr olurdı tıraş
şimdi bāln-i helāke kd baş

[32a]

39. astedr ah işidr ah bilr
Derdini azret-i Allah bilr

40. Uğramıř bir maraź-ı cān-gāha
Derd ile kaldı işi Allaha

41. Kān oturmış dil-i mecrhında
Bir ramark kaldı heman ruħında

42. Can virp derd ile cān alamdadur
Didiler çaresi kān almadadır

43. Ne kadar zaħmet ise gel fi‘l-hāl
Nişter-i gāmzen ile bir kān al

44. Křte-i ‘iřkuña dermān eyle
K başun-n anı kurbān eyle

45. Derd ile nāleleri cāndandır
Raħm kıl merħamet imāndandır

46. Merħamet kılmaz isen mşkil olur
aste-i ‘iřkuñ ecelsiz delr

47. Yetiş ol asteye ey rħ-ı revān
Ola şon demde refiķi imān

48. Ser-i balinine gelseñ ey hr
İndi dirlerdi şehidstine nr

49. Gş idp bu szi ol gnca-dehen
Merħamet kpdı heman klbinden

50. Doldı şebnemle iki nergis-i ter
Gamze oldu suvarılmış niştār
51. Bāzū-yı şiftesini itmeğe bend
Kākülin eyledi ham-dāde kemend
52. Sığayup kolını tiz-ender-tiz
Oldı her bir nigehe bir nebtiz

[32b]

53. Gamzesi tığini Mirrih-i felek
Meh gibi ‘arşa çıkardı öğerek
54. Önine düşdi o şahş-ı kıallab
Bu da el itın alup itdi şitāb
55. Şandı ağlatmış anı renc-i peder
Dilde bilmez ki yatur babalar
56. Der-i bimāra varınca ol māh
Guşına geldi derundan bir āh
57. Dil-i ‘aşık gibi mest ü çalāk
Eyledi kapu giribānını çāk
58. Bāb-ı ta‘zīmde ol gönca lebe
İltiyām üzre döşendi ‘atabe
59. Çıkıdı kaşır üzre o mihr-i ümmīd
Netekim tārem-i çarha¹¹³ Horşīd
60. Göredi bir bezm-i Şüreyyā tertīb
Hale-veş sofrā-i işret pür-zīb
61. Çeşm-i nergis kamaşup zīnetden
Ağzın açmışdı kadeh hayretten
62. Pāy-ı hīdmetde durur çeng ü rebāb
Cāy-ı ‘işretde döner sih-i kebāb
63. Bir kucağ nāy yatur behre-nevā
Şanki kullukda dögülmişdi ‘asā
64. Hum yatup şişe-i rahşende durur

¹¹³Çarha: Parha.

Ehl-i meclis oturur cām yürür

65. Halka-i meclis-i işret girdāb
Ser-nigün geşte kadeh aña habāb

66. Almuş etrafını hayl-i eşrār
Halka-i encümeni halka-i mār

[33a]

67. Engerek yüzli yılān dilli kelāb
Mār-veş zehirlenürlerdi şarāb

68. Haste yok ateş-i dilden pür-dāğ
Oturandar hepisi itden sāğ

69. Bir yatur yok hum'ı meyden gayri
İnlemez ortada neyden gayri

70. Gördü bu da'ireyi çün o peri
Duyolu dollāb idüğün döndi geri

71. Kurtılup da'ireden çün pergār
Cedvel-asā çizeyüm şandı kenar¹¹⁴

72. Ardına dişdi biri dünbe misāl
Halka-i bezme çevürdi fi'l-hāl

73. Ah idüp hurdeyi duydı cānān
Şanki kākül başına kopardı duman

74. Anladı da'ireden dollābı
Def gibi kızdı duh-ı pür-tābı

75. O sürāhi gibi serkeş çebebi
Hele virdi boğazı şişe gibi

76. Liğa-ı mihbere hem-çün hāme
İki ayakla tutuldu dāma

77. Zîr ü bālāya bakup ol kudek
Neylesün yer pek idi gök yüksek

78. Eyleyüp āher elif kaddimi lām
Egilüp virdi ol eşhāsa selām

¹¹⁴Kenar: Duman.

[33b]

79. Bîñ hoş-âmedle idüp istinās
İtdiler şadr-ı şafāya iclās
80. Yürisün zevrağ-ı sımın¹¹⁵ ‘ arak
Āk Deniz zevrağıdur kullanacak
81. ‘ Arak ü bādeye benzer yokdur
Āk çeşmeyle kıvıl muşlukdur
82. İtdi çeş-ḡāne kadeḡden nūş
Aldı altıyı ol āfet bir hoş
83. Sāki-i maştāba ayak doladı
Ya‘ ni ol taze nihāli şuladı
84. Toliya tıtdılar erbāb-ı ḡalāl
Mest olup düşdi yere sāya-misāl
85. Eyleyüp bir iki pāy-zen ‘ manca
Şaldılar Akpınara kıanca
86. Kırdı ‘ işret-gehi bir nice pelīd
Çār-miḡ üstine bir cısr-i sefid
87. Oldı eşḡāşa güzer-gāh-ı ‘ azīm
Kırlı taḡlar gibi ol kıbbe-i sim
88. Fülkesi şafha-i sīmīnden ak
Şukḡa gül-berg ü sefid ü berrāk
89. Eyleyüp ḡalıḡ-ı miyānın teslim¹¹⁶
Yā‘ ni¹¹⁷ bel virdi o būnyan-ı azim

[34a]

90. Olıcaḡ kıāmeti ḡam-geşte kemer
Cısr cūy-ı Murad üzre meḡer
91. Geçdi birbir üzerinden eşrār
Şān çatāl köpriyi aldı küffār
92. Çaldı ses çıḡmadı ol şabş-ı le‘ im
Tabl-ı ayş ü demi der-zir-i kelim

¹¹⁵Zevrağ-ı sımın: Sāgar-ı sımın.

¹¹⁶Eyleyüp ḡalıḡ-ı miyānın teslim: İtdi uşşaka miyanın teslim.

¹¹⁷Yā‘ ni: Sanki.

93. Her gelen urdı birer yol gülle
Yedi yol ağzına döndi zülle

94. Açılup kale-i ‘ayş-i cāvīd
Çıkdı külçeyle tefarīk-i ümīd

NĀBĪ

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

178¹¹⁸

1. Eyledüm çok tek u pū merhale-i miḥnetde
Dest-gīr olmadı bir kimse ‘aşādan ğayrı

NĀBĪYĀ

Mef‘ ūlū Fā‘ ilātū Mefā‘ ilū Fā‘ ilün

179¹¹⁹

1. ‘Aşık ki senden iden temennā-yı iltifāt
Şāyān olan müsā‘adedür iltimāsına
2. ‘Āsīlerün ṭayandūġı ‘aff u¹²⁰ Ḥudāyadur
Zāhid ğurūr ile ṭayanursa ‘aşāsına

[34b]

NĀBĪ

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

180¹²¹

1. Ruḥ-ı rengini gūş itmeden berg-i semen ditrer
Nesīm-i zūlfini yād itmeden şaḥn-ı çemen ditrer
2. Nesin bilsem sen ey serv-i şanavber-ḳadd ü gül-ṭıynet
Ki reşk-i ḳāmetünden ‘ar‘ar inler nārven ditrer
3. Dem-i vuşlatda olan lerzeyi andan ḳıyās it kim
Şudur itdükde ḥarf-i ḥ‘āhiş-i vuşlat dehen ditrer

¹¹⁸Bilkan, II, s. 473.

¹¹⁹Bilkan, II, s. 361.

¹²⁰‘Aff u: Lutf-ı.

¹²¹Bilkan, I, s. 565.

4. ‘Aceb mi cāme-pūş-ı lerziş olsa dide bakdukça
Leṭāfetden ten-i nāziklerinde pîrehen ditrer
5. Benüm āhumdan olmış muẓtarib ol nev-ğurūr-ı nāz
Bu gūne dil-siyehken dām-ı zülfinde şiken ditrer
6. O şūḥuñ saña dem-serdāne vaż‘ın eylesem taḥrîr
Dehān-ı āteşin-i ḥāmede Nābî sūḥan ditrer

NĀBÎ EFENDÎ
Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

181¹²²

1. Ne virür kām ne kām-ı dil-i nā-kāmı bilür
Luṭf hengāmı hemān ‘āşıkā düşünāmı bilür
2. Tevbe-i meyde şebāt-ı kademümden şorma
Orasın sākî-i gül-çihrenüñ ibrāmı bilür
3. Gösterür yār devā-ḥ‘āh olana çeşm-i ğazab
O ṭabîb-i dilüm ancak acı bādāmı bilür
4. Yārı teşhirde bî-şübhe ise n‘ola gönül
O büt-i seng-dile itdügi iḳdām bilür
5. Zāhide germî-i ‘üryānî-i ‘aşkı sorsañ
Peştemāliyle faḳaṭ ḥalvet-i ḥammāmı bilür
6. Sūḥan-ı bîhudeden hoş gelür āvāz-ı ḥorūs
Bārî ma‘nāsını bilmez ise hengāmı bilür
7. ‘Āşıkūñ hāl-i derünün ne sorarsın Nābî
Anı ‘āşık ne bilür yār-ı dil-ārāmı bilür

[35a]

NĀBÎ
Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

¹²²Bilkan, I, s. 618.

1. Güzergāh-ı fenā olduğına āhir libās-ı ten
İder her bir güzerde bir işāret dīde-i sūzen
2. Hemān sen müstaķīm ol çerh-i kec-revden hirās itme
Maķām-ı rāsta virmez hālel kec-binī-i ney-zen
3. Gör istiḥkāmını ‘aczüñ ki yıķsa zelzele dehri
Yıķılmaz ḥurde gendümden yapılmıř gūnbed-i ḥurmen
4. Olur taḥzīre bā‘ iş düşmen ammā dost ta‘zīre
Baña nāfi‘ gelür tedhīķ olunsa dostdan düşmen
5. İdüp ol rūy-ı āteřnāk ile secde dimezsın kim
Yanar seccādenüñ naķşındaki ķındil-i bī-revģan
6. Görüp a‘lāyı ednāya ḥaķāretle nigāh itme
Ne ķādir itmege zer mevķi‘inde itdüğün āhen
7. Biri āb ü biri āteřle her nā-pāki pāk eyler
Tahāret virmede ednā degül germ-ābeden gülḥan
8. Meger imdād ise feyz-i İlāhī ğaybdan yoḥsa
Ṭayanmaz bir muḥālif rūzgāra řevket-i gülřen
9. Sevād-ı cürm ile feyz-i Ḥudā‘dan nā-ümīd olma
Ziyā-yı āftāba māni‘ olmaz āhen-i revzen
10. N’olaydı olmayaydı perde-i ḥ‘āb-ı ‘adem şanup
İdeydi Nābīyā tāze ma‘ānī dīdesin rūřen

NĀBĪ

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1. Nābī bilür daķıķa-řināsān-ı rūzgār
Çin-i cebīn ‘alāyim-i hicrāndan olduğın

¹²³Bilkan, II, s. 237.¹²⁴Bilkan, II, s. 275.

[35b]

NĀBĪ
Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

184¹²⁵

1. Dime sūz-ı dilün ol şem‘abī-pervā ne söylersin
Tabīb-i cāna derdün söylemez de yā ne söylersin
2. Düşürdün yāre farzā fırsat-ı ‘arz-ı niyāz ammā
Görince cebhesinde çin-i istiğnā ne söylersin
3. Yıkup gönülüm yine va‘d-i dürüg-āmiz ile yapduñ
Bugün virdün firib ammā ‘aceb ferdā ne söylersin
4. Ben ol āyine-ruhsārı görince bağlanur nuṭkum
Bakup āyineye ey tūṭi-i gūyā ne söylersin
5. Gele hem-rāzlık da‘vāsı ile şevk gösterme
Açılmaz saña gül ey bülbul-i şeydā ne söylersin
6. Pür itdün gūş-ı cāmı kulkul-ı şişeñle meclisde
Cihāna şaldun āteş bilmem ey şahbā ne söylersin
7. Hüner ārāyış-igūş-ı kabül itmekdür ey Nābī
Bu vādide bu tāze şi‘rden a‘lā ne söylersin

NĀBĪYĀ EFENDİ
Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

185¹²⁶

1. İstimā‘ itdük görenlerden şafā-yı şöhetin
Bezm eyle¹²⁷ bezm-i cihānuñ görmedük keyfiyettin
2. Dest-i rindānda degüldür zevk için şem‘-i kadeh
Gā‘ib itmişler ararlar şem‘ ile germiyyetin

¹²⁵Bilkan, II, s. 269.

¹²⁶Bilkan, II, s. 279.

¹²⁷Bezm eyle: Biz hele.

3. Andan istidlāl mümkün rāḥat-ı ferdayı kim
Kimse virmez kimseye rāh-ı ‘ādemde nevbetin
4. Derdine bulur ṭabīb-i lutf-ı Ḥaḫḫ’ ı çare-sāz
Vaḫf-ı bīmārān iden dārü’ ş-şifā-yı devletin
5. Nābiyā hoşter gelür bī-berg-i ‘ ays olmak bana
Rūzgāruñ çekmeden bār-ı girān-ı minnetin

[36a]

BEYİT

Mefā’ ilün Mefā’ ilün Mefā’ ilün Mefā’ ilün

186

1. Gören mir’āt-ı sīneñ çifte yā hū eyleyüp iñler
Ne ḥālettir begim bu kim görüp hem görmiyan iñler

BEYİT

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

187

1. Hoḫḫa-i la’ luñ kenarına mürekkep ḍamlamış
Kilk-i kātib ḥaşyet-i taşakdan sebep ḍamlamış

BEYİT

Mef’ ulü Mefā’ ilü Mefā’ ilü Fe’ ulün

188

1. Yāruñ görinen müy-ı siyeh şanma ruḥunda
Hādi-i ezel bağçe-i hüsne ola dağı çekmiş

GAZEL

Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün

189

1. Mübtelāy-ı ‘ aşḫ yā zāhid oldım ḥalāş ister gönül
Baḫtına ḥātır-şiken düştü ferağ ister gönül
2. Ben niyāz ettikçe aşla hiç güler yüz virmedi
Bir güler yüzlü sözi şeker cüvān ister gönül

3. Ragbet itmez dil aña şimden girü rām olsa
Eski hicrāna bedel bir tāze yār ister gönül

ĞAZEL
Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün
190

1. Yākūt leb-i kıymet-i hūbāna bakılmaz
İtmekde fedā naqd-ı dil ü cāna bakılmaz
2. Üftādeligim şive-i reftārına cānā
Haṭṭ gelmelñe rüyına bīgāne bakılmaz
3. Şeydā-yı diler ruḥ-ı gülgūna ḥayrān
Biñ derd ü ğam ü nāle vü efgāna bakılmaz
4. Vaşlın dilin ta' n ü ḥasedden ḥazer itmez
Hüssād-ı cihān güfte-i 'adüvvāna bakılmaz
5. Oldım o kadar bende-i efgendesı Ka' il
Şol cevır ü cefā zülf-i perişāna bakılmaz

[36b]

GAZEL-İ ŞĀLİḤ
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

191

1. Mübtelā-yı derd-i hicrānum cihānda lā ilāc
Gizlū derdüm oldı şimdi aşikāre lā ilāc
2. Ey gönül 'aşkı kemān ebrū-yı çekdük her zamān
Şimdi cebren çekdüm āl āḥir felekde lā ilāc
3. Ta' n ider ḥāl-i perişānımla figānım gören
Şerḥa şerḥa oldı sīnem ağlamaḫda lā ilāc
4. 'İlletim kendüm bulup 'arz-ı ḥekīme yok mecāl
Bilse derd-i derūnum ḫālur ānda lā ilāc
5. Kanḫı derdüm Sālihā takrīr u taştīr eyleyem
Bu 'alīl dil ise ḫaldı cihānda lā ilāc

Lİ-VAHİDİN MİNE'Ş-ŞU'ARĀ
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

192

1. 'Aşık olan taze ü ra' nā bilür
Şanma ki derman ü tüvānā bilür

[37a]

FUZŪLİ
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

193¹²⁸

1. Dün ki fırsat düşdi hāk-i dergehüñden kām alam
N'oldı ey gözyāşı göz açmāğa fırsat vermedüñ
2. Ey Fuzūlī öldüñ efgān etmedüñ rahmet saña
Raḥm kılduñ halka efgānuñla zahmet vermedüñ

BEYİT
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

194¹²⁹

1. Cihān enfās-ı müşgīnūñle tıldı
Saña Ḥaḳdān aṭādur Bākīyā bu

BEYİT
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

195¹³⁰

1. Ḳahr-ı dehr ile olur tūṭī hem-nişīn
Yine şekvāyı gürāb eyler gārābat bundadır

¹²⁸Abdullhakim Kılınç, Fuzūlī Dīvānı (İnceleme- Tenkitli Metin), (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2017, s. 530.

¹²⁹Sabahattin Küçük, Bākī Dīvānı, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, s. 249-250.

¹³⁰Sedanur Dinçer Arslan, Nev' i Dīvānı Sözlüğü (Bağlamsal Dizin ve İşlevsel Sözlük), (Yüksek Lisans Tezi), Ardahan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ardahan, 2017, s.130

Lİ-VAHİDİN MİNE'Ş-ŞU'ARĀ
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

196

1. Böyle olur resm-i şehi pūr-hüner
Düşmeni manşūba ile māt ider
2. Hüsni ü hiyel himmetle böyledür
Erlük on ise doḡuzu hiledür

Lİ-VAHİDİN MİNE'Ş-ŞU'ARĀ
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

197

1. Nükte-i sırr-ı dehānun fethin eyler fāl yok
Söylenür ammā bilmek vaşfında kıl u ḡāl çok

GÜFT-İ MERḤUM ESİRİ-ZĀDE
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

198

1. Ve o çeşm-i āhır ruḡ geleniñ üstinde temaşada
Ne demde eylese ḡande ider nazārı rey üftāda
2. Müferrah kıta-i mevzūn çehār ebrūsı ḡavḡāda
Teñe nizā'i ḡayretde ḡātır başḡa sevdāda

[37b]

MU'AMMĀ-YI YŪSUF
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

199

1. Her ki bŷ ismi çağırusa temām
Ol şeh olsun ben añı kemter ḡulām

BE-NĀM-I ḤASAN
Müstef' ilātün Müstef' ilātün

200

1. Raḡib almuş gider yāşun ḡüsñ
Ḗomadum kim ki duttum dişümle

BE-NĀM-I 'ÖMER
Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fā

201

1. Şehr içre yürütmez bizi yāriñ kahrı
Terk eyleyelüm mähıñ ücundan şehri

BE-NĀM-I 'ĀLİ
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

202

1. Selām virüp ḥabībe şordım adun
'Aleyk alup didi senden geçesin

MU' AMMĀ-YI BE-NĀM-I MURĀD
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

203

1. Kadeḥ içündekini baña getür
Saña göstereyim rû-yı nigârı

BE-NĀM-I ÂHMED
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

204

1. Kopardur başıma bir gün kıyāmet
Meded āhir o mäh serv-i qalāmet

BE-NĀM-I SĪNAN
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

205

1. Kō itmeniñ dostuna ber-pāre yāyı
Bilinsun bu mu' ammāniñ ḥayāyı

ĠAZEL
Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

206

1. Şanmañ nevā-yı bülbulü beyhüde yolludur
Fenn-i uşul ehli aşillı uşulludur

2. Hecrîyle gör ki ğamz-veş bî-ĥuzûr ider
Rûy-ı nigârı maṭlab ‘aceb telli pulludur
3. Yok ĥayra lîk şerre gelünce derûnı şer
Ol taş-ı yâdigâri güzel ĥayr yolludur
4. Bulsun diyü [...] sitâyiş
Dört kaşlı direk ĥadeĥi çâr güllüdür
5. İster Naẓîre ehl-i suĥandan ĥayf eger
Şorsun bu nev-zemînle ĥayli gönüllüdür

[38a]

ABBAS VESİM
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

207¹³¹

1. O Yûsuf-ṭal‘ ata Ya‘ ĥûbveş zâr olduğum ĥaldı
Bu bâzâr-ı muĥabbetde ĥarîdâr olduğum ĥaldı
2. Devâ-baĥş olmadı câna ṭabîb-i lebleri şad ĥayf
Fîrâş-ı mihnet üzre ğamla bîmar olduğum ĥaldı
3. Mu‘ atṭar etmedi bûy-ı gülü kām-ı dili hergiz
Bu gülşende hezârâsâ hemân zâr olduğum ĥaldı
4. O mâhiñ vuşlatıyçün çeşm ü gûş oldum çi sūd amma
Benim şeb-tâ-seĥer ĥasretle bî-dâr olduğum ĥaldı
5. Mişâl-i sâyeĥâk etdim vücûdum reh-güzârında
Dirîĝa pây-mâl-ı ceyş-i aĝyâr olduğum ĥaldı

‘ÂRÎF EFENDÎ EL-MEVLEVÎ
Fâ‘ ilâtün Fa‘ ilâtün Fa‘ ilâtün Fâ‘ ilün

208

1. Ruĥ-ı pür-tâbına bâĥ mihr-i münevver ne imiş
Ĥadd-i mevzumı gör serv-i şanav-ber ne imiş
2. Ruĥsâr-ı âl-i yâre nigâh ettiĝim gibi

¹³¹İ. Halil Tuĝluk, Abbas Vesîm Efendi; Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliĝi, Divanı’nın Tenkitli Metni ve İncelemesi, (Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2007, s. 829.

Birden ğazabla dirildi hūyı fenā imiş

[38b]

ŞERİF

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

209

1. O gül-ruh bñsesin ' uşşāķına bayram içñn şaķlar
Anı ol hem-pāre yılda bir in' ām içñn şaķlar
2. Ferāğat ķıl gñññl sevdā-yı zñlfñnden o meh-rñnuñ
Ki zir-i fesde ānı ' āşıkā bir dām içñn şaķlar
3. Ne izā' at eylemez ehl-i hñner lafz-ı dñrer-bārıñ
Ānı genç-i dilinden ħaşmını ilzām içñn şaķlar
4. Metā' -ı vaşla ey bñ-gānesinden şereri çıkma
Ki ne ķadar seyl-i eşki dil o vaķıt kām içñn şaķlar
5. Dil-i sengñn yere berber it sen de nigīnasā
Şerīfā seni ' ālem ādem nām içñn şaķlar

RAŞİD EFENDİ EL-MERĦŪM

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

210¹³²

1. Niyāz-ı germi ' āşık vuslata iķdām içñn şaķlar
O āfet dahināzı şıklet ü ibram içñn şaķlar
2. O şñĥı şanma kim ser-keşlñğinden iltifat itmez
Zamān-ı ruĥşat-ı gül-bñsesin bayrām içñn şaķlar
3. Gñññl geçdi hevādan ķalmadı bir nesneye meyli
Mey-i gül-gñnı virseñ mevsim-i ālām içñn şaķlar
4. Cedelkārāna ħāmūşī hadar rengin cevap olmaz
Sñkñtñ merd-i dānā ħaşmını ilzam içñn şaķlar

¹³²Fatih Gñnay, Rāşid (Vak 'anñvis) Hayatı, Edebi Kışılıĝ, Divanının Tenkitli Metni ve İncelemesi, (Yñksek Lisan Tezi), Trakya Őniversitesi Sosyal Bilimler Enstitñsñ, Trakya, 2001, s. 345-346.

5. ‘Abez hıfz eylemez ehl-i mekârim himmetim Râşid
‘Aķık-i şâf-gevher âb-ı rûyın nâm içün şaķlar

[39a]

ĖAZEL
Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

211

1. Şem‘ -i iķbâl ile muntaẓır-ı mûm oldum
Şeb-i firķatte efendim ķatı mağmûm oldum
2. Zâhirâ hüsn-i naẓar-gerdeyim ammâ bilmem
Ėâlibâ tarih-i tekellûf ile mezmûm oldum
3. Murg-ı dil yânsa yâķılsa böyle pervâne-şıfat
Bu hû içre veķâmet ile mağmûm oldum
4. Yetişür renc ü elem şadme zağm-ı dünyâ
Ėâne-i bezm-i Ėam-alüdedede kec-mûm oldum
5. Müşğ-çin dîrseñ eger zülf-i Ėatâdur zinet
Anı şem eylediğimden berû mesmûm oldum

RUBÂ‘İ
Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ülün

212

1. Ser vîrmek olur sırrı ‘ayân eylemek olmaz
Müşkil bûnı her yirde beyân eylemek olmaz
2. Sevdüm seni terk eyleyemem sen gerek öldir
Güldi dir nâ-Ėaķ yere ķân eylemek olmaz

RUBÂ‘İ
Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

213

1. Dîrseñ ey dil çeşm-i baĖtuñ derd-i hicrân görmesün
Ėânlı yâşım nigeğ ittikçe cânân görmesün
2. Târmâr eyler hemĖân evrâķ-ı ‘ayşı rüzĖâr
Birser-âmed Ėonceyi bir lağza Ėandân görmesün

ĞAZEL
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

214

1. Hizmet-i hāş rikāb-ı salṭanattan feyz alup
Olmış idi mīr-i iştābl cihāndar-ı kebīr
2. Kaṭ' -ı meydān-ı vefāda fārisāne at sürüp
Ḥayli demler eylemişdi ' arz-ı hüşvār-ı zāmīr
3. Bī-bedel tarīḥ yāzdum levḥ' -i ṭaba Rūḥiyā
Oldı ' Abdu'llāh Paşa mīr iken ḥaqqā vezīr

[39b]

LUĞAT-I SULTÂN MUŞTAFÂ ḤÂN
Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

215

1. Yıkılıpdır bu cihān şānma ki bizde düzele
Devleti çarḥ-ı denī virdi kamu mübtezele
2. Şimdi erbāb-ı sa' ādetde gezen ki bizde ḥazele
İşimüz qaldı hemān merḥamet-i Lem-yezel' e

CEVĀB-I RĀĞİB PAŞA
Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

216¹³³

1. Nīceler almadu kāmı bu cihānda tezele
Felegiñ devri muṭābıḳ yine bezm-i ezele
2. Şanma ey dil ki sa' ādet bula bir dem ḥazele
Virdi Ḥallāḳ-ı cihān mübtezeli mübtezele

NAZİRE-İ DĀNİŞ EFENDİ
Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

¹³³Mine Mengi, Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Akçağ Yayınları, Ankara, 1977.

217

1. Dil virüp şevkîla dört kaşlı bir âfet gözle
Geh rübâ'î diyelüm geh yaqalum bu gâzele
2. Re'yi tedbîr eylemez levh-i kazayı ta' bir
Rabı-ı kalb ile hemân hükm-i Hakîm-i ezele

NAZİRE-İ HIFZİ-ZÂDE
Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

218

1. Herkesiñ ed' iyesi Hazreti Hayy-ı Ezel'e
Himmet-i Dâver-i mümtâz ile hâlüm düzele
2. Hazele nâ'il olur derdik alur her ne ele
Bu fenâ manşıbdır müptezele

[40a]

NEDİM
Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

219¹³⁴

1. Cihâna pertev-i mihr-i cemâliñ lem' a-tâb olsun
Sipihre hüsn-i nûr-ı vech-i pâkiñ âfitâb olsun
2. Yapılsun dest-i lûfuñla sarây-ı hâtır-ı aḥbâb
Zamân-ı devlet-i hüsnünde âlem kâm-yâb olsun
3. Dirîğ itme gedâyân-ı derinden naḳd-i iḥsânıñ
Dil-i vîrâne-i düşmen harâb-ender-harâb olsun

BÂKÎ EFENDİ EL-MERḤŪM
Müfte' ilün Mefâ' ilün Müfte' ilün Mefâ' ilün

¹³⁴Muhsin Macit, Nedîm Divânı, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara, 2017, s. 255.

220¹³⁵

1. Müşkîl oldu¹³⁶ ki dil-rübâ tıfl ola nev-civân¹³⁷ ola
‘ Āşık-ı zâr u mübtelâ pîr ola nâ-tevân ola
2. Yâşuma bakmaz ol perî bilmedi kıadr-i gevheri
Bir gün¹³⁸ ola bu demleri bulmaya bir zamân ola
3. Güş tutub münâfıka cevri kıo yâr-ı şadıka
Dil-ber odur ki ‘ âşıka müşfik ü mihribân ola
4. Ravz-ı şîrâr ah dil cünd-i nücümâ muttaşıl
Böyle kâlursa şöyle bil gökde nice kahrın ola
5. Sâkiyâ¹³⁹ ferâh vir ki fenâ bula terah
Şol meyi şun ki bir kadeh pîr içe nev-cevân ola

[40b]

BESTE HÜSEYNİ RECEB ÇELEBİ UŞÜLEŞ ÇENBER
Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

221

1. Bulmasun sensiz berķ-ı âh u efgānum meded
Mübtelâ-yı derd-i hicrân itme Sultānum meded
2. Dest u bî-dād-ı nigāh fitne-engizindedir
Olmasun şad pâre dâmen ger-beyānum meded

DER-MAĞĀM-I HÜSEYNİ
Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

222

¹³⁵Mecmuada dördüncü beyitin son mısrasının üzeri mürekkepten kaynaklı okunmamaktadır. Beşinci Beyit ise mecmuaya sığmadığından son kısımlar okunmamaktadır. Okunmayan kısımlar Bâki Dîvânı’ndan tamamlanmıştır. Küçük, s. 552

¹³⁶Oldı: İmiş.

¹³⁷Nev-civân: Dil-sitân.

¹³⁸Bir gün: Tâlîb.

¹³⁹Sâkiyâ: Bâkiyâ.

- I. Hayli demdir hüsünün meftûnuyum ey nev-civân
Hasretiñle dîdelerden da' ima hûnum revân
Mihribânım gel efendim sana sevdiğim heman
Bir kişi geldikde bana 'âşıkım ben de dese
Ânı 'âşık zan ederim sana sulţânım heman
Mihribânım gel efendim sana sevdiğim heman
- II. Kıl kerem luţf idüp aġyâr ile etme selâm
'Âşık maşûh bilince ya ne lâzım ter-cemâl
Mihribânım gel efendim saña sevdiğim heman
'Azm-i bî-çâreyi vaşluñla şâd et sevdiğim
Câna geçti firqatiñ bi'llah aġvâlîm
Mihribânım gel efendim sana sevdiğim heman

HÜSEYNÎ
Me'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün

223

- I
Dil-i rûyına bakmağdan uşanmaz efendim
Nezzare-i ruhsârına kanmaz efendim
Derlerse seni mihr ü vefâ semtini bilmez
'Âşık bu söze hîç inansın mı efendim
- II
Bu kâmet-i mevzûn ile bir serv-i revânsın
Bu 'arız-ı gülğün âşub-ı cihânsın
Manend-i perî ol aman ki nihânsın
Âdem bu kadar nâza dayansam efendim
- III
Bu hüsni ile sensin şeh-i iklîm-i melâhat
Emriyle murâdıñ ne ise canıma minnet

[41a]

SEMÂ'Î SEGÂH
Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

224¹⁴⁰

¹⁴⁰Erdal Kılıç, Hekimbaşı Güfte Mecmuası, Duvar Yayınları, İstanbul, 2023, s. 336.

1. Bir cefā-cū yār imişsin bilmedim
Bî-vefā dil-dār imişsin bilmedim
2. Mihrini ümîd ederdim ben senin
Hem-dem-i ağıyār imişsin bilmedim

BEYİT
225¹⁴¹

1. Canım yele lele lel li yelelel li yeleli
Ah efendim bilmedim vāy

GÜFT-İ YENİŞEHİRİ HÂTEM EFENDİ
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

226

1. O afet-i bûse baḡş-i gerdeninden efsāğ itmez
Ki ekser ḡüsn-i maṭla' nāmede ilḡāf u ihdādır

BEYİT
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

227

1. Gün yüziñ görmeyeli gündüzümüz şām oldı
Eyā efendüm dahi gelmez misiñ aḡşām oldı

NÂBİ EL-MERḤŪM
Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

228¹⁴²

1. Cānānenüñ tebessüm destür-i busedür
Her meivenüñ şukūfedür elbette evveli

¹⁴¹Beyitin vezni aksaktır.

¹⁴²Bilkan, I, s. 442-443.

BEYİT
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

229

1. Ne 'aceb tîz geçer zevk-i sürür ayağı
İrmedin nışf-ı nehârı irişür eḡşâmı

YENİŞEHİR BELİĞ EFENDİ MERHÛM GÜFT
Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

230

1. Baḡ sūy-i 'amelimde mükāfāta kim belîğ
Başur 'illet-i cihāna saña nenüñ olur
2. Gelse 'aceb mi mevzi' -i me' hūduna vece'
Bilmez misün kişi cihānda itdigin bulur¹⁴³

[41b]

GAZEL ḤASİB
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

231

1. Bār-i cevri mü-miyāñınla kırıldı tār-ı dil
Pençe-i hecriñla şad-çāk sîne-i astār-ı dil
2. Fikr-i zülfüñle nevā-yi āhıma dem-sāz olup
Şubḡa dek āheng ü āğāz eyledi şeş-tār-ı dil
3. Bezm-i aḡyārda bu şeb kākül-i perişān oldıḡıñ
Göricek oldı siyeh-baht 'āşıkān şeş-tār-ı dil
4. Şoḡbet-i ḡaş-ı ḡayāle dil-rübāda mā-ḡaşal
Remz-i çeşm-i cānıyla hem- āhdır güftār-ı dil
5. 'Ālem-i 'ayn taḡayyülde taşavvur eyledüm

¹⁴³Mısrada hece fazlalığı vardır.

Olmadı memdūhımuñ ğayrı Hasīb muhtār-ı dil

BEYİT

Meʿ ulü Mefāʿ ilü Mefāʿ ilü Feʿ ülün

232

1. Gelsen de yine meclise kimüñ hevesiyle
Āvāre kebüter gibi yābāna baķarsun

BEYİT

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

233

1. Var mı bir ruhsār ne kim siyeh-fam olmaduķ
Dehr içünde ķankı ğün gördin ki aķşām olmaduķ

[42a]

ĠAZEL

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

234

1. Şimdi ħalk-ı ʿālemiñ yek-pāre hep dolab işi
ʿĀķlı oldır kim bitüre rıfķla yāb yāb işi
2. Dide-i ʿibretle seyr itdüm cihān aķvālını
Ehli nefsüñ çün behāyım ekl ü şürb ħāb işi
3. Eşķ-i çeşmüm kūyunı bir rütbe ğarķāb itdi kim
Seyr idenler zann ider ki cūşış-i sey-lāb işi
4. Lekelendirmüş o şuķ-pāk demānı dirîĝ
Olsa raķīb yed-i faʿ ālın tutdıĝı çirk-āb işi
5. İşte ehl-i dil nazāire dimeķ lāyık hele
Bir ğazel gördim¹⁴⁴ ki Tībī-i şāʿir gibidir işi

ŞEYH MEVLEVİ ʿĀRİF

¹⁴⁴Mısrada “buldum” kelimesi düzeltilip yerine “gördim” kelimesi yazılmıştır.

1. Çah-ı iqbāl-ı tekāpū mı geçer 'ākıl olan
Devlet-i dehre tahtına mı geçer kā'il olan
2. Miḥākḍır hīç olmaz çäre nümāy-ı vuşlat
Pür mi şerm-i hicāb ise eger ḥa'il olan
3. Būse-i sīnesi bir yüzden olur fetḥa ḡarīn
Dökmesin çözse evvel o şahıñ meşgālin
4. Ḥaşş-ı feyz Ḥudā'dan alamaz zerre naşīb
'Ālem-i 'aşıḡda hem-gām seḥer ḡāfil olan
5. 'Ākıbet yazdı zillet ider ḡiran-ḥaḡ
Pāy-mālī itmekde erbāb-ı dil nā'il olan
6. Bir gün elbette olur vāşlı köḥne-i rāz
Pir-i 'aşḡıñ nefes-i himmetine nā'il olan
7. Çāh-ı mir'at senüñdir öyle olmaz ḥūd-bīn
Şaḡlu sırr-ı ḥaḡikat revş-i dil olan
8. 'Ārifā tāc-ı rāz-endūze deḡüşmez külehin
Serīne ehl-i fenā zümresinüñ vaşıl olan

[42b]

MEVLEVİ MERḤŪM ŞEYH 'ĀRİF EFENDİ GÜFT

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Ḥatt-ı la'lin gelicek nāme-i zībācesine
'Arz-ı kala-yı suhan eyledü dībācesine
2. Gürk ile şimdi tekebbür ideyor zahid-i huşk
Kıl ḡondırmaz iken zühd ile ferrācesine
3. Meşreb-i ḡaḡ-ı cihān nakş-ı digerdir şimdi

Vaşfi ednalar nik dahi hep a‘ lācesine

4. Eşk-i çeşmüñ ağıdup seyl-i firāvānāsā
Yāre çāk eyle giribānıñ deryācesine
5. Bezm-i gülzār-ı belāğatda bugün ey ‘ Ārif
Nağmeler eyle yine bülbul-i güyācesine

ĞAZEL

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün

237

1. Çerç-i gerdünuñ bütün ehl-i dile dolāb işi
Kārı yağmadur velikiñ ‘ ālemi seyrāb işi
2. Dün gice bezme o māh-pāre gelüp şad nāz ile
Pertev-i ruhsārını gördim heman mehtāb işi
3. Olsa şeh-ı hüsnüne raķībān gerçi bir kulp taķdılar
İşin ardını aradum aşlı yok kezzāb işi
4. Çeşm-i ‘ ibretle temāşā kıl Hudā’nıñ şu‘ nımı
Nev-bahārın gülşen-i ‘ āleme hep şādāb işi
Ebr-i bārānın cihānda da’ima seyl-āb işi¹⁴⁵
5. Tıybi’nin eş‘ arını defn ile seyr eyledüm
Sözleri pākize cümle güher-i nā-yāb işi

BEYİT

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

238

1. Umūrın Hakk’a tefvīz harīş-i intikām olma
Rızā-yı hākim-i muṭlaķ ne işlerse ‘ adāletdir

[43a]

‘ ĀRİF EL-MEVLEVİ

¹⁴⁵Dördüncü beyite ek bir mısra eklenmiştir.

1. Cefālarıñ dile cānā vefā kadar hoşdur
Teğāfül itmelerüñ merhabā kadar hoşdur
2. Hāsūd ehli me‘ārifi çāk çāk olarak
Mezemmet itmesi medh ü şenā kadar hoşdur
3. Hıtāb-ı luṭfla [...] derdīmüzi kerem it
Marīz-ı ‘aşka ‘itābıñ dudağdır hoşdur
4. Tuvāngerān-ı bahīlīñ keremden i‘rāzı
Olınsa fıkır ü taşavvur seḥā kadar hoşdur
5. Hezār şevk ile yüz sürmesen gör ey ‘Ārif
Ġubār-ı ḥāk-ı deri tūtiyā kadar hoşdur

ŞEYH ‘ĀRİF EL-MEVLEVÎ
Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

1. Mir‘at-ı ruḥa gerd-i ḥaṭṭınla neler oldu
‘Aşıkā o yüzden hele ğayn keder oldu
2. Ağyār-ı kapūndan sūreli hışımla cānā
İtler gibi der-mānde gezüp der-be-der oldu
3. Başka yolu var meygedeniñ zāhirā bakıcak
Çok kimseler olsa rāhda zīr ü zeber oldu
4. Dün ḥasret-i la‘līñ ile meclisde ne çekdük
Nüş itdiğimiz mey bize ḥūn-ı ciger oldu
5. Vaşf eyleyerek la‘l-i şeker-bārını ‘Ārif

Kilk-i teri ‘ayîneyle heman nîş-ker oldu

[43b]

ĞAZEL
Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün

241

1. ‘Ahdım olsun o börekçi güzeli gelmez ise
Küteküt darb eyledüm âni şu merdâne ile
1. Ah hayrânı hevâ-yı biraz irâd olsa
Ya bilürdüm şu fenâda dil-i virâne ile
2. Dâverâ hâk-ı lütfuña yüz sürerim
Bir çerâğ ile kûluñ sa‘y-i kerîmâne ile
3. Be a kâfir bu harâmîne nice şabr olunur
Ne gelişdir bu geliş cünbüş-i mestâne ile
4. Hiç bakmam yüzine zenne-i kesm maḥbûbuñ
Severim dilberi eṭvâr-ı levendâne ile

TARİH-İ ŞEMME
Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün

242

1. Şeh-en-şâh-ı Ferîdün-fer Cenâb-ı Mustafâ Hân’ın
‘Adâlet-cû hayır-ḥ’âh vezîr-i a‘zamı ḥâliyâ
2. Şifâ-yı şadr-ı devlet semîyy-i mağz-ı ‘âlem
Vekîl-i salṭanat dāmân-ı ekrem cevher-i yektâ
3. O destûr-ı mu‘azzam ibni Muḥsin şıdḳ [...]
Riyâz-ı feyz-i cûdından idüp bu [...] ihyâ
4. O Fârûkî-neseb şadr-ı mûkerrem ḥayra sâ‘idir

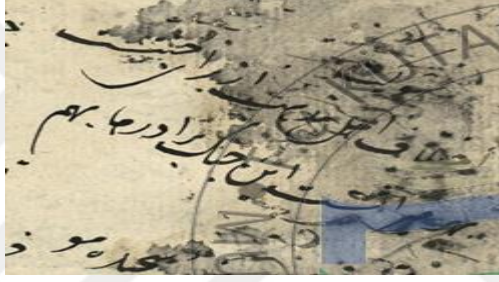
Hulūş-ı kalb ile kıldı bu āb-ı kevşeri icrā

5. Vezīrān-ı zamānın āb-ı rüyıdır evşāf-ı dil
Muḥīṭ-ı himmetinden teşnegānı eyledi irvā
6. Yediler geldiler naḥn-ı işrāb itdiler ‘Avnī
Revān oldu bu ṭariḥ-ı pākdan mā-i ḥayāt-ı a‘lā

[44a]

ŞEVKET FARSÇA

243

Görsel 3.9. 44a varağındaki 243. şiir (Kaynakça: 161 (24343)
Numaralı Şiir Mecmuası, s. 44)

MURABBA‘ Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

244¹⁴⁶

1. Lāl olur elbet zebān-ı ḥāme-i pīçide-mūy
Kılca ğamdan tab‘-ı erbāb-ı suḥan ‘illetlenür
2. Kāse-i lebrīz faġfūr olsa da virmez şadā
Devlet efzāyiş bulunca aġniyā hissetlenür

BEYİT Me‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

¹⁴⁶Bedri Aydoġan, Namık Kemal’in Koca Ragıp Paşa Hakkındaki Düşünceleri ve Ona Yazdığı Bir Naziresi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2016, s. 41.

245

1. Güş itmeseydim kıışa-i mūr-ı Süleymanī
Cesaret itmez idim dest- āvīz-i nā-çīze

BEYİT

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

246

1. Kılca ğam bend-i zebān olduğı erbāb-ı dile
Fehm olunmaz mı leb-i hāmedeki mūlardan

BEYİT

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

247

1. Tesellīden geçdi dil bār-ı şemātet olmasa
Hiç mürüvvet qalmamışdur nev-resā aḥbābda

BEYİT

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

248

1. Virmez zemāne kimseye şīrāze nizām
[...] ızdırābda

[44b]

‘ĀTIF

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

249

1. Almam mezāḳ-ı ḥikmeti bir paraya göñül
Nabż-ı mizāc-ı ‘aşr-ı zamānı bilür misin
2. Bildik ḳumāş-ı ma' rifet kimse almıyor

‘Ātîf metā‘ -ı bahtı şatanı bilür misin

BEYİT

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

250

1. Rastdır eṭvārımız mānend-i meyl-i tūtiyā
Biz hezārān dīde-i giryāne girmiş çıkmışuz

BEYİT

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

251

1. Yürü deryā-dil olup eyle taḥammül yoḥsa
Rūzgārīñ öñine düşmiyen ādem yorılır

BEYİT

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

252

1. Eyledüm manḳar buḥūrı dağ dil-i üftādeyi
Da‘ vet itdim ḥāne iḥlāşa pīr-i zādeyi

BEYİT

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

253

1. Belā ṭūfānına şabr iyleyen mānend-i Nūḥ āhir
Çıkar deryā-yı ğamdan bir kenāra rüzgār ile

BEYİT

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

254

1. Refīḳ nā-muvāfıḳdan daḥi ma‘ḳūldur reh-zen
Ḥasılımdır ‘aḳılsuz dostdan şaḥib her düşman

BEYİT
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

255

1. Deyr ricā meyl revnağ-ı cāhile girdün dün-perver
Kemāl erbābınıñ mağrūr olup ħor oldığın yeter

BEYİT
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

256¹⁴⁷

1. Hiç cem' iyyeti ħātırdan eser gördün mü
Bu kadar meclise uğrar yoluñ ey bād-ı şabā

BEYİT
Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

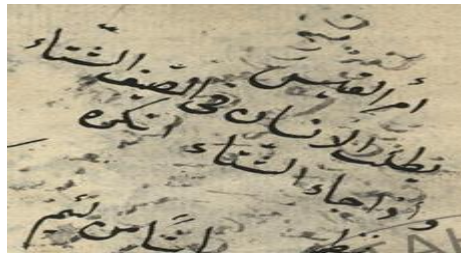
257

1. Kişî tavrın gözetüp olmasa ħadden ħariç
İntifā' itmez ise yārî mazarrat çekmez

[45a]

BEYİT
ARAPÇA

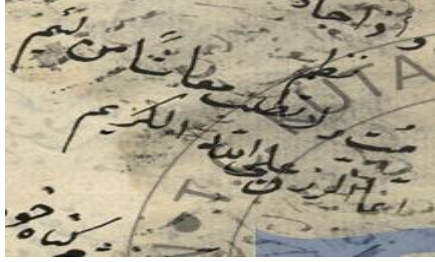
258

Görsel 3.10. 45a varağındaki 258.şiiir (Kaynak: 162 (24343)
Numaralı Şiir Mecmuası, s. 45)

BEYİT
ARAPÇA

¹⁴⁷Mustafa Çağlar, Ziya Paşa'nın Harābāt'ı (2. Cilt, İnceleme- Metin- Dizin), (Yüksek Lisans Tezi), Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Manisa, 2018, s. 127.

Görsel 3.11. 45a varagındaki 259. şiir (Kaynak: 161 (24343) Numaralı Şiir Mecmuası, s. 45)

ŞEVKET

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

260¹⁴⁸

1. Şudem deryā-yı rahmet āhîr ez-şerm-i günāh-ı hūd
Zi-ḥaclet āb geştem şuste şud mektüb-ı a' mālem

ŞEVKET

Mef' ulü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

261¹⁴⁹

1. İn' ām-ı halk çîst ki esbāb-ı kâ' ināt
Şandal bahā-yı derd-i ser-i men nemi-şevēd

BEYİT FARŞA

262

¹⁴⁸Karga Göllü Bilge, Hâkim'in Şerh-i Dîvân-ı Şevket'i (İnceleme- Karşılaştırmalı Metin, Adana, 2018, s. 1367.

¹⁴⁹Bilge Karga Göllü, Hâkim'in Şerh-i Dîvân-ı Şevket'i (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin), (Yüksek Lisans Tezi), Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, s. 1104.

Görsel 3.12. 45a varağındaki 262. şiir (Kaynak: 161 (24343) Numaralı Şiir Mecmuası, s. 45)

BEYİT

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

263

1. Geldi haṭṭ-ı rūy dil-ārāsın müsteşnanıñ
Varsun ol şūḥ cefā-cū kefedeyag içsün

BEYİT

FARSÇA

264

Görsel 3.13. 45a varağındaki 264. şiir (Kaynak: 161 (24343) Numaralı Şiir Numarası, s. 45)

BEYİT

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

265¹⁵⁰

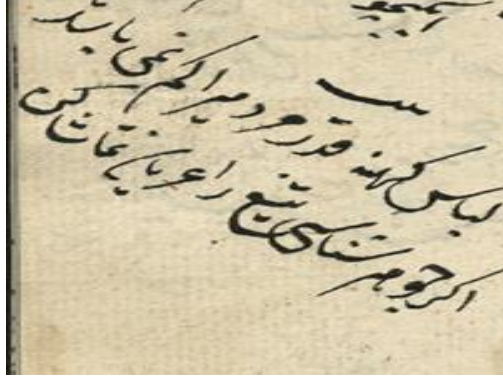
1. İstiḳāmet ehli hıfz-ı Ḥaḳ'tadır irmez ziyān
Anunçün servi incütmez begim bād-ı hazān

BEYİT

¹⁵⁰Ziver Tezeren, Seyyid Aziz Mahmūd Hüdāyī Dīvānı II, İstanbul, 1985, s. 195.

FARŞA

266

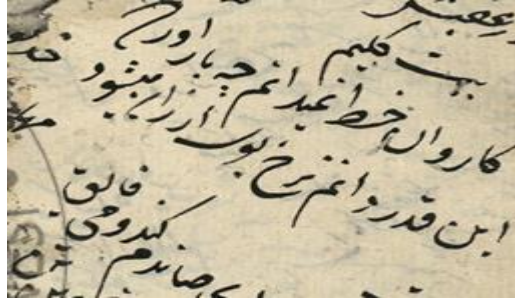

Görsel 3.14. 45a varağındaki 266. şiir (**Kaynakça:** 161 (24343)
Numaralı Şiir Mecmuası, s. 45)

[45b]

BEYİT FARŞA

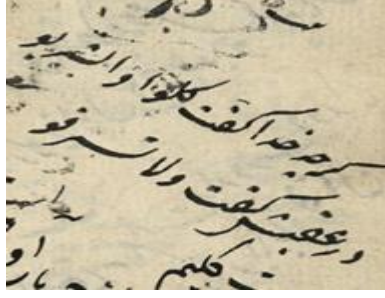
267

Görsel 3.15. 45b varağındaki 267. şiir (**Kaynakça:** 161 (24343)
Numaralı Şiir Mecmuası, s. 46)

BEYİT FARŞA

268

Görsel 3.16. 45b varağındaki 268. şiir (**Kaynakça:** 161 (24343) Numaralı Şiir Mecmuası, s. 46)

BEYİT

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

269

1. Gümüş-ḥāne emīni oldı şandum kendümi faik
Edünce na'il-i vuşlat beni ol şūḥ-ı sīmin-ten

NĀBĪ

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

270¹⁵¹

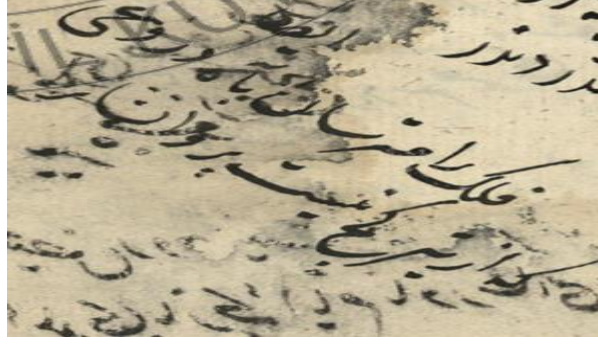
1. Ne sendendür ne bendendür ne çerḥ-i kine-verdendür
Bu derd-i ser ḥumār-ı neş'e-i cām-ı kederdendür

BEYİT

FARSÇA

271

¹⁵¹Bilkan, II, s. 537.

Görsel 3.17. 45b varağındaki 271. şiir (Kaynakça: 161 (24343)
Numaralı Şiir Mecmuası, s. 46)

RUBĀ'Ī

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

272

1. Tetebu' dan murād meşķ-i sūḥandır yoḥsa müşkildür
Nazīre-i nazm-ı üstād der māna-i el-üzre
2. Hıdīv-i mülk-i ma' nā Ḥazreti Nābī Efendi üzre
Mehābet şaldı nazm-ı neşrīmle Rūm-ı 'Irak üzre

ŞĀ'İB

FARSÇA

273

Görsel 3.18. 45b varağındaki 273. şiir (Kaynakça: 161 (24343)
Numaralı Şiir Mecmuası, s. 46)

[46a]

TĀRİḤ-İ RAḤMĪ
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

274

1. İtdi ferdin [...] Nādir Şāhıñ
Naṭ' ı şaṭranc-ı emelde kūşe-i laḥd-ı memāt
2. İtdiler ol [...] ten mekārı maḡlūb-ı ḥiyel
Gösterüp açmazdun manşübeler ḥayl-i ḡarāt
3. Eyledi ḡahr-ı Ḥudā bazū-yı iḡbālin şikest
Sāl-ı tāriḥin su'āl itdik de ḡalḡ-ı kā'ināt
4. Degmedi şarrāf taḡdīrin yanunda bir pūla
Yire geṡsūn geṡ-i Ḳārun' ı gibi naḡd-ı kelāt
5. Feyz-i rūḡāniyyet işna' aşerle söyledüm
Eyledi bāzīçe-i eyyām-ı nāzdır şāhı māt

BEYİT
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fa' ilün

275

1. Ḥāme-i fersüdemiz ḡasbī [...] itmeden
Oldı reşk-i endāz aḡlām kirāmen kātibīn

BEYİT
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

276

1. Ḥāme-i fersüdemiz kizb ü dürūḡ arz itmeden
Oldı reşk-endāz kezzāb kūzūb kāzibīn

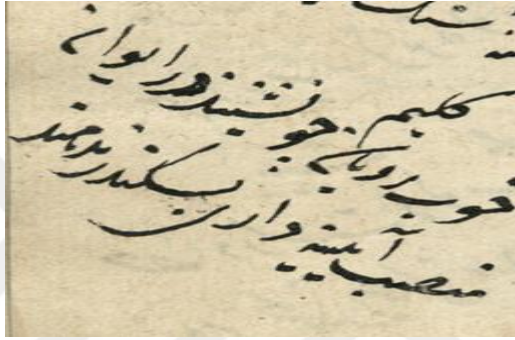
BEYİT
Fā' ilātün Fa' ilātün Fa' ilātün Fā' ilün

277¹⁵²

1. H azır bezm-i m k f ta ey  mest-i  ur r
Ra ne-i seng-i siyeh penbe-i m n dandur

KEL M
FARSÇA

278

Görsel 3.19. 45a varağındaki 278.  iir (Kaynakça: 161 (24343)
Numaralı  iir Mecmuası, s. 45)

[46b]

N B 
F  il t n F  il t n F  il t n F  il t n

279¹⁵³

1. Yumazsa  b-ı ra met ehl-i c rm  n  y  R b
Y  bu¹⁵⁴ b - add   b -p y n olan dery yı n'eylersin

VEHB 
F  il t n F  il t n F  il t n F  il n

¹⁵²Kutlar Oğuz, s. 314.

¹⁵³Bilkan, II, s. 136.

¹⁵⁴Bu: Ol.

280

1. Pilavı şahna kımak ister emîn-i maḡbah
Ekşi âş-zâde velî der ki lapâdur olmaz

NEDİM

Mef'ûlû Fâ' ilâtü Mefâ'ilü Fâ' ilün

281¹⁵⁵

1. Ney-zen bezmde muṭrîba hem-vâre geç bakâr
Bilmem nedir miyânlarında bu münâfese

BEYİT

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

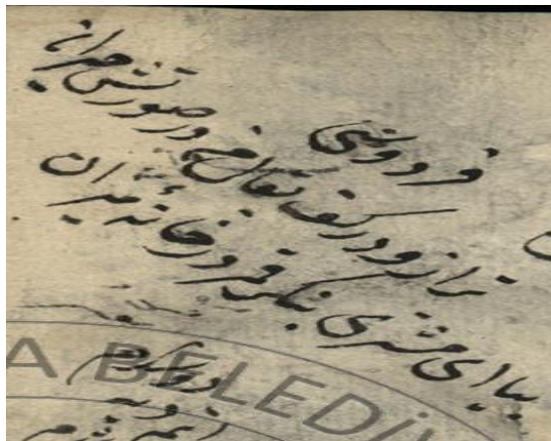
282

1. Hâḡadır mest olup meclisde dilber siyeh-çâk olmak
Şafâdan taḡammüldir 'âşık bî-di-i ḡelâk olmak

FİRDEVSÎ

FARŞÇA

283

Görsel 3.20. 46b varâğındaki 283. şiir (Kaynakça: 161 (24343)
Numaralı Şiir Mecmuası, s. 47)

¹⁵⁵Macit, s. 260-261.

ŞABÎT
Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün

284¹⁵⁶

1. Üftâdeñem ey serv-i revānum diye düşdün
Düşmezdüm bu söz ğaflet ile söyleye düşdüm

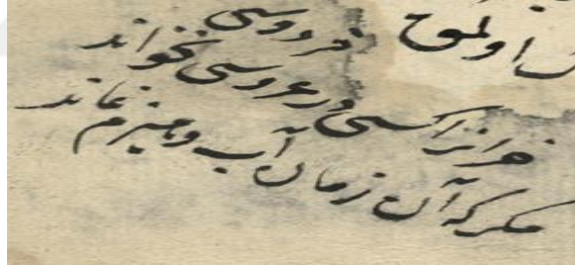
BEYÎT
Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

285

1. Serāpā dīde-bandır kemeriñ vāşlıñda 'āşıkılar
Kaçurma sevdiğim kala-yı vaşlıñ sonra şişlerler

FİRDEVSÎ
FARŞA

286

Görsel 3.21. 46b varağındaki 286. şiir (Kaynakça: 161 (24343)
Numaralı Şiir Mecmuası, s. 47)

[47a]

ĞAZEL-İ FİTNAT EL-ĤĀNİM
Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün

287¹⁵⁷

1. Güller kızārır şerm ile ol ğonce gülince

¹⁵⁶Karacan, s. 538.

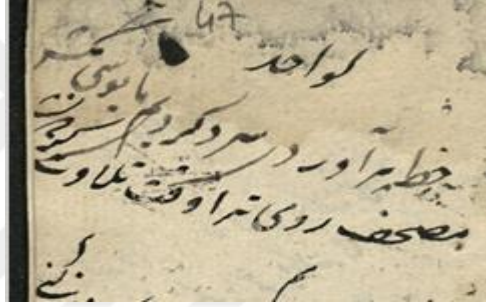
¹⁵⁷Halil Çeçen, Fıtnat Hanım Hayatı, Sanatı ve Divanı (İnceleme- Metin), (Yüksek Lisans Tezi), İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya, 1996, s. 361.

Sünbül ham olur reşk kākül bükülince

2. ‘Anķā daḡı olursa düşer pençe-i ‘aşķa
Şayd-ı dile şehbāz-ı nigāhuñ süzilince
3. Ol ġonce-i neşķüfte olur ġül gibi ḡandān
Şeb-nem gibi eşķ-i dil-i şeydā dökilince
4. Cān virmek ise ķaşduñ eger ‘aşķıla Fıtnat
Ḥāk-i der-i dil-dārdan ayrılma ölince

Lİ-VAHİDİN FARSÇA

288

Görsel 3.22. 47a varağındaki 288. şiir (Kaynakça: 161 (24343)
Numaralı Şiir Mecmuası, s. 47)

MISRA Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

289

1. Leşķer-i ḡaṭṭdır gelen şimdengerü çek dizġiñi

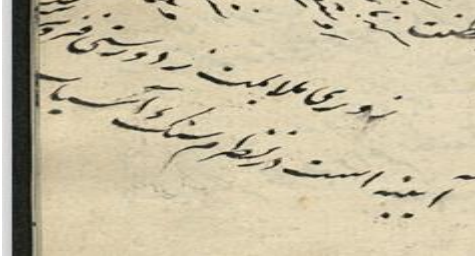
ḲİṬ‘ A Mef‘ ülü Fā‘ ilātü Mefā‘ ilü Fe‘ ülün

290

1. Gah niyāz gah tegāfül ġāhi nigāh ider
O şūḡ ū Mevlevi bize da’im külāh ider
2. Şevķi ķudumūñla eġlendür mūdām
Vehbī hevā-yı vaşıl-la ney gibi āh ider

BEYİT
FARSÇA

291

Görsel 3.23. 47a varışındaki 291. şiir (Kaynakça: 161 (24343)
Numaralı Şiir Mecmuası, s. 47)

[47b]

GAZEL-İ HÂTEM EFENDİ EL-MERḤŪM
Meḥ' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

292¹⁵⁸

1. Dil-bend-i ḥaṭṭ-ı yār ile dāğım yenilendi
Bülbül gibi nâliş-ger-i bāğım yeñilendi
2. Yandırdım o meh-pāreye şem' ine-i āhım
Gül-ḥāne-i şāhīde çerāğım yeñilendi
3. Nā-kām iken aşā mı ser-mest lebinden ¹⁵⁹
Ḥayfā ki kühen-sāl-i yasāğım yenilendi
4. Bes belli o nevres bize hemyān olacaḡdur
Zirā gice ru' yāda kuşāğım yeñilendi
5. Tamgā-yı firāḡ olmadı Ḥātem gibi naḡşım
Eski ḡuluñum hicr ile dāğım yeñilendi

MIŞRA' -İ TARİH MEŞİḤAT-I 'OSMAN MOLLA EFENDİ

¹⁵⁸M. Celal Varışoğlu, Hâtem, Hayatı, Edebî Şahsiyeti, Divanının Tenkitli Metni ve İncelemesi, (Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 1997, s. 395.

¹⁵⁹ Nā-kām iken aşā mı ser-mest lebinden: Nā-kām iken irvā-yı mey-i la'l-i leinden.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

293

1. Semiyy-i cāmiü'l-Kur'ân geldi cāh-ı fetvāya

[48a]

BEYT

[...]

294

1. Aña ferdā ğamını dide-i ter şağ olsun
Çekme sağar-ı elemin elümde kâse-i zer şağ olsun
2. Qaldum ayakda deyu ğam yime dünyâdır bû
Bulınur menşib-ı cāh elde hünere şağ olsun

MÜFRED

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

295

1. O deñlü mürtef bünyād olur qaşr-ı tevāzu' kim
Riyāz-ı cennet nezzāra mümkündür zemīninden

MÜFRED

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

296

1. Şaķın kaţ' -ı ümīd itme Hudā'dan ey dil-i şeydā
Hudā kādirdir eyler seng ü hārādan güher peydā

MÜFRED

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

297

1. Fikr idüp bir gün dīdi mütella celāl
Nūrın şūd mütellā-i şūd kanlı helāl

MÜFRED
Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

298

1. Çeşm-i inşāf kadar kāmīle mizān olmaz
Kişi miḳdarını bilmek kadar gibi ‘ irfān olmaz

BEYİT
Mef‘ ülü Mefā‘ ilü Mefā‘ ilü Fe‘ ülün

299

1. Bī-feyz ḳalır mı dil-i erbāb-ı tevekkül
Ki [...] iken mahūr düvellāb-ı tevekkül

BEYİT
Müstef‘ ilātün Müstef‘ ilātün

300

1. Kāh olur kim raḳīb-i divāne
Bā‘ iş olur vuşlat-ı cānāna

BEYİT
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

301

1. Tutan dāmānıñ bir gün irer maḳşūdına diler
Hudā ḳadirdir eyler seng ü ḫārādan güher peydā

[48b]

TĀRİḤ-İ ÇEŞME VE SEBİL DER-PIŞGĀH-I BĀB-I HÜMĀYŪN
Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün

302¹⁶⁰

¹⁶⁰Hamit Dikmen, Seyyid Vehbi ve Divanının Karşılaştırmalı Metni, (Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1991, s. 359-360.

1. Şāhenşeh-i ‘ālī-neseb sultān-ı memdūhū’l-ḥaseb
Ferman-dih-i Rūm u ‘Arab Ḥān Aḥmed-i kişver-güşā
2. ‘Adl ü keramet menba‘ı şems-i velāyet maṭla‘
Dergāhınuñ her mışra‘ı şehbāl-i sī-murg ü hümā
3. Zātı mülūka āb-ı rū şemşiri bāğ-ı fetha cū
Gülzār-ı mülke virdi şu mizāb-ı kilki dā’imā
4. Hem pādişehdür hem velī zātında olmış mūncelī
‘Adl-i ‘ömer cūd-ı ‘Alī ḥulḳ-ı Muḥammed Muḳtafā
5. Destinde devlet ḥātemi kılmış müsahḥar ‘ālemi
Ḥaḳ resm-i ism-i a‘zamı naḳş-ı cebīn itmiş aña
6. Ḥayret virür şad Kayşer’e gālīb hezār İskender’e
Ḥükmi revan her kişvere ferma-berī şāh u geda
7. Hem ḥāmi-i Beytū’l-Ḥarem hem ḥādim-i şāh-ı ümem
Rūm u ‘Arab mülk-i ‘Acem mahkūmıdur ser-tā-be-pā
8. Oldur imāmü’l-müslimin zıll-i ḥudāvend-i mu‘in
Bā-naşş-ı Qur‘ān-ı Mübīn emrine vācib iḳtidā
9. Şehler aña kişver virür ol şehlere efser virür
Seyfine düşmen ser virür olduğca tūğı der-nümā
10. Ol menba‘-ı cūy-i merām ol maḳsim-i rızḳ-ı enam
Olsun ilā-yevmi’l-kıyām şāhān-ı dehre mültecā
11. İskender idüp cüst-cū zulmetde gezmiş sū-be-sū
Bāb-ı hümāyūnında bu itdi revān āb-ı beḳā
12. Bu tarh-ı pāk-i ḥurremi sevḳ itdi şadr-ı a‘zamı
Dāmād-ı ḥāşş-ı ekremi hem-nām-ı ceddü’l-enbiyā
13. Oldı o destūr-ı celīl bu ḥayr-ı cārīye delīl
Ḥalkā idüp zemzem sebīl celb itdi ol şāha du‘ā

14. Ol şehriyār-ı zer-nișār bezl itdi māl bî-şümār
Yapdı sebîl-i çeşmesār me‘ cūr ola rûz-ı cezā
15. Bu mevķi‘i ābād idüp bu tarķ-ı nev icād idüp
Rûķ-ı Hüseyn’i şād idüp itdi sebîl āb-ı şafā
16. Bu ‘ayne ey şāfi-derun destüni kevşer gibi şun
Her kaçre-i şafvet-nümün olmaķda bir ‘ayn-i şifā
17. Ābı zülāle mā-şadaķ felekle yek-nesaķ
Gök kubbenüñ altında baķ var mı bu resme bir binā
18. Olduķca ber-cā mihr ü māh zīb-i serîr olsun o şāh
Şadr-ı güzînin yā İlāh itme rikābından cüdā
19. Ey hüsrev-i ‘ālî-tebār āsāruña yoķdur şümār
Ammā bu dil-cü çeşmesār oldu ‘aceb hayret-fezā
20. Baķ sîm ü zerden tāsına āb-ı hayāt-efzāsına
Beñzer gümüş saķķāsına bekler kaçuñ şubķ u mesā
21. Yapduñ sarāy meydānın kılduñ şıla ‘atşānına
Cennetde kevşer yanına gūyā ki kaçır itdüñ
22. Altun şuyın idüp sebîl yapduñ ‘uyün-ı selsebîl
Birine biñ ecr-i cezîl virsün Cenāb-ı Kibriyā
23. Medķinde ĥāmem oldu lāl izķār-ı ‘acz itdi maķāl
Evşāfin eylerken hayāl hātifden irdi bir nidā
24. Vehbî ĥamüş ol beste-leb ĥaddüñ degül eyle edep
Senden muķaddem oldu hep şā‘irlere birden şıla
25. Vaşfında idüp güft-gū çok kimse dökdi āb-ı rû
İtdürdi āķîr ser-fürü ol hüsrev-i şevket-nümā
26. Tārîķ için dānişveran hayretde iken nāgehān
Buldı şehenşāh-ı cehan bir mışra‘-ı ‘ālem-bahā
27. Her lafzı için baķr-ı mevc-zen ma‘nāsıdur dürr-i ‘Aden
Görmek dilersin anı sen ey teşne-i ĥüsn-i edā
28. Tārîķi Sultān Aķmed’üñ cārî zebān-ı lûleden

Aç besmeyleyle iç şuyı Hân Ahmed'e eyle du'ā

[49b]

KASİDE-İ BUHÜRİ MEDH-İ RESÛLU'LLĀH
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

303¹⁶¹

- I. Şāh-ı iklîmi risaletdir mu' azzam pâdişāh
Nāzenîn-i Rabb-i ' izzet bende-i hasş İlāh
Hāk-i payı olmayan bulmaz Cenāb-ı Hākka rāh
Anıñ içün halk olupdur nüh feklele şems ile māh
Sellimu şallū' alā bedri 'd-dü-cā şemsi 'd-đuhā
Nūr-ı Hākđır Muştafā maḥbūb-ı dergāh-ı Hūdā
- II. Ravzasıdır gülşen-i cān-baḥş-ı Firdevs-i berîn
Hāzihi Cennāti ' Anin fedḥulūhā ḥālidîn
Āsitānıñ bekleyüp eyler nidā Rūhu 'l-emîn
Raḥmete-li 'l- 'ālemîn oldur şefi' ü 'l-müznibîn
Sellimu şallū' alā bedri 'd-dü-cā şemsi 'd-đuhā
Nūr-ı Hākđır Muştafā maḥbūb-ı dergāh-ı Hūdā
- III. Mültecā-yı halk-i 'ālem hep anıñ dergāhıdır
Şadr-idivān-ı risālet enbiyānıñ şāhıdır
Kevkeb-i evc-i sa'ādet burc-ı ḥüsnüñ māhıdır
Evvelîn ü āḥirîn anıñ şefa' at-ḥāhıdır
Sellimu şallū' alā bedri 'd-dü-cā şemsi 'd-đuhā
Nūr-ı Hākđır Muştafā maḥbūb-ı dergāh-ı Hūdā
- IV. Hāk-i dergāhınā anıñ etmeyince intisāb
Ref' -i perde ey Selāmī cāna olmaz feth-i bāb
Ayağın toprağınıñ her zerresidir āfitāb

¹⁶¹Melek Canlı, Hāfiz 'Ulvi Dīvānı (İnceleme-Metin-Dizin), (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2009, s. 137-138.

Yoluna cān oynayan ‘ aşık bulur hüsni-i me’āb
Sellimu şallū‘ alā bedri ’d-dü-cā şemsi ’d-ḍuhā
Nūr-ı Hāḳdır Muşṭafā maḥbūb-ı dergāh-ı Hūdā

- V. Yād eden ism-i şerīfīñ şevḳ ile pūr-nūr olur
Mu‘ cizātīñ gūş eden maḥzūn gōñül mesrūr olur
Her kim anı sevse cürmü ‘ afv olur maḡfūr olur
Ey ‘ Ulvī-i bī-çāre ‘ aşık-ı maḥbūb-ı ḥāḳḳ ma‘ mūr olur
Sellimu şallū‘ alā bedri ’d-dü-cā şemsi ’d-ḍuhā
Nūr-ı Hāḳdır Muşṭafā maḥbūb-ı dergāh-ı Hūdā

[50a]

ĞAZEL

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

304

1. Bir siyeh-cerde yemen hūbidir ey cān ḳahve
N’ola meclisden ırāḡ olmasa bir ān ḳahve
2. Ayağı yūzi ile geldi Yemen’den Rum’a
Ḳaşdı bu kim ide ol ‘ azm-i Şıfāhān ḳahve
3. Aşlı bu nedir ne bilür zevḳinī her bī zevḳ
Ḳaḳ bu durur yaraşur şerbet-i Loḳmān ḳahve
4. Lebveleb olmadı yārānla meclisde dilā
Olmayınca ateş-i baḥr ile büryān ḳahve
5. ‘ İzzeti pādişeh-i dehr olayın dirseñ eger
Berş yiyüp üstine iç bir iki fincān ḳahve

ĞAZEL

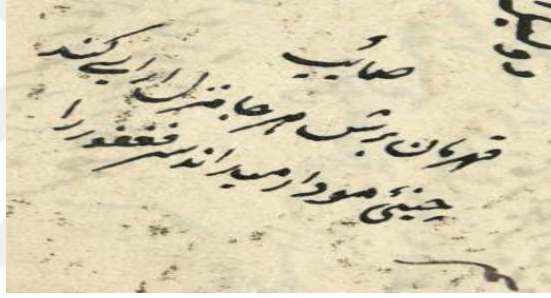
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

305

1. Ṭalī‘ im ferḥunde-baḥtım yār-i cānānum gelür
Būse-i la‘ lin alınca aḡzıma cānum gelür

2. Yanmasun dil muḥabbet şem‘ine pervâne vâne
Pertev-i mihr-i ruḥ-ı şem‘-i şebistānum gelür
3. Bu hazīni kıomayup fırkat-ı şebinde yalnız
Gün gibi burc-ı şerefden mäh-ı tábānum gelür
4. Dağ-ı ḥasretten gönül āvāredir ey lāl-i ruḥ
Şalınup biñ naz ile serv-i hırāmānum gelür
5. Tağ-ı çerḥdan kıadrim ‘ālī olsun mı Kıanberī
Devlet ile ol güzeller şāhı sulṭānum gelür

SAİB
FARŞA
306

Görsel 3.24. 50a varağındaki 306. şiir (Kaynakça: 161 (24343)
Numaralı Şiir Mecmuası, s. 50)

[50b]

SĀBĪT
Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

307¹⁶²

1. Ālup āğüş-ı merāmā yāri rām itmek de güç
Yārsiz ‘azm-i temāşā-yı merām itmek de güç
2. Pāye-i ḥüsrān ile nā-kāmlık emr-i ‘asīr
Māye-i ‘irfān ile taḥşīl-i kām itmek de güç

¹⁶²Karacan, s. 440.

3. Şübhesiz nân-pâre-i huşka kanâ' at mümteni'
Arzû-yı nefis ile meyl-i harâm itmek de güç
4. Gerçi kim evzâ' ina şabr eylemek düşvârdur
Kâm için gerdûna amma iltiyâm itmek de güç
5. Şâbîta dil-dâre çok yâr olduğuçün n'eylesün
Cümleñün itmâmı-ı kâruñ iltizâm itmek de güç

ĞAZEL-İ YAḤYA
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

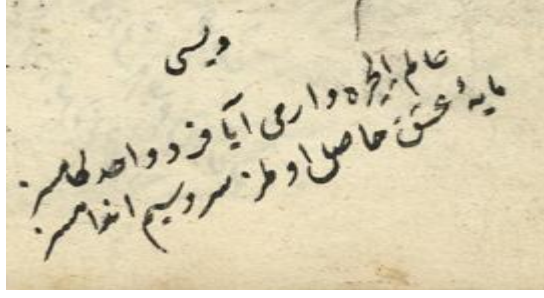
308¹⁶³

1. Bādeyi bir humdan içsek kim ferāğı olmasa
Bir şarābun mesti olsak kim yasāğı olmasa
2. Düzd ğamzeñ kanda gizlerdi alup naqd-i dili
Güşe-i çeşmüñ eger ānuñ yatağı olmasa
3. Dilleri bağlar idüp taraf-ı külāhundan zuhūr
Kākülün böyle hurūc itmezdi bāğı olmasa
4. Nice āsāyiş iderdi öyle bir vîrānede
Sîne sultān-ı gamuñ eski ocāğı olmasa
5. Sözleri Yaḥyā'nun olmazdı bu resme sūznāk
Nār-ı hicrān ile yanmış dilde dāğı olmasa

BEYİT
FARŞÇA

309

¹⁶³Kavruk, s. 346.

Görsel 3.25. 506 varağındaki 309. şiir (Kaynakça: 161 (24343)
Numaralı Şiir Mecmuası, s. 51)

[51a]

ŞĀBĪT

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

310

1. Cenāb-ı ḥazretünden şurre-i zer geldi sulṭānum
Vücūd-ı nā-tüvāna kuvvet ü fer geldi sulṭānum
2. Şararmışken 'izārūm zer gibi fıkır-i ma' ünetle
Tene cān benze kıan ferahlar geldi sulṭānum
3. Eli altun 'aşālī cāmesi zer-beft afrenci
Refaḫat itmeğe bir pāk 'asker geldi sulṭānum
4. Cebīninde tesirü' n-nāzırin zer-ḫal ile mektüb
Yüzi par par yanar bir mäh-peyker geldi sulṭānum
5. İşini luṭfuñla altun itdi Şābit şimdiden şöñra
Du' ā-yı devlete ihlāş ile yer geldi sulṭānum
6. Cenāb-ı kibriyā iḳbāl ü iclālün füzün itsün
Diñüldükçe bu monlā gitdi aḫer geldi sulṭānum

RĀSİḤ

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

311

1. Süzme çeşmüñ gelmesün müjgân müjgân üstüne
Urma zaḥm-ı sîneme peykân peykân üstüne
2. Dilde ğam var şimdilik luṭfeyle gelme ey sürür
Olamaz bir ḥānede miḥmān miḥmān üstüne
3. Rīze-i elmās ekermiş açtığı zaḥma o şūh
Lūtfı var olsun eder iḥsān iḥsān üstüne
4. Yārdan meḥcūr iken düşdük diyār-ı ğurbete
Dehr gösterdi yine hicrān hicrān üstüne
5. Hem mey içmez hem güzel sevmez demişler ḥaḳḳına
Eylemişler Rāsīḥ'e bühṭān bühṭān üstüne

[51b]

RİYĀZĪ

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

312¹⁶⁴

1. Yār-i müstaġni dil-i 'uṣṣāḳa nāz itmek de güç
Dil-pesend olur ġaraḫ ammā niyāz itmek de güç
2. N'eylesün bī-çāre 'āşık dilde derd-i 'aşḳuñı
Saġlamak da müşkil ammā keşf-i rāz itmek de güç
3. Rütbe-i ma' şūk 'ālī ġaraḫ-ı ḥāle çare yok
Girye-i bī-taḳrīb āh-ı cān-ġudāz itmek de güç
4. Cevr-i aġyāra taḥammül müşkil ammā kim yine
Terk-i nāz u dil-nüvāz-ı 'işve-sāz itmek de güç
5. Ey Riyāzī ġamzesi yiter ki ḳazā te' şirdür
Ḳarşu ṭurmak müşkil ammā iḥtirāz itmek de güç

ĠAZEL ḤĀCĪB

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

¹⁶⁴Mehmet Güler, Süleymaniye Kütüphanesi, Tercüman Koleksiyonunda 020 Numara ile Kayıtlı Şiir Mecmuasının Çeviri Yazılı Metni ve İncelemesi, (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2015, s. 109.

1. Derd-i 'aşkı eylemek cānā yine ızhār güç
Anunçün [...] sırrı eylemek ızhār güç
2. Zā' fla gözyāşı iki şāhid iken 'āşıkā
Aşikār olanı 'āşık eylemek inkār güç
3. Yār tenhā bulmağa güç yitmez āla çāre ne
Bu cihān içinde bulmak bir gül gibi hār güç
4. Hoş şafā idi kişi yār ile olsaydı hemīn
Olmağ āsāndır velīkin şöhet-i āgyār güç
5. Hāl-i pür-suzeñ demek olurdı yāre Hācibā
Līk cürmin Ādem itmek gözgöre ihrār güç

KİT' A

Mef' ūlū Fā' ilātū Mefā' ilū Fā' ilūn

1. Cevher ne kâbiliyet olmayın bir cevheri
' Ārız-ı iqbālle kaşd itme cevher kalmağa
2. Nice biñ böyle terbiyetler eylese kâdir degül
Seniñ harā-yı güneş-i ' ālemde güherr kalmağa

[52a]

NEV' İ

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Yār işi ey dil kolay ammā gam-ı āgyār güç
Vaşl-ı gül āsān velī şabr-ı cefā-yı hār güç

¹⁶⁵Mertol Tulum-M. Ali Tanyeri, Nev' i Dīvānı (Tenkitli Basım), İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1977, s. 195.

2. Bî-sebeb güftâr müşkil âşinâlık güç
Böyle istiğnâ iden¹⁶⁶ dildâr ile bâzâr güç
3. Bir oñulmaz yârâdır derd-i¹⁶⁷ muhabbet yârâsı
Hâşılı sarılmayınca çâre yok tîmâr güç
4. ‘Arz-ı hâle yok meded kûyına varmak hod muhâl
Mest-i ‘ışkâm şöyle kim güftâr güç reftâr güç
5. Nev‘iyâ esrâr-ı ‘ışkı şaklamak aşân degil
Mey içüp keyfiyyetini itmemek izhâr güç

EZHERÎ

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

316

1. Gerçi ol âhûyı her demde şikâr itmek de güç
Lîk deşt-i ğamda dil şabr u karar itmek de güç
2. Nâz-perver seng-i dil-i dildâre geçmez çün niyâz
Şabr müşkil bî-tekellûf âh u zâr itmek de güç
3. Şaklamakdur keyf-i esrâr-ı dehânın yok mecâl
Dilde gibi râz-ı nihânı âşikâr itmek de güç
4. Cezbe-i ‘aşkıyla cem‘-i ‘ârız u nâmûs mümteni‘
Cübbe-i destar ile terk-i vaķâr itmek de güç
5. Kankı derdiñ ateşine Ezherî yansuñ göñül
‘Aşık olmak emr-i müşkil terk-i yâr itmek de güç

[52b]

‘AMRÎ

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

317

1. Ğamzeden havf eyleyüp terk-i niyâz itmek de güç

¹⁶⁶İden: Satan.

¹⁶⁷Derd-i: ‘İşk-ı.

- Sūziş-i ‘aşkıyla āhı cān-ı güzār itmek de güç
2. Dilberiyānıñ nāzına meyl itmek mümkün degül
Bī-maḥāl ol āfete teklīf nāz itmek de güç
 3. Bī-ḥaḳīḳatdūr ḳoculmaz gerçi ḥubān-ı cihān
N’eylesün dil terk-i sevdā-yı mecāz itmek de güç
 4. Neşve-i şaḥba-yı ‘aşkıñ dilde pinhān olamaz
Ānı ketm itmek de müşkil keşf-i rāz itmek de güç
 5. Şa‘irim ammā ki maḳbūl sūḥāndān olmağa
Bir edāyı dil-keş-i ma‘nā-tırāz itmek de güç
 6. Vaşf-ı zūlfūñle bulurdı ṭab‘da ‘Amrī ebed
N’eylesün endişe-i dūr u dırāz itmek de güç

HAYĀLĪ
Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

318¹⁶⁸

1. Fer veren māha cemāl-i bā-kemālūñdür senūñ
Mihre ḥançerler çeken iki hilālūñdür senūñ
2. Cānına ‘āşıḳlaruñ ey lāle ruḥ dāğ-ı belā
Ol leb-i cān-baḥşuñuñ üstünde ḥālūñdür senūñ
3. Kāse-i ḥūn-u maḥabbet eyleyüp her dāğumı
Cismümi zeyn eyleyen ‘ayn-ı vişālūñdür senūñ
4. Gerdeninde zūlfünü gördüm su‘āl etdüm dedi
Ey fitāde boynuma düşmüş vebālūñdür senūñ
5. Ğayrlarla yārdur şimdi Ḥayālī der iseñ
Ḥaşe lillah Pādişāhum ol ḥayālūñdür senūñ

BEYĪT
Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

¹⁶⁸A. Nihat Tarlan, Hayālī Bey Dīvānı, İstanbul Üniversitesi Yayını, İstanbul, 1945, s. 89.

1. Farķ olınmaz feleğĩn Őimdi Őebinden rūzı
Böyle eyyām-ı ğāmın böyle olur nevrūzı

[53a]

ĠĀZĪ

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

1. Döndikçe begüm Őevķle dolāb-ı maķabbet
Tufāna virir ' ālem sey-lāb-ı maķabbet
2. Mest olsa n'ola bülbül dil-i bāğ-ı cihānıñ
Her ğoncası bir sāğar-ı ħūn-āb-ı maķabbet
3. Göñül Őadeŕ-i sīne-i ' uŐŕāķā nażar kıł
Gör kim nice olur ğüher-i nā-yāb-ı maķabbet
4. Cāndır keŕ ü ser der-pey teslīm ola dā'im
Ĥaķķā ki budır ' āŕıķa ādāb-ı maķabbet
5. Minnet-keŕ-i Ĥızır olma bu mey-ķānede Ġazī
Besdür dil-ŕūr ile ki cüllāb-ı maķabbet

FEĤĪM

Mef' ulü Mefā' ilün Mef' ulü Mefā' ilün

1. Pür-derd-i serem gerķi sevdā-yı maķabbetle
Baŕum yine ĥoŕ ammā ğavĝā-yı maķabbetle
2. ' Aynumda degül ķaķ' ā bīm-i nıgeh ü ğamze
Pür-neŕveyem ol deñlü ŕahbā-yı maķabbetle
3. Mecnūnōı degül belki ' aŕķı iderem mülzem
Meydān-ı mecāzīde da' vā-yı maķabbetle

¹⁶⁹Tahir Üzgör, Fehīm-i Kadīm (Hayatı, Sanatı, Dīvānı ve Metnin Bugünkü Türkçesi), Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara, 1991, s. 650.

4. Hem bade-i h  n-ı dil hem n   -ı   ar  b-ı n  z
    mine   el  l oldu fetv  -yı ma  abbetle
5. Bir b   l-hevese y  r ol m  nend-i Feh  m ey dil
T     lfet ide    a  lu   ma   n  -yı ma  abbetle

[53b]

GAZEL-      ULV  
F    il  t  n F    il  t  n F    il  t  n F    ilün

322¹⁷⁰

1. Mer  amet   ıl nev-cev  num   h u z  rumdan   a  ın
T  ze g  lsin nale-i b  -i  tiy  rumdan   a  ın
2. S  ye-ve   ey serv-   met gerçi     k itd   n beni
Y  kmasun d  m  nu     h-ı pür-  er  rumdan   a  ın
3. T  k  n  r   ar  n  a bir gün her dem a  latma beni
Ey fülk seyl-  b-ı     m-i e  k-b  rumdan   a  ın
4. S    iy   yok yire   anum dökme her dem c  r   a-v  r
     -i     t  rda olan         ları p  -m  l ider
5. Esb-i naza çekinüp         ları p  -m  l ider
    l olma    Ulv    y   ol   eh-s  v  rumdan çağın

  AZEL-   FEH  M   ELEB  
F    il  t  n F    il  t  n F    il  t  n F    ilün

323¹⁷¹

1.     nine bakmaz   ar  b-ı   ayreti n    itmeyen
    mine hem-meşreb olmaz         b  h    itmeyen
2.      le-z  r-ı b   -ı     n  n ol meh   n y  d eylemez
  te  -i na  l-i tecell  y   fer  m     itmeyen

¹⁷⁰  sma  ,   etin Derzi-z  de Ulv   (Hayatı, Edebi   ahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni), (Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, El  z   , 1993, s. 465.

¹⁷¹  zg  r, s. 620.

3. Der-kinār itmez hayāl-i şāhed-i ruḥsārını
Kuvvet-i fikrin serāpā dest-i āgūş itmeyen
4. N'iydügin bilmez belāsin ğamze-i cellādınuñ
Vaşf-ı şemşirin ecelden ser-be-ser gūş itmeyen
5. Vākıf-ı rāz-ı kazā-yı çeşm-i yār olmaz Fehīm
‘Aşkı ‘aşık cānı bīcan hūşı bīhūş itmeyen

BEYİT

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

324

1. Cünd-rüz eylesen sūvī ḥalığ-ı ceryān
Yine mecrāyı qadīmın bulur āb-ı iḥsān

[54a]

FEHİM

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

325¹⁷²

1. Fārīgüz kayd-ı cihāndan ‘aşık-ı divāneyüz
Āşināya āşinā bīġāneye bīġāneyüz
2. ‘Aşkı sāķī ğamzeyi mest-i ḥarāb itsek n’ola
Cāmı āteş badesi āteş ‘aceb meyḥāneyüz
3. Ḥavfumuzdan çeşm-i dilber ğamzeyi eyler penāh
Kūçe-i ‘aşk içre bī-pervā yürür mestāneyüz
4. Şem‘i pür-süz u güdāz itse ‘aceb mi şevķumuz
Tāb-ı dilden şu‘ leyi āb eyleyen pervāneyüz
5. Sāḥir-i mu‘ciz-keāmuz şā‘ir-i şūḥuz Fehīm
Ne füsūna rāġıbuz ne mā‘il-i efsāneyüz

ĞAZEL-İ ĞAZİ

¹⁷²Üzgör, s. 482.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

326

1. O şūhuñ kim bahār-ı ruḥları gūlzāra ān virmiş
Nesīm zūlfı sırr-ı cümle cihāna tāze cān virmiş
2. Cemālīñ muşḥafın taḥrīr iderken ḥām-ı kudret
Koyup bir nokṭa-ı meyhūme nāmını dehāna virmiş
3. Kader ḳaddiñ nihālin dost-ı ḥikmetle
Diküp bāğ-ı melāḥat içre Tübādan nişān virmiş
4. Harf-veş sine-i ' uşşāḳı āmac eyleyüp çeşmiñ
Elbetde gonca sırr-ı mestāniñ tır ū kemān virmiş
5. Muḳām olalı vaşf-ı ḥa-bāb efzā ki ey Ġāzī
O şūḥ ' ālem-i ārā cümle ḥübā ne şān virmiş

BEYİT

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fa' ilün

327

1. Bir deliḳanlı harāmidir diyü ḥabs itdiler
Aşmadan ḳurtūlalı ḥayli şıḳılmışdır şarāb

[54b]

ĠAZEL-İ ŞĀBİT

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

328¹⁷³

1. Bir yār içün aḡyāra tevellā ne belādur
Bir şıḥḥat içün derde müdārā ne belādur
2. Dendān-ı şabī gibi ne bitmez işimüz var
Bir loḳma içün ḥalkā temennā ne belādur

¹⁷³Karacan, s. 460-461.

3. Şıḥḥat gibi bīmār-ı ğam geç geliyor āh
Öldürdi bizi nāz-ı eṭibbā ne belādur
4. Bayrāma yetişdür diyü fetvāyī-i yārı
Zeyde tek ü pū ‘ Amre taḳāzā ne belādur
5. Her tār-ı nesihinde reh-i fitne nümāyān
Kāfirde firengī dimi dībā ne belādur
6. Çün ebrū-yı emvācı ider fırḳate sīmā
Ādı batacaḳ mevclī ḥārā ne belādur
7. Şābīt bize enfāsı ḥisāb üzre virürler
Bir müft şoluḳ yoḳ ya bu ğavḡā ne belādur

[55a]

ĠAZEL-İ NĀBĪ
Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

329¹⁷⁴

1. Bāḡ-ı dehrüñ hem ḥazānın hem bahārın görmişüz
Biz neřāṭuñ da ğamuñ da rüzḡarın görmüşüz
2. Çok da maḡrūr olma kim mey-ḥāne-i iḳbālde
Biz hezārān mest-i maḡrūruñ ḥumārın görmişüz
3. Tüb-ı āh-ı inkisāra pāydār olmaz yine
Kışver-i cāhuñ nice sengīn-ḥişārın görmişüz
4. Bir nefesde ḳaldırır biñ bār-ḡāh-ı devleti
Ehl-i derūnuñ söyle ah-ı inkisārın görmişüz
5. Bir gün eyler dest-beste pāygāhıñ cāygāh
Bī-‘aded maḡrūr-ı şadr-ı i‘tibārın görmişüz
6. Bir ḥadeng-i cān-ḡudāz-ı āhdur sermāyesi

¹⁷⁴Nābī Dīvānı’nda dördüncü beyit yer almamaktadır. Bilkan, II, s. 49.

Biz bu meydānuñ nice çāpük-süvārın görmışüz

7. Bir ħurūṣiyle ider biñ ħāne-i iqbāli pest
Ehl-i derdūñ seyl-i eşk-i inkisārın görmışüz
8. Kāse-i deryūzeyeye tebdīl olur cām-ı murād
Biz bu bezmūñ Nābīyā çok bāde-ĥ'ārın görmışüz

NĀBĪ

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

330¹⁷⁵

1. Pür olsa Kāse-i eczā ile gerdün ey Nābī
Hezārān zaĥm-ı nāsūr ile merhem kıanda ben kıanda

NAẒİRE SAHVĪ

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

331

1. Heman bir 'āşıkā ne sade-rūdur nazmım ey Sahvī
Kudūret var iken dilde nezāket kıanda ben kıanda

MISRA

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

332

1. Böyledir aĥvāl-i 'ālem; gāh şādī gāh ğam

[55b]

GAZEL-İ CEMĀLĪ

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

333

1. Yine pervāneveş devrān iderken nāre çarpıldum
Hevā dāmında bazī nicesi tayyāre çarpıldum

¹⁷⁵Bilkan, II, s. 418.

2. Fiğān eyler iken gülşende ġāfil mürġ-i göñlümde
Seher bir gonca-i gülzār ucundan ħāre çarpıldum
3. Leb-i la‘ linden ol yāriñ şu deñlü mest-i ħicrānum
Ki bilmem kendü kendim kûşe-i divāra çarpıldum
4. Elim ditrer ayak ditrer bu sır tutmaz vücūd ditrer
Ki ben Allāh’a ‘ ālem-i ġamzeyi seĥĥāre çarpıldum
5. Vücūduñ pāre pāre oldı ey ‘ āşıķ-ı Cemālī āh
Aķar şular gibi taşdan taşā yārdan yār çarpıldum

KEMĀLPAŞĀ-ZĀDE DER-MEDH-İ SULTAN BAYEZİD

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

334¹⁷⁶

1. Cihānda fitneden qalmadı eşer
Güzeller ġamzesinde var ise
2. Ĥaṭā didüm irelden ‘ ahd-i Sulṭān
Düşinde fitne görmez çeşm-i ħübān

KEMĀLPĀŞĀZĀDE

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

335¹⁷⁷

1. Kişinüñ sürçicek baĥtı ayaġı.
İşitmez nāşıĥun sözün kulaġı

BĀĶİ EFENDİ EL-MERĤŪM

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

336¹⁷⁸

1. Derūnuñ pür-ma‘ ārif hem-nişînüñ merd-i ‘ ārif kıl
Açılma ey yüzi gül şahs-ı nā-dāna kitābāsā

¹⁷⁶Uğur Ahmet, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Cilt, XXIX, 1987, s. 233.

¹⁷⁷Uğur, XXIX, s. 229.

¹⁷⁸Küçük, s. 73.

NEYLİ AḤMED EFENDİ
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

337¹⁷⁹

1. Görenler ol büt-i ra‘ nāda bu hüsn-i Ḥudā-dādı
İderler levḥ-i ḥāṭırdan sütün de naḡş-ı Behzādı
2. İdüp rāh-ı ‘ urūvdan ber-ṭaraf dest-i nevāzişle¹⁸⁰
Dil-i nā-şādıma eyler ḥavāle dest-i bī-dādı
3. Ḥırām-endāz olup iy naḡl-ı nāzım ṭarf-ı gül-zāra
Esir-i cilve-i reftārın eyle serv-i āzādı
4. Ḥarāb eyler o şūhuñ bir nigāh-ı ‘ işve-perdāzı
Ne deñlü ḥāne-i sāmānıñ olsa saḡt bünyādı
5. Bu reng¹⁸¹ u tābı Neylī bulmaz idi gevher-i nazmıñ
Fürüg mihr ü şafa-yı¹⁸² dāverıñ olmasa imdādı

GAZEL-İ MANTIKİ
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

338¹⁸³

1. Şem‘ -i bezm arturmasun pervānenüñ germiyyetin
Rüzgār eyler perişān ḡorḡaram cem‘ iyyetin
2. Şerbet-i telḡ-i cefādan ḡişşe-dār olduḡ yeter
Bilsek ey sāḡī mey-i luṭfuñ daḡi keyfiyyetin

¹⁷⁹Atabey Kılıç, Ahmed Neylī Dīvānı, (Doktora Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 1994, s. 236-237.

¹⁸⁰İdüp rāh-ı ‘ urūvdan ber-ṭaraf dest-i nevāzişle: Olup seng-i cefāyī ber-ṭaraf-sāz-ı reh-i a‘ da.

¹⁸¹Reng: Āb.

¹⁸²Fürüg mihr ü şafa-yı: Eger feyz-i şenā-yı.

¹⁸³Bilge Kaya, XVII. Yüzyıl Dīvān Şairi Mantıkī Ahmet Efendi ve Divānçesi, (Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Eylül, 1991, s. 135.

3. Sāyesin dervīş-i bî-berg ü nevādan dūr iden
Şaklasun ārāyīş-i tābūta naḥl-i devletin
4. Biz ki ceyb-i hırkaya çekdük seri şimden girü
Başına çalsun felek zıll-ı hümā-yı himmetin
5. Mantıķī ‘ālemde yok bŷy-ı ḥaķīkatden eşer
Beñzer eczā-yı vücūduñ aldılar ḥāşiyetin

[56b-57a]

TAḤMĪS ĀLĪ EFENDĪ
Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

339¹⁸⁴

- I. Süzilsün çeşm-i mestüñ devlet-i bî-dārı görsünler
Bozilsun bend-i zülfüñ bendeler dîdārı görsünler
Çözilsün tügmeler mir’āt-ı pür-envārı görsünler
Çıkar pîrāhenüñ tā kudret-i Settārı görsünler
Meded rūḥ-ı muşavver nic’ olurmuş bārı görsünler
- II. Lebüñden bŷse almak mŷrde cān bulmak kadar vardur
Şaçuñ koķmak ḥayāt-ı cāvidān bulmak kadar vardur
Miyānuñ kuçmacıķ genc-i nihān bulmak kadar vardur
Vişālŷñ cāna almak rāygān bulmak kadar vardur
Ne var bir himmet it şeydālar ol āşārı görsünler
- III. Ḳad-i bālāñı gösterdŷñ kıyāmetden nişānsın sen
Gŷnŷñ mağribde doğmuş fitne-i āḥir zemānsın sen
Ser-ā-ser¹⁸⁵ dehri vîrān eyleyen genc-i nihānsın sen
Ne māhiyyetsin āyā yā neden nā-mihrbānsın sen
Müneccimler ḳosunlar ğayrı sen mekkārı görsünler
- IV. Dilā bir kāse-i pŷr-misk-i terdŷr hırz içŷn cānı
Yāḳod mŷlk-i melāḥat şāḥınuñ tuğ-ı perîşānı
Ḳonupdur başuña yāḳod humā-yı baḥt-ı sultānı
İnanmaz görmeyen çak başdan ey şŷḥ-ı cihān anı

¹⁸⁴İ. Hakkı Aksoyak, Gelibolulu Mustafa Ālî Dîvānı, T.C. Kŷltŷr ve Turizm Bakanlıķı Kŷtŷphaneler ve Yayınlar Genel Mŷdŷrlŷğŷ, Ankara, 2018, s. 382.

¹⁸⁵Ser-a-ser: Ser-a-pa

‘Araḳ-ḳinũn çıkar ol urra-i arrarı görsünler

- V. O meh-r baḫt-ı ‘l gibi addr olmak istermiş
Kırup ‘aşıqların celld-ı hn-hr olmak istermiş
Kerem semtinden el çekmiş sitem-kr olmak istermiş
Muḫařřal zulme meyl itmiş cef-kr olmak istermiş
Yitişsnler meded ftdeler yalvarı görsünler

[57b]

GAZEL-İ N‘İLİ
Mef‘ilün Fe‘iltn Mef‘ilün Fe‘iltn

340¹⁸⁶

1. Hevy-ı ‘ışka uyup ky-ı yre dek giderüz
Nesim-i şubha refikz bahra dek giderüz
2. Pals-pre-i rindi be-dş u kse be-kef
Zekt-ı mey virilr bir diyra dek giderüz
3. Ederse şand-i lebn ḫtır-ı ḫtr
Diyr-ı Mısra degil andehra dek
4. Triş-i fķada hem-keş olup Sen‘iye
Cenb-ı Klḫai-i Lyḫra dek giderüz
5. Felek girerse kef-i N‘iliye dmnn
Sennle maḫkeme-i Girdra dek giderüz

[58a]

NBİ
Fe‘iltn Fe‘iltn Fe‘iltn Fe‘ilün

341¹⁸⁷

¹⁸⁶Haluk İpekten, N‘il Kadim, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü, Ankara, 2019, s. 399.

¹⁸⁷Bilkan, II, s. 316.

1. Kālmādı rāh-ı talebde ھاٲar inřā‘a‘llāh
İderüz kūy-ı murāda sefer inřā‘a‘llāh
2. Hīç bir ‘uķde mi vardur ki āçılmaz ey dil
Vār iken elde niyāz-ı seher inřā‘a‘llāh
3. Dil-i sengi ne ƙadar saħt ise de dildāruñ
Nāvek-i āhum olur kārger inřā‘a‘llāh
4. Çerħüñ olmış tūalum devri ħilāf-ı me‘mūl
Dem olur kāmumuz ūzre döner inřā‘a‘llāh
5. Peyk-i āhum gideli ħayli zamāndur yāre
Umaruz ki getürür bir ħaber inřā‘a‘llāh
6. Olsa bir kerre vezān bād-ı kerem ey Nābī
Ƙomaz āyīne-i dilde keder inřā‘a‘llāh
7. Germine serdine řabr eyleyerek dūnyānuñ
Aluruz naħl-i emelden şemer inřā‘a‘llāh

GAZEL-İ NĀBĪ

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

342¹⁸⁸

1. Ħayāl-i zūlf idermiş ‘āřık-ı mehcūr gördüñ mi
Maħabbetde bu deñlü fikr-i dūr-ā-dūr gördüñ mi
2. Hezārān dil gezersin ey ħayāl-i yār insāf it
Bu seyrān itdüğüñ yirlerde bir ma‘mūr gördüñ mi
3. Fedā eyle göñül fikr-i ħumārı zevķ-i řahbāya
Bu ‘iřretgāhda bir zevķ-i bī-maħrur gördüñ mi
4. Miřāl-i āb ħūn-ı ‘āřıkı bī-bāk nūř eyler
Ne bī-raħm olduğın ol dīde-i maħmūr gördün mi
5. Hezārāsā hemān elden ƙoma feryādüñ ey Nābī
Bu gülřende açılmaz bir gül-i mestūr gördüñ mi

¹⁸⁸Bilkan, II, s. 480.

HAZRET-İ MEVLĀNA UDDİSE SİRRUH
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

343¹⁸⁹

1. Dil be-dest āver ki acc-ı ekberest
Ka' be ez-dil yek-hezārān bihterest
2. Ka' be bunyād-ı alil-i Āzer'est
Dil nazargāh-ı Celil-i ekberest

[58b]

GAZEL-İ 'ĀRİF
Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

344¹⁹⁰

1. Nāgāh ki meclisde o şūhı būla düşdi
Āşufte gönül mest idi huşyār ola düşdi
2. Dün teb-zede olmuş meger ol tāze nihālim
Gül-berg ruhı bir gün içinde şola düşdi
3. Menzil-res-i maşūd olur ol kim yola düşdi
Seyl-ab-ı hurūşān gibi ol kim yola düşdi
4. 'Aks-i ruh-ı āluñ düşicek cām-ı Cem-āsā
Hün-āb ile peymāne-i çeşmüm dola düşdi
5. 'Ārif çün o meh sāgarı bigāneye şundı
Āşufte gönül mest idi huşyār ola düşdi

BEYİT
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

¹⁹⁰Mecmuada üçüncü beyitin ikinci mısrası Abdülbāki Ārif Efendi Divanında farklı şekilde yer almaktadır. Ali Şahin, Abdülbāki Ārif Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Divanının Tenkidli Metni), (Yüksek Lisans tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2002, s.180.

1. Vaşlının ‘aşık-ı ‘ömr elbet farkındır şöner
Miḥnet-i şabr eylemek şāhāne şaḥtedir şöner

TAḤMİS-İ ZİYÂYI ĞAZEL-İ KĀMÎ
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

I

Ah kim her dem gelür bu ‘āşık-ı nā-şāda ğam
Eksik olmazmıṣ egerçi ḥāṭr-ı i‘ dāde ğam
Artık olsa n’ola a‘ dādan boyun şeydada ğam
Gerçi olmuştur mukadder herkese dünyāda ğam
Cāhile nisbet çok olur mu merdüm-i dānāda ğam

II

Hiç olur mu kim cihānda her kiṣi yeksān ola
Böyledir kısmet kimi ḥandān kimi giryān ola
Ger geda-yı kuçe-i miḥnet gerek sultan olan
Kanı bir ādem ki dayim dünyede handan ola
Bu ne ḥāletdür çekerler şāh-ı ğam şehzāde ğam

III

Fıkr-i zūlf-i ‘ārız-ı dilberle yitürdim üzüm
Şöyleyim şimdi ki fark etmem gecemden gündüzüm
Bād-ı ğam ğarķ etdi dil-i fülkin yile virdi tozum
Hicr-i la‘l yāriyle pür-ḥündür göñlüm gözüm
Eksik olmaz yani Yā Rab yerde ğam deryāda ğam

IV

Devlet-i dünyā için hergiz götürme ğam dile
Her ne isterseñ ḥulūş-ı ḳalble ḥaḳdan dile
Menşib için ser-füru ḳılma cihānda cāhile
Biñ dilekle şol ki bu ‘asr içer bir mansıb al
Gelmez illā kim gelür ol mübārek yādi ğam

V

Ey ziyāyı eyleyüp genc-i ḳanā‘ at ihtiyār
Ĝam yime dünyā-yı dun için cihānda zinhar
Milket-i dehr eger ser-ta-ser onsan şehriyār
Kāmīyā meyl-i meserret itmez zinhar aşikār
Ĝafil olma öldürür bir gün seni tenhāda ğam

[59a]

ĠAZEL-İ SENĀYĪ
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

347

1. Ravza-i ḥaddiñ gören firdevs-i a' lādan geçer
Tubi-i kaddiñ gören serv-i dil-ārādan geçer
2. Dīde-i cānda açup ey yār-i hüseyñ bī-bedel
Bir nazar yüziñ gören ğayrı temāşādan geçer
3. Seyr iden kaşuñ hilāline eyā alnı kamer
Mihr-i şevkından anıñ taķ-ı mu' allādan geçer
4. Cānumı kıldı nişāne ğamze-i müjgān-ı dost
Girü dönmez çün dilā tī-i ğazā yādan geçer
5. Ey Senāyī ārzū-yı vaşl-ı cānān eyleyen
Cān ile tenden geçer dünyā-ı 'ukbādan geçer

[59b]

ĠAZEL-İ RĀSİḤ
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

348

1. Bırakdı nār-ı hicrān kimüñ başuna döndümse
Beni yakdı çü-pür dāne kimüñ başuna döndümse
2. İdersem nāle-i zārı n'ola seng-i melāḥat var
Ki āḫır andı payāne kimüñ başuna döndümse
3. Kebüter kibr-i ḫüznīn dīde olsam itmek istiğrāb
Dem-a-dem kaşd ider cāne kimiñ başuna döndümse
4. 'Aceb gūya rāh eylesem mānende-i gerdan
Giriftār itdi bühtāne kimiñ başuna döndümse

5. İdüp bir hiç vü tâb-ı âhîr biz destâr-veş Râsihî
Kodı hâl-i perişânı kimün başuna döndümse

BEYİT
Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

349

1. Bir 'aceb dâr-ı şifâdır mey-gede
Var ise bâş ağrıyan ser-hoş gelür

ĞAZEL-İ VÂLİ
Mef' ulü Fâ' ilâtü Mefâ' ilü Fâ' ilün

350

1. Hün oldu dil müşâhede-i rûyî yârsız
Olmaz kûşâde hâtır-ı gönca bahârsız
2. Pâ-mâl o deñlü cevır ile mir'ât-ı hâtırum
Mânend-i câddeh bir nefes olmaz ğubârsız
3. Çeşm-i siyâhı itdi beni vahşet-âşinâ
Oldım çü sâye-i dem-i âhû qararsız
4. Kâlâ-yı hüsni keşret-i 'uşşâk arturır
Gülzâra kim nigâh ider olsa hezârsız
5. Vâlî bu deñlü nevhayâ bâ' iş nedür yine
Kim nâ'il oldu vasl-ı gülistâna hârsız

[60a]

ĞAZEL-İ ĀĠĀH
Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ülün

1. Yāruñ zekān-ı buse-rübāsın ne bilürsin
Yokdur o dehen sende gıdāsın ne bilürsin
2. Ne bāde ne sākī ne sebūdan haberüñ var
Zāhid mey-i gültreng-i haṭāsın ne bilürsin
3. Fehm itmedük aḥvāl-i kehi tıpranışından
Yā cāzibe-i kāhrübāsın ne bilürsin
4. Gülşende o gül mest-i şeker-ḥandedür ammā
Gāş olmyacak sende şadāsın ne bilürsin
5. Cān virmek ile naḳd-ı temennā ele girmez
Pā-būsunuñ Āgāh bahāsın ne bilürsin

ĠAZEL-İ NĀBĪ

Fā' ilātün Fā' ilātün Fa' ilātün Fā' ilün

1. Sūbhā sen zāhıde şordum ol ' uḳde-i şad
Didi çıḳsa birisi ṭāhir olur neh ü neved
2. Her nişān-gāh arasında otuz üç dāne didi
Fıraḳdan zāhir ü nāḳış degil itdim anı ' id
3. Bu ' aceb dostuma alupda şimār iyleyecek
Gelür engüşt-i ḥaḳīḳatde şadr-best ' id
4. Ne o kizb etdi ne ḥūd-bin ğalaṭ itdim Nābī
Bunı ihrāç iden ' āriflere taḥsīn id

MISRA

1. ' Ayıbdır ' aḳl-ı şeytan beni aldatır dimek

BEYİT

¹⁹¹Şerife Akpınar, Āgāh Dīvānı, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara, 2017, s. 220-221.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

354

1. Bugün bāzār-ı ' aşk içre meta-ı vaşl-ı cānānı
' Aceb engīn-şikār oldım eger çıkmazsa hicrānı

[60b]

ĠAZEL-İ FEYẒİ

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

355

1. Her dil pür-hüzn-i gam şādān olur vaqt-i seher
Encüme gülşende hezār nālān olur vaqt-i seher¹⁹²
2. İzdiyād u naqşı isti' dādımızca bu niẓām
Yoḥsa feyẓ-i Ḥaḳ bize yeksān olur vaqt-i seher
3. Olma ġāfil vaḳti me' sūdı u sa' ādet-baḥşdur
Herkese ḥālince bir iḥsān olur vaqt-i seher
4. Dirse lezzet-bābı bezm-i ḳudsiyāndır neşesi
Müjdedār ravẓa-i Rıdvān olur vaqt-i seher
5. Bāb-ı dūzaḥ sedd olur hem açılur bāb-ı cinān
Ḥūr u ġilmān ile bir seyrān olur vaqt-i seher
6. Ġāfil olma cümle-i müşkil-güşādır kim velī
Bu mücerreb kesb-i ' ilm āsān olur vaḳ-ti seher
7. Cāhil-i feyẓ-i Ḥudā ḥayvāna beñzer Feyẓiyā
Nūr u zikru'llāh ile insān olur vaqt-i seher

ĠAZEL-İ RŪMİ

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

356

1. Bir dahi görmek olur mı Yūsuf-ı Kenān'ımı

¹⁹²Mısrada vezin fazlalığı vardır.

- Sildirem reyḥān ḥaṭṭıyla dīde-i giryānımı
2. Ser-güzeştım defter idüp gice gündüz okuyup
Şerḥ-i taḫrīr eylesem şol ġarḫa tūfānımı
 3. Çāk idüp pūr-āhım bī-keşf ü destār olup
Çāh-ı ġamla ḥaps olup kimler bilür zindānımı
 4. Anlar idüñ şofıyā cennet cehennem n'idügün
Rūz u vaşl-ı yār ile bilseñ eger mecrānımı
 5. Ḥamdulī'llāh görir oldım Rūmīyā düşde yine
Ol sözi şekker dudağı çeşme-i ḥayvānımı

BEYİT

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

357

1. Tūtī kim biñ cevır ile olmış ġarābe hem-nişīn
Yine şekvāyı ġarāb eyler ġarābet bundadır

[61a]

GAZEL-İ NĀBİ

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

358¹⁹³

1. Bir devlet için çerḥe temennādan uşanduk
Bir vaşl için aġyāra mūdārādan uşanduk
2. Hicrān çekerek zevḫ-i mülakatı unutduk
Maḥmūr olarak lezzet-i şahbādan uşanduk
3. Düşdük katı çokdan heves-i vuşlata ammā
Ol dā' iye-i daġdaġa-fermādan uşanduk

¹⁹³Bilkan, II, s. 111.

4. Dil ğamla dahı dest ü girībāndan uşanmaz
Bir yār içün aġyār ile ğavġādan uşanduk
5. Nābī ile ol āfetin ahvālını naql it
Efsāne-i Mecnūn ile Leylā‘dan uşanduk

ĠAZEL-İ FEHĪM
Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

359¹⁹⁴

1. Kıl ü kıl-i ‘aşkı hāmūş olmayınca bilmedüm
Sırr-ı ‘aqlı mest ü medhūş olmayınca bilmedüm
2. ‘Ālemūñ zevkı hāne-ber-düş olmayınca bilmedüm
Ol şafayı cānāna bir düş olmayınca bilmedüm
3. Lezzet-i şevk-ı maḥabbet niydüġin pervānede
Şu‘le-i āha hem-āġūş olmayınca bilmedüm
4. ‘Ālemi tutmuş şadā-yı na‘re-i ğavġā-yı ‘aşk
Dāġlardan ser-be-ser ġuş olmayınca bilmedüm
5. Mezḥeb-i rindānı bilsün mi Fehīmā zāhidān
Ben hezārān-sāl mey-nūş olmayınca bilmedüm

[61b]

ĠAZEL-İ ĀĠĀH
Me‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

360

1. Ḥaṭṭ geldi safā-yı gül-i ruhsār tükendi
Gör baḥtı bahār irdi bu ġülzār tükendi
2. Şimden gerü zāhir ne disünler saña riān
O yār ise yok sende o iḳbāl tükendi
3. Bed-mihri-i eyyām-ı cefā-pişei görsem
Bir ser-hevesūñ emirdeñ destār tükendi

¹⁹⁴Üzgör, s. 594-595.

4. Vā' iz bize bir ğayrı söziñ var ise söyle
Kim mev' ize subḥa-i zünnār tükendi
5. Āgāh hemān fikri ḥaṭṭ u ḥālī nigār it
Sen şanma ki maẓmūnla güftār tükendi

NAẒİRE-İ ḤAMDİ
Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

361

1. Dilde heves-i zülfi siyahkār dükendi
Esbāb-ı ıarab yār-ı vefādar dükendi
2. Gelmiş tūalum meygedeye ehl-i harābāt
Neş'et-i mey-i sāğar-ı şermsār dükendi
3. Kalāsız garaż eylesesün bī-ve-i gerdün
Erbāb-ı harīdārda dīnār dükendi
4. Gülzār-ı cihān içer 'aceb bir dem olur mı
Bülbül didi kim ḥār-ı sitemkār dükendi
5. Naẓm ideli bu şi' r-i ma' nā-i emrī
Ḥamdī-i sūḥandānda güftār dükendi

[62a]

NAẒİRE-İ FĀMİ
Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

362

1. Ḥaṭṭ irdi ruḥ-ı yāre haridār dükendi
Gün battı o germiyet-i bāzār dükendi
2. Şimden gerü ol serviñ ayağına düşme
Gencīne-i bī-çeşmi güher-i mār dükendi
3. Şordım yine ṭabība yā lebūñ emdir
Yok ğayrı devā ḥüsniñe tīmār dükendi
4. Kimden açılır sırr u dehānıñ eylemiyānıñ

Ol nükte’i ol rāz-ı harīdār dükendi

5. Fām‘i gibi vaşfiñda o şūhuñ қо disünler
Bir şi‘r-i laţīfi etdikçe güftār dükendi

ĠAZEL-İ FEHİM
Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

363¹⁹⁵

1. Ehl-i ‘aşqa ġamze-i cānāne olmaz āşinā
Ġāfil olma mest ile divane olmaz āşinā
2. İ‘timād itme nigāh-ı çeşmine ey bü‘l-heves
Merdüm-i hüşyār ile mestāne olmaz āşinā
3. Ġarqa-i derya-yı istignā gerek erbāb-ı ‘aşq
Bunda ey dil şem‘ ile pervāne olmaz āşinā
4. ‘Aşka yār ol ‘aql ile germ-ihtilāt olma gönül
Āşina bīgāne vü bīgāne olmaz āşinā
5. Maḥrem-i rāz eyleme Cibrīl olursa ger Fehīm
Rind-i ‘aşqa ‘āqıl u ferzāne olmaz āşinā

[62b]

ĠAZEL-İ ‘İŞMETİ
Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

364¹⁹⁶

1. Nigāhum buse-çin olmağda la‘l-i dil-sitānından
Şikārın almayan şeh-bāz çıkmaz āşyānından
2. Mülāyim gösterür ‘uşşāk-ı zāre kendüyi ammā
Alınmaz ḥarf-ı vuşlat ol sitemkāruñ dehānından
3. Sepük-sāmān gerekdür rind olan ey dil ḥabābāsā
Ki açılsa çıkan ancaḳ hevādur cür‘adānından

¹⁹⁵Üzgör, s. 318.

¹⁹⁶Günaydın, s. 156.

4. Dile her çend bir bāzīçe bulmaḳdur ‘arāz yoḥsa
Su‘āl itmek ne lāzım va‘de-i vaşluñ zamānından
5. Hemān ey ‘İşmetī ‘arż-ı ‘ubūdiyyetden ayrılma
Seni kim dūr ider ol şāh-ı ḥüsnüñ āstānından

BEYİT
Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

365

1. Bakıldı ḳatr yetişdin şātır
Kıldı ḥāl‘et yayıldı ḥātır

NAZİRE-İ FEHMİ
Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

366

1. Der-aḡūş-ı miyānın va‘d ider gerçi beyānından
Nişān yok çok tecessüs eyledüm ammā miyānından
2. Şabā luṭf ile gül-i gisūyı yār tār mār itme
Dil-i bī-çārenin zevḳüñ uçurma āşiyānından
3. Bilürdüñ macera-yı derd-i ‘aşḳ bülbulü ammā
Nihāyet söz alınmaz ḡoncanıñ la‘l-i dehānından
4. Gider aḡyār şaḥn-ı baḡ-ı yār çünki bī-pervā
Uşandux ḥaşılı ḡülzār-ı dehrin ḡülistānından
5. Yine sultān-ı ḡül tertīb edince meclis-i ḥaşşın
Muraşşa‘ sāḡarı ḡonca çıkardı cüradānından
6. Niḡāhı luṭfunı senden diriḡ eylerse ḡāhi
Şaḡın ayrılma Fehmī ‘İşmetin āsitānından

[63a]

ĠAZEL-İ FEHİM
Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

367¹⁹⁷

1. Yeter olduñ dile ħançer-zen-i bīdād yeter
Yeter itdūñ beni bīdāduña mu‘tād yeter
2. Dūd-ı āhum nice bir ‘arşa sūtūn eyleyesin
Ĥayme-i nüh-feleki eyledi berbād yeter
3. Görelüm şūriş ü āşūbda tenhā hūnerin
İtmesün ġamzelerūñ fitneye imdād yeter
4. Eyle ‘uşşāķı perīşān ki benem ‘ālem-i ‘aşķ
Ġaražuñ ‘āşıķ ise bu dil-i nāşād yeter
5. Her dili beste-i bend-i ser-i zūlf eylemeden
Bendeñi başuñ içün eyle gel āzād yeter
6. Sen peri-ruħ var iken źerrece gelmez gözüme
‘Arż-ı ħūsn eylesesün mihr-i felek-zād yeter
7. Nağme-i ‘işveye āheng ideyor şabr eyle
Besdür ey ‘āşıķ-ı sevdā-zede feryād yeter
8. Peyk-i vādi-i melamet dil-i çālākūmdür
Ki bu yolda aña ne Ķays u ne Ferhād yeter
9. Fenn-i i ‘cāzı serābā bilmeyim dirse Fehīm
Ġamze-i sāķir-i cānān aña üstād yeter

ĠAZEL-İ FEHİM
Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

368¹⁹⁸

1. Ey vücūduñ pertevindendür ‘adīm olmaķ baña
Vācib oldı saye-i mihr-i kādīm olmaķ baña

¹⁹⁷Üzgör, s. 384-385.

¹⁹⁸Üzgör, s. 314.

2. Cevher-i zātuñla kâim bir ‘ arazdur lâ-mekân
Mümteni‘ dür hayyiz-i ‘ilmüñ ‘alîm olmak baña
3. ‘Akı-l kü-l virdüñ beni Cibrîl-i ma‘ nî eyledüñ
Bezm-i kurb-ı akdese lâ-yık nedîm olmak baña
4. Her tecelliden heyûlâ itdi biñ şûret kabûl
Çok mıdur âyîne-i tab‘ -ı selîm olmak baña
5. Hîkmetüñ fehîm eylemez tab‘ -ı selîm olmayan
Lâzım oldu hâkîm ü hem Fehîm olmak bana

BEYÎT

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

369¹⁹⁹

1. Dahî ben şimdi rûzigârîñ neydügin ey dil
Bilünmezmiş şafâ-yı vaşl-ı yâr ile geçen demler

[63b]

FEHÎM

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

370²⁰⁰

1. Ol ki hırşîd-i cemal-i yârdan mahrûm olur
Zulmet-i gamda vücûdî zerre-veş ma‘dûm olur
2. Görinür naķş-ı emel ğurbetde de zîrâ gelür
Levh-i pîşânîye evvel her ne kim mersûm olur
3. Çeşmüme gâhî hâyâl-i Rûm eder şöyle hücum
Kim sevâd-ı Mısr güya nokta-i mevhum olur

¹⁹⁹Yeliz Peran Yasak, Divan Şiirinde Yer Alan Atasözlerinin Olumlu Duygular Bağlamında Değerlendirilmesi, Eylül-Ekim, 2018, s. 45.

²⁰⁰Üzgör, s. 416.

4. Dilberüñ Mısr içre nâ-yâb olduğın seyr eylese
Ehl-i ʿaşka ʿaht-ı Yūsuf vaḳʿ ası maʿ lûm olur
5. Mâlik-i Yūsuf da olsañ Mısr zindândur Fehîm
Göñlümüz müştâḳ-ı ḥüsn-i dilberân-ı Rûm olur

BEYÎT

Mefâʿ ilün Mefâʿ ilün Mefâʿ ilün Mefâʿ ilün

371

1. Derûnî âşinâ taşradan bîḡâne sansınlar
ʿ Aceb zîbâ revîşdir âkil ol divâne şansınlar

BEYÎT

Feʿ ilâtün Feʿ ilâtün Feʿ ilâtün Feʿ ilün

372²⁰¹

1. Kimdir ol kim mey-i manşıbla olup şîrîn-kâm
Anâ ḥemyâze-i azl olmaya âhir encâm

ZÂTÎ

Fâʿ ilâtün Fâʿ ilâtün Fâʿ ilâtün Fâʿ ilün

373

1. Dem-be-dem seyl-âb-veş eşk-i revānum çağlar
Döğünüp taşlarla ağlar hâlûme ırmağlar
2. Görinen dağlar bâşunda ebr-i bārân şanmañuz
Dağlar saçun çözüb ben ḥaste için ağlar
3. Cân çıkardı maḥbes-i tenden kemend-i hecr ile
Lîk zencîr-i ümîd-i vaşl-ı dilber bağlar
4. Sînemün tâʿ lim-ḥānesidür gel berû tîrûni
Ey kemân ebrû senüñçün ṭablâdır dağlar
5. Zâtîyâ Ferhâd için dağlarda feryâd eyledüm

²⁰¹Bilkan, II, s. 78.

İşidüp feryādumı göğsîn geçürdi dağlar

[64a]

NĀBĪ

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

374²⁰²

1. Dökelüm biz gözümüz yaşını şeb-nemcesine
Händler itsün o āfet gül-i hürremcesine
2. Girelüm bāğ-ı vişāline o serv-i nāzuñ
Şahn-ı firdevs idelüm meskeni ādemcesine
3. Zaḥm-ı hicrānını çok çekdük o şuḥuñ bāri
Bir zamān da şaralum sīneye merhemcesine
4. ‘Azmümüz Ka‘be’yedür devlet-i şāhenşehde
Şimdiden nūş idelüm şuları zemzemcesine
5. Nābiyā ḥazret-i Ḥaḳ pādişeh-i devrānuñ
İde ‘ömrini füzün ‘İsî vü Meryemcesine

NĀBĪ

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

375²⁰³

1. Gülsitān-ı dehre geldük reng yok bû ḳalmamış
Sāye-endāz-ı kerem bir naḥl-i dil-cū ḳalmamış
2. Teşnegānuñ çāk çāk olmuş leb-i ḥāhişgeri
Çeşmesār-ı merḥametde bir içim şu ḳalmamış
3. Aşlın²⁰⁴ añlar yok bilür her merdüm-i sencidenüñ
Çār-sūy-ı ḳābiliyyetde terāzū ḳalmamış

²⁰²Bilkan, II, s. 410.

²⁰³Bilkan, II, s. 73.

²⁰⁴Aşlın: Ḳadrin.

4. Eylemiş der-beste dükkânın tabîb-i rûzgâr
Hoşka-i pîrûze-i gerdûnda dârû kıalmamış
5. Ceyş-i ğamdan kıanda itsün ilticâ ehl-i niyâz
Kâl'a-i himmetde Nâbî burc u bârû kıalmamış

KÂMÎ

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

376²⁰⁵

1. Şikest-i hâtır-ı ehl-i harâbât itme ey zâhid
Gedâ-yı bî-ser ü pâ şûretinde şâh-ı Cem'dür hep
2. 'Acebdür kim dilin kessen de durmaz keşf-i râz eyler
Seni dildâr ile meşhûr iden âmî kalemüdür hep

[64b]

RÜŞDÎ

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

377²⁰⁶

1. Ruhuñ kim hâtır-ı nâ-şâda geldi
Göñül âh eyleyüp feryâda geldi
2. Bizi almış idi ceyş-i ğam amma
Yetiştî câm-ı Cem imdâda geldi
3. Görünce yâsemen-i dehriñ fenâsın
Kefen berdüş olup âmâde geldi
4. Ğam-ı dünyâdan ey dil etme feryâd
Bu bâğ-ı dehre kim âzâde geldi
5. Umarken tîşeden bir çâre âhîr
Belâ oldu ser-i feryâda geldi

²⁰⁵Erişen Yazıcı, s. 175.

²⁰⁶Melike Tunadurur, Edirneli Ahmed Rüşdi Dîvânı, (Yüksek Lisans Tezi), Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne, 2012, s. 149-150.

6. Ğam etti elvedā erbāb-ı bezme
O dem kim sāğar-ı pür-bāde geldi
7. Göñül sultān-ı ‘aşk olduĝta Rüşdī
Ğam u miñnet mübārek bāde geldi

RÜŞDİ
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

378²⁰⁷

1. Felekle pençeleşmek ey dil pür miñnet el virmez
Yeter çek dest-i ümīdiñ saña çün devlet el virmez
2. Şikest eyler yine müjgānı dest-i āhenin olsa göñül
Ger Rüstem-i ‘aşk olsa da ol āfet el virmez
3. Şikenc-i tırrasından şāne ancaĝ yer ider bu hüsne
Eger şad-pāre olsaĝ da bize ol hālet el virmez
4. Bu resme penc beyt bī-bedel tarĝ eylemek Rüşdī
Ne deñlü tab’-ı pür-zūruñda olsa kuvvet el virmez

[65a]

NĀBİ
Mef‘ ülü Mefā‘ ilü Mefā‘ ilü Fe‘ ülün

379²⁰⁸

1. Gül-çin idemez dest-i temennā çemenümden
Leb-beste-i nāzum söz alınmaz dehenümden
2. Ol Yūsuf-ı hüsnum ne ĝadar olsa da ter-dest
Bū-düz olamaz bād-ı şabā pırehenümden
3. Ol āyineyüm kim göremez tālib-i vaşlum
Bir şüret-i ümmīd ser-ā-pāy tenümden

²⁰⁷Tunadurur, s. 71.

²⁰⁸Bilkan, s. 293-294.

4. Bir taze nihālüm ki dehānum gibi yokdur
Ālūde-leb-i dā' iye sīb-i zeķanumdan
5. Mümkün mi ḥam-ı zūlfüme bend olmaya 'uṣṣāk
Āhū-yı ṣabā reste degülken resenümden
6. 'Uṣṣākı helāk eylemege ḥançer-i ḥübān
Fursaṭ mı bulut ğamze-i ḥāṭır-ṣikenümden
7. Dil-ber deheninden bu nev-āyīn ğazel olsun
Nābī yine yārana hediye suḥanumdan

NAZİRE-İ DÜRRİ
Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

380²⁰⁹

1. Āġzın açamaz ḥicāb-ı dehenümden
Güller kızārur ḥaclet-i vech-i ḥasenümden
2. Ol sāḥir-i üstād-ı nigāhum ki ṣeb ü rüz
Behrām-ı felek de ḥazer eyler fitenümden
3. Ol pādşeh-i Mısr-ı cemālüm ki aransa
Biñ Yūsuf olur ser-zede çāh-ı zeķanumdan
4. Yūsuf da olursa eger üftāde-i dāmum
Taḥlīṣ idemez²¹⁰ gerdem-i cānı resenümden
5. Dürrī gibi āvīḥte olmuş niçe miskīn
Kullāb-ı ḥam-ı ṭurre-i 'anber-ṣikenümden

GÜFT-İ SULṬĀN MURĀD
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

²⁰⁹Mecmuada "Gonca" kelimesi yer almamaktadır. Ramazan Vural, Dürrī Ahmed Efendi Dīvānı, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara, 2020, s. 142-143.

²¹⁰İdemez: Olamaz.

381²¹¹

1. Bir gümüşden al' adır ki abs olupdur anda b

GÜFT-İ Bİ EFENDİ
Fa' ilātün Fa' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

382²¹²

1. Ederdi zerrīn top ile fet itdi anı āftāb

[65b]

Nİ
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

383²¹³

1. emende cūyve bu cüst-cūlar hep senūñçündür
Miyān-ı būlbūlānda gūft-gūlar hep senūñçündür
2. Sen ey kit-i emel nev ü nemādan dūrsun amma
eābāsā dōkūlmek āb-rūlar senūñçündür
3. Ne var bir kerre meyl itsen kenāra ey dūr-i yekta
urū-ı mevc mevc-i ārzūlar hep senūñçündür
4. Sezādur sa'id-i imjññ itsem heykel-i gerden
Baa pūr-hım u kīn olmak 'adūlar hep senūñçündür
5. Reg-i tāk-i atādan cūa gel bāde-i taı
adehler ieler umlar sebūlar hep senūñçündür
6. Niñ ey nam-ı Nābī tāze cilve itmezsın
alemden afaya bu ser-fūrūlar hep senūñçündür

²¹¹İ. Halil Tuluk, Bir Mecmuada Bakī, Nev' i (Yahya) ve Nef' i ile İlgili Bazı Latifeler, International Priodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 4/2 Winter 2009, s. 999.

²¹²Tuluk, Bir Mecmuada Bakī, Nev' i (Yahya) ve Nef' i ile İlgili Bazı Latifeler, s. 999.

²¹³Bilkan, s. 636-637.

BĀĶĪ
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

384²¹⁴

1. Bir leb-i gonca yūzi gül-zār dirseñ işte sen
Hār-ı ğamda 'andelīb-i zār dirseñ işte ben
2. Lebleri mül gül saçları sünbül yañāğı berg-i gül
Bir semen-ber serv-i hoş-reftār dirseñ işte sen
3. Pāyine yüzler sürer her serv-i dil-cünūñ revān
Şu gibi bir 'āşık-ı dīdār dirseñ işte ben
4. Gözleri şabr u selāmet mülkini tārāc ider
Bir amānsuz ğamzesi Tātār dirseñ işte sen
5. Bākīyā Ferād ile Mecnūn-ı şeydādan bedel
'Āşık-ı bī-şabr u dil kim var dirseñ işte ben

BEYĪT
Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

385²¹⁵

1. Mescidde riyā-pişeler itsün қо riyāyı
Mey-ḥāneye gel kim ne riyā var ne mūrāyi

[66a]

NAẒİRE-İ FEYẒĪ
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

386

1. Bir leb-i gonca gül-i ruḥsār dirseñ işte ben
Bāğ-ı ḥüsnünde hezār zār dirseñ işte ben
2. Çeşm-i mestūñ bir belā lütf-ı nigāhuñ bir belā

²¹⁴Küçük, s. 241.

²¹⁵Hasan Kavruk-Bahir Selçuk, Filibeli Vecdī Dīvānı, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara, 2017, s. 460.

Dil-firīb ğamze-i ‘ ayyārdır dirseñ işte sen

3. ‘ Abd-i memlūkūñ gibi bu bendeñ āzād istemem
Āsitān-ı luṭfa hizmetkār dirseñ işte ben
4. Yūsuf-ı reşk itse ṭañ mı vaż‘ ı [...] seniñ
Mülk-i ḥüsne pādişeh kim var dirseñ işte ben
5. Feyzī’yüm ‘ aşķūm şadāķat üzredür Manşūrveş
Zülfüme ber-dār olur kim var dirseñ işte ben

NAZİRE-İ SELMÂN
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

387

1. Bir yüzi cennet daḡı gül-zār dirseñ işte ben
Pāk-meşreb ṭālib-i didār dirseñ işte ben
2. Çeşm sāḡır zülfī kāfir ṭulmi vāfir bī-vefā
Cevri çok hiç raḡm yok dildār dirseñ işte ben
3. Pāy-beste dil-şikeste cān ḡaste ten za‘ īf
Bī-kes bī-mūnis ğam-ḡār dirseñ işte ben
4. Ḳadd-i dil-keş ğamzesi fettān çeşm bī-emān
Zülfī cādū gözleri ‘ ayyār dirseñ işte ben
5. Bī-ser ü sāmān ser-gerdān perīşān rūzgār
Şubh olunca derdle bī-dār dirseñ işte ben
6. Akıdup şu gibi göñlün aḡladan ‘ āşıkları
Bir vefāsız serv-i ḡoş-reftār dirseñ işte ben
7. Her zamān Selmān görüp cānānı dir bī-iḡtiyār
Yoluña cān terk ider kim var dirseñ işte ben

[66b]

EMRİ
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Şol kara kaşuñ senüñ rā-i ruh-ı gül-gün mıdur
Yā cebīn altında müşg ile yazılmış nūn mıdur
2. Baña tīmār eyle dirsem dāg urursın sineme
Yohsa sen şehden ‘ulūfem günde bir altun mıdur
3. Kākül-i müşgīnūñe Leylī diyeler mi senüñ
‘Āşık-ı şeydālaruñ ey dilberā Mecnūn mıdur
4. Lāle midür fūrkatüñde ölenüñ kabrinde yā
Kanlar aglar hāline bir dīde-i pūr-hūn mıdur
5. Na‘ m-ı pervīn mi bu yā dendān-ı dilber vasfı mı
Yohsa bahr içinde ey Emrī dūr-i meknūn mıdur

MUĤİBBİ**Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilūn**

1. Pend gūş itme dilā alma ele ‘ār eteğın
Қo ne dirlerse disünler tutağör yār eteğın
2. Müdde‘ī dāmen-i dildāra irişse ne ‘aceb
Қanda bir gül açıla tuta anuñ hār eteğın
3. Hābda yāri görüp fırsat ile būsesin al
Uyanup hışma gelürse homa inkār eteğın
4. Baña her lahza gelür derd ü belā guşşa vü ğam
Müşkil işdür kişi kim tuta sitemkār eteğın
5. İy MuĤibbī benī-ādemde vefā kalmadı hīç
Sen dahı Mecnūn-şıfat tut yūri tağlar eteğın

BEYİT**Mef‘ ulū Mefā‘ ilū Mefā‘ ilū Fe‘ ulūn**

²¹⁶A. Yekta Saraç, Emrī Dīvānı, T.C. Kültü ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, İstanbul, 1991, s. 114.

²¹⁷Yavuz Kemal- Yavuz Orhan, MuĤibbī Dīvānı, Bütün Şiirler, Kānūnī Sultan Süleyman, I. Cilt, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınlar, İstanbul, 2016, s.85-86-87.

390

1. Sen ben gibi biñ benle bulursıñ ammā
Sultānum benzerin efendi bulamam

BEYİT

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

391

1. Sağun düşmene aldanma meğer neden emīn olma
Dem-i fırsatda ğayz-ı dikensin izhār için şağlar

[67a]

MÜNİF-İ HOŞ-GU

Me' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

392²¹⁸

1. Bī-feyz qalır mı dil-i erbāb-ı tevekkül
Gerdişte iken çenber-i dolāb-ı tevekkül
2. Añlar nicedür çāşnf-i devlet-i bfdār
Bir dil ki ola mest-i şeker ẖāb-ı tevekkül
3. İhbāli bulur cünbiş-i ebrūsına mevkuf
Zānu-zede-i kūşe-i mihrāb-ı tevekkül
4. Mümkin mi güzer olmayacak rāh-ı talebden
H̱āşāk-heves perde-i seylāb-ı tevekkül
5. Şehper-i külāh-ı Ceme eyler mi tenezzül
Ol kim ola çārū be-keş-i bāb-ı tevekkül
6. Her bir giyeh-i olmada ber şāh-berūmend
Bāğ-ı emelüm olalı sır-āb-ı tevekkül

²¹⁸Kılıç, s. 267.

7. Heb kıldı künān-ı ğam fersūde Münīfā
Tābān olalı sīnede meh-tāb-ı tevekkül

BEYİT

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün
393

1. Hşak-ı derūnı giderür rāh-ı talebden
Hākka ki heves-i bürde'-i eylāb-ı tevekkül

HASİB

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün
394

1. Ser-zinde-i yārān belā itmeye teşir
Vā-beste-i teslīm iken ıtnāb-ı tevekkül
2. Şüstiden jeng-i dile minnet ne Hāsibā
Rūz ile iken kaṭre-i fīrāb-ı tevekkül

BEYİT

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün
395

1. Rabṭ-ı dil idelden berü Sultān-ı dü-kevne
Bārī'den Edibā gelür imdād dükenmez

[67b]

RÂŞİD EFENDİ EL-MERḤŪM

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün
396

1. Cedelkārāne ḥāmūşī kadar rengin cevāb olmaz
Sükûtın merd-i dānā ḥaşmını ilzām için şaḳlar

BEYİT

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün
397

1. İmtihān itmek ne hācet ‘ Arif rānā-i dil
Naqt-ı enrāz belāġat şaġibünden belāludur

ḤASĪB EFENDĪ
Mef‘ ūlū Mefā‘ ilū Mefā‘ ilū Fe‘ ūlūn

399

1. Diller didi mi bakmaġa ḥattı ruḥ-ı āla
Ḥunīn-i varāḡ muşḥaf -ı ġilmāna bakılmaz

ḤĀLİŞĪ
Mefā‘ ilūn Mefā‘ ilūn Fe‘ ūlūn

400

1. Degildir ol görinen nār-ı āhum
Havaya şevḡden attım külāhım
2. Zevālin ḥüsnüni bildirdü ḥattıñ
Alan bir ḡuldan alur nām vüşāhım
3. Beni nār-ı caḡım hicre şalduñ
Seni sevmek midür ancaḡ ġünāhum
4. Belālar baña doğrulsu felekden
Yolıñda varsa eger ġünāhum
5. Dilinde Ḥālīşī derd itdi nāmıñ
Yazıpdır sīnesinde pādişāhum

YAHYĀ
Mef‘ ūlū Mefā‘ ilū Mefā‘ ilū Fe‘ ūlūn

401²¹⁹

1. Bu tāb ile ruḡsāre-i cāñña bakılmaz
Gözler ḡamaşur mihr-i dıraḡşāna bakılmaz
2. Evrāk-ı bañrı ġörelüm şaḡn-ı çemende
ġül mevsimidür defter ü dīvāna bakılmaz

²¹⁹Kavruk, s.166.

3. Baḳup turayın dir ruh-ı zībāsına ādem
İnśāf odur ol ḥüsrev-i ḥübāna baḳılmaz
4. Kuyuñ dileyen tır-i belādan ḥazer itmez
İḳdām olunur menzile bārāna baḳılmaz
5. Tenhā gidelüm seyre dimiş emr o şāhun
Yahyā burada ḥātır-ı yārāna baḳılmaz

[68a]

ĞAZEL

Mef' ulü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

402

1. Ğamzeñ oḳını ḡāh dile ḡāh cāna at
Ey ḳaşları kemān iki başdan nişāne āt
2. Şandūḳasında sīnemün olsun ḡöñül nişān
Öḡret elüni gel berü ta' lim-ḡāne āt
3. Çün serv-i dost nāz ile ḡülşende şalına
Ey bāḡbān çenārun elin al yabana at
4. Beñzetdilerse çehre-i cānāna ey ḡüneş
Şevḳ ile germ olup külehüñ āsumāna at
5. Ğamdan ḡalās ister ise gel Necātiyā
Dil ḳur' asını cām-ı mey-i ergavāna at

ĞAZEL

Mef' ulü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

403²²⁰

1. Berfüñ eritdi bād-ı şabā baḡrı yāḡını
Yaḳdı çemende nergisüñ altun çerāḡını
2. ḡülşende lāle şanma 'araḡnāk olub çemen

²²⁰Küçük, s.486.

Bir al dest-māl ile sildi yañāğını

3. Bāğ-ı ruḥuñda ḥaṭṭuñ irişse benefşenüñ
‘ Ālemde kimse manķıra almazdı bāğını
4. Rez duḥterinüñ adı çekilse ‘aceb degül
Ḥınnālar oldu illere karşı ayāğını
5. Mestāne şoydı o mehi Bākī geçen gice
Nāzüklik ile çözdü muḳaddem kuşāğını

ḲİṬ‘ A

[...]

404

1. Olmuş nir-i ḥīle-i perdāzūñ esir meger kim
Sofra-i eflākdan nān nücūmı mekr çaldırur
2. İtse bāz-ı mekr ile taḥrīk deryā-yı fiten
Şaşkın ördek gibi şeyṭān guşdan daldırur

[68b]

ĠAZEL-İ LŪṬFİ

Fe‘ lātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

405

1. Ḥased ol nāmeye kim şevķle cānāne gider
Asitānı harem-i ḥazret-i sultāne gider
2. Ḳalırım ben elem ü ḥasret ile zār u ḥarīde
Ferah ile ol ise mihr u dıraḥşāne gider
3. Dest u zār itme bu mektūba şabā pek hazer it
Rāz ile açma şaşkın ol bir şeh-i zī-şāne gider
4. Ḳandesin sen ey gonca lebüm āh diyü
Bülbül āsā uçarak semt-i gülistāna gider
5. Lūṭfiyā baḥtı güzel açık imüş bu varak
Ne sa‘ ādetli imüş ol meh-i tābāna gider

ĞAZEL
Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün
406

1. Bāzar-ı vişāline görüp naḳdi ziyāde
Atıldı biraz bendesine Penbeci-zāde
2. Hāşılı ' aşkına kendim olalı üftāde
Hirmen-i şabrımı şardı Şamancı-zāde
3. Āsiyāb-ı elem hicre idüp üftāde
Biñ dakik işler imiş ' aşkına Uncı-zāde

BĀKĪ EFENDİ FERMĀYED
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

407²²¹

1. Doyulmaz ḥ' ān- ı iḥsāna ḳanā' at gelmez insāna
Kerem gördükçe ey Bākī gedalardan recā artar

[69a]

İLĀHİ
[...]
408

1. ' Aşkuñdadı göñlümde hiç gülmedim ' ömrümde
Muḥammed'i seyrimde āman göresüm geldi
2. Terk eyledüm dünyāyı n'idem ğayrı sevdāyı
Muḥammed Muştafā'yı amān göresüm geldi
3. Dostum göster yüziñiü işideyam söziñi
Hāk-i pāye yüzümi amān süresüm geldi
4. Müştāḳüm cemāline irgür hem vişaliñe
Luṭfet ' Aziz ḳüluna amān göresüm geldi

' AṬFĪ
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

²²¹Küçük, s. 102.

1. Şart-ı vâkıf diyü gösterdün berāt
Al dil-i tevliyetinî Mütevellî-zāde
2. Cihet-i vuşlatı maḥlûl olıcaḡ dünyāda
Kim ‘arz etti vişālın Mütevellî-zāde

VEHBİ

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Çünki vaḡf eyleyemezsin cihet-i derde teniñ
Mütevellî oḡlunı sevmek ne vaḡifendür senüñ
2. Cāmi-i ḡüsni şabā bulmaḡ için dünyāda
Yaḡdı ḡandil-i dil-i ‘āşıkı Ḳayyım-zāde
3. Cāmi‘ ḡüsnine ‘uşşākı idüp āmāde
Artururdu ḡāmeti maḡfelde Müezzîn-zāde
4. Yüklödüp yār-ı gamuñ bu dil-i nā-şādı
Beni eşk-i berrîne ḡodı semerci-zāde
5. Ol siyeh ḡözlerine oldu ḡöñül üftāde
Ḳüsniñ yüzimiñ ḡarasına baḡma Kemerci-zāde

[69b]

ŞĀBĪT

Meḡ‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

1. Tenhāda gider²²³ görmeye cānāne müşelles
Sermāye imiş ‘āşıkı rindāne²²⁴ müşelles

²²²Karacan, s. 439²²³Gider: Varır.²²⁴Rindāne: ‘Uryāne.

2. İtmiş sülüş-i mālını mey-ẖāre vaşiiyet
Üç ay yeter meclis-i rindāna müşelleş
3. Üç bâbet idüp meclis-i sâķī bize mey şun
Zâhid geçene ħardalı yārāne müşelleş
4. Keştī-i si fânūs kıader gibi şevķ virürdi
Konsaydı şu zevrakçe-i fincāna müşelleş
5. Şābitle murabba‘ oturup bâğda görsek
Aşķar gözi bādeyle mülūkāne müşelleş

KİT‘ A

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe1ilün

412

1. Nāfe-i Çīn-i Ħoten tırrañe olmaz hem-bū
Sünbül-i cennet eger olsa ğıda-yı āhu
2. Heves-i zülfün ile ‘azm-i reh-i Çīn itdüm
Seni şimden girü ey gözleri āhu yā hū

MÜFRED

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

413

1. Der-i māhlūka varup eyleme ‘arz-ı ħacet
Bī-tereddüt gelicekse gelür āb-ı dil-i devlet

BEYT-İ MESNEVİ

FARŞA

414

Görsel 3.26. 69b varağındaki 414. şiir (Kaynakça: 161 (24343) Numaralı Şiir Mecmuası, s. 70)

MISRA

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

415

1. Nedīm-i bezm-i yār olmağa 'ālemde taht ister

[70a]

ĞAZEL-İ HÜDÂYİ

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

416

1. Bu nāzı şiveden hergiz ferāğat yok mı sultānum
Cefā vü cevrine yoḥsa nihāyet yok mı sultānum
2. Dönüp hiç yüzime bakmaz geçersün nāzla her gün
Ḳülūña zerrece 'ayn u 'ināyet yok mı suṭānum
3. Helāk itme beni ḡulmüyle hem havf eyle ḥālıḳdan
Bugün dünyā ise yarın ḳıyāmet yok mı sultānım
4. Seni sevdimse kāfır olmadım likin güneḥkārım
Muhammedsin güneḥkāra şefā' at yok mı sultānum
5. Hüdāyī derd-mendiñ muntazırdır bāb-ı fırḳatda
Ḥarīm-i bağ-ı mülkine icāzet yok mı sultānum

ĞAZEL-İ RŪHİ

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Benüm şıdķ u iħlāsı ķarīn cürm ü iz‘ ānım
Me‘ ārif-şīme saħib-i ħūsn-i ŧab-ı pāk [...]
2. Hele işbāt-ı mażmūn [...]
Ĥal-veşak oldu imza gerde-i fāzi [...]
3. Dehi şimdi bayıldım işte bať-ı i‘ tişār
Gözle ta‘ mir ķıldıñ ħāndān ķalb [...]
4. Ĥuşūl-ı maťlabıñ geldi meger kim vaťt-i [...]
[...] cem‘ -i esbāb ricādır añı bir [...]
5. Bu defi‘ ķalmayup [...] Rūhi günāħuñ
Ĥabul it ‘urırını bir ħaķķ-ı ma‘ cūn ile [...]

BEYİT**Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ flün**

1. Cihānın ni‘metinden kendi āb u dānemiz yegdir
Elin kāşānesinden kūşe-i vīrānemiz yegdir

[70b]**‘ABDİ PAŞĀ****Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün**

1. Nā-ümidüm ħalkdan Mevlā mu‘ ĩnimdir benüm
‘Avn-i tevfiķi refiķdür ķarīnimdür benim
2. ‘İltica-yı cān u dil ancaķ ħabāb Ĥaķ’dur
Kim ‘aťası yaverüm luťfı zāmīnimdür benüm

²²⁵Şiirin sonu varaĝa sıĝmadıĝından kaynaklı transkribe edilmemiştir.

²²⁶Emrah Gökçe, Berceste Beyitler, s.18.

3. Şekr-i bî-ḥad kim pey-ender-pey füyūzat-ı Hudā
Çāre-sāz-ı ḥāṭır-ı zār-ı ḥazīnimdir benüm
4. Ceyş-i ālām-ı kūdūretten beri olsam nola
Hıfz-ı Hāk her ḥālde ḥışn-ı ḥasīnimdür benüm
5. Feyz-i Yezdān'ı ile söylendi bu nazm-ı laṭīf
Şanma ey ' Abdī ki şî'r-i nev-zeminümdür benüm

NAZİRE-İ EL-ḤĀC MURTAZA
Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

420

1. Bülbül-i bâğ-ı ḥaḳīḳat hem-enīnimdür benüm
Şāhid-i cūş-ı dilüm çeşm-i terīnimdür benüm
2. Nā-ümīd-i ma-sivā ümīdi-i dār-ı Hāk olan
Keşret içre ḥāṭır-ı vaḥdet-güzīnimdür benüm
3. Luṭfī ḥāk eyledüm el-ğay-ı dest-i i' tişām
Ḥasbiya'llahu²²⁷ kefa naḳş-ı tekbīnimdür benüm
4. Yokdır a' māle ümīdim dergeh-i Hāk heman
Rişte-i ' aczim benüm ḥable'l²²⁸-metinimdür benüm
5. 'Urvettü'l-vüşkā-yı²²⁹ iḥlāsa temessük Murtaza
Bî-tekellüf ḥāşıl-ı kerīminmidür benüm

NĀBĪ
Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

421²³⁰

1. Leşker-i maşrafa ṭaḳat getirilmez Nābī
Meger murād ede ol Ḥazret-i ḥāk irāda²³¹

ĠAZEL

²²⁷Tevbe: 9/129.

²²⁸Kāf: 50/16.

²²⁹Bakara: 2/256.

²³⁰Bilkan, II, s. 396.

²³¹Meger murād ede ol Ḥazret-i ḥāk irada: Kuvvet iḥsān ide Allāh meger irāda.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

422

1. Dil-i āşüfte-i dimāğ itdi nesim-i hoş-bū
Beni sevdā-zāde-i kākül iden budur bu
2. Çeşm-i mesti baña bir nīm-nigāh etmiş idi
Ol zemāndan beri keç-vaz‘ ider oldu ebrū
3. Oldum āmed-şod evhām bigāne-i hāb
Bilmezüm baña ne sihr itdi o çeşm-i cādū
4. Kırş-ı hırşīdveş olurdu beyāz u berrāk
Yed-i beyzāsına şābūn olaydı ten-zūd
5. Şehriyā āhir olur vāşıl-ı mihrāb Rızā
Ol ki hūn-ābe-i dilden eyle tecdīd-i vuzū

BESTE

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

423

- I. ‘Āşık oldur ki nāzikçe dil-rübāsına
Dilber oldur ki meyl geçe mübtelāsına
Elbet ol şuh merḥamet kılar gedāsına
Ser-geştlik iderse o yār қosun rızāsına
Canım yele lele lel li yelelel li yeleli

BEYİT

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

424

1. Dil-i pür-derde kimden çare-cuy oldumsa ey Vehbī
Tuṭınca nabzını bildüm ki āciz kendü derdinden

NĀBİ

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

425²³²

1. Sevād-ı cürm ile feyz-i Hudā'dan nā-ümīd olma
Ziyā-yı āftāba māni' olmaz āhen-i revzen
2. Hemān sen müstaķīm ol çerh-i kec-revden hirās itme
Maķām-ı rāsta virmez hālel kec-binī-i ney-zen

[71b]

NĀBĪ

Mef' ulü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

426²³³

1. Ol ārzūnuñ itme heves cüst-cūsına
Kim hāşidüñ mü' eddā ola güft-gūsına
2. Ol maṭlabuñ huşulına la' net ki tālībi
Lāzım gele mürāca' at itmek ' adūsına

NĀBĪ

Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilün

427²³⁴

1. Luṭf ile hāsed-i bed-h'āha nedāmet gelmez
Telh olan mīveye sükkerle hālāvet gelmez

BEYİT

Mefā' ilin Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ilün

428

1. Göñül ne Gökşu'ya māl ne Şāriyār'a gider
Sipāh-ı ğamdan emīn olmağa Hışār'a gider

BEYİT

²³²Bilkan, II, s. 237-238.

²³³Bilkan, II, s. 331.

²³⁴Blkan, II, s. 17.

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

429

1. Virmek ne idi ğamze-i fettānla ħalīni
Alur göz ile baksa ki ol Yūsuf-ı şāni

‘AṬĀYĪ

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'lün

430²³⁵

1. Hiç tevāzu' gibi ħaşlet olmaz
Böyle sermāye-i rif'at olmaz

BEYİT

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

431

1. Tekebbür çeşm-i ħalka 'aybın izhār eyler insanuñ
Bu rāzı dürbinler keşf ider cevher ħuşuşında

BEYİT

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

432

1. Cürmine mu'terif olan miskīn
Yekdir andan ki ola ṭa'at-bīn

BEYİT

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

433

1. Bākī ne diyem ki olmaya ma'lūm şerīfüñ
Mir'āt-ı Sikender gibidür tab'-i laṭīfüñ

²³⁵Muhammet Yelten, Nev'î-zāde Atāyî, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara, 2017, s. 555.

BEYİT
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

434

1. Yüzi perde tevāzu' pişkāna seccādeveş elbet
Cibāh-ı ser-keşāne kıble-i hācāt olur āhir

BĀKİ
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' lun
435

1. 'Ömr-i devletle ser-firāz olasın
Çāre-sazī ile mümtāz olasın

[72a]

NEDİM
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

436²³⁶

1. Murādın añlarınız ol ğamzeniñ iz'ānımız vardır
Belī söz bilmeziz ammā biraz 'irfānımız vardır
2. Güzel sevmekde zāhid müşkiliñ var ise benden şor
Bizim ol fende çok taḥkīkimiz itḳānımız vardır
3. Kocup her şeb miyānın cānına cān kıtmada aġyār
Behey zālīm sen inşāf et bizim de cānımız vardır

BEYİT
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ilün

437

1. Ne deñlü var ise bu bendede 'ayb
İder bir zerrece lutūfuñ anı ğayb

BEYİT
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

²³⁶Macit, s. 220.

438

1. Hemîşe mesned-i ʿizzetle şātîñ bier-devam olsun
Çapunda rifʿit ü devlet iki kemter gulâm olsun

BEYİT

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

439

1. Ne belâdur bu riyâ başuna halkın ki ider
Mübtelâsın iki ʿâlemde şafâdan mâhrûm

BEYİT

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

440

1. Eylesün tûrdıkça dünyâ zâtıñı Perverdigâr
Kâm-bîn ü kâm-bab şu kâm-rân u kâm-kâr

KİTʿA

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

441

1. Her neden geçdiyse geçdi bu dil-i nālânımı
Hüb-rüyı hüb-püy hoş şedâdan geçmedü
2. Redd ider Bākî şümâr itdikçe tâbʿim her yerin
Cemâlden geçdi bu gönüm ʿaşk-ı Hâkʾdan geçmedü

SÜRÜRİ

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

442

1. Zehr-i mâr felegi sende içersün âhir
Gülme şâhım bu cihân nʼeyledi gör Dahhâk

SÜRÜRİ

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

443

1. Ey şanem zünnâr-ı zülfûñ halkı bî-dîn eyledi
Her kime hacı disem âhîr çıkar koyunda hâc

BEYÎT

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

444

1. Seni seyr ide benden olsa 'âlem ittifâk üzre
Ne pâkim var halûs elbet gâlibdir nifâk üzre

[72b]

LÎ-VAHÎDÎN MÎNE'Ş-ŞU'ARÂ

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ulün

445

1. Kalursa hicr ile girdâb-ı gâmda zevrak-ı dil
Ne çâre n'eyleyeyim rûzigâr elümde degül

NAZÎR

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

446

1. Alursa gönlümi dilber esir iderse beni
Ne çare n'eyleyeyüm ihtiyâr elümde degül
2. Raķîb kıymet-i kâdrüm pes eyler ise eger
Ne çare n'eyleyeyüm i' tibâr elümde degil
3. Tehâlûk ile şitâb itmesem gelür dilber
Ne çâre n'eyleyeyim intizâr elimde degil
4. Hemân iderdüm o sır-ı u derinumı izhâr
Ne çâre n'eyleyeyüm iftihâr elümde degül
5. Var şarardum o naħli ki yâsemenasa
Ne çâre n'eyleyeyüm ictisâr elümde degül

BEYİT
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

447

1. Devlet-i hüsniñ dilerseñ ola şāhım pāydār
Söyle ğamzen kimseyi rencide-ğatr itmesün

Lİ-VAHİDİN MİNE'Ş-ŞU' ARĀ
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

448

1. Güşād-ı ğonca-i dil ħaldun bir bahāra dahi

NAZİRE
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

449

1. Vücūdı baħr-ı emel atdı bir kenara dahi
[...]²³⁷
2. Derūnı derd-i dilüm hep furū-nihāde iken
Felek muğārin ider şimdi bir ğubāra dahi
3. Benüm bu keşt-i tabı' m ħalāş olur der iken
Kezā teşāduğ ider ğayrı rūzgār dahi
4. Ser āyet eyledi şimdi Haṭībā derdi ğamuñ
Hemān şağāra degildür veli gubāra dahi

ḲİT' A
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' lun

450

1. Luṭfiñe ' itimād idüp benden

²³⁷Beyitin ikinci mısrası yer almamaktadır.

Cüret itdi bu vaz‘ a sulṭanum

2. Damen-i ‘uzv-i keremle setr it
Vāki‘ olan ḥata vü nokṣānum

[73a]

NĀBĪ EFENDĪ
Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

451²³⁸

1. Hammām ki āyīne-i sīmin-bedenāndur
‘Uṣṣāḳ-şifat āteşi ḳalbinde nihāndur
2. Germiyyeti erbāb-ı tecerrüdledür ancaḳ
Cāmeyle duḥūl eyleyene düşmen-i cāndur
3. ‘Üryānī Dede tekyesidür feyz-i müselsel
Aḡzı köpürür taşlarınıñ vecdi ‘ıyāndur
4. Heb anda olur nā’il-i vaşl ehl-i tecerrüd
Ḥalvetleri nefis öldürecek ṭurfe mekāndur
5. Meh-rūylara lif sürer rīş-i sepīdi
Şabūnculuḳ itmekde ‘aceb rind-i cihāndur
6. Taṭḥīrine nā-pāklarunñ dīde-i terle
Mānende-i pīrān-ı ṭarīḳat nigerāndur
7. Yek-zerre ḳomaz kīsesine çirk-i fenāyı
Girdükçe ele ḥāke döker cūd-feşāndur
8. Bāḥūr gibi rūzı şebinden olur efzūn
Fevṭ ile beden ma‘nī-i ma‘hūde nişāndur
9. Her lūlesi Nābī ḳālem-i feyz mişālī
İcrā-yı zülāl itmede pākīze-zebāndur

NĀBĪ EFENDĪ

²³⁸Bilkan, I, s. 627.

Mef' ulü Fā' ilatü Mefā' ilü Fā' ilün

452²³⁹

1. Ol ārzūnuñ itme heves cüst-cūsına
Kim hāşidūñ mü'eddā ola güft-gūsına
2. Ol maṭlabuñ huşūlına la'net ki ṭālibi
Lāzım gele mūrāca'at itmek 'adūsına
3. Ol mey ki neş'esinde ola būy-ı imtinān
Seng-i ḳazā ṭoḳunması hoşdur sebūsına
4. Bu hāne-i sitemde görülmüş midür 'aceb
Dil-h'āne-i nā'il olan ārzūsına
5. Ümmīd-i luṭf maḥẓ-ı ḥaṭādur o şahşdan
Kim himmetini ḥaşr ide girü gelūsına
6. Fevt olmamaḳ murāduñ ise lezzet-i niyāz
Dil virme māh-pārelerūñ nīk-hūsına
7. Şābūn-ı tevbeden olur imdād Nābīyā
Çirk-i pelās-ı ma'şiyetün şüst ü şūsına

[73b]

GAZEL-İ NĀBİ EFENDİ Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

453²⁴⁰

1. Nihāl-i gül diñürse ḳadd-i hūbāna leṭāfetle
Saña naḥl-i tecellī diñse lāyıḳdur bu ḳāmetle
2. Benüm de sūzişü 'arz it emānet pīşgāhında
Giderseñ ey göñül kūy-ı dil-ārāya sa'ādetle
3. Yanup yaḳılmadan leb-teşneligden āh-ı ḥasreden
Şeb-i hicrānım aşlā farkı yok rüz-ı ḳıyāmetle

²³⁹Bilkan, II, s. 331.

²⁴⁰Bilkan, II, s. 399.

4. Ne lâzım zaḥmet-i teklîf-i cünbiş leşker-i nâza
İderken gâret-i dil şeh-levendâne kıyâfetle
5. Zarîfâne gâzeller söyleyüp yâre okutmaḡdan
Lebin bûs eylemekdür қаşdi Nâbî'nün zârâfetle

NÂBÎ EFENDÎ
Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

454²⁴¹

1. Derûn-ı 'âşık-ı âzâde-meşreb ġam kabûl itmez
Cerâḡat-yâb-ı endûh olsa da merhem kabûl itmez
2. Tehfdür merdümekden dîde-i ḡayret-ḡurûş-ı 'aşḡ
Terâzû-yı dükân-ı bî-dilân dirhem kabûl itmez
3. Misâli hâle vü meh cilvegâh-ı 'aks-i vâḡiddür
Ḥarîm-i ḡalvet âyîne-i nâ-maḡrem kabûl itmez
4. Ruḡ-ı mihr-i münîr olmaz mükedder şubḡ-ı kâzibden
O bir âyîne-i 'âlem-nümâdur nem kabûl itmez
5. Olur fevvârelerde pâre pâre-ı cûy ammâ
Dil-i deryâ-nümâyiş Nâbiyâ maḡsem kabûl itmez

BEYÎT
Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

455²⁴²

1. Bir 'aceb dârü's-şifâdur kûy-i yâr
Ḥaste varan mübtelâsı ḡoş gelür

FEHÎM
Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

456²⁴³

1. Nergis-i çeşm-i nigâhıyla tekellüm öġredür
ġoncaya bûlbûl gibi la' li terennüm öġredür

²⁴¹Bilkan, II, s. 38-39.

²⁴²Küçük, s. 141.

²⁴³Üzgör, s. 428.

2. Açılır pejmürde-dil geldükçe nuḥḳa ḥande-nāk
Mürdeye güya dem-i ‘îsâ tebessüm ögredür
3. Dil ider çesmine ta‘lîm-i nigâh-ı iltifât
Özge mecnûndur ki cellada teraḥḥum ögredür
4. Gör ne zâlimdür o şeh kim ḥıṣm ile itse nigâh
Ehl-i ‘aşḳa çeşm-i bî-raḥmı tazallum ögredür
5. Ol kadar mağrûr-ı faḳram Fehîmâ himmetüm
Mesned-i devletde şâhâne ta‘azzum ögredür

RÜŞDÎ

Mef‘ûlü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ûlün

457²⁴⁴

1. Ḥaṭṭın ki benim nüṣṣa-ı naḳş-ı emelimdir
Fikr-i heves-i zülfüne ni‘amü’l-bedelimdir
2. Ḥûn-ı dili ey dîde yeter itme telef kim
Sermâye-i ‘aşkımda olan mâ-ḥaşalımdır
3. Hemrâhım olur sâye-şîfat ḳande görürsem
Baḥt-ı siyehim var ise sū‘-ı ‘amelimdir
4. Zülfünde yer eylerse ne ğam maḥrem-i râzuz
Güyyâ ki hemân şâne benim kendi elimdir
5. Serçeşme-i mâ‘nîden aḳan cûy-ı şâfâdır
Her mıṣra‘-ı pākîze ki satır-ı ğazelimdir
6. Ben râz-ı nihândır derim ancak aña Rüşdî
Setr-i deheni mes‘ele-i bî-cedelimdir

BEYÎT

Me‘ûlü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ûlün

458²⁴⁵

²⁴⁴Tunadurur s. 64-65.

²⁴⁵M. Bedizel Aydın- Ender Büyüközkara, Sadık Mehmed Rifat Paşa ve Risâle-i Ahlâk, Ahlâk Çalışmaları ve Ahlâk Felsefesi Dergisi, s. 100.

1. Def' itmeye tîr-i sitem gerdiş-i çarhı
‘Älemde taḥammül gibi hergiz siper olmāz

[74a]

VECDİ
Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

459²⁴⁶

1. Kaşd-ı cān almağdır ol zālīm eger dād etse de
Şād-merg etmek murād eyler beni şād etse de
2. Dil-nevāz olmağla ğamzeñ terk-i bî-dād eylemez
Müslimān olmaz o kāfir Ka‘ be bünyād etse de
3. Bî-ğarez şanma nigāh-ı luof-ı cev̄r-āmizini
Vaḳf-ı nāz eyler dil-i vîrānum ābād etse de
4. Gird-bād-ı deşt-i hicrān eyler anı rûzigār
Cismini mişl-i ğubār u āhını bād etse de
5. Bend-i zülfinden ḥalāş olsa düşer zencîre dil
‘İşk āzād eylemez ger yār āzād etse de
6. Ḥātîr-ı yāra gelen cāna vedā etsün hemān
Ḥayr ile yād eylemez ‘uşşāķını yād etse de
7. Kadrini yārān bilür ben ḥod-sitālîk eylemem
Şi‘ rimi Cibrîl-i Vecdî zeyl-i evrād etse de

VAŞFİ
Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

460

1. Ah kim baña naşib olmış cefā maḥbûbdan

²⁴⁶Eşref Yanmaz, Vecdî (Hayatı, Edebî Kişiliği ve Dîvânının Karşılaştırmalı Metni), (Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 1995, s. 121.

Geçdi ʿömrüm görmedüm bir dem vefā maḥbūbdan

2. İdemez ben tā kıyāmet ger idersem beyān
Şol kadar çekdüm belā-yı mübtelā maḥbūbdan
3. Ger çekem bī-dār olan bilmez benüm aḥvālimü
Ben ne miḥnet çekdigüm bilür Hūdā maḥbūbdan
4. Her gice tā şubḥ olunca derd ile efgān idüp
Añlarum derd ile düşdim ben cüdā maḥbūbdan
5. Bu dil-i bī-çāreye şordım ṭabīb-i ʿaşqdan
Didi kim Vaşfī saña olur devā maḥbūbdan

[74b]

KİTʿA

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

461

1. Dehānıñ gonca-i zībā ruḥuñ bāg-ı melāḥatdur
Nigāhıñ gerçi āfetdir ḳaddih ammā kıyāmetdür
2. Saña naḳd-i dil-i cān bu demde eyledüm teslim
Anı bir boşca tut luṭfeyle sulṭānum emānetdür

VELEH

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

462

1. Müşevveş ḥāṭırumda ʿuḳde ḳaldı cünbiş-i zünün
Ne kimse şıḥḥatın bildü ne Şākī hikmetin söyler

GAZEL-İ RÂĞİB PAŞA

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

463²⁴⁷

²⁴⁷Demirbağ, s. 272.

1. Muẓaffer vaḳt-i fırKatda ‘adūdan intikām almaz
Mürüvvet-mend olan nā-kāmī’-i düşmenle kām almaz
2. Çep-endāzī-’i çarḥ-ı dūnı itdim ben de imzā kim
Nigīnūñ naḳşı ma‘kūs olmasa cevherle kām almaz
3. Şaḳın ey herze-tāz-ı nev-süvār-ı eşheb-i devlet
Çıḳar elden ‘inānuñ tevsen-i naḥvet licām almaz
4. Libās-ı nev-be-nevle ey olan ālāyişe mā’ıl
Kemālūñden ḥaber vir kimse senden ihtişām almaz
5. Dil-i pūr-ḥūnını hem sāḡar u hem mey bilür Rāḡıb
Ḥüdāyi mest olan mānend-i lāle deste cām almaz

NAZİRE-İ ŞAKİ
Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

464

1. Müdemmeḡ keş mücerred ṭafra u kevkeble nām almaz
Bilürsin şimdi sen devlet ricālın ihtişām almaz
2. Ġalāṭ baḡş-ı çarḥ-ı dūnı şöyle iz‘ān idüben kim²⁴⁸
Rāh-ı iḳbāle çār-pā olmadıkça kişi nām almaz
3. Ferāḡat etmedin ḡayrı ‘ilācı yok ser-i kārīñ
Semend-i devlet ḥārūn dizgin licām almaz
4. Keremdārāna şöhret tāne tāne bezl-i in‘ām
Muḥabbet şöyle devr sor aḳçesiz kimse selām almaz
5. Kemāl-i ḳadr-i dinār hem dirhem bilür Şākī
Degül neşr-i süḥān mey-ḥāneci mevzūn kerem almaz

[75a]

NECİB EFENDİ
Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

²⁴⁸Mısranın vezni aksaktır.

1. Sirişk-i çeşmi ‘ aşık bir gözi bādām için şağlar
Dili pür-hūn olan varır yāri rām için şağlar
2. İder v‘ ad-i vişāl ile raķibini hūrrem ü mağrūr
Çıkālı ancak ol şūh ‘ aşık nām için şağlar
3. O tıfl-i nāzenīnūñ sanmañuz hūsni kemterdir
Hilālāsā felek nūr-ı ruħın itmām için şağlar
4. Viāāl-i yāri ‘ Ārif tā-dem haṭṭa ider ta‘ lik
Mişāl-i merd-i şā’im rūzesi aḥşām için şağlar
5. Ğamı deryāsına düşdi o şūhuñ keştī-i dil çün
Selāmet suyına kendin nām-ı eyyām için şağlar
6. Dirīğ itmezdi būs-ı la‘ l-i nābın ey Necīb ol şūh
O luṭfı ‘ aşık-ı şeydāsına bayram için şağlar

‘ İFFETİ

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1. Göñül nağd-i ümīdin fırsat-ı eyyām için şağlar
Ḳabā-yı dil-nişinin güyiyā bayram için şağlar
2. Baķılsa dīde-i im‘ ān ile bezm-i temennāda
Mey-i hūnīn-i eşkin rind-i ğam ālām için şağlar
3. O meh-i ḥasret-keşāna va‘ de-i vaşlın dirīğ eyle
Kerem-kār-ı cihānveş luṭfını ibrām için şağlar
4. Lebi vaşfında yād eyler o şūhuñ çeşm-i nā-tüvān
Misāl-i nuḳl anı ‘ aşık mey-i gül-fām için şağlar
5. Felek erķām-ı necmi āsmān-ı levḥ-i dünyāda
Ḥisāb-ı ḥaşre dek tefrik ü cem‘ ü kām için şağlar
6. İdüp zerķ ü riyāyı ruyveşi heyet-i iķbāl
Metā‘ -ı h‘ āhiş-i sālūsi kesb-i nām için şağlar

7. Tavāf-ı ka' be-i kūyında velī bī-hūde sa'y etmez
Şafā-yı seyr-endāmda dem-i iḥrām için şaqlar

[75b]

**GÜFT-İ TĀRİḤ-İ ḤİTĀM-I KİBRİSİ MEVLEVİ ŞEYH 'ĀRİF EFENDİ EL-
MERḤŪM**

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

467

1. Bārek 'allāh zihī sūr-ı ḥitān vakt-ı neşāt
Ḥātır-ehl-i dilün gül gibi açılma sezā
2. Ya' ni ol zāt-ı mükerrrem 'Alī Efendi-zāde
Ḥalkınuñ bendesidür cümle guruh-ı 'urefā
3. Nazar-ı 'āṭıfetiyle bakmaktır bû
Kik-i dem-bestemi bûlbûl gibi kıldı gûyā
4. Ḥaric ez-kā' ide-i ehl-i sūḥandır yoḥsa
Gevher-i nazm ile dehri iderdüm iḡnā
5. Lik talih-i ḥitāndır bu uzatma sözi kes
Eyle memdūḥuñu bir pāk ḫaşd ile şenā
6. Genc-i ṭab' undır nazm ile olmış ṭotalum
Virme ser-rişte-i ṭa' n ehl-i kemāle ammā

[76a]

VE LEHU

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Ḳoma bir zerre ḳadar serzeniş ḥüssāda
Gerçi yoḳ arada maḥsūd olacaḳ bir ma' nā
2. Eyle maḥdūmlarıñ vaşf-ı ḥitānına şürū'
Ziver-i ḫayr du' ā ile donat ser-tā-pā
3. Sünnet üzre olup eṭvārı o zāt-ı pākūñ

İtdi maḥdūmlarına emr-i ḥitānı imā

4. Her birin eyledi tatlı dil ile şirîn-kām
Kıldı bu gūne ma‘āni-i teselli ‘i edā
5. ‘Alima’llāh saña zerre virmez zaḥmet
Fikr-i sūnnet ile azūrde-dil olma kaṭ‘ā
6. Ne ki it ‘ayn-i ḥaḳīḳat ile luṭfu’llāha
Kıl pes-perde-i esrāra naẓar-ı bī-pervā

[76b]

VE LEHU

Mef‘ülü Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

1. Nerm idüp kavı-i ḥikmet-nümā ile el-ḥāşıl
Virdiler ḥāhiş-i kerem ile bu bāzārda rızā
2. Dilerüm Ḥazretu’llāh-ı ‘azimu’ş-şānuñ
Cümlesi ḥıfz-ı emānında ola şubḥ u mesā
3. Her birine virüp ‘izzet ile Ḥaḳ ‘ömr-i ṭavıl
Sāye-i luṭfı pederde ideler zevḳ u şefā
4. Zāt-ı mes‘ūdları Ḥaḳḳ’a emānet dāyim
Ḥānadānın kıla devlet ile ma‘mūr Ḥudā
5. ‘Ārifā söyledüm itmām-ı ḥitāne tāriḥ
Buldı sūnnet yirin Allāh kılup aña ‘aṭā

ĞAZEL-İ MERḤŪM MEVLEVÎ ŞEYḤÎ ‘ĀRİF EFENDİ GÜFT

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

468

1. Ey münkir-i kerāmet-i erbāb-ı vecd u ḥāl
Encām-kārī ile tefekkürü ayedkār
2. Dergāh-ı evliyāya nedür bu ḥıyānetün
Ey bī-şu‘ūr arade bāṭın kılıcı var
3. Mecrā-yı āb-ı tekyeyi farazā ḥürmet idüp

Eşcār-ı bağçe kûrüyup ola hoş-güzār

4. Ammā senüñ ‘aceb ne girer dest-i ‘azrîñe
Kor mu bu intikāmı saña qahr-ı Kirdigār
5. Eyle hāzer yürütme şuyu bir kâhdan
Bir gün çıkarsın açığa seyr eyle tār-mār
6. Allāh bilür ki ideni sever ortanuñ
Bir şu kaçığı var velī pulsuzdur aşikār
7. Bir katre āb içün nice bir yüz şuyın döker
Sen ‘Ārifñ biraz göñül ‘aqlını şuvar

[77a]

‘AṬĀYĪ

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

469²⁴⁹

1. Resen-i zülfüñ ile dil o zenaḥdāna iner
Şanki Cāmasb-ı belā-keş çeh-i mārāna iner
2. Reh-i ‘aşkuñ ötesin şordı göñül Mecnün’a
Didi bu yoluñ ucu vādi-i hicrāna iner
3. Ser-i kūyından atar sengi raķibe o melek
Āsumāndan şānasın şā’iķa şeytāna iner
4. Dūd-ı āhım giceler ‘aşkuñ başdan aşar²⁵⁰
Ağlamaqdan gözümün yaşları dāmāna iner
5. İki şahinleri süzildi²⁵¹ o şāh-ı ḥüsnüñ
Ey ‘Atāyī var ise murğ-ı dil ü cāna iner

HİMMETİ

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

470

²⁴⁹Saadet Karaköse, Nev ’î-zāde Atāyī Divānı, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara, 2017, s. 160-161.

²⁵⁰Başdan Aşar: İle Çarha Çıkar.

²⁵¹Şahinleri: Şāhîni/ Süzildi: Süzildiler.

1. Tüt ki olduñ ey gönül sultān-ı Mısr-ı Kāhire
Malik olduñ simi zerle hem libās-ı fāhire
2. ‘Ākıbet ‘ālem fenādır ten evi olur ħarāb
Bāḫnuñ ma‘ mūr idüp meyl itme mülk-i zāhire
3. Merd olan aldanmasun efsānesine deniyenüñ
Bir füsüngerdür ki ġālib siħri siħr-i Sāmīr’e
4. Yūsuf-ı Mısr-ı melāḫat olsa zaḫm itmez añā
Düşürür çāh-ı belāya ol ‘acüz-ı sāhire
5. Ğusse-i ferdā-yı añma Himmeti eyle şafā
Meclis-i ‘işret müheyyā gel şalādur ḫāzıra

[77b]

BEYİT

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

471²⁵²

1. Aceb kārḫānedir dünyā giden hayrān gelen hayran
Ne turfa tih-i hayrettir eden hayrān kılan hayran

BEYİT

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

472

1. Çeşm-i insāf kadar kāmīle mizān olmaz
Kişi noksānını bilmek kadar irfān olmaz

BEYİT

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

473

1. Dil-i dünyā ġamın terk it tevekkül kıl Ḥudā-bīndür

²⁵²Toparlı-Akkaya, s. 108.

Umūriñ Hakk’a taqvīz it kazasında rızā-bīndür

BEYİT

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

474

1. Dil-i vīrānem ābād iylemek sen şāha kalmışdur
Eger ihsānın olmazsa işüm feryāda kalmışdur

BEYİT

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

475²⁵³

1. Bahār-ı ‘ālem-i vuşlatda ol sultān-ı hūbānı
Temāşā itdügüm gündür bana nev-rüz-ı sultān

NĀBİ

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

476²⁵⁴

1. Bilen hāk-i Sitanbuldur rüsum-ı şive-i nāzı
Kenāruñ dilberi nazik de olsa nāzenin olmaz

[78a]

NEV‘İ EFENDİ

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

477

1. Cell ü hürmet götürildi yimeden içmekden
Hiçbir t̄aifede kalmadı gitti temīz
2. Şeyh de sofide va‘ızda harām olsun eger
Var ise zerre kadar zühd ü şalāh u perhīz

²⁵³Mücahit Kaçar, Bākī’nin Dilinden Kanūnī’nin Son Seferi: Fezāil-i Cihād’da Yer Alan Sigetvār-nāme, s.31

²⁵⁴Bilkan, II, s. 36-37.

RÂŞİD EFENDİ MERHÛM

[...]

478

1. Nice i' lām ideyüm hâlim saña mektûb ile
Kor mı ğayret-i tāmme yi tavassuť kendüm var iken

NEDİM

Mef' ulü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

479²⁵⁵

1. Seyret beyāz fesde o zülf-i mu'anberi
Şeb-büyu gör ki berk-i semenden kabāsı var

NEDİM

Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilün

480²⁵⁶

1. Bir şeker hādeyle bezm-i şevke cām etdin beni
Nīm şun peymāneyi sākī tamām etdin beni

GÜFT KARA KARYEVİ RÂMİZ EFENDİ

Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilün

481

1. Ne kadar şu' le-fuzün olsa da şem' -i t̄ābib [...] ²⁵⁷
Āh-ı mazlüm ile elbet söner çok sürmez
2. Bakma āyine-i iķbāline dehriñ Rāmiz
Seng-i miħnet aña da bir gün ider çok sürmez

BEYİT

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

²⁵⁵Macit, s. 219-220.

²⁵⁶Macit, s. 274.

²⁵⁷Mısranın son kelimesi varaĝa sıĝmadıĝından transkribe edilmemiştir.

1. Yârin görüben müy-ı siyah şanma ruḥunda
Hâdi-yi ezel bakî-i ḥüsne ulağı çekmüş

NÜŞHA

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ḥāl-ı o ḥüsn-i bâğına bir ulağı çekmüş

[78b]

BESTE-İ ḤÜSEYNİ UŞULEŞ ÂFER

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Dil-i raqş-âver ider şabredemem mâ-ḥasâli
Yüregim oynadı gördükde o çengî güzeli
2. Bir perî eylemedi çâre dil-i nâ-çâre
Mutribın çâk çâk-ı çâr-pâresine çarpılalı

Gonca dehânım ince meyânum gül efendim kesdiñ ahenüm
Yâr yâr gel açam gel

BESTE-İ ḤİCÂZ

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Âh idüp la' l-i lebün peymānesin yād eyledüm
Bezm-i Cemşid'i bu germiyetle ber-bād eyledüm
2. Nokṭa-i ḥâl-i ruḥuñ bağrumı kılduñ kebâb
Çeşn-i çeşmümden şarâb-ı surḥ icâd eyledüm

ḤİCÂZ

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

²⁵⁸Mecmuda şiirin birinci ve ikinci beyiti Nedîm Dîvânı'ndan alınmıştır. Macit, s. 274.

1. F r h u meyde n o reng n   iz r  seyr eyle
T r vet-i gül her dem bah r seyr eyle
2. H tt -   ar s na düşmiş o turre-i m    n
Benefşe-z rda o r y-  nig r seyr eyle

[79a]

 AZEL

Mef  l  Mef   l  Mef   l  Fe  l n

487²⁵⁹

1. Ey dil sitem-i dehrden²⁶⁰  z d olamazsın
M d m sa na dil din l r   d olamazsın
2. Dergh  na yüz s rmeyicek p r-i mu  anu n
  yeste-i keyfiyyet-i ir  d olamazsın
3.  td  n yir   i reh-g z r-  seyl-i mel met
Ey h  ne-i s m n da   ab d olamazsın
4. Hem-rengs  n ey ba t-  siyeh zülf-i b t na
Amm  ni'dey m öylece berb d olamazsın
5. Elbette olursun sen yine bir  fete meftun
H l  n budur ey N b -i n -  d olamazsın

 AZEL-  NED M

Mef   l n Mef   l n Mef   l n Fe  l n

488²⁶¹

1. Cef -yi t li  -i n -s zk r  benden sor
Am n am n sitem-i r zg r  benden sor

²⁵⁹Bilkan, s. 289.²⁶⁰Dehrden: Yardan.²⁶¹Macit, s. 222-223.

2. Düşüp ümîde neler çekdiğimi ben bilirim
Belâ-yı keşmekeş-i intizârı benden sor
3. Bir iki günde ne gaddârlıkların gördüm
Felek dedikleri nâ-pâydârı benden sor
4. Zamân-ı va‘d-i taḥassürde başkadır âlem
O telḥ şerbet-i şîrin-güvârı benden sor
5. Henüz neş‘esini görmeden ḥumâr çeker
Nedîm-i dil-şode-i bî-ḳarârı benden sor

[79b]

ĞAZEL
Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

489

1. Hiç mürüvvetden eşer yoh ey gönül aḥbâbda
Kenze mâlik olması mümkün mi eyâ aḥvâbda
2. Ser-te-ser kıldum bu dehri yok meserretten eşer
Baḥr-i ḥayretde ‘aceb dil ḳaldı pîç ü tâbda
3. Keşti-i cismüm yem-i efkâra şaldum gerçi kim
Esmedi âh bād-ı şurṭa ḳalmışum gird-âbda
4. Çün [...] bîn ‘asrın ezâ fikrete
Ḳavline vâ-beste ol incinme gel bu bâbda
5. Çâk çâk olmaḳdadur zînet-i firâḳınla senüñ
Ḳan döker gözden dem-â-dem nûrsâ mihrâbda
6. Giryenâk olmuş o çeşm-i mesti gördüm ḥ‘âbda
Nergis-i ‘eşküfteye beñzer bî-aynı âbda
7. Almamışlar bezmgâh-ı şem‘e ol ser-geşteyi
Dün gice pervâne yatmış şu‘le-i mehtâbda
8. Za‘fum artar her nefes aldıkça bilmem ne itsem âh
Güyyâ mevc-i hevâyım ḳulzım-ı sîm-âbda

9. Kandesin ey sūzen-i müjgān-ı cānān kandesin
Çaklar olmaḳda peydā sine-i bī-tābda
10. Tesliyetden geçdi dil bāri şemātet olmasa
Hiç mürüvvet ḳalmıştır Nevresā aḥbābda

[80a]

REVİŞ-NĀME
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

490

1. Nedür ey tıfl-ı nāzım sende bu nāzik revişcikler
Bu cünbüşk bu vadi bu levendāne gülüşcikler
2. ' Aceb murğ-ı dil cānā şikār itmekidir ḳaşduñ
Nedür bu gör süzüścüklerle bu destār egşicikler
3. O da mālına bir başka iḥsānundur ey āfet
Nice haller görüp de reh-güzerde göz yemişcikler
4. Perişān etmem artık ḥātrın dırsen yine ey şūḥ
Ne der fes kenārından o perçem gösterişcikler
5. Hele dil-i teşneye şekerden artık zevḳ-i baḥş eyle
Zebān-ı lüknetüñe tatlı tatlı şöyle beşcikler

ḤĀTEM EFENDİ
Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

491²⁶²

1. Ḥāller ḥüsn-i dil-efrūzına ' anberlenmiş
Gülşen-i nāzda āhū rimmesidir güya
2. Maḥşer-i bade be-çeşmār olalı ey Ḥātem
La' l-i dilber Ġalaṭa maḥkemesidir güya

ḤĀTEM EFENDİ

²⁶²Varişoğlu, s. 286.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

492²⁶³

1. Gerçi sırāb-ı riyāzetdir efendi amma
Bulsa incir-leb-i yāri yutardı lop lop

ḲİṬ‘ A

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

493

1. Anladın mı nedür bu şems ü kemer
Şem‘ veş rüz-ı şeb gūyā beñsüz
2. Türbe-i Şāh-ı Rüsüle ta‘zīmen
Birisin aḥşām yaḡar birin seḡer

[80b]

ĠAZEL

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

494

1. Ebruvān üzre dökölmiş şanma kākül gösterür
Luṭf idüp bezminde cānān bū-yı sünbül gösterür
2. Çeşm-i bādāmı siyeh bir ḡūba meyl itdi gönül
‘Āşīḡa yüz vermeyüp gāhi tegāfül gösterür
3. Bu dil-i dīvānemi zencir-i zülfe bend idüp
Cevr-i ‘uşşāḡa füzün vaşla tekeffül gösterir
4. Olmamaḡ mümkün mi üftāde o şāh ḡuṭbe-i dil
Rüz-ı şeb ‘uşşāḡına her dem tebeddül gösterir
5. Rāzım bī-ḡüsn olursa işvekār olsa gözlere

²⁶³Varışoḡlu, s. 287.

Şālihā fikr-i dakīk ister te-ehhül gösterir

[81a]

Lİ-MERḤŪM ‘AZMİ EFENDİ RAḤMETULAHİ ‘ALEYH
Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ulün

495

1. Cum‘a gün çün kim şalat-ı cum‘aya ol şalā
Mü‘min olanlara kılmak lazım olur evvelā
2. Cāmi‘a varup taḥiyyāt-ı mescid diyü evvel
İki rek‘at nāfile kılop ide Ḥaqq’a şenā
3. Dört rek‘at sünnet Cum‘a imāme ba‘d-zān
Farz-ı Cum‘a diyü ba‘de’l- hutbe ide iktidā
4. Dört rek‘at zuhr-i āhir dahi kılop ol yine
Zamm-ı süre itmeye son iki rek‘atta tā
5. Dört rek‘at sünnet Cum‘a kılop iki daḥi
Sünnet muṭlak diyü anı daḥi eyle edā
6. Kılmış olur ol şalāt-ı cum‘ayı aslı ile
Bu şurūṭa her kim eylerse ri‘āyet

GAZEL-İ FEHİM
Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

496²⁶⁴

1. Tā-ki oldı çeşm-i dilber şulḥ-düşmen ceng-dost
Oldılar nāçār diller şulḥ-düşmen ceng-dost
2. El-ḥazer ey şulḥ-cüyān geldi ol ḥünī-nigāh
Pür-ğazab der-dest ḥançer şulḥ-düşmen ceng-dost
3. Müjde teşrif-i şehadet on sekiz biñ ‘āleme
Geldi yekta ol sitem-ger şulḥ-düşmen ceng-dost

²⁶⁴Üzgör, s. 336.

4. Āṣṭī-maṭlab ʿadem mülkin penāh itsün kʿo ṣūḥ
Şaf-şikendür rûz-ı mahşer şulḥ-düşmen ceng-dost
5. El-emān-ḥʿāh olma islāmīñ şikest itse Fehīm
Mest iken olur o kāfer şulḥ-düşmen ceng-dost

[81b]

BESTE ʿİRAḶ
Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

497

1. Emān oldım benüm şāhum canum sırrımla pinhāndur
Seni sevmez demek cānā baña billah bühāndur
2. Hemān eylerse daḥl itsün baña zāhid bugün şimdi
Senüñ ḳahrıñ da luṭfıñ da şehā bāḳīye ʿunvāndur

ĠAZEL-İ ʿİŞMETİ
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

498

1. Dem-be-dem ʿuṣṣāḳa ḳarşı şāh-nāz etmek de güç
Nağme-sāz olup o dem ʿāzm-i Ḥicāz etmek de güç
2. Zülfī sevdāsıyla birbirine girdi cān u dil
Birbirinden anları pes imtiyāz etmek de güç
3. Bezm-i ʿaşḳında daḥi şemʿine per bakmak ḳolay
Vaşl için aḡyāre ḳarşı cān-güzār etmek de güç
4. Ben niyāz ittükçe dāʿim ol baña nāz itmede
Böyle nāz iden sitemkāre niyāz etmek de güç
5. Ġamzesi tırine yārūñ ʿİşmeti oldu hedef
Ḥayl-ı müjgānından anuñ ihtirāz etmek de güç

[82a]

BESTE ‘UŞŞAK KUDŪMÎ-ZÂDE ‘ALÎ DEDE UŞŪLEŞ ZENCİR
Mef‘ülü Fā‘ilâtü Mefā‘ilü Fā‘ilün

499

1. Hâl-i mür-girân nâze irişmez fiğânımız
[...] dertleri kelâle zebânımız
2. Nakd-ı hayâtı virme ki dil-teşneyüz henüz
Ruḥşat virürse cānuma bir dem emānumuz

BESTE-İ ‘UŞŞAK BURSEVÎ MOLLÂ HALİL UŞULEŞ ÇENBER
Fā‘ilâtün Fā‘ilâtün Fā‘ilâtün Fā‘ilün

500

1. Mübtelâyım bir perîye dil-sitānum kim bilür
Hasretiyle yandu bu bağrım fiğânım kim bilür
2. Rûz-ı şeb ‘aşkıñ elünden ‘âciz-i bî-çāreyim
Dil içinde bu benüm dāğ-ı nihāñum kim bilür

BESTE GERDÂNİYE
Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

501

1. Ey şîr-i nerm feyz-i Hudā’dan mı gelirsün
Ey kân-ı güher genc-i ‘atâdan mı gelirsün
2. ‘Âşıqları öldirmede miydüñ cānā
Al kanlı kılıç kanlı ğazâdan mı gelirsün

BEYÎT
Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

502

1. Ey dil tütalum derd ü ğam-ı firkat-ı yâre
Şabr imüş anıñ çāresi ya şabra ne çāre

EL-MÜFTİ ANKARA SELLEME 'LLAHU
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

503

1. Baḳma feyz-i devlet-i iḳbāline bu 'ālemün
Olmadın mı pādişāhı düşte yād-ı dostuma

EL-NAİB BE-MAHRŪSE-İ ANKARA
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

504

1. Bāḳiyā bu beyit feyz-i 'āleme irşād olur
Fıkr idüp ma' nāsız hem okuyup okunma

BEYİT
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

505

1. Viren ol işleten ol itdiren ol
Ya bu insān-ı za' if itdügi tedbīrindür

BEYİT
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

506

1. 'Aşḳ odu evvel düşer maşūḳa andan 'āşıḳa
Şem'i gör kim yānmadan yāndırmadı pervāneyi

[82b]

MÜFRED
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

507

1. Seyr-i kūyında cān virmek degül mi cāna minnetler
Helākim ḳaşdına ḥançer ṭaḳınmaḳ ya ne zaḥmetler

MU‘AMMĀ

508

1. Sen mu‘ammādan kenār-ı cezme şaķın
Añlamazsun nālemim seni yaķsın

MU‘AMMĀ

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

509

1. Bir elif üç ‘ayn ile geldi dile
Müstesnā ‘ārīf gerek āñı bile

LUĖĀZ

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

510

1. Ol nedür kim sīm-tenli bir nigār
Nürdan başunda anıñ tācdār

MÜFRED

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

511

1. Göñül yapmaķçü gelmeye elüñden
Göñül bari yıķılmasun dilüñden

MU‘AMMĀ

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

512

1. Gülistān-ı cemālünden ķoparmaķ istedüm bir gül
Teniñ bir noķtasın tārīķ it olasın güzel bülbül

MU‘AMMĀ

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

513

1. Yoluñ üstinde şu çıkmış ayağ altı zikr olmuş
Efendi bu mu' ammādan çıkan isma diger bulmuş

MU' AMMĀ
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

514

1. Dedenüñ belüne şokucağ bir
Ānı bir dilberüñ ismi verdireñ

MÜFRED
Fā' ilātün Fā' ilātün Fa' ilātün Fā' ilün

515

1. Ādemi bil Ādemi gör Ādem ol
Ādem ile her nefesde hem-dem ol

MU' AMMĀ
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

516

1. Pürm taş olsan göz kumaşlar
Anı bir maḥbūbuñ adın demişdür

MU' AMMĀ
517

1. Göñül ortasuna su girse ey cān
Olur bir dilber adı anda pinhan

MÜFRED
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

518

1. Ḥasib ile neşib ile olmaz ādem çelevi
Okuyıp yazmağ ile olur ādem çelevi

MÜFRED
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

519

1. İçüp mest-i h̄arab olsam ġāmım ġitmez bedendür bu
Ezelden derd-i ' aşkıyla benā olmuş bedendür bu

BEYİT
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

520

1. Aqıl oldur ki itdiği amelüñ
Fikr ide ibtīda da encāmuñ

BEYİT
Mef' ülü Mefā' ilü Fe' ülün

521

1. Ol denlü kim nāmlı eylemeyüp
Geçüre ' iffetle eyyāmın

[83a]

ĠAZEL
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

522

1. Cümle erbāb-ı kiber ħod-bīn ber-bālā-nışın
Mā-şadağ bā-ğavl-i muħbīr şādıku'l- ħavlül- emīn
2. Ser-fürü eyler n'ola şab' eylese elbette ol
Ya mişāl-i ser-keşān řār-pāy-ı dāne-çīn
3. Bu meķālīñ zıdd-ı kāşıfdür nükāt-ı ref' ate
Şedd-i tevāzu' ber-bālāter ez-bālā meķīn
4. Hem ' azīz olur dem-ā-den nān olan gendüm gibi
Çünki tebşīr eylemişdür şāħıbü'ş-şer' il-metīn

5. Bākīyā isbāt-ı güftārınla şāhiddür saña
Hikmet sırr-ı hadîş kavı-i Fāhru'l-‘ālemin

ĠAZEL-İ RŪHÎ
Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

523²⁶⁵

1. Kaddüñe irmek umar dil ne temennâdur bu
İremez kimse buña ‘ālem-i bālâdur bu
2. Dil-i şūrîdeyi men’ itme ruḥuñ seyrinden
Gül-i ra‘ nâ ise ol bûlbûl-i şeydâdur bu
3. Doyamaz kimse tecellâ-yı cemâl-ı yâra
Özge ḥâl özge cemâl özge temâşâdur bu
4. Rindler meygedede ehl-i vera‘ mescidde
Hay huy itmede bile küḥne ne ğavġâdur bu
5. İstemezsin kıyasın bir dem elünden zûlfın
Koya ey Rûḥî-i şūrîde ne şevdâdur bu

ŞĀBÎT
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

524

1. Her başıldukça ḥaşma göġsiñi ger
Hâcı yatmaz saña numûne yeter

[83b]

ĠAZEL-İ ‘ĀRİF EFENDİ
Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

525²⁶⁶

²⁶⁵Mecmuada şiirin dördüncü beyiti Bağdatlı Rûhî Dīvânı’nda yer almamaktadır. Beyit mecmuada tamamlanmıştır. Erten, s. 386.

²⁶⁶Şahin, s. 152.

1. Mutassıl²⁶⁷ āh-ı seher ü nāle-i şeb-gîr idelüm
Gice gündüz elem-i firkati taḥkîr idelüm
2. Ruḥ-ı zerd üzre kılub ḥün-ı sirişki rîzân
Ḥālimüz ḥāme-i müjgân ile taḥrîr idelüm
3. Ne lisân vasfına kâdir ne zebân-ı ḥāme
Renciş-i derd-i derûnı nice ta‘bîr idelüm
4. Nûş-ı dārû-yı vişâl olmayıcak çare-nümâ
Ḥaste-i miḥnet-i hicrâna ne tedbîr idelüm
5. Şadr-ı zîşân-ı sena-kâr idigün bildirelüm
‘Ārifüñ âyet-i ihlâşını tefsîr idelüm
6. Aña şākird-i ḥaḳîr olmağa nâ-lâyık iken
İbn-i ‘ıbbādı o zâta nice tanzîr idelüm

NAZİRE-İ ŞÂBÎT EFENDİ
Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

526²⁶⁸

1. Mey-furûşa yine bir tezkere taḥrîr idelüm
Vech-i taḥrîr ile bir ‘âlem-i şeb-gîr idelüm
2. Yufkâdur kâğız-ı dil eşk ile âhârlayup
Mühre-i dâğ ile şıffâf ü kalem-gîr idelüm
3. Yâri ağıâr-ı fusûn-sâz getirüp bezme
O peri-ṭal‘ atı şeyṭân ile teşhîr idelüm
4. Mebḥaş-ı rûḥ-ı leb-i la‘lûñ açup meclisde
Şûret-i mes‘eleği gül gibi taşvîr idelüm
5. Yoḳladum nabż-ı ṭabîbi maraz-ı hicrana
Zer virüp şerbet-i dînâr ile tedbîr idelüm
6. Şâbitâ ‘Ārif Efendiye idüp pevrelik
Sâḳ-ı âheste-rev-i ḥāmeyi teşmîr idelüm

²⁶⁷Mutassıl: Her dem.

²⁶⁸Karacan, s. 536.

BEYİT
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

527

1. Hased-i kalb-i 'adüvv luṭf eyle zā'il bulmaz
Sengde muzmer olan ateşe āb itmez eşer

[84a]

NAZİRE-İ TĀLİB EFENDİ
Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

528

1. Nice bir hāṭıra zaḥmet-keş-i tedbîr idelüm
Ba' d-ez-în maṭlabı vā-beste-i taḫdîr idelüm
2. Alalım şūver-i tenüñ naḫşını meh-pārelerüñ
Harem-i sîneyi mecmū' a-i taşvîr idelüm
3. Nice bir sen gibi renc-i ḥumârı çekerüz
Kaşr-ı cānı bir iki cānla tenvîr idelüm
4. Bir zemānda olalum zevk-i riyāzet-i me'nūs
Nice bir ḥavsale-i ārzūyı seyr idelüm
5. Dergeh-i mey-gede irşād yiridür varalum
Tālibā şıdıqla gūş-i nefesi pîr idelüm

GAZEL-İ ḤASİB EFENDİ
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

529

1. Ser-i destār-ı sebz-i yārede zer güller açılmış
Nihāl-i tāzede gūyā iki nilüfer açılmış
2. Açılmış cā-be-cā reyḥān-ı ḥaṭṭı bāğ-ı ḥüsnünde
Mu' aḫḫad perçem-i būyāsı misk-i ezfer açılmış
3. Meded ihmāle gelmez buse al sitān-ı dilberden

Ṭılsım-ı düğme feth olmuş o kân-ı güher açılmış

4. Gel ey mäh-pāre luṭf it ʿ āşık-ı encüm-şimārānla
Müheyṡā bezm-i meyde saña lāyık bir yer açılmış
5. Bu dem ebr-i bahār feyz-i Yezdānī ile el-ḥaḳ
Ḥasībūñ bağ-ı ṭabʿ ında ʿ aceb ter güller açılmış

BEYİT

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün

530²⁶⁹

1. Zevāli ğuşşasın çeksün diyü ni ʾmet virür yoḥsa
Felek ehl-i dilüñ şanmañ ki mesrūr olduĖın ister

BEYİT

Feʿ ilātün Feʿ ilātün Feʿ ilātün Feʿ ilün

531

1. Yıkılur Ėāyile-i zelzeleden ḳaşr-ı vişāl
Çāra-sāz üzre yapulmazsa metānet bulma

[84b]

BEYİT

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

532

1. Mutaşarrıf odır eşyāda temām
Ne ḥavās arāmı hergiz ne ʿ avām

GAZEL-İ FEVRİ

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

533

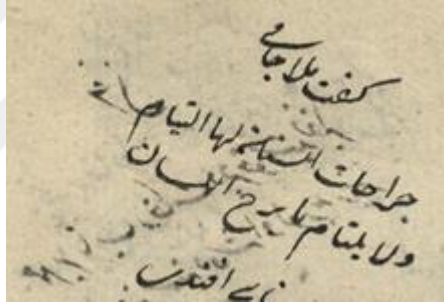
1. Kendi miḳdārından ey dil herkesi aʿ lā gözet
Zerre-i mihr-i münevver ḳatre-i deryā gözet

²⁶⁹Kavruk, Şeyhülislām Yahyā Dīvānı, s. 82.

2. ‘ Ākıl iseñ kimseye itme haķāretle nazar
Şırça-i gevher bil ey dil-i serçe ‘ anķā gözet
3. Merd iseñ merdāne baķ mūr-ı Süleymān añlayup
‘ Ārif iseñ her gedāyı sen Dārā gözet
4. Meseleniñ sa‘ y eyle kūy-ı mesken kıl ey göñül
Mertebeñ eflākdan biñ mertebe a‘ lā gözet
5. ‘ Aşķ içinde genc lā-yeğnā dilersiñ Fevrīyā
Her neye olsa ķanā‘ at eyle istignā gözet

**GÜFT-İ MOLLA CAMİ
FARSÇA**

534

Görsel 3.27. 84b varacağındaki 534. Şiir (Kaynakça: 161
(24343) Numaralı Şiir Mecmuası, s. 85)

**GÜFT-İ NĀBİ EFENDİ
Mef‘ ulü Mefā‘ ilü Mefā‘ ilü Fe‘ ulün**

535

1. Reh-zen ne ķadir açmağa sinān eyle
Bir ıtanıtanuñ açdığı zaķm-ı lisān eyle

**GÜFT-İ SACİDİ-ZADE EFENDİ
Mef‘ ulü Fā‘ ilātü Mefā‘ ilü Fā‘ ilün**

536

1. Bir şerhe var mı ölmeye menus-ı iltiyām
Çerh eyleye meger kim anı hañçer-i lisān

GÜFT-İ ESİRİ-ZÂDE EFENDİ
Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

537

1. Şerheler var mı ki biri yokdİr anıñ bir zamân
Çerh ile anı meger tîğ-i lisân bed-zebân
2. Ol çerâhat lisâne dil olur dâim mekân
Çıkmaz ol ‘ömre sorar aña olur dil-aşinân

‘AMMİZÂDE-İ SIRRİZÂDE
Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

538

1. Şerhe var mı dinleyende itmez kabul iltiyâm
Deşne-veş çerh eyleye anı meger kim şol lisân

[85a]

QİT‘A
Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

539

1. Bil-ihtikâr miñnet sırr-ı ‘aşkıñ aşikâr İtmez
Dem-i feyz-i eşnâsın mevrîd-i ilhâm içün şaklar
2. Kumâş nazmı nessâc-ı hayâlüm ‘uqtı el-Hâk
Ümîd-i resm-i pây-endâz-ı nîgû- nâm içün şaklar

SA‘İB
FARSÇA

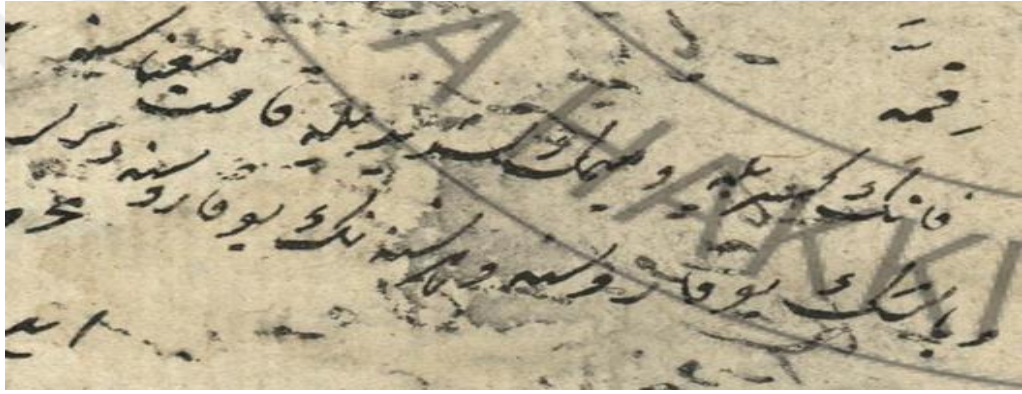
540

Görsel 3.28. 85a varağındaki 540. şiir (**Kaynakça:** 161 (24343) Numaralı Şiir Mecmuası, s. 85)

**BEYİT
FARŞÇA**

541

Görsel 3.29. 85a varağındaki 541. şiir (**Kaynakça:** 161 (24343) Numaralı Şiir Mecmuası, s. 85)

**ĞAZEL
Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün**

542

1. Bu da servi feyz-i kademüñdir yohsa
Nice mümkin idi kim bülbül-ṭab' ide şafîr
2. Menba' -ı cūy-ı seḥā ya' nî o ḥūrşid-i zāmîr
Kām-baḥş-ı zu' afā Āşaf-ı ḥūrşid-zāmîr
3. Zeyl-i vaşfinda o deryā-dil Aristo-re'yūñ
Çünkü maḳşud du' ādır söz itmeye teḳşîr
4. 'Ömr-i iḳbālın idüp zevk-i sūrūr ile mezîd
Her umūrınla ola ḥazret' ullāha naşîr

5. ‘İzz ü iclāl-i vezāretle o Hātem-menīşe
İdicek Hāzret-i sulţān-ı selāţīn-i tevķīr

BEYİT

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

543

1. Āb çıķdıķı kim söyledüm ‘Ārif tāriķ
‘Avn-ı Yezdān ile akdı şu şu māşāAllah

BEYİT

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ülün

544

1. Eyledi ki‘r-i zemīnden rah-ı rūy-ı arza
Himmet-i ‘āliyesi eyledi icrā-yı miyāh

BEYİT

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

545

1. Lükneti var řanma añı bī-vuķūf
Eyler belā řatlı dilinden ħurūf

[85b]

‘İFFET EFENDİ

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

546

1. Hōşā feyż-i baķār-ı řevk kim bi-reh-nümā geldi
Hırāsānān-ı dehre revnak-ı neşv ü nemā geldi
2. Sitemden nāliş eyler kimse yok feryāda geldi
Meger ezār geldün bülbul-i ateş-nevā geldi

3. Ne oldu böyle bir faşl-ı neşât-âver murâd üzere
Ne böyle rûh-perver bir dem-i hâlet fezâ geldi
4. Bütün arayışın gösterdi birden sâķi-i devrân
Ki ğam-fersâ tarab-za neş'e fermâ dil-güşâ geldi
5. Mükerrer devr-i cām-i şevķle ser-mest iken hâtır
Zebân-ı hâmeden bu maţla'-ı hoş-aşnâ geldi
6. İdüp ol-şüh-ı ser-keş va' de-i vaşla vefâ geldi
Dil-i meserret-keşî yâd hoş geldi şafâ geldi

[86a]

VE LEHU

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

7. Açılsun jeng-i külfet durmasun âyîne-i dilden
Ki zirâ bir nefes ol tûti-i şîrîn-edâ geldi
8. Gelünce böyle gelsün naķd-ı devlet baht-ı yâverle
Ki gerd-i müzesi hem-rîze gerd-i kimyâ geldi
9. Kim ister minnet taht ile ammâ devlet ü hânı
Ki bir rûyın temâşâ ile dünyâdan ğınâ geldi
10. Kim ister sâyesiz şimdi hümânıñ başına çalsun
Ki 'adl u dâd-güster zıll-ı memdûh Hudâ geldi
11. Fûrûğ-ı dîde-i iķbâl-i Sulţân Mustafa Han kim
Ğubâr-ı reh-güzârı çeşm-i halka tutîyâ geldi
12. Dıraşşân-ı pertev-i nev makdem-i 'âlem-veriyle
Gidüp zulmet-i cihân nâzdan şabâ geldi
13. N'ola gelse ferahla ihtizâze efser-i devlet
Ki zîb-efzâ aña bir güher-i 'âlem-behâ geldi
14. Muķîţ-i jerf mevc-â-mevc şu kim büke gerdün
Cüdâ ber-cedvel tenüñde ancak âsiyâ geldi

15. Şeh-i ‘arş-ı âsitân kim kûşe-i haşmet serayında
Sipihrüñ atılası bir köhne ferş-i büriyâ geldi
16. Şeh-en-şâh-ı mu‘ allâ-pâye kim dergâhına Hüsrev
Mücevher tâcını keçkül ider kemter gedâ geldi
17. Hemân nañl-ı emel idermiş zâr-ı dilde kad çeksün
Ki ‘ahd-i devlet-i cüşende bârân-ı ‘atâ geldi
18. Kesel gelmek ne mümkün şive-i cûd-ı pey-â-peyden
Dil ü desti ki deryâ-yı kerem kân-ı ‘atâ geldi
19. Seri silkü ’l-le ’al-ı nazma şâyân dürr-i yektâveş
Sürüşân-ı zemîn ü âsumândan bu du‘ â geldi
20. Ola zîb-i cemâl-i saltanat tâ haşre dek zîrâ
Ki gâyet biz bir şeh-i hüsn ü ân âsâ sezâ geldi
21. Egerçi zabt-ı nev-sâl-i hümâyûn cülûsuna
Sûhan-sencân-ı ‘aşr ser-te-ser hep iğtinâ geldi
22. Ve lîkin kilik-i ‘İffet’den bir beyt-i muşanna‘ la
Dil aratur iki berceste târîh-resâ geldi
23. Ne şevket kim gidüp bî-nevâya ‘Osmân Hân
Münevver taht-ı ‘adl-arâyâ Sultân Mustafa geldi

[86b]

MERHÛM ÇELEBÎ-ZÂDE EFENDÎ GÜFT
Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Feilatün

547

1. Temâşâ-yı cemâli yâre perde dūd-ı âhımdur
Felekde baña gün göstermiyen kendi günâhımdur
2. Ne derd-i hecrden şekvâ zevk-i vaşlı ifşâdur
Hemân cürmim ruñ-ı yâre nigâh gâh gâhımdur
3. Geçüp gitmek ne mümkündür baña kûy-ı melâmetden

Harābāt-ı muğān semt-i kadīmi cilvegāhumdur

4. Kerās-ı la‘l-i leb-sībe zenaḥdān lezzetin bilmem
Benüm gülçin-i bağ-ı ḥüsn olan ancak nigāhımdur
5. Huzurında nice şābit olur da‘vāsı anıñ kim
Şevkle hem müdde‘idir ‘aşk-ı cānān hem güvāhumdur
6. Miyān-ı şebde mir’āta bakılmaz diyü ey ‘Āşım
Bana göstermiyen ol sīne-i baht-ı siyāhımdur
7. Beni düş eyleyen yāre nigāh-ı gāh gāhımdur
Begüm kānūn-ı dīl içre çıkan hep devr-i āhımdur
8. Ne derdüm yār-ı ağıyārdan ne şekvām bu kulūndan
Benüm ḥāl-i perişānum yine kendi günāhumdur
9. Ne mümkün terk idüp geçmek baña ‘aşk-ı ḥaḳīķiden
O bezm-i ‘āşıkān cānā ezelden cilvegāhumdur
10. İçelden cām-ı ‘aşk-ı ben visāl-ı maḥremi bilmem
Başumda tāk-ı ‘aşk-ı el-ḥaḳ benüm devlet külāhumdur
11. Niçe inkār olur bār-i salih günāhum rüz-ı maḥşerde
Vücūdumda olan müyum kendi güvāhumdur

[87a]

GAZEL

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

548

1. Mihr-i pür-tāb-ı ruḥuñ dilber-i hūrşid-naẓar
Felek āyinesine dü-şāh olur bedr- münir
2. Kime düşe-nigahıñ bī-şek ider ref‘-i keder
Virdi mir’āta şafā-yı nāẓaruñ nūr-ı zāmīr
3. Nice teşbīh eyle vechüñ ḳamere ehl-i naẓar
Meger eylerse meḥāḳı eylemez fark-ı zārīr

4. Şerh-i dībāce-i hüsünde kalem kâşırdır
Şun'ı Hâk ahsen-i takvîmden itmiş tahtır
5. 'Abd-ı memlûk kim itme 'atebeñden beni dūr
Şanma tedbîr ile Şâkir kuluña eyler tedbîr

GAZEL

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

549

1. Feraḥ-efzā-yı fezā-yı tarabum cılve-gerüm yok
Çemen-ārâyı neşâtum gül-i ra' nā-yı terüm yok
2. Çekemem gussa-i devrân-ı sitemkârı rehâveş
Elem-i çarḥ-ı cefa-pîşeye sengin pûserüm yok
3. Düşmem pâyına ol şâh-süvâr-ı hüsünüñ
Kadem-i paña gubâr olmağa lâyıḳ güherüm yok
4. Naḳd-i cānum vireyüm zerre metā' -ı vaşla
Bezl-imâl eylemeden yoluña şāhum yok
5. Beni güldürmemden gelmedi eyyāma fütür
Felek-i keç-reve cürmüm n'ola Şâkir haberüm yok

NÂBİYÂ

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

550²⁷⁰

1. Sen it ne kadar eyler iseñ ḥîle vü tezvîr
Hengām-ı 'amel bildüğün işler yine taḳdîr

BEYÎT

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

551

1. Gussa-i dünyāya şabr it kıl teveḳḳül ey gönül

²⁷⁰Bilkan, I, s. 580.

Mihnete şabr eylemek şāhane devletdür şoñu

[87b]

GÜFTE EDİRNEVİ MERHŪM SEZĀYİ EFENDİ
Mef' ūlū Mefā' ilū Mefā' ilū Fe' ūlūn

552²⁷¹

1. Tennūr-ı dile od yakup āh-ı şererümden
Bir özge kebāb mā-ḥazar itdüm cigerümden
2. Derd ehline nūş itmegiçün eyledüm ihzār
Bezm-i ğama iki şişe mey dīdelerümden
3. Şeb-tā-be-seḥer zārūm o yāre eşer itmez
Lerzīde felek gerçi ki āh-ı seḥerümden
4. Dil-beste-i zūlf-i siyehem yine Sezāyī
Sevdā-yı cünūn gitmedi bir kerre serümden

BEYİT

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

553

1. Āşiyān-ı bülbül oldı lāne-i zāğ ü zeğan
Bu bahışt-abādı ki dun-mihnet ābād eyledi

NAZİRE-İ ESİRİ-ZĀDE EFENDİ
Mef' ūlū Mefā' ilū Mefā' ilū Fe' ūlūn

554

1. Āheng-i ḳadr-i maḥlaşım oldı kederümden
Her demde tarāvet gelür oldı cigerümden
2. Zikr ehline nūş itmek içün eyledüm ihzār
Sükkerle töl iken şişe-i dīdelerümden

²⁷¹Özuygun, s. 457.

3. Olmadı revā derdüme hîç ğayrı tevekkül
Rabṭ-ı dilüm oldu baña mü'min-i hâzerimden
4. Ḥamd ol kerem u luṭfi ile Ḥazret-i Ḥaḳḳıñ
Sevdā-i zıkr gitmedi bir kerre serümden
5. Beni nāse recā eyleme temenni giderdüm
Mevlā bilütr aḥvālimü ah-ı seherde
6. Bākī gibi bir 'āşık-ı üftādeyi bulsam
Ta'yīb idemem ben ānı hîç reh-güzerümden

[88a]

ŞĀBĪT

Mef'ulü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

555²⁷²

1. Ḥattuñ²⁷³ Boğaz Yaḳına düşmiş karasıdur
Sineñ gümüş didükleri şehriñ kazasıdur
2. Sultān-ı 'ışık açıkda bulup kayd-ı sineñi
'Uşşāka ḥāşş bağlamış Akşehir Ovasıdur
3. Maḥşül-ı dāğı kesm ile cism-i bürehnenüñ
Vālī-i mülk-i mihnete kaftān bahāsıdur
4. Ef'ī-i tırradur dolaşan ğāfil olmasun
Kākül ki 'andelīb-i maḥabbet yuvasıdur
5. Şābit ḥaşıra dönse de endam zāhidüñ
Ol māsivā firīftenüñ buriyāsıdur

NĀBĪ

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

556²⁷⁴

²⁷²Karacan, s. 459.

²⁷³Ḥattuñ: Tırrañ.

²⁷⁴Bilkan, I, s. 473.

1. İzīrāb eyleme bīhūde yire ey Nābī
Çāre yoğdur buña teslīm-i rızādan gayrī
2. Saña bu mışra‘-ı meşhur yiter vird-i zebān
Elümüzden ne gelür hayr du‘ādan gayrī

BEYİT

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

557

1. Fiskiye olup eşk-i nedāmet ciğerümden
Havz-ı dile dīdem kadeh-i ma‘zeret olsa

ŞĀBİT

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

558²⁷⁵

1. Köstegi kırsa da ma‘zürdur ol ma‘nāya
Köhne-pā-bend-i tevekkülde turur mı hayvān
2. Kocalıktan silinüp arpalığı nā-çāruñ
Kaldı ıştırabl-ı riyāzetde ne arpa ne sāmān
3. Şābitā şimdi mübārek ramazān günleridür
Aç da‘vācı gibi eyleme feryād ü figān

ŞĀBİTÜ’L-MERHŪM

Mefā‘ilün Fe‘ülün Mefā‘ilün Fe‘ülün

559²⁷⁶

1. Şaded kavā‘id-i dolabı bilmede yoğsa
Şu kārghāh-ı maḥabbetde çok şikār düşer

BEYİT

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

²⁷⁵Karacan, s. 377.

²⁷⁶Gamze Aydın, Bosnalı Sābit Dīvānı’nın Bağlamalı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü. Mart, 2019, s. 1841.

560²⁷⁷

1. Bizi ey gonca kabā pāstav ile aldatma
Saña kim itdi o gül-penbe kabāyı bilürüz

BEYİT

Mef'ülü Fā' ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

561

1. Sen şarāb mechūd eyledigün hep bilürüz
Zāhid mi dem eyleme terk eyle nifākı

[88b]

GAZEL-İ HASİB EFENDİ

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

562

1. Yine mürğ-ı dili bir nice hün-ẖāra aldurduk
Diriğa şah-bāz-ı vaḥṣīye āvāre aldurduk
2. Bizi başdan çıkardı aḥir ol cellād-ı bī-inṣāf
Zārūrī tiğ-i āhı 'ākıbet gaddāra aldurduk
3. Ne ise malik-i meydān-ı 'aşkda hep mezār itdün
Metā'-ı 'aql u şabrı şahid-i bāzāra aldurduk
4. Kenār-ı vuslat-ı ümidin iderken zevraḳ-ı dilden
Bisāt bād-bānī fikrini rüzgāra aldurduk
5. Disünler fehm idüp ḥālīñ Hasīb aḥbāb-ı [...]
Esir meger maḥbūb olmış ol bī-çāre aldurduk

NAZİRE-İ ERŞED EFENDİ

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

563

²⁷⁷Aydın, Bosnalı Şābit Dīvānı'nın Bağlamalı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü, s. 983.

1. Şikār-ı âşikārı nice ğaddāra aldurduk
Hemān pervāz bir murġ-ı ħat āvāre aldurduk
2. Bebegdūr merdüm-i çeşmümde bāzāra aldurdık
Bezm-i ma‘ şūna telli pullu bir gehvāre aldurduk
3. Dil-i şeydāyı ħizmetkār şeklinde el öperek
Ricālar eyledük minnetler itdük pāre aldurduk
4. O şūĥıñ mū-be-mū taşvīr ħüsni bāķi fikre
Çıkarup naķşını levĥ-i dile yek-pāre aldurduk
5. Ĥasībiñ şāhid-i nazmındaki ħüsni görüp Erşed
Metā‘ -ı ‘ aķlı bāzārınca hep efkāra aldurduk

MÜNĀCĀT

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

564

1. İlāhi dilerüm senden gider ħalbümdeki zalemi
Yüzim dergāhuñla tutdım naşīb eyle baña ‘ ilmi

BEYİT

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

565

1. Faķire ĥor baķma itme taĥķir kimseyi
Her göñül manzūr-ı Ĥaķ’dır kim bilür kimde ne var

[89a]

MÜFRED

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

566

1. [...] gönül ehli kesb-i ma' rifet²⁷⁸
Cähile yâr olma kim nâ-dân olursıñ 'âkıbet

MÜFRED

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

567

1. Sırruñı itme izhâr itme sırruñı fâş olur
Çünkü sırruñ şaklanmaz sen tekellüm buldı olur

ĞAZEL

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

568²⁷⁹

1. Sevdâ-yı zülfi zâhid-i nâdâna düşmesün
Şeh-bâz-ı hüsndür kefi dihkâna düşmesün
2. Meşşâta-ı cemal ikisi arasın bulup
Biri birine tırna ile şâne düşmesün
3. Ey 'âşık-ı fütâda şehîd-i nigâhınıñ
Kanı mahalle-i dil-i virana düşmesün
4. İkbâl-i vaşl-ı yâr buz üstindedür şakın
Gönlüm o yolda vâdî-i hicrâna düşmesün
5. Biñ kerre ka' r-i hâke deper tevsen-i felek
Bir kerre sürçüp 'âşık-ı ferzâne düşmesün
6. Şâbit şarâb-ı nâba giden rind gelmiyor
Bâr-ı girân-ı keyf ile mestâne düşmesün

BEYİT

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

569

²⁷⁸Mısranın başı silindiğinden transkribe edilmemiştir.

²⁷⁹Karacan, s. 547.

1. Üç otuzla bir otuz bir at olur
Bu mu' ammāyı bilen üstād olur

MÜFRED

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün

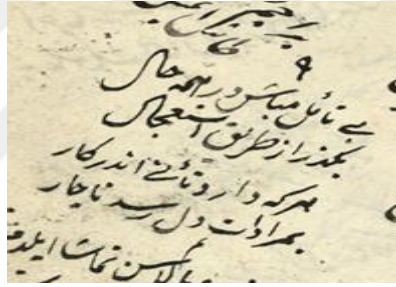
570

1. Bir içim şu virmedük la' l-ı lebiñünden şüzusa
Taş imiş kalbün senün hāşā ki taşdan şüzusa

ḲİT' A

FARŞÇA

571

Görsel 3.30. 89a varağındaki 571. şiir (Kaynakça: 161
(24343) Numaralı Şiir Mecmuası, s.89)

BEYİT

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

572²⁸⁰

1. Cihānuñ zīr ü bālāsın tefeḥḥuş eyledüm Nābī
Tevekkül kişverinden gayri yirdeistirāḥat yok

[89b]

ĞAZEL-İ ŞĀBİT

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

²⁸⁰Bilkan, I, s. 110-111.

573²⁸¹

1. Eşküm şaḥīfe-i ruḥ-ı cānāna düşmesün
Ḥūn-ı şehīd Muşḥaf-ı ‘Osmāna düşmesün
2. Ağyār seng-i ṭa‘n atarak ardına düşer
Bir ‘aşıkuñ hemān gözi ḥūn-āba düşmesün
3. Kāfir senüñ de Qur‘an-ı fāl-ı maḥabbetüñ
Bir ṭālī‘-i siyah-ı müselmāna düşmesün
4. Dām-ı bela-yı hecre düşürdün fütādeñi
Düşmenlerüm senüñ gibi fettāna düşmesün
5. İlklīm-i ḥüsn-i yarda dil bir ğarībdür
Şābit fütāde çāh-ı zenaḥdāna düşmesün

BEYİT

[...]

574²⁸²

1. Fenn-i mektub meveddet mi [...]
Dostluk ḥaqqı urulmuş ne selām var ne [...]

BEYİT

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

575

1. Nükte-i mā-fī’z-zamīr rüy-ı dil-i [...]²⁸³
Lafz-ı bī-te’şir anı ḥurşidveş izhār ider

MÜFRED

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

576

1. Yetmez mi temāşā-yı nigār elde şusarsun
Ey ‘aşıq-ı miḥnet-zede buldıqça bunarsun

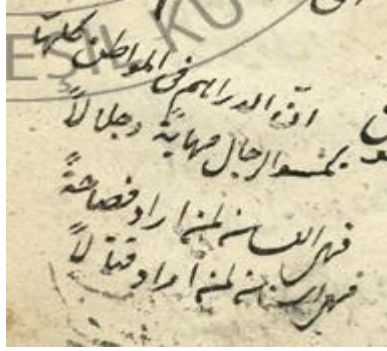
²⁸¹Karacan, s. 546.

²⁸²Beyitin sonu varağa sığmadığından transkribe edilmemiştir.

²⁸³Misranın sonu varağa sığmadığından transkribe edilmemiştir.

ḲİṬ‘A
ARAPÇA

577

Görsel 3.31. 89b varâğındaki 577. şiir (Kaynakça: 161 (24343) Numaralı Şiir Mecmuası, s. 90)

[90a]

ĠAZEL-İ ‘İŞMETİ
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

578

1. Sīnem üzre tāze dāğum dāyimā eksük degül
Özge gülşendür güli şayf u şitā eksük degül
2. Serde sevdā-yı muḥabbet dilde ümd-i vişāl
Gice gündüz bāş u cān üzre belā eksük degül
3. Āh-ı serdimle sirişkim sem olup göñlümdür
İhtiyācum yok hele yād-ı hevā eksük degül
4. Ḳanda gıtsem şimdi bir özge şafa bir mālīkim
Gözlerümden hiç ḥayālūñ dilber eksük degül
5. ‘İşmetden ger şudūr itseydi sehv ile günāh
Da’ima ḳūlda şehā cürm ü ḥaṭa eksük degül

ĠAZEL-İ ‘ĀŞİMİ
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Fāriğ olmam bādeden āşufte-meşreb böyledür
Bu tarîk bāde-nuşān haşre dek hep böyledür
2. Sākiyā mey şun ḥarābāt ehliyim şād [beni]²⁸⁴
Men kitab-ı ‘aşkınlā gördim hep bunda hep böyledür
3. Laḥza laḥza nūş-ı mey yāri der aḡuş eylemem
Zāhida tarzım benüm her rûz her şeb böyledür
4. Cem zemānında o bir ta‘limgāh-ı ḥūbdur
Meyged şanma anı rindān-ı mekteb böyledür
5. ‘Āşımī ben ‘Örfi-i Rūmum disem ya çok mıdır
Ta baña rûz-ı ezelden ḥükm-i kevkeb böyledür

[90b]

ĠAZEL-İ NĀBĪ
Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘‘ülün

580²⁸⁵

1. Yārūñ reviş-i hūş-rübāsın ne bilürsin
Ser tābe-ser-i ‘işve-nümāsın ne bilürsin
2. Yok varduḡuñ eṭrafına ma‘müre-i ‘aşkuñ
Ol memleketuñ āb u hevāsın ne bilürsin
3. Zāhid yūri var şavma‘ada çille-nişin ol
Sen meykedenüñ zevk ü şafāsın ne bilürsin
4. Ol şu‘bedenüñ zāhir-i āsārına nāzır
Bu perdenüñ esrār-ı verāsın ne bilürsin
5. Ḥāl-i dil-i bīmāruñı ‘arz eyle ḥekīme
Sen derdüñi gör yoḡsa devāsın ne bilürsin

²⁸⁴Mecmuada silinen bu ibāreyi biz ekledik.

²⁸⁵Bilkan, II, s. 245.

6. Olduñ tütalum müşteri-icevher-i maķşūd
Ey müflis-i bī-māye bahāsın ne bilürsin
7. Daħl eyleme hiç kimsenüñ aħvāline Nābī²⁸⁶
Halla ķuñ esrār-ı ķāzasın ne bilürsin²⁸⁷

ĠAZEL-İ NĀBĪ
Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

581²⁸⁸

1. Dem-i vişāl zuhūr-ı hāt-ı nigāra düşer
Hudā virürse eger ' idümüz bahāra düşer
2. Hayāl-i ' arız-ı dildārdan tehī dil yok
Mişāli pertev-i hurşid her diyāra düşer
3. Degül zemīne düşen berf hāne-i çerhūñ
Beyāz-ı şūret-i dīvārı pāre düşer
4. Şafā-yı meykede bir görmek ile añlanmaz
O zevķ hātır-ı ' uşşāķa vara vara düşer
5. Serir-i çerķe çıkar rüzgār ile Nābī
O dil ki hāk-şifat cāy-ı reh-güzāre düşer

BEYİT
Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

582²⁸⁹

1. Nābī cihānda terk-i devādur deva-yı derd
Hāşiyet-i mu' hlice merhem de ķalmamış

[91a]

VE LEHU
Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

²⁸⁶Daħl eyleme hiç kimsenüñ aħvāline Nābī: Hiç kimsenin eħvaline daħil eyleme Nābī.

²⁸⁷Halla ķuñ esrār-ı ķāzasın ne bilürsin: Halla feniñ esrār u rāsn ne bilürsin.

²⁸⁸Bilkan, I, s. 646-647.

²⁸⁹Bilkan, II, s. 72.

583²⁹⁰

1. Hikmet talib-i mālda Qārūn gibi şimdi
H̱āvişgeri-i Loqmān unutulmuş
2. Olmuş o kadar halk-ı cihān mekrde üstād
Kim sâbıka-i şöhret-i şeytān unutulmuş
3. Halk açmadadır birbirine pençe-i tārāc
Aḥkām-ı Hudā ma' nî-i Qur'ân unutulmuş
4. Nābî kimi görsen yüridür ḥükmini nefsün
Ḥaḥkuñ bize gönderdügi fermānunutulmuş

BEYİT

Mef'ülü Fā'ilātü Mef'îlü Fā'ilün

584²⁹¹

1. Nābî cihānda terk-i devādur devā-yı derd
Ḥāşiyet-i mu'ālece merhemde qalmamış

NĀBÎ EFENDÎ EL-MERḤŪM

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

585²⁹²

1. N'ola āhumla çeksem tāk-ı 'arşa 'anber'in perde
Beni leb-rîz sevdā itdi bir şūḥ-ı siyeh-çerde
2. Olurdum dāmgāh-ı fitneden āzāde-ser ammā
O şuḥuñ zūlf-i 'anber-sāyınuñ sevdāsı var serde
3. Ben āgūşum gūşād itmekde ammā diye-i gerdün
İder tıfl-ı ümîdüm dāmen-i maḥşerde perverde
4. O şāh-ı nev-resîdem bendegânında şümār itmez
Anuñçün ḥalkaveş çeşm-i ümîdüm qaldı defterde

²⁹⁰Bilkan, II, s. 67-68.

²⁹¹Bilkan, II, s. 72.

²⁹²Bilkan, II, s. 413.

5. Bu denlü Nābīyā itmezdi vaż' -ı ħod-pesendāne
Ruĥ-ı sākī nümāyān olmasa mir'āt-ı sāġarda

[91b]

RUBĀ'Ī NĀBĪ EFENDİ
Mef' ūlū Mefā' ilün Mefā' ilün Fā'

586²⁹³

1. Nābī sitem-i dehre taĥammül ħoşdur
Esbāb-ı taĥammülle tecemmül ħoşdur
2. Meydān-ı emelde ıztırāb itmekden
Dükkān-ı ħanā' atde tevekkül ħoşdur

RUBĀ'Ī DİĞER
Mef' ūlū Mefā' ilü Mefā' ilün Fā'

587²⁹⁴

1. Dil vaşla o māh-pāreyi rām şanur
Her vaż' ını bir vesīle-i kām şanur
2. Bir muğ-beçenüñ esiridür gönlüm kim
'Uşşāķa vefāyı şart-ı İslām şanur

RUBĀ'Ī
Mef' ūlū Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ūl

588²⁹⁵

1. Bilmez mi bizüm şāf-nihād olduğumuz
İster mi felek tamām şād olduğumuz
2. Evlāsı bize terk-i murād itmekdür
Dehrüñ çü murādı nā-murād olduğumuz

²⁹³Bilkan, II, s. 547.

²⁹⁴Bilkan, II, s. 553.

²⁹⁵Bilkan, II, s. 558.

RUBĀ'Ī
Mef' ūlū Mefā' ilū Mefā' ilün Fā'

589²⁹⁶

1. Erzāk-ı muḳadderde tevaḳḳuf yoḳdur
Taksīm-i İlāhīde taḥallūf yoḳdur
2. Ārāyīş-i elfāzı ḡarāfet şanma
'Ālemde sūkŭtveş tazarruf yoḳdur

RUBĀ'Ī
Mef' ūlū Mefā' ilū Mefā' ilün Fā'

590²⁹⁷

1. Bir cüz'e daḡı kŭl dimege muḥtācuz
Pervāneye bŭlbŭl dimege muḥtācuz
2. Bu 'arşada muḳteżā-yı ādāb budur
Ḥār ise bile gŭl dimege muḥtācuz

RUBĀ'Ī
Mef' ūlū Mefā' ilū Mefā' ilün Fā'

591²⁹⁸

1. Nābī idemez ḡısmet-i Ḥaḳḳı idrāk
Çālāk ise de ne deñlü aḳl-ı derrāk
2. İbrīk ū legen ma'den-i vāḥidden iken
Birinde şu pāk birisinde nā-pāk

[92a]

RUBĀ'Ī
Mef' ūlū Mefā' ilū Mefā' ilū Fe' ūl

²⁹⁶Bilkan, II, s. 553.

²⁹⁷Bilkan, II, s. 562.

²⁹⁸Bilkan, II, s. 571.

592²⁹⁹

1. Mucib ne ğama meyl-i sebāt itmeyicek
Esbāb-ı fenāya iltifāt itmeyicek
2. Cāyuñ olamaz zīr-i livā-yı rāḥat
Tīmār-ı tevekküli berāt itmeyicek

RUBĀ'Ī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

593

1. Tutmağa dāmen-i yār-i aġyārdan fırsat mı var
Saye-i ḥüsnünde cānā pür-şafā olmuş mı var
2. Zerreves luṭf itse biñ cevır ider üftādeye
Derd-i 'aşkı çekmedik dünyāda ādem mı var

NĀBĪ EFENDİ EL-MERḤŪM

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

594³⁰⁰

1. Esir-i hicr-i bezm-i vuşlatuñ yād itmesün n'itsün
Ḥayālūñle dil-i vīrānın ābād itmesün n'itsün
2. Bu ḥüsn-i ḥanmān-endāz ile zālīm sen inşāf it
Seni gördükçe 'āşık āh ü feryād itmesün n'itsün
3. Bu deñlü lābeden soñra dil-i zārı o mekr-engīz
Dürüg-āmiz bir va' deyle de şād itmesün n'itsün
4. Alurken ebr-i feyzi hāki āġūşa çeken yemden
Yine ḥācetverān-ı ḥāke imdād itmesün n'itsün
5. Senüñ nā-dide vü nā-kerde nāzūñ şevķine Nābī
Bu ğüne ma' nī-i nā-ġüfte itmesün n'itsün

[92b]

²⁹⁹Bilkan, II, s. 571.

³⁰⁰Bilkan, II, s. 266.

NÂBÎ EFENDÎ EL-MERHÛM
Mef'ulü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

595³⁰¹

1. Dilber esîr-i 'aşkına yâr olmadan kaçar
Ol âhû-yı remîde şikâr olmadan kaçar
2. Ol gönce nâ-güşâdelik eylerse vechi var
Üftâde-i zebân-ı hezâr olmadan kaçar
3. Yokdur dimiş miyân u dehânını şühbe yok
Âmâcgâh-ı bûs u kenâr olmadan kaçar
4. Yâd eyledükçe gayret-i naḥl-i bülendüñi
Dil sâye-gîr-i serv ü çenâr olmadan kaçar
5. Nâbî tehî-leb-i taleb olsa 'aceb degül
Ol naḥl-i nâz-pervere bâr olmadan kaçar

NÂBÎ EFENDÎ EL-MERHÛM
Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilätün

596³⁰²

1. Bir zamân neydi hem-âgûş-ı ḥayâl olduğumuz
Virmedi sûd ḥarîdâr-ı vişâl olduğumuz
2. Şarf-ı naḥdîne-i eşk itdügümüz kaldı bize
Virmedi sûd ḥarîdâr-ı vişâl olduğumuz
3. Evvelin pâye-i rüsvâyî-i 'aşk oldu bize
Pây-lağzîde-i gird-âb-ı melâl olduğumuz
4. Ḥaṭṭın ümmîd idicek dâ' iye-i vuşlat ile
Ṭuydı dil-beste-i sevdâ-yı muḥâl olduğumuz
5. Nâbîyâ itmişüz ol âfeti dil-gîr-i niyâz
Bilmedük mestî-i vuşlatla ne ḥâl olduğumuz

³⁰¹Bilkan, II, s. 573.

³⁰²Bilkan, II, s. 47.

[93a]

NÂBÎ EFENDÎ EL-MERHÛM
Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ülün

597³⁰³

1. Vir ẖandeye ruẖkat leb-i gül-fâm görünsün
Kām-ı dil-i rindān-ı mey-āşām görünsün
2. Surẖ eyleyelüm sṟuyuñı vir ḇuseye ruẖşat
Ol m̱ive-i nāzūk nice bir ẖām görünsün
3. Besdür bu direng-i eşer ey āh-ı sebūk-rev
Bir kez ne var ol şūẖ bize rām görünsün
4. Çerẖüñ biri birini muẖiṯ olduğın añla
Meyẖānede bezm içre döner cām görünsün
5. Nābî benüm ancağ görinen çeşmüne çerẖüñ
Bir kerre dise zümre-i nā-kām görünsün

NÂBÎ EFENDÎ EL-MERHÛM
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' lātün Fā' ilün

598³⁰⁴

1. Yāre varsun peyk-i nālem āh u zārum söylesün
Āb-ı çeşm-i girye-i bî-ihtiyārum söylesün
2. Çāk çāk-i şine virsün mevce-i gamdan haber
Zaẖm-ı ẖün-pāş-ı derūnum inkisārum söylesün
3. Gonca gülsün gül açılsun cūy feryād eylesün
Sen ṯur ey ḇülḇül birāz gülşende yārüm söylesün
4. Ārzū-yı vaşl ile şeb-zindedār olduqlarum
Girye-i ẖasretle çeşm-i intizārum söylesün

³⁰³Bilkan, II, s. 292-293.

³⁰⁴Bilkan, II, s. 268.

5. Bende yok kudret edāya harf-i şevki Nābīyā
Hāme-i rengin-şarir-i bî-kararum söylesün

[93b]

NĀBĪ EFENDİ EL-MERḤŪM
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

599³⁰⁵

1. Nevāzişikārī-i bigāne cevri-āşinādan geç
Gel ey şüh-ı vefā-düşmen bu vāz' -ı nā revādan geç
2. Degüldür kār u bār-ı cāh māni' kurb-ı Yezdāna
Haşiri ālet-i kurb itme zāhid bu riyādan geç
3. Olursın dāver-i fermān-revā-yı mülk-i āsāyiş
Hele bir kerre ser-hadd-i cedel-hiz-i recādan geç
4. Tutarasñ pendümi kalsın şikest-i hātıruñ ber-cā
Tefāhur-güne vāz' -ı imtinān-ı mūmiyādan geç
5. Füzündür ma'de-i 'ömr-i 'azize darrı nef' inden
Nevāl-i devlet-i pā der-rikāb-ı iştihādan geç
6. Şaķın dārū-yı teslim u rızādan geçme ey Nābī
Geçerseñ bāde-i gavgā be-düş-ı iddi' ādan geç

NĀBĪ EFENDİ EL-MERḤŪM
Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

600³⁰⁶

1. Yanmış derūnı maķdemüñe intizār ile
Şāh-ı çenār pençeleşür rüzgār ile
2. Geldükçe naķd-i hūşumızı şarf ider gider
Çokdur bizüm muķāsebümüz nev-bahār ile

³⁰⁵Bilkan, II s. 490.

³⁰⁶Bilkan, II, s. 374.

3. Dil-berler olmayınca h  r  batı neyley  m
Girs  n mi kimse meykedeye ihtiy  r ile
4. G  l-   n-i k  m odur var ise r  zg  rda
G  l-geşt-i b  g ide bir iki g  l özür ile
5. Olsun har  m c  m-ı ma  abbet o meste kim
N  b     an      at itmeye b  s u ken  r ile

[94a]

N  B  
Fe   il  t  n Fe   il  t  n Fe   il  t  n Fe   ilün

601³⁰⁷

1. İtdi yek-reng   ab   gülşeni mey  h  ne ile
Germ-h  n oldu g  l-i ter yine peym  ne ile
2. Gice çok yandı başına   annum odur kim bu gice
  utu  ur   em   -i   eb-  r   yine perv  ne ile
3.    Ahd  m olsun o per   meclise gelmezse eger
Y  kayum    lemi bir na  ra-i mest  ne ile
4. Siteminden gilemend olmaz id  m neyley  m   h
   n   olmasa her g  rd  gi b  g  ne ile
5. N  b  y   terk-i h  red v  s  ta-i r  hat imiş
  atı çok meşveret itdüm dil-i d  v  ne ile

N  B   EFEND   EL-MER    M
Mef     ilün Mef     ilün Mef     ilün Mef     ilün

602³⁰⁸

1. Seni tebr  de benden olsa a  y  r ittifa  k üzre
Ne büküm var h  l     elbette g  alibd  r nifa  k üzre

³⁰⁷Bilkan, II, s. 406.

³⁰⁸Bilkan, II, s. 388-389.

2. Ser-ā-pāy-ı cihān bāzīce-i dest-i teķabüldür
Karār itmek ne mümkün hāl-i ‘ālem bir siyaķ üzre
3. Dil-i hicr-āzmā hayretle itdi şöyle ülfet kim
Vişālūñ qalmadı yek zerre rüçhānı firaķ üzre
4. Ğubār-ı vahşet olmaz dāmen-i şahrā-yı vahdetde
Selām eyler bu deştūñ kebki bāze iştiaķ üzre
5. Nifāķ āşārını gör kim ne deñlü itseler te‘lif
Degül qābil ki ola lafz ile ma‘nī vifāķ üzre
6. Gören ol ğonceyi āġuş-ı pīrānemde ey Nābī
Gül-i taşvirdür dirler çekilmiş köhne tāk üzre

[94b]

FUZŪLİ

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

603³⁰⁹

- I. Edip meyl-i sitem eşk ile āh alma gedalardan
Şaķın ey nev-nihālim nā-sezā āb ü hevālardan
Yazıkdır dūr tutma cām-ı lütfūñ mübtelālardan
Kerem kıl kesme sāķī iltifātın bī-nevālardan
Elinden geldiġi hayrı dirġ etme gedalardan
- II. Hele kām-ı sipihr üzre biz olduķ kıssa pā-māli
Çekildik gurbete olduķ visāl-i yārdan hāli
‘Aceb hāsıl mıdır hem sohbetān-ı aşķın āmāli
Şabā kūyında dil-dārın nedir üftādelər hāli
Bizim yerden gelirsən bir haber ver aşinalardan
- III. Felek sed olsa vermez dīde-i hūn-pāşe temkīni
Ne denli tūtiyā versen qurutmaz çeşm-i nemġini
Gel aġlatma ilāc-ı nā-pesendinle bu miskini
Tabībā hāk-i kūy-ı yārdandır eşķ teskini
Baña artırma zaķmet göz yaşarır tūtiyālardan

³⁰⁹Kılınç, s. 571.

- IV. Teḥī-destān-ı künc-i gurbetiz berk ü nevāmız yok
Nevāl-i visālden ğayrı nevāle iştihāmız yok
Ḥayāl-i ḥāl-i müşg-āginden ğayrı ğızāmız yok
Esīr-i gurbetiz biz senden özge āşināmız yok
Ayağın kesme başın' çün bizim miḥnet-serālardan
- V. Derūnun Nābīyā ābyine-i ruhsār-ı rāz eyle
Dilin tennūr āteş-ḥāne-i sūz u güdāz eyle
Lebin tekrār-ı harf-i vasldan hāhiş tırāz eyle
Füzūli nāzeninler görsen izhār-ı niyāz eyle
Terahḥum umsa ' ayb olmaz gedālar pādīşāhlardan

[95a]

BEYİT

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

604³¹⁰

1. Kuvvet-i ṭab' iledür ma' nī ' āli Nābī
Rif' ati olur esāse göre dīvārlaruñ

GAZEL-İ NĀBĪ EFENDİ EL-MERḤŪM

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

605³¹¹

1. Neyleyüm sāğarı zīb-i kefi yār olmayıcağ
Kim bağar āyīneye āyīnedār olmayıcağ
2. Geçmedi hāne-i dildārı tolaşmakdan dil
Ḥaṭ gelüp dāmen-i endişeye ḥār olmayıcağ
3. ' Ayş mümkin mi bu miḥnetkede-i ' ālemde
Kadeḥ-i bāde gibi elde medār olmayıcağ
4. Ne çıkar kūyını geşt eylemeden şām u seher
O kamer-ṭal' at ile yolda düçār olmayıcağ

³¹⁰Bilkan, II, s. 131-132.

³¹¹Bilkan, II, s. 107

5. İstemez cenneti rindân-ı kadeh-keş Nâbî
Cilve-i keştî ile seyr-i hîşâr olmayıcak

ŞÂBÎT EFENDÎ EL-MERHÛM
Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ulün

606

1. Dil-i âhsen şafan-ı âteş ' aşk-ı bedel it
El gör lazum olur eski temeyyur ile girün

[95b]

GÜFTE-İ KARA FERYELİ RÂMİZ EFENDÎ
Mef' ulü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

607³¹²

1. Tab' ım müdâm nûş-ı dem-â-demle beslenür
Hün-âbe-renk sâgar-ı mîremle beslenür
2. Ol her cihetle hâlib-i nakd-i vişâl-i yâr
Ehl-i vazîfe mâye-i dirhemle beslenür
3. Nazm ile vaşf ise ğaražuñ çeşm-i dilberi
Tanzîr olınsa kâfiye yâremle beslenür
4. Bÿyâ-yı kâküli yetişür tab' ıma ğıdâ
Zîrâ Hümâ-yı evc-i hevâ şemle beslenür
5. La' l-i lebûñ mezâk-ı dil ü cân olur bana
Tab' -ı harîş-i Râmiz-i zâr emle beslenür

ĞAZEL-İ NÂBÎ EFENDÎ EL-MERHÛM
Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilün

608³¹³

³¹²Fatih Polat, Râmiz Mehmed Efendi Dîvânı (Edisyon, Kritik, Metin, İnceleme), (Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas, 2023, s.223.

³¹³Bilkan, II, s. 360.

1. Rāh-ı ğam tayy olunur elde ayağ olmasa da
Şām-ı hicran irişür şubha çerāğ olmasa da
2. Minnet-i ebr-i baharı çekemez bülbül-i dil
Jāleler zīver-i pīşānī-i bāğ olmasa da
3. Meşrebümdür geçemem nale vü zār eyşemedem
Mezheb-i ‘aşkda feryāda mesāğ olmasa da
4. Yine girmez eline gūşe-i dāmān-ı vişāl
Dil eger dest be-dāmān-ı ferāğ olmasa da
5. Gūş ider cān ile efsane-i vaşl-ı yāri
Ne kadar ehl-i maḥabbetde dīmāğ olmasa da
6. Dāmeninden dökilen gül yetişür māye-i ‘ayş
Nābiyā dīde temāşāger-i bāğ olmasa da

[96a]

ĞAZEL-İ NĀBĪ EFENDİ EL-MERḤŪM
Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

609³¹⁴

1. Göñüllerde ḥayāl-i nergis-i cānāne devr eyler
O mey-ḥār-ı ḥumār-ālūdedür meyḥāne devr eyler
2. Yine erbāb-ı dil ḥamyāze-rīz- ḥasret-i meydür
Bilinse cām-ı nīlī-fām-ı çerḥ āyā ne devr eyler
3. Ne sūd itdi ‘aceb hedm-i ḥarābāt itmeden vā‘iz
Yine meyḥāneler ber-cā yine peymāne devr eyler
4. Gören āyīne-i rūyında ‘aks-i penbe-i dāğum
Şanur şem‘-i şeb-āra üstine pervāne devr eyler
5. Cihānuñ zühd ü rindin anla Nābī mihr ü encümden
Gehī peymāne gāhī subḥa-i şad-dāne devr eyler

³¹⁴Bilkan, I, s. 636.

NĀBĪ EFENDĪ EL-MERḤŪM
Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

610³¹⁵

1. H̱ikmeti hep űeref-i vaḥyiledür zenbūruñ
Lezzet-i űehd ile mūmında dıraḥűān nurun
2. Olsa zātī hūner ādemde neyāsā yoḥsa
Gūű-māl itmeyicek lezzeti yoḥ tanbūruñ
3. Mefsaka olmaza olmazsa da me‘vā-yı űalāḥ
űimdi vīrānelere ğıbtası var ma‘mūruñ
4. Gitdi erbāb-ı neseb itdi fūru-māye zuhūr
Aldı fincān-ı Kūtāhiyye yirin fağfuruñ
5. Rūzveű keűf-i ‘uyūb itmedüğinden ğayrı
Çokdur erbābına imdādı űeb-i deycūruñ
6. Yāre te‘űirde söz yoḥsa nedür fā‘idesi
Sen niyāza tūtalum űarf idesin maḥdūruñ
7. Zevḱin idrāk idemez aḥlamayan ey Nābī
Farḱını ma‘nī-i nā-ğüfte ile meűhūruñ

[96b]

ĠAZEL-İ MERḤUM NĀBĪ EFENDĪ
Fe‘ilātün Fe‘ilātü Fe‘ilātün Fe‘ilün

611³¹⁶

1. Yār bezme gelicek girye-i hasret mi ḱalır
Mevsim-i tehniyede kāsede űerbet mi ḱalır
2. Seyr iden lerziű-i pālūde-nümün-ı bedenin
Sīr-çeűm olsa ne deḥlū yine taḱat mı ḱalır

³¹⁵Bilkan, II, s. 126.

³¹⁶Bilkan, I, s. 600-601.

3. Hıdmet-i def' -i hicāba kadeh āmāde iken
Vaşl için yāre niyāz itmege hācet mi kalur
4. Olsa tevḥīdde bir dilber ile dest-be-dest
Şūfiye dağdağa-i kayd-ı inābet mi kalur
5. Dile şābūn-ı tesellī sürerek ehl-i nifaḳ
Dāmen-i dilde meger çirk-i nedāmet mi kalur
6. Ḥalvet-i yārdan olduğça be-der 'āşık-ı zār
Mescide 'azm idecek deñlü kıyāfet mi kalur
7. Dile rāḫat mı virür vesvese-i fikr-i raḳīb
Düzd olan ḥanede hiç ḥ'āb-ı ferāḡat mı kalur
8. Bu kadar telḫī-i hicrān araya girmiş iken
Bir daḫı ni'met-i vuşlatda ḫalāvet mi kalur
9. Buna meydān-ı mükāfat dinür ey Nābī
Ḥalkı bī-rāḫat iden kimsede rāḫat mı kalur

[97a]

HAŞMET
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

612

1. Felek bu curm için 'azl eyledi Es'ad efendiye
Harāb yüz tutan dehrinçün ḫakd itdi ma' müre
2. Ya bu cürm anda yokdı niçün 'azl oldı sa'id dirseñ
Anı 'azl itmese ḫalmazdu eyş-ı Ḥallaç Manşūr'e

Lİ-İŞHAḲ EFENDİ EL-MERḤUM
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

613

1. Kāle-i naḫvet münāsib cāmedür endāmuna
Farşş-i ḫurşid faşş-ı ḫātem olmuş nāmuna

2. Reng-i la' lin bādeyī bir rütbe dil-ḥūn itdi kim
Tāb-ı hacletden şaklamışdur girünce cāmuna

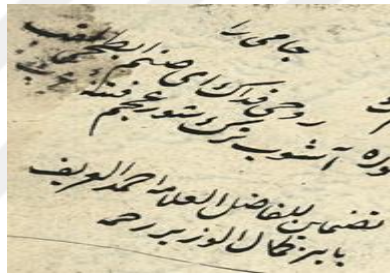
ḤĀLETİ-RA
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

614

1. Baş eger miydi kâfir-i aḡyāre
Aḡçedür dilberüñ belinü büken

CĀM-İ RĀ
FARŞA

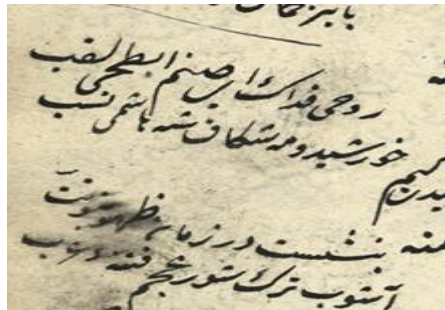
615

Görsel 3.32. 97a varağındaki 615. şiir (Kaynakça: 161
(2443) Numaralı Şiir Mecmuası, s. 97)

ḲİT' A
FARŞA

616

Görsel 3.33. 97a varağındaki 616. şiir (Kaynakça: 161
(24343) Numaralı Şiir Mecmuası, s. 97)

Lİ-SÂLİM EFENDİ EL-MEDŪ‘ BÎ-MÎRZÂ-ZÂDE
Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün

617

1. Zevkdür lâzum olan ni‘ met içinde olana
Ne bilür lezzet-i vuşlat nicedür çüb-ı nebât

[97b]

MÜFRED
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

618

1. Ma‘ ârif bilmeyen dil-ber hemân naşş-ı şuretdür
Bağar şāhin gibi ammā ḥāqīkatde şığırıcıkdur

MÜFRED
Fā‘ ilâtün Fā‘ ilâtün Fā‘ ilâtün Fā‘ ilün

619

1. Be-hey kişi ‘ âkıl iseñ dime sırrıñ dostuna
Zir o dostıñ dostu olur anı söyler dostuna

MÜFRED
Fā‘ ilâtün Fā‘ ilâtün Fā‘ ilâtün Fā‘ ilün

620

1. Ğam degül düşse şehr-i diyārundan ırağ
Müşkil oldur düşe kişi yāründen ırağ

MÜFRED
Fā‘ ilâtün Fā‘ ilâtün Fā‘ ilün

621

1. Şrefi ‘ ilm iledür dünyānuñ

Farqı yoqdır cāhil ile hayvanuñ

Lİ-VAḤİDİN MİNE'ŞU'ARĀ
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

622

1. Felek vadi'-i nāhvāresinden terk-i cāh itdūñ
Şikest-i hātır itdi ol bizi 'uzlet-penāh itdūñ

ERİB
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

623

1. Maṭlābum yoqdır sipihr-i dūna perverdin benüm
Dost ümīdim Erībā şimdi dāmen-girdir
2. Hemān bir şadık ne 'āşık-ı üftādeyim şālīh
Şarāb-ālūd iken tāb'ım sadākat qanda ben qanda

Lİ-VAḤİDİN MİNE'ŞU'ARĀ
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

624

1. Heman bir 'āşık-ı nükte-şinasem nazm-ı tāb'ım var
Nükāt-ı şā' irāne hem mezāmīn qanda ben qanda

Lİ-VAḤİDİN MİN'ŞU'ARĀ
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

625

1. Bizi şanma ki tekmiil-i rüteble terk-i cāh itdūñ
Felek dil-h'āhımızca dönmedi 'uzlet-penāh itdūñ

NEF'İ
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

626³¹⁷

1. Kāse-i ser ki yolunda ğarķa-i ħūn āb olur
Baħr-ı   aşķa geh ħabāb olur o geh girdāb olur
2.   Ārif ol ğam çekme Nef   böyle  almaz rüzgār
Luţf eder bir gün Ĥudā elbette feth-i bāb olur

[98a]

SULTĀN SÜLEYMĀN
Fā ilāt n Fā ilāt n Fā ilāt n Fā il n

627

1. Kendine z inet ne de il  virse d ny  zen gibi
A a asla meyl  almaz olmıyan erzen gibi

KEM L PA AZ DE
Fā ilāt n Fā ilāt n Fā ilāt n Fā il n

628

1.  ut idinmi d r bizi m r-ı ecel erzen gibi
Kim  aşır bir bir zem ne d  ima  arman gibi

EBUSS UD EFEND 
Fā ilāt n Fā ilāt n Fā ilāt n Fā il n

629

1. Kend mi  add etmezim bir d ne-i erzen gibi
 avurur b d-ı ecele bu   mrimi  arman gibi

GÜFT-  SULTĀN A MED DER  A  -  İBR H M PAŞA
Mef  il n Mef  il n Mef  il n Mef  il n

630

³¹⁷Metin Akkuş, Nef    mer Efendi, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü, Ankara, 2018, s. 251.

1. Çerāğımsun benüm sen hem vezir-i nükte-dānımsun
Nazīriñ yok şadākat ile meşhūr cihānımsun
2. Beni sen idesin d^c avet mümkün eylemek [...] ³¹⁸
Derūnumda olan mihrüm sen gibi hırz-ı canımsun

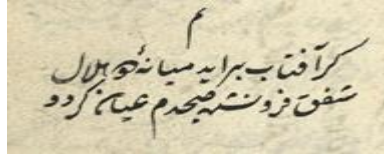
ĞIT‘ A BİRRİ EFENDİ EL-MÜFTÜ
Mef‘ ulü Mefā‘ ilü Mefā‘ ilü Fe‘ ulün

631

1. Tāb-ı billur baķar elbis-i reñginü
Lebiñ baķmaz o libāı ki ol zānn-ı beyāz
2. Cürmle getirüp renk eyleyen eşhāş baķup
Bak dil-i zātı daż-āteş yaķmaz feyyāz

BEYİT
FARSÇA

632

Görsel 3.34. 98a varağındaki 632. şiir (Kaynakça: 161
(24343) Numaralı Şiir Mecmuası, s. 98)

[98b]

İLAHİ SEZAYİ EFENDİ GÜLŞENİ
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

633³¹⁹

1. Cemālūñ nūrına nisbet güneş nī-nūr-ı bī-ferdür
Güneş sensin ki zerrātuñ nebilerle velīlerdür

³¹⁸Mısranın sonu varağa sığmadığından kaynaklı transkribe edilmemiştir.

³¹⁹Özuygun, s. 345.

2. Yeter ‘uṣṣāHa müjde men ra‘ nāi kim buyurmıṣsuñ
Seni görmeklik ile Ḥaḫḫı görmek bes berāberdür
3. Sen ol sulṭān-ı iklim-i risāletsin eya server
Ḳamu şehir ḫapuñda bir gedādan daḫı kemterdür
4. Eyā ṣāh-ı rusūl raḥm it Sezāyī derd-mendüñdür
Ḳapuñ bekler ḫadīmī ḫıdmetüñde pīr-perverdür

MÜFRED

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

634

1. Baña dünyā cehennemdür hemān uçmaḫ diler göñlim
‘Aceb mümkin midür ṣāḫum seni ḫoçmaḫ diler

ḲİṬ‘A

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

635

1. Ṣāh-ı istisnā mülk oldum ricā bilmem nedür
El-naci Ḥaḫḫ’dan odur ki mültecā bilmem nedür
2. Fāriḡim ḫubb-i dünyāya ben ta‘ alluḫ eylemem
Terk-i tecrīdim bugün ḫubb-isiva bilmem nedür

ḲİṬ‘A-I ḤĀKİ BERĀ-YI ‘ABDULLAH PAŞA

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

636

1. Germ-i biziçe-i ḫatem gibi güm oldu dünyāda
Bulınmaz zir ü bālā nüh ḫunbe ṭaḫ-ı Minādan
2. Var ise anda vardur Ḥākīyā ser-ṣeklim ḫaldu
Cenāb ḫadar ‘Āli Ṣadr ‘Abdullah Paşa’dan

ḲİṬ‘A‘-İ YAḤYA EFENDİ

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Nice görmiyen şu gül gibi nāzañ bedeñü
Kendü kirpiğim oğu olupdur baña gözüm dikeñü
2. Çıkmasun āhım odu ağzımu açdurma benüm
Bağmasun suz-ı derūnum seni söyletme beni

[99a]

SEZÂYİ**Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün**638³²⁰

1. Pir öñünde okıyan bî-ḥarf ' aşkuñ namesin
Bî-zebān lāl eyledi cümle cihan ' allāmesin
2. Mekteb-i ' irfān içinde dersi vaḥdetden alan
Okudı bildi nedür bu keşretüñ hengāmesin
3. Şāhid-i ḡaybı tecellī eylese ' ayne' l- ' ayān
Çāk ider ' āşıq o şevķile vücūdı cāmesin
4. Mümkinātı defter-i imkāna vācib kayd idüp
Nām-ı insān ile yazdı ibtidā ser-nāmesin
5. Bu Sezāyi bāz idüp şevķile bāl-i himmetin
Āşiyān-ı kudsā kōndurdı gönül ḥammāmesin

BEYİT**Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün**

639

1. İrişür menzil-i maḫşūdına āheste giden
Tiz-rev olanuñ pāyına dāmen dolaşur

EL-RĀŞİD EFENDİ EL-MERḤUM**Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün**³²⁰Özuygun, s. 265.

1. Şihhat refîk-ı rāh-ı müsāfir degül midür
Bürhān bu müdde' āya safir degül midür
2. Medlül-i vaz' -ı kâ' ide-i iştikāk iken
Kibrüñ kibāra nisbeti zāhir degül midür
3. Hāşmına ehl-i ' acz idemezse muķāvemet
Tertīb-i inkisāra da ķādir degül midür
4. Olsa ' aceb mi mişāl-i ' ibāret fużūlden
Sermāye-i vücūd ' anāşır degül midür
5. Olsun mı hīç firīfte-i ziynet-i vücūd
Düş-ı ferāğa şāl ü ' abā bir degül midür
6. Ey dil nişāb-ı ' āķıbet-endīşī-i umūr
Evvelde fikr-i ğāyet-i āķir degül midür
7. Zāhid ķo ta' n-ı bī-mezeyi Rāşid' ī şaķın
Nüş-ı mey itmesün dime şā' ir degül midür

[99b]

ŞĀBĪT EFENDĪ EL-MERĦUM
Mef' ūlū Fā' ilātū Mefā' ilū Fā' ilün

1. Pergār-ı şun' un evveli aķir degül midür
Āşār-ı mümkināt devā' ir degül midür
2. Dolāb-ı iltifat-medār-ı Muḥammedī
Āşi şuyında ümmete dā' ir degül midür
3. Ālūde sādeñi leke-şū-yı sirişke vir

³²¹Günay, s. 342.

³²²Karacan, s.458.

Telh-āb-ı tevbe ḥaṣm-ı ʿir degül midür

4. Münkirlere iʿāde-i maʿdüm şüreti
Mirʿāt-ı nev-bahārda zāhir degül midür
5. Ol serv-ḳāmetün bu ḳadar bār-ı cevır ile
Taḥmil-i minneti bize ağır degül midür
6. Ālüfte-teşne ḥūşe-i engür kāsede
Şavmı feda idüb şıḳacak yir degül midür
7. Şürettedür taʿaddüd-i emrāc Şābitā
Maʿnā-yı baḥr-ı vahdete baḳ bir degül midür

RĀMĪ

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

642³²³

1. Sipih-ı sine menzil tutar bir māhumuz yoḳdur
Ḳoya ey dil ḳoya bed-tāli ʿüz dil-ḥāhumuz yoḳdur
2. Ne ḥazz itsün ṭabīʿat ʿişret-ābād-ı ferāḡatde
Sarāy-ı dilde şadr-ı sine bir şāhumuz yoḳdur
3. Nice yıldır beyābān-ı maḥabbetde yeler gerdüz
Tek ü pūda şabādan ḡayrı bir hem-rāhumuz yoḳdur
4. N'ola maḥmil-keş olsak kārban-ı rāh-ı dilberde
Ṭariḳ-i vādī-i ʿaşḳ içre bir güm-rāhumuz yoḳdur
5. Nice yansun yaḳılsun sine-i pūr-sūzumuz Rāmī
Fezā-yı dilde āteş-bār olur bir āhumuz yoḳdur

BEYİT

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

643

³²³Kavukçu, s. 172.

1. H or ba ma her z   afa merd isen merd ne ba 
Her  ar ncay  dil ver g r  eh   ir ne ba 

BEY T

Mef  il n Mef  il n Mef  il n Mef  il n

644

1. Egerçi  ayli müşkildir kişi d ny da k m almak
Bütün d ny  deger amm   adudan intik m almak

[100a]

GÜFT-  N B 

Mef  il n Mef  il n Mef  il n Mef  il n

645³²⁴

1. P r olsa  o  as  ezc  ile gerd n ey N b 
Hez r n za m-  n sur ile merhem  anda ben  anda

NAZ RE

Mef  il n Mef  il n Mef  il n Mef  il n

646

1. Hem n bir     kane sade-r dur nazmım ey Sehv 
K d ret var iken dilde nez ket  anda ben  anda

NAZ RE

Mef  il n Mef  il n Mef  il n Mef  il n

647

1. Hem n bir  ad k ne-i      -   ft dey m   lih
 ar b- l d iken t bi m sad kat  anda ben  anda

NAZ RE

Mef  il n Mef  il n Mef  il n Mef  il n

³²⁴Bilkan, s. 418.

648

1. Hemān bir ʿāşık-ı nükte-şināsum nazm-ı tabʿım var
Nükāt-ı şāʿirāne hem mezāmīn kında ben kında

NAZİRE

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

649

1. Ne mümkin şāʿir nükte-i şināsıñ tābiʿna taqlīd
Ġabāvet var iken serde tabiʿāt kında ben kında

BEYİT

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

650

1. Yokdır ümidüm benüm aşla cihānda kimseden
Rāzķım mevlā-yı Hākķʿa rabķ-ı ķalbüm var benüm

BEYİT

Feʿülün Feʿülün Feʿülün Feʿul

651

1. Gel dilini hıfķ eyle gör şimdi sen
Dilā sen oldıķķa olur baş sen

NAZİRE Lİ-MUĦAERRİRİHİ

Feʿülün Feʿülün Feʿülün Feʿul

652

1. Bu sūķan-ı bī-bedel diñle sen
Dilā sen oldıķķa olur yāş sen

BEYİT

Meʿülü Fāʿilātü Fāʿilātü Fāʿilün

653

1. Nusķuñ marāż-ı ʿaşķa ʿilaç eylemez hıç

Ey şeyh-i kerāmet-fürüş az da şuyın iç

[100b]

GAZEL-İ HAZRET-İ İŞHAK EFENDİ
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

654

1. Olur nev-bāde-çin arzū naḥl-i temennādan
Nihāl-i ḥāhiş-i sîr-âb medetler feyz-i Mevlâ'dan
2. İder pervāzgāhın evci kâf-ı aşqdan ber-ter
Görenler ber-güşalık cünbüş-i şeh-bāl-ı anḳadan
3. Muḥabbet toḥumunı şaḥra-feşān olmaḳda dest-i Kays
Olur mihr-i gibi ser-sebz yad-ı zülf-i leylâ'dan
4. Olur hem ḥüsünle aşd-ı tevāfuḳda nizām-ı ḥāl
Nümāyandur bu ma' nā biḥin her şeb süreyyādan
5. İder kaṭ'-ı nazar seyr-i nuḳuş ḡayrdan elbet
Ta'alluk perdesini ref' eyleyen çeşm-i temāşādan
6. Olur Muā-i mişāl agāh len-terāni'ye³²⁵
Olan teklīm-i sirān tecellī Tūr-i ma' nādan
7. Olur mı çarh-ı keç-revden nümāyān gerdiş-i matbū
Görilmez neşve-i bî-renc rûy-ı cām-ı şaḥbādan
8. O meh-peykerden İshak itme ümîd-i vefādarī
Zemîne sāye düşmez āfitāb-ı ālem-i ārādan

NAZİRE-İ KĀMÎ EFENDİ
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

655³²⁶

³²⁵Araf: 7/143.

³²⁶Mecmuada şiirin üçüncü beyit Kāmî Dīvānı'nda yer almamaktadır. Beyit mecmuada tamamlanmıştır. Yazıcı, s. 247.

1. Kemend-i āhı zā'ıl eylemez dest-i temennādan
O dil ki mfve-çin olmağ diler ol nağl-i hurmadan
2. Temāyan oldu gerçi renk ruy-ı rūḥ-ı derunundan
Meḥal oldu bizbize ey eşir-i cām mu' affādan
3. N'ola āyīne-i zahir-nümā olmazsa hem-sengi
Mey-āşāmuñ zamīri rū-nümādur cām-ı sahbādan
4. Düşerdi meclisinde ıztırā-ı nāfa āhūlar
Dimāğ-ı Kays pür ḥūn olsa būy-ı zūlf-i Leylā'dan
5. Çekil künc-i ferāğa keş-me-keşden terk-i da' vā kııl
Ne ḥāsıldur müdürā var iken bīhūde gavgādan
6. Olur mı ber-ṭaraf-sāz-ı ḥumār-ı bezm-i düşīne
Mey-i cām-ı sabūhī olsa 'unkūd-ı Süreyyādan
7. Görince dest ber-bālā-yı desti cahı ḥāmūşān
Ḥazīz-i ḥāki me' vā eyledi el çekdi dünyādan
8. Ne mümkün pey-revi bā-ḥağ şadā-yı şāki İshāk'a
Hemān bir nağme göster Kāmīyā şehnāz-ı ma' nādan

[101a]

NEYLİ
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

656³²⁷

1. Eger cān görmek isterseñ bedensiz
Gör ol rūh-i revānı pirehensiz
2. Çemende nā-sezālarla o şūhun
Harām olsun ḥırām-ı nāz bensiz
3. Eger zerre bir mihr olsa dünya
Gözüm nūru görünmez bana sensiz

³²⁷Kılıç, s. 304.

4. Eger mi abbe-yi nā-iz ‘āşık
Cihānın gencini ol sīm tensiz
5. Göñül ağıyar için incinme yāre
Gül olmaz bāğ-ı ālemde dikensiz
6. Nedir cürmüm demiş hūbāna Neylī
Alan siz gönlümü hem vermeyen siz

GÜFT-İ ŞAKİR EFENDİ ANKARAVİ
Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

657

1. Mübtelā-yı dār-ı gurbetdür diyār ister göñül
‘Andelīb-i bağ-ı firqatdür bahār ister göñül
2. Mürğ-i dil meyl eylemez gül-zār-ı hūsn olsa göñül
Bir yüzi gül zülfi sīneyle şivekār ister göñül
3. Köhnelendi derd-i dil pür-dāğ-dāğ oldu derün
Eski derdüm tāzelenür bir tāze yār ister göñül

[101b]

İLĀHĪ
Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

658³²⁸

1. Vere mi derde şanem derdime derman vere mi
Vaқtidir dem-be-dem artar yüregimiñ veremi
2. Hayli demdir ben anıñ gözleriñ hastasıyım
Seüre gelse yüzimiñ üstüne başa қademi
3. Görebilsem yüzüni müdde‘ilerden şanemā
Ey kıztıl gül saña çekdi dikenden haremi
4. Yazayım dirse қalem kirpiginiñ şerhini men

³²⁸Mahmut Karakaş, Urfa’da Tasavvuf İzleri, Şurkav Şanlıurfa İli Kültür Eğitim Sanat ve Araştırma Vakfı Yayınları, Mart, 2017, s.160-161-162.

Yārayım bıçağ ile başdan ayağa kalemî

5. Yüzümi göklere dönüp geceler yalvarırım
Kāfire verdi murādın ya baña virmeye mi
6. Fazlî sen mähî sorsan yüzüni göklere tut
Böyle maḥrûm kıoya mı çokdur ilāhîñ keremî

İLĀHÎ

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün

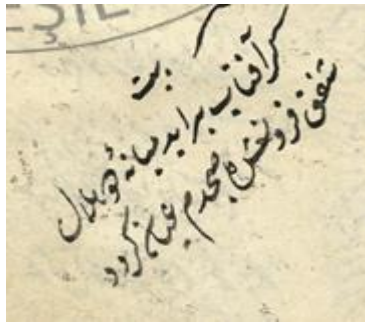
659³²⁹

1. N'ideyim şabr eyleyebilsem dil-i cān oda yanar
Veli āh eylesen kevn ü mekân oda yanar
2. Bir derdi bir yüzünü āh eyle zārım tüter
Bu inildim zārına cümle cihān oda yanar
3. Biz vaşlından arāk eyleyüp cennete kıoma
Bu iniltilim işidüp mur-ı cinān evi yanar
4. Yana gör Eşrefoğlu gevher kenarınla ḥaqqıñ
Kıo disünler Rūmî'ye ibn-i filān evi yanar

BEYİT

FARŞÇA

660

Görsel 3.35. 101b varağındaki 660. şiir (Kaynakça: 161 (24343) Numaralı Şiir Mecmuası, s. 102)

³²⁹Adile Yılmaz, Eşrefoğlu Rūmî Dīvānı, (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1993, s. 134.

[102a]

NAHİFİ
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

661³³⁰

1. Kaṭre-veş nā-būd ider ehl-i gurūrı rūzgār
Bir iki gün gerçi deryālar gibi cūş itdirür
2. Her kime iḳbāl iderse bu zen-i dünya-yı dūn
Ḥil' at-i mesmūme-i idbārı ber-dūş itdirür
3. Tūṭi-i ṭab' ı Nahifî muḳtezā-yı ḥāl-i çarḥ
Gāh güya itdirürse gāh ḥāmūş itdirür

BEYİT
Mef' ulü Fā' ilātü Fā' ilātü Fā' ilün

662

1. Cān mülki ḥıfzıçün alām u kederden
İlāhî tevekkül gibi muḥkem siper olmaz

BESTE
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

663

1. Bıraḳmam ḳayd-ı zülfüñ lāyık-ı zincir olursam da
Yine geçmem ol ḡamzeden dil-gir olursam da
2. Saña hercāyi dirler bende ki bir ' aşık-ı şādık
Medār-ı iftiḥārımdur eger teşhîr olursam da

BEYİT
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

³³⁰İrfan Aypay, Nahifî Süleyman Efendi: Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Divanının Tenkitli Metni, (Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, s. 114.

664

1. Nev-bahār-ı köhnemi vü taze zemīnūñ vaḳtidür
Çün hezār ta-şubḫa dek āh u enīñün vaḳtidür

GÜFT-İ MERḤŪM BĀḲÎ EFENDÎ
Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

665

1. Müşkil odır ki dil-rübā tıfl ola nev-civān ola
‘Āşık-ı zār mübtelā seyr ola natüvān ola

BEYT-İ ḤASĪB
Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ulün

666

1. Kōmaz o muḡ-beçe-i bezm-i ‘ıyşa pır-i muḡān
Gelürdi āh o civān ihtiyār elünde degül
2. Civān olırsa eger pır dilüm ḡuşşa degül
Ne çāresi n’eyleyem ihtiyār elümde degül

BEYİT
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

667

1. Olmayınca ṭali' ñ burç-ı sa' ādetle evü
Senevī manşıbla besleyemezsün sen evü

[102b]

GÜFT-İ CEMİYYET-SĀZ-I ĀḲOVALI-ZĀDE ḤĀTEM
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

668

1. Hazer kim tel kırar vādilerinde zülf-i şantūruñ
İki telli haṭuñla bağlama ‘uşşāk-ı rencūruñ
2. Ser-i zühhāda çal neyzen ‘aşā-yı nāyı ben şimdi
Girift-pençe-i kânūnyam bir şāh-ı Manķūruñ
3. Kara düzen virür mi kadr-i mişķāl ‘āşık-ı zāde
Bozuktur kār-sāz-ı erganūnı çerh-i pür-şūruñ
4. Dūdüksin hem-negir-i maḥremān-ı ‘işret olmazsun
Efendi perdesüzdür sürne-i minķār-i menķūruñ
5. Tulum gibi çığırtma şeyḥ efendi şūh-ı Bulġārı
Kudūm-i vaşlını çal pāreleṭme rāz-ı mestūruñ
6. Belüm bükdi kemānī kaşlaruñ çengī edālarla
Kavāl itdi beni pes-perde istignā-yı mevfūruñ
7. Şikār-ı ṭabl-bāz-ı ‘ālem-i ḥ‘ābīde-hūş olma
Uyan ṭabluñ be-düş-ı nefḥasıyla ‘ūd-ı pür-şūruñ
8. Rebāb olmaz mı ṭabl-ı sīne-i def germ-i ‘uşşākı
Boru-yı turş ile kös diñlemüş bir mehter-i ḥūruñ
9. Gelünce meclise ol āfītāb-ı maġribī Hātem
Açıldı perde-i şarkīsi şiven-gāh-ı ṭanbūruñ

TĀRİḤ-İ FETH-İ SĀKIZ
Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün

669

1. Haḳḳ’a ḥamd oldı ki yine düşdi fem-i İslām Sākız

[103a]

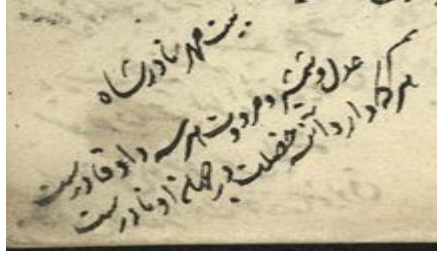
SĀLİM EFENDİNİN
Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

1. Vücūduñ yirde sen ref'î it aradan
Teclisle gele tâ kimi Hudâ'dan
2. Nigehbân ol gönül şehrüne dâ'im
Muṭahhar kıl anı sen mā-sivādan
3. Fenā-ender-fenā olmak gerek sen
Şafā-yāb olasıñ tâ kîmi beḳādan
4. Beraber kıl celāl ile cemālî
Hālaş ol ey gönül havf u recādan
5. Harīm-i ḳurba yol bulmaḳ dilerseñ
Birine iḳtidā it evliyādan
6. Murādāt-ı Hudâ'dur tarz-ı eşyā
Elüñ çek Sālimā çün u çerādan

GÜFTE-İ MERḤŪM LÜṬFİ EFENDİ RAḤİMEHU'LLAH
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. İstedüm gelmiş ol sulṭānım hūbān dīdeler rūşen
Hemān gūyā ki geldi mürdeye cān dīdeler rūşen
2. Ānı gökde ararken yirde buldı 'āşık-ı şeyda
Mübārek eyle teşrīfini Yezdān dīdeler rūşen
3. Nice yıllar firāḳ u ḥasret ile ḳanlar aḡlarken
Ḳudūmiyla dil ü cān oldu şādān dīdeler rūşen
4. Şalınup ol gül-i revna-tıraz-ı gülşen-i iḳbāl
Ḳadīmi beldesine geldi cān dīdeler rūşen
5. 'Aceb mi olsa pāy-endāz-ı canum yolına Luṭfî
Gelüpdur taḥtına ol şāh-ı zīşān dīdeler rūşen

BEYİT
FARŞÇA

Görsel 3.36. 103a varağındaki 672. şiir (Kaynakça: 161 (24343) Numaralı Şiir Mecmuası, s. 103)

[103b]

ĞAZEL

Fā' ilātün Fā' ilātün Fa' ilātün Fa' ilün

673

1. Ne bu sitem' arz-ı endām idem şūh ra' nā berbere
Mağşadum idüp tıraş luṭfiyle itsün berbere
2. Taş başdum bağıma mir 'āt-ı senen şevkine
Luṭf it it ey sīmīn-beden cevrinle oldı berbere
3. Nim-naz ile kırāsa leb-i tebessüm gün olup
Bir nihāl-i tāzede su yektedür gūyā berbere
4. Çıkıldılar fevç vermeyle cūy bāğa dilberān
Māhi-i sīmīn ile pūr oldı baḥr u berbere
5. Kıl ü kālī terk idüp teslüm olurdum ser-te-ser
Mālik olsaydum Ḥasīb bir şūh-ı ra' nā berbere

ĞAZEL

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

674

1. Evvel neder kim dört ayāklı cān yok
Sanki bir qurı deridür kânı yok

2. Günde yüz biñ hançer üresiñ kārına
Hançer gögün gerer efgānı yok
3. Yani sende gonca-i güller bitürür
Güllerinüñ bülbül-i efgān yok
4. Ey Nesîmi bu mu‘ ammāyı bilen
‘Aklı kāmildür anıñ maqşāt yok

ĞAZEL

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

675

1. ‘Aceb ol şūh mümtāzım vişāle kâ’il olmaz mı
Süvār-geşte-i nāzm kenara mā’il olmaz mı
2. Kaçar mı mübtelāsundan ‘aşq-aşināsından
Dönüp ‘ahd-ı vefāsından söziyle ‘āmil olmaz mı
3. Beni bülbül gibi gūyāsıñ itdiñ ey gül-i ra‘nā
Vişālin meyvesi ayā bu bağda hāşıl olmaz mı

ĞIT‘A

FARŞÇA

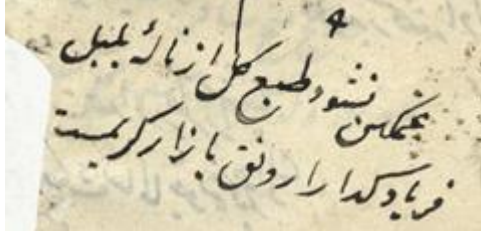
676

Görsel 3.37. 103b varağındaki 676. şiir (Kaynakça: 161 (24343) Numaralı Şiir Mecmuası, s. 104)

BEYİT
FARŞÇA

677

Görsel 3.38. 103b varâğındaki 677. şiir (Kaynakça: 161 (24343)
Numaralı Şiir Mecmuası, s. 104)

[104a]

NAHİFİ

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ul

678

1. Kim itse o Maḥbûb-ı Hudâ'ya şalâvat
Âḥâdi olur bâliġ-i ḥadd-i ' aşerât
2. Her def' ada on seyyi' esi maḥv olunup
Taḥrîr olunur defterine on ḥasenât

VE LEHU

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ul

679

1. Yâ Rab baña tevfiķuñı hem-râh eyle
Ġafletde ḳoma ḳalbümi âġâh eyle
2. Her bir nefsüm zıkr-i şerîfûñle müdâm
Hem ḥaşıyet-i âh-ı seḥer- gâh eyle

VE LEHU

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ul

680

1. Ğafletle idüp nice günahlar yâ Rab
Âyîne-i dil oldı mükedder yâ Rab
2. Kârı beşerüñ gerçi haţâdur ammâ
Yoķ neġsine zâlim baña beñzer yâ Rab

RUBĀ'Î

Meġ'ulü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ul

681

1. Şad âh ki ey Rabb-i Kerîm ü Ğaffâr
Ol deñlü günâh eylemişem leyl ü nehâr
2. Kim cürm ü me'âşîye muķâbil olmaz
Her bir nefesüm olsa hezâr istiġfâr

RUBĀ'Î

Meġ'ulü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ul

682

1. Yâ Rab olup evrâd-ı dil ü cân tevbe
Olsun güneġ ü cürmüme her ân tevbe
2. Ey erġam ü Tevvâb olan Allah-ı Kerîm
İtdiklerime tevbe hezâran tevbe

ĶAPLĀN ĞİRĀY ĦĀN

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

683

1. Berfden post-ı kibr kūh-ı dilâver eridi
Āfitâb rūġ-ı cānāñı ġördi eridi

SULTĀN SÜLEYMĀN

Meġ'ulü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ulün

684

1. Ze ki bāzār ola bir sikkesi cārī eridi
Püte-i firkat-ı cānāna girdi eridi

[104b]

İLÂHÎ

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

685

1. Gözinden ehl-i inkāruñ nihān-ender-nihānsun sen
Muvahhîd kıanda kim bakısa 'ayān-ender-'ayānsun sen
2. Çü sensin evvel ü āhir dahi hem bāṭın u zāhir
Mekānıñ lā-mekān bî-şekk kamu kevn ü mekānsun sen
3. Boyanmaıdan yaılmaıdan murāduñ Ḥaııı ise şôfî
Vücüdüñ arādan maıvet naıar kııl gör ne kānsun sen
4. Vücüdu varlııun Seyyid Nizāmoıılu'nun al gitsün
İridür aşlına ānı ḥayāt-ı cāvidānsun sen

ŞÂH 'ABBÂS

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

686

1. Kıanda bāşlu başuna güle çeker bir eridi
Çāşni-leb cānānıñı gördi eridi

NÂBÎ

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün

687

1. Şi' le'den Talāt'a kıanur şem' i dilāver eridi
Ḥarfen nār-ı rāḥn gördi serapā eridi

NAẒİRE

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

688

1. Derün-ı ehl-i ikrāra nümāyān bir aııadsün sen

Cihān bī-beḳāda la-beḳāda hem şamedsün sen

2. Tevellüd eyledi ḥulḳıñ ile evlad-ı maḥlūḳāt
İlāhī lem yelid lem yuled³³¹ hem bī-veledsün sen
3. Ḥudā'ya zāt-ı pākıñ küfv ü şirketden münezzehdür
Ḳadīm ü Ḳādir-i yektā ezelsün hem ebedsün sen
4. Ḳuluñ Bāḳīyi muḥtāc eyleme dünyāda māḥlūḳa
Cemi' an ehl-i ḥācāte mu' in vehm-i mededsün sen

Lİ-VAHİDİN MİNEŞ'Ş-SU'ARA
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

689

1. Sırrı-ı şāhane şābūn pāy komış bir eridi
Dest-i cānāne pus eyledigünden eridi

Lİ-VAHİDİN MİNEŞ'Ş-SU'ARA
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

690

1. Bāb-ı şeyṭān dil-i ahen ne 'aceb bir eridi
Şu'le-i ateş tevḥīdi görüp ol eridi

[105a]

GÜFT-İ BĀḲĪ EFENDİ EŞ-ŞEHİR BĀSİRİ-ZĀDE
Fā' ilātün Fa' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

691

1. 'Āşık oldır kim çeker söz eyledi tevḥīdde
Nās-ı dil-rüz eyledi mucīb-i taḥmīdde
2. Kūyıya sulṭāndur iksā eyledü göñlüm benüm

³³¹İhlas: 112/3

Ḥalī' n ĩmānı her dem zeyn ider tecdīdi

3. Var la' l hem birliġin ' aql u naqlen ḥālķuñ
Eyle esbāt-ı gōñũlsin ḳalmañla taqlīdi
4. Bāķiya yolından bir ḳālī' -i tevḥīd dilũñ
Tevbe ehl-i i' tizāl ser olur taḥliṣde

MÜFRED

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

692

1. Cihān bī-beḳā hem lāne-i meyhānedür Bāķī
Olur iḳbālle mestāneler ḳovan veṣ- sāķī

BEYİT

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

693

1. Her kim eylerse ġurūruyla ṣa' med
Ḥaṭrı iḥrāmı eyler evvel ḳā' med

BEYİT

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

694

1. Naḳd-ı iḳbālī ġurūruyla iderseñ ifnā
Hem taḥiyyāta oturdur seni aḥīr-i Mevlā

BEYİT

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

695

1. ġiryeden ḳünki beyāz oldı sevād-ı dile
' Arz-ı didārı ne idem ba'de Ḥarābu'l-Basra

BEYİT

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

696

1. Farq olınmaz felegün şimdi şebinden rûzı
Böyle eyyâm-ı gamuñ böyle olur nev-rûzı

BEYİT

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

697

1. Sengveş ma' den-i zer gevher idi
Püte-i zergere girdi eridi

DİĞER

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

698

1. Ma' den-i zer sengveş gömer idi
Püte-i zergere girdi eridi

BEYİT

Fa' ilâtün Fa' ilâtün Fâ ilâtün Fa' ilün

699

1. 'Aşkımüñ maḥmûrıym destimde bardaḳ şarşılur
Dil-rübâlar raḳş ider altumda çardaḳ şarşılur

4. KÜTAHYA BELEDİYESİ MUSTAFA HAKKI YEŞİL KÜTÜPHANESİ EL YAZMALARI KOLEKSİYONUN'DAKİ 161 (24343) NUMARALI ŞİİR MECMUASININ MESTAP'A GÖRE TASNİFİ

Çizelge 4.1.

Yp . nu.	Mah las	Matla' beyti / bendi	Makta' beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Nazım türü	Vezin	Açıklamalar
1b	Vāsıf	Geldi hūrūş u cūşa yine dilde āb-ı 'aşk Etdi esās-ı şabr u şekibi hārāb-ı 'aşk	Feyz-i mü'essirā havā āzmüdedir Vāsıf ederse n'ola eger şeyh ü şāb-ı 'aşk	Gazel/ 7 Beyit		--./-.- ./.-./-.-	
1b	Sezāy ī	Şāh-ı istiğnā-yı mülk oldum recā bilmem nedür İlticā-yı Hāḡ' dan özge mültecā bilmem nedür	Her ne eylerse revā cānān men-i dil-hasteye Ben Sezāyīyem anuñcün nā-sezā bilmem nedür	Gazel/ 4 Beyit		-.-./-.- /-.-./-.-	
2a	Nābī	İstemezdük kāmetin cünbişde bī-bāk oldu Reşkden servūñ libāsı çāk-ber-çāk olduğın	Subḡa-i lū 'lūya Nābī rağbetüm ta' yīb iden Görmemiş ruḡsāre-i yārūñ 'araḡnāk olduğın	Gazel/ 5 Beyit		-.-./-.- /-.-./-.-	Mecmuada gazelin ilk beytinin ilk mısrası silinmiştir. Nābī Dīvān'ından tamamlanmıştır. Bilkan, II, s. 280.

Çizelge 4.2.

2a	Nābī	Olur kâşir verā-yı perde-i şun'un şühūdından Nazar-bend olmayanlar 'ālemün būd ü ne- būdından	Ticāret-hāne-i dānā firīb-i dehrūn ey Nābī Gerekdür ihtiraz itmek ziyānı deñlü sūdından	Gazel/ 5 Beyit		.---/.--- /---/.---	
2b	Nābī	Derūn-ı dilde çākin 'āşık-ı bī-tāb göstermiş 'İbādet-hāne-i endīşede mihrāb göstermiş	Felekde haste-i hicrāna taqlīd eyleyüp Nābī Gice tā-şubh olunca dīde-i bī-h'āb göstermiş	Gazel/ 5 Beyit		.---/.--- /---/.---	Mecmuada gazelin birinci beyitin üzeri kâğıtla kaplandığı için okunmamaktadır. Nābī Dīvān'ında tamamladık. Bilkan, s. 75.
2b	Nābī	Luţf ile ḥased-i bed-h'āha nedāmet gelmez Telh olan mīveye sükkerle ḥalāvet gelmez	Ne kadar olsa da pā-māl-i zihām ey Nābī Eyleyen kūy-ı dil-ārāda iḳāmet gelmez	Gazel/ 7 Beyit		..--/..-- /..--/..-	Mecmuada gazelin birini beyitin ilk mısrarın tamamı, ikinci mısrarın son bölümünün üzeri kâğıtla kaplandığı için okunmamaktadır. Nābī Dīvān'ında tamamladık. Bilkan, s. 17-18.
3a	Zeyn eb	Ne zenler var ki meydān-ı hünerde Bin erden ye gururlar topa çevgān Müzekkerlik kemāl olmaya şemse Mü'enneşlikden irmez māha noḳsan		Ḳıṭ'a		.---/.--- /..--	

Çizelge 4.3.

3a	Mihri Hātūn	Bir dem ol dilber cemālinden ırağ olmak ne güç Bir nefes cānānesüz ‘ālemdə sağ olmak ne güç Ben gedāsını kıomazlar yüz sürem dergāhına Pādişāhuñ āsitānında yasağ olmak ne güç		Kit‘a		-.--/-.-- /-.--/-.--	
3a		Düğün itdikde ħurūş u güle dāmād-ı şabā ‘Andelībān-ı çemen okuyıcı çıkdı aña		Müfred		..--/..-- /..--/..--	
3a	Hayli Efendi	Kenār-ı ħamra varsağ bāde-i nāb itsek olmaz m Leb-i deryāda mu‘inī ‘ālem-i āb itsek olmaz mı Yine zemīnde keştīlerle gül-geşt-i ħiṣār itsek Dil-i ħūnini güller gibi şād itsek olmaz mı		Kit‘a		.---/.--- /..---/.---	
3a	Ulvī	Firāka çekme ħam her dem vişāl-i dil-rübā olmazĤayātuñ mevti vardur her fāniden beğā olmaz	Ġarībüm ben ħarīb olsa kimesne āšinā olmaz Cihānda ayrılmak gibi hele müşkil belā olmaz		Hāne-i Rābi‘ 3 Beyit	.---/.--- /..---/.---	Başlık: Hāne-i Rābi‘
3b	Fuzul i	Dil virme ħam-ı aşkına aşk āfet-i cāndur ‘Aşk āfet-i cān olduğı meşhūr-ı cihāndur	Ger derse Fuzulī ki güzellerde vefā var Aldanma ki şā‘ir sözi elbetde yalandur		Gazel/ 5 Beyit	--./-- ./..---./--	

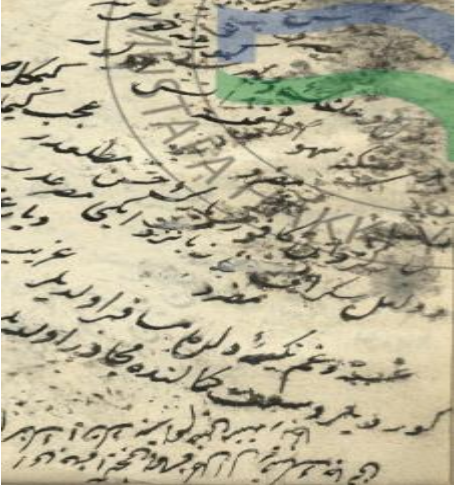
Çizelge 4.4.

3b	Ulvî	Beni terk eyledi ol Yūsuf-ı gül-pīrāhen şimdi Göñül Ya‘ kûbına oldu cihān beytû’l-ḥazen şimdi	Kimiñle şalınur ol kāmetsi serv-i semen şimdi ‘Aceb kimlerle seyrān ider ol ḥulḳ-ı ḥasen şimdi	Hāne-i Hāmis/ 3 Beyit		.---/.--- /---/.---	Başlık: Hāne-i Hāmis
4a		Şitāb-ı ġāma bir demde şem‘ -i enverüm yoğdur Fenā dünyāda ya‘ nī bir mestim dil-berim yoğdur Nice feryād eyleyüp çāk-i girībān itmeyen ben kim Yanımda sāki-i gül-ruḥ elimde sāğarum yoğdur		Rubā‘ī		.---/.--- /---/.---	
4a		Dīdemizden gitmez oldu reng-i rū-yı ṭal‘ atun Bülbüli nālān ider ol gülistān-ı ṭal‘ atun Hüşyāruñ tābı yoğmuş ḥışm-ı çeşm-i dilbere Şimdi bildüm ben senüñ ey bāde kadr-ı kıymetin		Rubā‘ī		---/--- /---/---	
4a	Kemā l Paşā- zāde	Doğruluk kıl doğruluk ey nik-i rāy Doğrudan aç görmedim egride yāy	Doğruluk ile irir oğ-ı menzile Egrilik ile qalurdı sinende yāy	Qıṭ‘a		---/--- /---	

Çizelge 4.5.

4a		Hükûm aydur şarâb iç vâ' az aydur cām-ı meyden geç Çü 'illet hūn-ı dildendür münāsib şîşe çekmekdir		Müfred		.---/.--- /---/.---	
4b	Nev'î	Bağma nādān olana husrev-i devrān ise de Nazar it ehl-i dile hāk ile yeksān ise de	Hāne-i kalbini yap luṭfuñ ile Nev'î'nüñ Maḥzen-i sırr-ı Hudā'dur n'ola vîrān ise de	Gazel/ 5 Beyit		..--/.-- /..--/.-	
4b	İlmî	Şeh-i 'āl-i zātına cam-ı şarābı sāḳiyā Ehl-i bezmüñ beyt-i ref' olsun hicābı sāḳiyā	Fırşatı fevt eyleme zevk et fetnā-yı 'ālemin Gösterir peymāneninñ her bir sāḳiyā	Ḳıṭ'a		-.--/.-- /-.--/.-	
4b		'Arz-ı hāl itmege cānā seni tenhā bulamam Seni tenhā bulıcağ kendümi ašlā bilemem		Müfred		..--/.-- ..--/.-	
5a					Müfred		Başlık: Varakda yayılan mürekkep sebebiyle şiirler transkribe edilmemiştir.

Çizelge 4.6.

5a				Müfred			Başlık: Başlık: Varakda yayılan mürekkep sebebiyle şiirler transkribe edilmemiştir.
5a	Ulvî	Beni terk eyledi ol Yūsuf-ı gül pīrāhen şimdi Göñül Ya'kūbına oldu cihān beyt'ül-ḥazen şimdi	Diyār-ı ğurbete düşdüm cüdā olup mekānumdan Ġarīb illerde ḵaldum ayrı düşdüm nev- civānumdan	Hāne-i Hāmis/ 4 Beyit		.---/.--- /.---/.---	Başlık: Hāne-i Hāmis
5b	Nev'î	Cām-ı şafā gerekmez dünyā-yı dūn elünden Merdāneler şikārı almaz zebūn elünden	Ehl-i şafā dilinden bir şi'r didi Nev'î Geh şükṛ ü geh şikāyet 'ıṣḵ-ı cünūn elünden	Gazel/ 5 Beyit		--./--./- -./-.-	

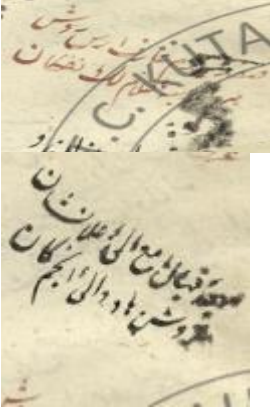
Çizelge 4.7.

5b		Kemālata iren kişi Zevālını beden çeksün		Beyit			
5b	Rūhī	Hayrān olalum her an her an olalum hayrān Seyrān idegör ey cān ey cān idegör seyrān	Rūhī nice bir sende sende nice bir Rūhī Giryān idesin çeşmüñ çeşmüñ idesin giryān	Gazel/ 5 Beyit		---/---/ -./---	
6a	Ulvī	Felekler güm güm ötse yiridür āh u fiğānumdan Zemīn ‘ārū-ı oyn itsem n’ola eşk-i revānumdan	Devāsız derde urādum uşāndum tatlu cānumdan ‘ Aceb mi kalmasa [...]			---/--- /---/---	
6a	Qabūl ī	O nezāket o leṭāfet o ṭarāvet o şafā O riyāset o siyādet o sa‘ādet o vücūd	O mürüvvet o maḥabbet o meveddet o kerem O ri‘āyet o ḥimāyet o şefā‘at o vefā	Gazel/ 3 Beyit		---/--- /---/---	
6a		Rāh-ı ğamla ben ğubar-ı ḥākdan qaldurmayan Rūzgār eksikliğı durur rūzgār eksikliğı	İtmeyen fülk-i dili gird-āb-ı hayretten ḥalās Rūzgār eksikliğı durur rūzgār eksikliğı	Qıṭ‘a		---/--- /---/---	
6a	Nazīr	Rūy-ı yārdan kākül-i sünbülü qaldırmayan Rūzgār eksikliğı durur rūzgār eksikliğı	Bulmayan keşt-i dil-i deryāyı ‘aşqdan ḥalās Rūzgār eksikliğı durur rūzgār eksikliğı	Qıṭ‘a		---/--- /---/---	
6b		Mesrūr olur kaçan ki kapundan şabā gelür Erbāb-ı ‘ışka ḥāk-ı rehūñ tūtīya gelür Gelmez yerine yeller ile bir gören seni Zirā ki her varān qapuñi mübtelā gelür			Beste	---/---/ ---/---	

Çizelge 4.8.

6b	Şems eddin Sivasî	Cümle ‘âlem âşinâ ben arada bîgâneym Her işim ağıyâr ile gör kim ‘âceb dîvâneym	Mey-furûş oldum şalâdır ehl-i ‘aşka Şemsiyâ Bizdedir hamr-ı ezel gelsin gelen meyhâneym	İlâhî		-.--/-.- /-.-/-.-	
6b		İbtidâ-yı ‘amelîñ âharı der-pîş gerek Kâr-ı evvelde kişi ‘âkıbet-endiş gerek		Beyit		-.--/-.- /-.-/-.-	Başlık: Lâ-edrî
6b	Gevh erî	Gel ey şûh u cefâ-pişem gâmiñdan ‘âşıkân ditrer Görelen gamze-i hüsnüñ bu cişm-i nâtuvân ditrer	Gevherî vaşl-ı dildâre bulunmaz mı aceb çâre Seniñ elinde çârpâre benim elimde cân ditrer	Gazel/ 5 Beyit		.---/.--- /.---/.---	Gevherî Dîvân’ında dördüncü beyit yer almamaktadır.
7a		Şeker bu lezzeti yârûñ sözünden almışdur Cilâ geçilse izi nûrından almışdur	[...] tuhf-e-i yârân degül bu nev-kâla Delîl-i feyz-i sihir ile özinden almışdur	Gazel/ 5 Beyit		.---/.--- /.---/.---	
7a		Fırsatları fevt itme ki tâhîr haracdır Şiddetlere şabr eyle ki miftâh-ı ferecdir		Beyit		--./-- ./---./--	

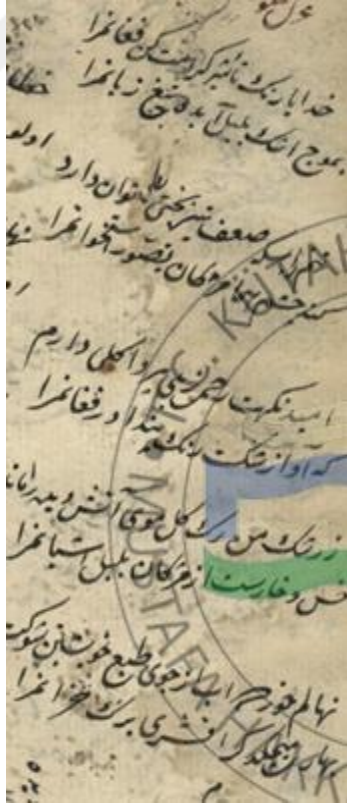
Çizelge 4.9.

7a		Fırsatları fevt etme ki tehir ẖaracdır Şiddetlere şabr eyle ki miftāh-ı ferecdır		Beyit		--./.-- ./.--./.--	
7a		Piyāleler ki o ruḥsār-ı āle ter getirir Diyār-ı ḥüsne gelir bār-ı ḥacc-ı güher getirir Ḥaṭāyā tevbe o raḳḳāş-ı ‘ işve perdāzın Ḥırām-ı cilveleri ḥāṭıra neler getirir			Beste	.---./--- /---./--	Başlık: Beste-i Tosunzade
7a	Tālīb	Tevfiḳ-i feyż-i Ḥaḳ’la olur böyle bir eşer Mevlā mübārek eyleye bu ḥayri emcedī	Tālīb bu ḥayr-ı sa‘ d-eşerin oldırsa Tarīḥ-i ders-ḥāne-i ‘ ilm-i Muḥammedi	Tarih/ 5 Beyit		--./.-. ./.--./.-	
7b	Hasīb	Lāl olur diller lebün evşafını taḳrİRde Ḳil ü ḳāl eyler ḳalem resm-i müjeñ taḥrİRde	Sāḥta çİN-i cebİN it Ḥasīb-i zarına Vechine evrāk ḥüsnuñ ile taḡyİRde	Gazel/ 7 Beyit	Nazire	-.--./.-. /-.--./.-	Başlık: Gazel-i Hasib Nazire-i Hikmet
8a	Şāmi z			Gazel			Başlık: Farsça,

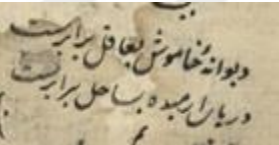
Çizelge 4.10.

8a	Hikmetî	Bî-zebânım işılâh u güfte-i takrîrde Bî-nukûş bî-dest ü zihnim hâme-i taḥrîrde	Genc-i zulmetde şikâyet itme zîrâ Hikmetî Aḥteriniñ baḥtîñ tîri yoḡ kevkeb-i tenvîrde	Gazel/ 8 Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
8b	Nâfiz	Lüknetim olmuş füzûn yâri görüp takrîrde Ra‘ şe-rîz oldı belâ-cû hâmede taḥrîrde	Hikmetîye yek-ḡalemde Nâfizâ gücdür cevap Feylesûf-ı dehr ola hâmem meger taḥrîrde	Gzael/ 7 Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
8b	Hikmetî	Dîde-i dilden baḡan dildârına ayineveş Zulmet-i fırḡat ḡicâb olmaz anâ mişl-i güneş	Hikmetî fetih künûz ḡikmet istersen eger Pençe-i tevḡid ile da‘im derûn u pişne-eş	Gazel/ 6 Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
9a							9a varağındaki yazılar silindiğıinden dikkate alınmamıştır.
9b	Refi‘	Bahâr-ı beḡcet el virdi gönûl döndi gül-abâda Açıldı gonca-i ḡaṡır şükür luṡf-ı tuda dâda	Derûnumdan dem-i teşrîfe geḡdi bir güzel târîh Refi‘ ü‘l ḡadr ola dâna Muhammed dâr-ı dünyâda	Tarih/ 3 Beyit		.---/.--- /.---/.---	
9b		Müşkil ‘Aşık ‘Ârif Ancaḡ Olmaḡ Olan Zaḡmet Râzı Kâmil	Bî-vefâya Vaḡit Bu ḡayâle Doḡrusu Eyler ‘Uzleti Her-cefâya Raḡbet Her-kemâle				9b varağında kelimelere yer verilmektedir.

Çizelge 4.11.

10a	Şevket			Gazel/ 5 Beyit			Başlık: Gazel-i Şevket Farsça Gazel

Çizelge 4.12.

10a				Beyit			Başlık: Farsça Beyit
10a		Ĥatm eyleyen ey ĥāce benüm muşĥaf-ı ‘aşkı Ve‘l-lelyiye dek mecnūn ancaĥ oĥumıř ānı		Beyit		--./.-- ./.--./.- -	
10a		Gıryeden ĥünkū beyaĥ oldı sevād-ı dīde ‘Arĥ-ı didārı ne idem bād-ı harāb el-başra		Beyit			
10a	Koca Rāġıb Pařā	Ĥatā eyler düşen sevdā-yı dām-i zūlf-i pūr-ĥıne Olur ĥāl-i siyeh murġ-i dil řayd itmeġe Ĥın’e	řikāf-ı beyt olur mıřra‘ ġibi yek-laht ġūya kim Ser-i ġülmenc-i maźmūnum řabīĥa ġelse pūr-ĥıne	Gazel/ 7 Beyit		.---./-- -/--- /---	Koca Rāġıb Pařā Dīvān’ında 6.-7. beyit yer almamktadır. Yüksel, s. 79-80.
10b	Nazīm	Olup peşmınesi köhne-ridā-yı zāhid eklenmiş N’ola düşse ‘aşāya kāse-i ‘ömri direklenmiş	Naźīm-i zār řimdi bir ferīřte-ĥūba meyl etmiř Ėeĥüp nefis ü hevānıñ řerr ü řūrından meleklenmiř	Gazel/ 7 Beyit		.---./-- -/--- /---	Yahyā Nazīm Dīvān’ında altıncı beyit yer almamktadır. Çakır, s. 833.
10b		Göñlüm bilür ĥayālını didem neden bilür Bilmez Efendi ĥoĥ yaşayan ĥoĥ ġezen bilür		Müfred		--./.- ./.--./- .-	
10b		Yār içün aġyāra minnet ettiġim ‘ayb eylemen Bir ġül içün baġbān bin ĥāre ġizmetkār olur		Müfred		-.---./.- -/-.--- .-	

Çizelge 4.13.

10b		Sā'atin çalduğı evkāt degildir her gāh Nağd-ı 'ömri güzerān itdigine aylar āh		Müfred		-.--/-.-- /-.--/-.--	
10b		Var ise Ya'kub düş kim küştesini yād ider Kumr-i dil durmayup Yūsufcuk feryād ider		Müfred		--./.--/- -./----	
10b		Göñül nāmında bir gam-hār demār idi 'alemde O da vardı ser-i kūy-ı dil-ārāda vaṭan tutdı		Müfred		.---/.--- /---/.---	
11a	Vecdī	Şafāsın görmemişñ zāhid inkār etme meydır bu Nümū-dār-ı havāşş-ı cümle eşyā turfe şeydir bu	Revādır etse yārān tab'ıma pey-revlik ey Vecdī Ki vādī-i süḥanda rehber-i ferḥunde peydir bu	Gazel/ 5 Beyit		.---/.--- /---/.---	
11a		Dām-ı belādan kaçan zülfüñe dil bağlamaz Ağlama ey tıfl-ı dil kendü düşen ağlamaz		Müfred		-../-./- ../-./-	
11a		Āh eylemecek ḥasretle sīne-i suzān Teskīn idemez nār-ı gamuñ dīde-i giryān		Müfred		--./.-- ./--./--	
11a		Midḥat-ı zāt-ı şerīfinde benüm sulṭānum Fāyıkī afşa direm-i dūrreye göz açardum		Müfred		-.--/-.-- /-.--/-.--	
11a		Katlime engüşt-i şāh itse işāret gam degül Kānķı nā-dāndır o kim ḥük-m-i kalem-den incinür		Müfred		-.--/-.-- /-.--/-.--	

Çizelge 4.14.

11a		İstikâmetde kalem yanmada şem‘ olsa kişi Yine miķrāk-ı belâdan başını kurtaramaz		Müfred		-.--/-.— -/-.--/-.-	
11a		Kākül-i yâr ile öldüm dir imişsin hem-bû El ne der diñle benefşe kûlâğñ ardına kıo		Müfred		--./.-/- -./.-	
11a		Çekmiyen cevır ü cefâsın o kemân-ebırñuñ Dil-i sevda-zedeniñ çekdiğı yâyı ne bilür		Müfred		-.--/-.-- /-.--/-.-	
11a		Cihânda ‘âşık-ı mehcûra şanma rahat olur Neler çeker bu gönül söylesem şikâyet olur		Müfred		.-./... /.-./.-	Başlık: Şryhüislâm Yahyâ
11b	Kühe nî/Râ mî	Hayâl-i la‘l-i nâbün câm-ı çeşm-i terde kalmıştır Humâr-ı bezm-i nûşânûş-ı vaşluñ serde kalmıştır Degüldir bende dil ser-germi-i fikr-i nigâhñla O sermest-i maħabetdir düşüp bir yerde kalmıştır Mükedderdür serâser meşreb-i eczâ-yı ‘âlem heb	Şafâ-yı hâtır ancak bâdede sâğarda kalmıştır Bu remiz-i keşfe bir müşkil-güşâ-yı cûd gelmez mi Kerem bir lafz-ı bî-ma‘ ni gibi dillerde kalmıştır Ne cevher tâc-ı devlet kimseye sûd itmez ey Râmî Nice şâh-ı cihânñ çeşmi ol efserde kalmıştır	Tahmis/ 5 Bend		---/... /.../...	Başlık: Tahmis-i Hühenî Gazel-i Râmî
12a	Nâbî	Gönülde dâ‘iye-i mâl emel bozundısıdur Nümüd-ı silk-i kanâ‘at kesel bozundısıdur	Münâsebetledür evzâ‘-ı tesmiye Nâbî Lügaz hele kıatı vâzih gazel bozundısıdur	Gazel/ 10 Beyit		---/... /.../..-	
12a		Koyduk vatanı ğurbete bu fikir ile çıkduk Kim renc-i sefer bâ‘is ola ‘izz ü ‘alâya		Müfred		---/... /.../..-	Başlık: Bağdatlı Rûhî

Çizelge 4.15.

12b	Kāmī	Zevāl-i āfitāb-ı hüsni-yâre haṭ medâr olmaz ‘Amelde sāye-i nişfu’n-nehâra i’ tibâr olmaz	Belâ-yı ser degül mi Kāmîyâ derd-i humâr-ı mey Saña hün-ı cigerden özge âb-ı hoş-güvâr olmaz	Gazel/ 7 Beyit		.---/.--- /---/---	Kāmî Dîvân’ında üçüncü beyit yer almamaktadır. Erişen Yazıcı, s. 211-212.
12b	Kemâl Paşâ	‘Ulemâdan birüsi ezse eger Allah anı erâzile kûl ider Nitekim bûy-ı miske irse zarar Halk anı tabîb için ḥallâya aşar		Ḳıṭ‘a		..--/..--- /..-	Başlık: Li-ibni Kemâl Paşâ
12b	Şâbî	Cerri sevmem kıyâmımda kıla nâ-müsta‘mel Sevdiğim kâfiyedir lâfz-ı şerif-i in‘âm		Beyit		--./-./- .-./-.-	
12b		Bâlâdır dem diyemem bizüm şarâb olmıyacak Cürmim ikrâr iylemem mest-i ḥarâb olmıyacak Baña bir seyr der kim içme güzellerle şarâbH er kadeḥ bâşuna bir bûse ḥarâb olmıyacak		Ḳıṭ‘a		..--/..--- /..---/..-	
12b		Tîr-veş toğrılık itse yine itmez râğbet Çillesüzdür o kâşî yâ ile olmaz ülfet		Müfred		..--/..--- /..---/..-	Başlık: Müfred, Arpaemîni-zâde Sâmî.
12b	Hasîb	Şeb-i hicrân dilber müptelâya duzaḥ-ı siccîn Visâl-i bağı cennet câna cây-ı kâsr-ı [...]		Beyit		.---/.--- /---/---	
13a	Kāmī	Rûy-ı çemen açıldı nesîm-i bahâr ile Dil nâ-şükûfte keş-me-keş-i ḥarḥâr ile	El virmediyse saña elem çekme Kāmîyâ Kim pençeleşdi bu felek-i rûzgâr ile	Gazel/ 7 Beyit		--./-.- ./..-./-.-	Kāmî Dîvân’ında altıncı beyit yer almamaktadır. Yazıcı, s. 269.
13a	Fuzûlî	Âteş-i ‘aşkı teskîn idemez baḥr-i muḥîṭ Mâ-cerâmız bizim ey dil daḥı çok su götürür		Beyit		..--/..--- /..---/..-	

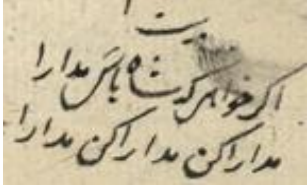
Çizelge 4.16.

13a	Fuzûlî	Âteş-i ‘aşkıımı teskîn idemez baħr-i muħîṭ Mā-cerāmız bizim ey dil daħı çok su götürür		Beyit		-.--/-.--/- ./-./-.	
13a		Bezm-i iķbālını tār eylesesün dirse felek Kişi yāķtıķı çerāġ üstine pervâne gerek		Müfred		-.--/..--/..-- /-.-	Başlık: Müfred, Alaşehirli Üveysi (Veysi)
13a		Kimse senden şormayınca bir kelāme söyleme Her sūħan şarrāf olsan hem sözü çok söyleme Ḥak te‘ālā sana virdi bir dil ü iki kulaķ Ya‘ni kim iki işit bir söyle artık söyleme		Ḳıṭ‘a		-.--/-.--/-.- /-.-	
13a		Aldıķını virdi der-i devlete Ḳaldı aña el kiri ķārası		Müfred		-.--/-.--/-.-	
13a		Bu mektūbum kebūterveş açup per Temāşā eyleye şol demde ķarķı İrişdür menzil-i maķşūda ya Rab Be-ħaķķ-ı Ḥazreti Ma‘rūf-ı Kerhî		Ḳıṭ‘a		.---/..---/..--	
13b	‘Arīf	‘Ayb ider hāl-i dil-i āşufte sāmānum gören Görmeden ol şūḫı eṭvār-ı perişānum gören	Olsam ey ‘Ārif müretteb-sāz almaz ‘aynuna Ṭumturāķ-ı Ḥüsrevāni naẓm-ı dīvānum gören	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.--/-.- /-.-	

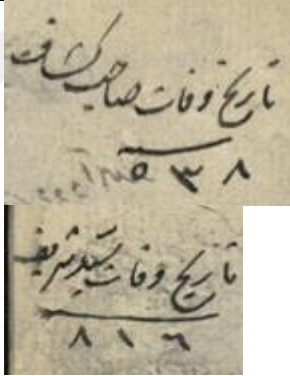
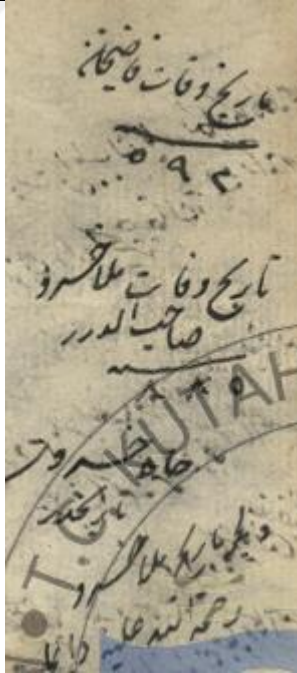
Çizelge 4.17.

13b	Hüdā yī	Nihāl-i kâmet-i mevzunu yârûn nâhl-i dil-cûdur Dil-i meyyalimiz ardınca anıñ bir aķar şûdur Alub bād-ı şabâdan bûy-ı zûlfûñ didi kim nâfe Benim şahrâ-yı çini yaşıma teng eyleyen bûdur				.---/.--- /---/.---	
13b	Sabrī	Dırâz itmey çeh-i kām-ı dile delv-i temennay Çıķardım hâtırımdan Yûsuf-ı vaşl-ı dil-ârây Felekde kimden ümmîd-i vefâ eylesin ey Sâbrī Meh-i iķbâl şehri âfitâb-ı baķt hercâyī		ķıt‘a		.---/.--- /---/.---	
13b		Nice bir cür‘a gibi pest olalum Şîşe-mânend zîr-i dest olalum Hep bu hüşyârlık belâsıdur seni Bize bir cām şun ki mest olalım		ķıt‘a		-.--/.-- /-.--	Başlık: Li-vahidin mineş-şu‘arâ.
13b	Misāl i Çeleb i	Hâķvar dinilse hâşîye-i ruy-ı yârda Alınma sevdiğim çok olur sûr kenârda		Beyit		--/.-- /---/.--	
13b	Hüdā yī	Hûsnûñ ziyâd ider geliceķ hâķt- müşg-fâm Efzûn olur ziyâsı mehûn irişince şâm		Beyit		-.--/.-- -.--	
14a		Ne cām-ı bâde-i gül-gûna beñzer yâr-i hem-dem var Ne şadr-ı kûşe-i mey-hâne gibi cây-ı hurrem var Ėam-ı hicrânda hâlet var dimişler ehl-i derd ammâ Mûlâyim dil-ber-i şûķuñ dem-i vaşlında ‘âlem var		ķıt‘a		.---/.--- /---/.---	Başlık: Li-vahidin min‘ş-şu‘arâ

Çizelge 4.18.

14a	Zeyneb	Keşf et niķābını yeri göğü münevver et ‘Anber saçını çöz bu ciķhānı mu‘aţtar et	Zeyneb ķo meyli zinet-i dünyāya zen gibi Merdāne var sade dil ol terk-i ziver et	Gazel/ 5 Beyit		.---/... /.---/..-	
14a	Sabrī	Kerem bu teşne-dile la‘l-i yārdan gelmez Zülāl-i merķamet ol çeşmesārdan gelmez	Peyām-ı vaşlı degül baña şimdi ey Şabrī Selām-ı sāde daķi ol nigārdan gelmez	Gazel/ 5 Beyit		.---/... /.---/..-	
15b	Ref‘et	Ĥayāl-i ĥaţţ-ı rüyıñ cifte yahū ‘arz ider cānā Ne tāze saçlı sīneyledir ki gīsū ‘arz ider cānā	Feżā-yi ma‘rifetde Re‘fet-i şeydā saña her dem Bu şi‘r-i ter gibi hep ţarz-ı dil-cū ‘arz ider cānā	Gazel/ 5 Beyit		.---/... /.---/...-	
15b				Beyit			Başlık: Beyit, Farsça.
15b	Ref‘et	Zemīn-i ĥüsne ĥaţţuñ şol zamān rū ‘arz ider cānā Şabā-yı bāğ vaşluñ cāna şeb bū ‘arz ider cānā	Ne mümkin Ref‘etā’uñ tab‘-ı mevzūniyla ţarţılmaķ Ĥasīb’e muķtesib min-ba’d terāzū ‘arz ider cānā	Gazel/ 5 Beyit	Nazīre	.-./... /.-./...-	Başlık: Nazīre

Çizelge 4.19.

16a								Başlık: 16a varağında tarihler yer almakta olup olduğu gibi mecmuada yer almaktadır.
16a		Hokka-i lāciverd-i çerḡ-i lāciverd içre Bildiniz mi nedir bu şems ü kamer Pîr-i dehrîñ iki ġedâsıdır Birin aḡşâm yutar birini seher		Қыт'а		---/--- /..-	Başlık: Bağdādî Rūhî	

Çizelge 4.20.

16a		Ġaraž-ı pîr-i çerhî bildün mi Asmadan dü-çerāğ-ı şems ü kamer Türbe-i Muşafaâ'ya ta' zîmen Birin aḥşām yaḳar birini seher		Ḳıṭ' a		.---/.--- /..-	
16a		Ḳubbe-i lâciverd-i gerdunda Bilir misin nedir bu şems ü kamer Ravż-ı Resûlün pasbanıdır Birin aḥşām çıkar birisi seher		Ḳıṭ' a		.---/.--- /..-	
16a		Oldu güyâ sefid ü surḥ iki gül Gûlsitân-ı semâda şems ü kamer Rûzgâr ol iki gülün lâ-büd Birin aḥşām açar birin seher		Ḳıṭ' a		.---/.--- /..-	
16b	Koca Râgıb Paşâ	Ḥarâbatı görenler her biri bir ḥâletin söyler Leṭâfet naql ider rindân ü zâhid şıḳletin söyler	Perişân ḥâtırında nükte-i ser-beste-veş kaldı Ne kimse ḥikmetin añlar ne Râgıb 'illetin söyler	Gazel/ 6 Beyit		.---/.---/.- --/.---	
16b		Rüyâsını gören nâ-merd ü merd şüretün söyler Bilenler 'ayn-ı zaḥmet bilmeyenler raḥatun söyler	Münâsîb olıcaḳ tahrîr-i şâhid-i ḥâl şühûda O da' vâ ekzeb iken imzâ-yı ḥüccet söyler	Gazel/ 5 Beyit		.---/.---/.- --/.---	Başlık: Gazel-i Şakî Nazîre.
17a	Nâbî	Ḥayâlınden gelür ğam ḥâtıra cânânenen gelmez Sitem hep âşinâlardan gelür bigânenen gelmez	N'ola küstâḥ olursa pîş-i gülde bülbül ey Nâbî Mürâ'ât-ı edeb dest ü dil-i mestânenen gelmez	Gazel/ 5 Beyit		.---/.---/.- --/.---	
17a	Nâbî	Ne deñlü olsa da âlûdelik 'alâmetümüz Ḳabûl ider yine aşḥâb-ı 'öẓr imâmetümüz	Muḳîm-i zir-i livâ-yı tevekkülüz Nâbî Ḳurâ-yı nâḥiye-i ğaybdür ze'âmetümüz	Gazel/ 5 Beyit		.---/.---/.- --/.-	

Çizelge 4.21.

17b	Nābī	Göñül ne ârzü-yı cāh ider ne tāt u taht ister Reh-i himmetde ancak kalb-i nerm ü pāy-ı saht ister	Umar boynında yārūn sā'id-i sīmīnini Nābī Semend-i meşreb-i rehvarına bir sīm-raht ister	Gazel/ 5 beyit		.---/.---/- --/.---	
17b	Nābī	Hıdmet-i ref'-i hicāba kadeh āmāde iken Vaşl için yāre niyāz itmege hācet mi kalur		Beyit		..--/..--/..- -/..-	Başlık: Güft-i Nābī
17b	Nābī	'Āşık ki olur buse-i rubsār ile kānī' Dilber dahı ol veche rızā vırse ne mānī'	Ümmīdūnī pā-beste-i ye's eyleme Nābī İhsān-ı Hudā bir gün ider def'-i mevānī'	Gazel/ 5 beyit		--/.---/--- -/..--	
18a	Nābī	El-vedā' ey āsaf-ı mümtāz-ı akrān el-vedā' El-vedā' ey vālī-i iklīm 'irfān el-vedā'	Eylemezse bir dahı Mevlā telāfisin naşib Haşre dek çıkmaz Haleb'den dāğ-ı hicran el-vedā'	Gazel/ 11 beyit		..--/..--/- ..--/..-	
18a	Nābī	Niyāzmend-i vişāl ol ko şermi ey Nābī Ne var temenni-i vuşlat hilāf-ı āde degül		Beyit		.---/..--/- --/..-	
18a		Göñül zenbūrveş inler ne bāl eyler ne mūm eyler Bilür bilmez me'ālī ol kuru gāvga çok eyler		Beyit		.---/.---/- --/.---	
18b	Nābī	Pāy-ı yāre düşmege āgyārdan nevbet mi var Sāyesinde naḥl-i ümmīdūn meger rāḥat mı var	Nābīyā tāze metā' ile pūr itdūn 'ālemi Çārsūy-ı 'ālem-i endişede zīnet mi var	Gazel/ 5 Beyit		..--/..--/- ..--/..-	
18b	Nābī	Nā-ümīd olmam vişālinden sitiz eylerse de Cepheşin çin-i sitemle mevc-hiz eylerse de	Taht-ı emvācında deryā-yı ma'ānī müstetir Şi'rinūn ta'bīrini Nābī veciz eylerse de	Gazel/ 5 beyit		..--/..--/- ..--/..-	
19a	Nābī	İtdi yek-reng şabā gülşeni meyḥāne ile Germ-hūn oldı gül-i ter yine peymāne ile	Nābīyā terk-i hıred vāsıta-i rāḥat imiş Kaṭı çok meşveret itdüm dil-i divāne ile	Gazel/ 5 Beyit		..--/..--/..- -/..-	
19a	Nābī	Bu bezm ki peymāne-i devlet var içinde Ne kimseye pāyende ne rāḥat var içinde	Nābī bilmem farkı nedür bey'ü şirādan Ol zūhd k'anun ḥ'āhiş-i cennet var içinde	Gazel/ 6 Beyit		--/.---/--- ./..--	

Çizelge 4.22.

19b	Nābī	Ma‘cūn-ı firākuñ ki merāret var içinde Eczā-yı gelū-gīr-i nedāmet var içinde	Nābī bu ğazel gerçi biraz sādedür ammā İm‘ān olunursa nice hālet var içinde	Gazel/ 9 Beyit		--./--./-- ./--	
19b		Āh idersem bile āh itmekle başlar gün zār Āh dir āh işidir kūh-ı belāda dil-i zār		Beyit		-.--/-.--/- .--/-.--	
19b		Güzel taşvīr idersin hāl-i hāt-ı dilberi ammā Füsūn-ı fitneye geldik de ey Bihzād n’eylersün		Beyit		.---/.---/- --/.	Başlık: Şeyhülislām Bahāyī
20a	Nābī	Çerh-i tārīk-i firkatden hālāşa fūrşat el virmez Miyān-ı lücce-i hicrāna düşdük vuşlat el virmez	O istiġnā-fürüş-ı çār-süy-ı hüsnüñ ey Nābī Metā‘-ı vaşlına cān nağdin itseñ kıymet el virmez	Gazel/ 7 Beyit		.---/.---/- --/.	
20a	Nābī	Göñülden rīziş-i eşķ ile dāğ-ı ārzū çıkmaz Ne deñlü eyleseñ tamgā-yı ‘aşķı şüst ü şū çıkmaz	Benüm var ise Nābī ‘aks-i naķş-ı ser- nüviştümdür ‘İzārına o şuħuñ yoħsa hāt-ı müşk-bū çıkmaz	Gazel/ 5 beyit		.---/.---/- --/.	
20b	Nābī	Şeh-i ğamuñ dil-i vīrān kūhen hīzānesidür Beden ‘avārız-ı endūha baĝlu hānesidür	Raķībūñ ol gül-i ter de benüm gibi Nābī Firīb-horde-i harf-i münāfīķānesidür	Gazel/ 7 Beyit		.---/.---/- --/.	
20b	Nābī	Fetħi müşkil günbed-i devvār-ı muħkem böyledür Daħme-i der-beste-i çerħ-i muťalsam böyledür	Ekşer-i nüh-ķubbe-i eflāķe şıĝmaz Nābiyā Dil-büzürgān-i şaĝīrū‘l-hacm ādem böyledür	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.--/- .--/.	
21a	Nābī	Bize sākī ne ħurşīd ü ne māh-ı ‘īd göstereñ Esīrān-ı neşātuz sāĝar-ı Cemşīd göstereñ	O vahşī āfeti şayd itmek isterse dil-i Nābf Niyāz itdükçe tekrar eylesün te‘ķīd göstereñ	Gazel/ 5 Beyit		.---/.---/- --/.	
21a	Nābī	Gerçi ħayr ü şer meyānında muħayyer gelmişüz Lik ma‘nen hūkm-i taķdīre musahħar gelmişüz	‘İllet-i gā‘ıyyeyüz ma‘nen taķaddüm bizdedür Ādemüz ‘ālemden ey Nābī mu‘aħħar gelmişüz	Gazel/ 7 Beyit		-.--/-.--/- .--/.	

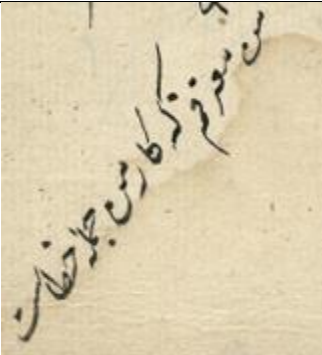
Çizelge 4.23.

21b	Nābī	Esās urduqça bünyād-ı murādāta ta‘ablarla Gelür virān ider seyl-āb-ı istiṣnā gazablarla	Esās-ı ‘ālem-i terkīb ey Nābī teḥālūfdür Ne mümkin ‘ömr giçmek her zamān ‘ıyş u tarablarla	Gazel/ 4 beyit		.---/.---/- --/---	
21b	Nābī	Żiyā yok çerḥ-i ‘ayşuñ mihr ü mähında nücümında Şafādan yok eserī aşruñ ḥuşuşında ‘umümında	Degül ḥālī yine niş-i kederden çihre-i ḥātır Degülken Nābīyā dehrüñ ne bālında ne mümında	Gazel/ 5 Beyit		.---/.---/- --/---	
22a	Nābī	Pāy-ı yāre düşmege ağıyardan nevbet mi var Sāyesinde naḥl-i ümmidüñ meger rāḥat mı var	Nābīyā tāze metā‘ ile pür itdün ‘ālemi Çārsüy-ı ‘ālem-i endişede zīnet mi var	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.--/- .-/-.-	
22a	Nābī	‘Arūs-ı kāmı niçün nā-murāda virmezler Müyesser olsa bile rū-güşāde virmezler	Bu köhne maṭbah-ı ‘ālemde kimseye Nābī Nevāl-i ‘ıyş dem-i iştihāda virmezler	Gazel/ 7 Beyit		.---/.../- --/..-	
22b	Nābī	İlāhī müstaķim it ḥātırım ğayre teşevvuķdan Ḥam oldı kāmētüm erbāb-ı dünyaya temelluķdan	Cihānuñ Nābīyā müstaġnī ol būd u ne- būdından Girizān olma aḥlāk-ı İlāhiyle taḥalluķdan	Gazel/ 6 Beyit		.---/.---/- --/---	
22b	Nābī	Bir devrde geldük ki ‘azīzān unudulmuş Ṭutmuş yirini ḥurd ü büzüġān unudulmuş	Nādānlık olup mu‘teber ebnā-yı zamānda Ḥattı bozulup nüṣḥa-i ‘irfān unudulmuş	Gazel/ 5 Beyit		--./--./-- ./.--	
23a	Nābī	Bu nāleden saña bülbul kelāl gelmedi mi Dimāġ-ı şevke daḥı iḥtilāl gelmedi mi	Bu nazm-ı nādireden toġru söyle ey Nābī Dehāna lezzet-i āb-ı zülāl gelmedi mi	Gazel/ 6 Beyit		.---/.../- --/..-	
23a	Nābī	Ġamuñla ağlamakdan çeşm-i pür-nem kanda ben kanda Ḥırāş-ı sīnede ser-pençe-i ġam kanda ben kanda	Pür olsa ḥoķķası eczā ile gerdün ey Nābī Hezārān zaḥm-ı nāsır ile merhem kanda ben kanda	Gazel/ 5 Beyit		.---/.---/- --/---	
23b	Nābī	Revān oldı dil ol dil-firībūñ ardınca Çekildi cānda dil-i bf-şekībūñ ardınca	Seḥab-ı tīre verāsında meh şanur Nābī Gören o mäh-likāyı raķībūñ ardınca	Gazel/ 6 Beyit		.---/.---/- --/..-	

Çizelge 4.24.

23b	Nābī	Ḥūn olmaz idi diller endiše-i şahbāda Bir çatre şarāb olsa nūh-kāse-i mināda	Nābī feres-i tab‘ın sürsün bu yola yārān Bir taze zemīn buldum ma‘müre-i ma‘nāda	Gazel/ 6 Beyit		--./---/-- ./---	
24a	Nābī	Yokdur ğalaṭ vazīfe-ḥor-ı āb u dānede Olmaz ḥaṭā cerīde-nūvīs-i hıẓānede	Nābī meger ki kendi dili ola herkesūñ Yār-ı şadiḳ eger bulunursa zamānede	Gazel/ 7 Beyit		--/--./.- -./.-	
24a	Nābī	Güşāde bāb-ı Ḥaḳḳ‘a dīdesi mihrābī āmāde Döşenmişdür reh-i tā‘āt-ı Rabbānī‘de seccāde	Hezārān cebhe būs itmiş hezārān pāya ḥāk olmuş Anuñçün var yiri Nābī dil-i a‘lā vü ednāda	Gazel/ 5 Beyit		---/---./- --/---	
24b	Nābī	Ne tehāvün taleb kāma ne tedḳiḳ ger O da bir dād-ı Ḥudādur aña tevfiḳ gerek	Leb-i la‘line gerek sāġar-ı la‘lin Nābī Ol iki mūhri biri birine taṭbiḳ gerek	Gazel/ 5 Beyit		..-/..--/..- -/..-	
24b	Nābī	Ḥūn-ı dilūmi ğonce-i cām eyledi bülbül Bezm-i güli nāleyle tamām eyledi bülbül	Dün geldi şabā şahn-ı çemenden didi Nābī Ḥāk-i reh-i destūra selām eyledi bülbül	Gazel/ 6 Beyit		--./--./.- ./.-	
25a	Nābī	Gāh olur emvāc-ı çerḫi ġarḳ ider yemdür ġönül Gāh olur bir çatre-i nāçizden kemdür ġönül	Güşe-i ebrūsunuñ aġyāra imāsın ġörüp Nābiyā bār-ı ġirān-ı reşk ile ḥamdur ġönül	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.--/- .-/-.-	
25a	Nābī	Gehī sifāl ü gehī cām-ı zer çekilmişdür Bu bezmgāha gelelden neler çekilmişdür	Şaḫīfede eşer-i tār-ı mıştāe ey Nābī O riştēdür ki ser-ā-pā ġüher çekilmişdür	Gazel/ 5 Beyit		---/..--./- --/..-	
25b	Nābī	Ālem eşir-i dest-i meşīyyet degül midür ‘Ālem zebūn-ı pençe-i kudret degül midür	Nābī zebān-ı tab‘um iden ḥāme-i mecaz Meşşāte-i ‘arūs-ı ḥaḳīḳat degül midür	Gazel/ 7 Beyit		--./-./.- ./.-	
25b	Şābit	Ḥattın Boġāz yakāsına düşmiş ḳarasıdur Sineñ ġümüş didükleri şehrūñ ḳazāsıdur	Şābit ḥaşıra dönse de endamı zāhidūñ Ol māsivā firīftenūñ būriyāsıdur	Gazel/ 5 Beyit		--./-./.- ./.-	

Çizelge 4.25.

26a	Cem ^c î	Sâkiyâ şemşir ğamı zaḥmına merhem yok mıdır Sürsene destinde yoḥsa sâġar-ı Cem yok mıdır	Düşmişse elden n'ola ṭomâr-ı nazm-ı ğonca vü maş Cemî ^c iyâ kıadr-i sūḥan fehmi eyler âdem yok mıdır	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.-.-/ .-.-/-.-	26a varağında bulunan Cemî ^c şiiri, Cemî ^c Dîvân'ında yer almamaktadır.
26a	Cem ^c î	Sâkiyâ ağâz-ı 'ayş it nev-bahâr eyyâmıdır Faşl-ı gül câm-ı şarâb-ı hoş-güvâr eyyâmıdır	Bir gözi şeh-bâzla şaḥn-ı çemende Cemî ^c yâ 'Ayş u 'işret vâktidir şayd ü şikâr eyyâmıdır	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.-.-/ .-.-/-.-	26a varağında bulunan Cemî ^c Dîvân'ında yer almamaktadır.
26a				Mısra	Mısra		Başlık: Mısra, Farsça.
26b	Şeyh ülislâ m Yahya a	Giyinüp sürḥ libâs içine al üstine gül Jâleden câmesinüñ dizdi nihâl üstine gül	Ḥüsine ḥaylice maġrûr göründi Yahya İnledür bûlbûlî kıalursa bu ḥâl üstine gül	Gazel/ 5 Beyit		..--/...-/- -/-.-	

6b	Es-Seyid Rızā	Giyinüp sürh libās içine al üstine gül Jāleden cāmesinūñ dizdi nihāl üstine gül	Hüsine haylice mağrūr İnledür bülbulī qalursa

6b	Es-Seyid Rızā	Giyinüp sürh libās içine al üstine gül Jāleden cāmesinūñ dizdi nihāl üstine gül	Hüsine haylice mağrūr İnledür bülbulī qalursa

Çizelge 4.27.

28a		Haşifî-i zarbla def' olmaz ol rakib-i şakıl Tırur miskāl-i naqqāre degülse düm-düm tek	Hevā-yı 'aşkla dil şofiyā ne devr eyler Kudūmuna düşüp şeyhiñ ururdı başıma düm tek	Gazel/ 5 Beyit		.---/.../- --/..-	
28b	Nahif î	Şakın táb-ı nighiden rüyūña zülfün niğāb itme Murād üzre bakılmaz saña bîhūde hicāb itme	Naḥifî'den gürizān olma ey şūḥ-ı peri-peyker Seni cāndan sever bir mübtelādur ictināb itme	Gazel/ 4 Beyit		.---/.../- --/---	
28b		İstikāmet ehli ḥafz-ı ḥaqtır irmez ziyān Ānuñ içün servi incinmez begim bād-ı hazān		Beyit		-.--/-.--/- .-/-.-	
28b	Fā'izi	Dilūñ bir fikri yok zülf-i 'anberden ğayrı Bu genç-i ğamdan yoğdur kārımız o kārdañ ğayrı	Reh-i 'aķında Fā'izi ol şehiñ cān terkin etmişken Yine bir luṭf u iḥsān eylemez ezāden ğayrı	Gazel/ 5 Beyit		.---/.../- --/---	
28b		Pençe-i şîr olsa pençeñ ānı eylerler şikest Bu mesel-i meşhūrdur kim dest ber bālā-yı dest		Beyit		-.--/-.--/- .-/-.-	
29a		'Aceb mi itse sürme dide-i bi-ḥābdān feryād Sine-bühtān ider çün kevkeb-i pür-tābdān feryād		Beyit		.---/.../- --/---	
29a		Dise nāz ile dügmelerim çözdüm tek Diyeydi gül kuşağım işte çözdüm tek Seniñle ten tene nādirdir oldığı 'uşşāķ Raķibi bari diseydi o şūḥ dökdim tek		Kıt'a		--/..--/..-- ./..--	
29a		'Arş-ı belķis merām olsun yanında cilve-geri Āşafā da'im şefāğāhñda oldıķça muķim Bî-bedel tariḥ-i tebrîk-i vezāret bā-du'ā Devlet ü iķbālîñi müzdād ide Rabb-ı Kerim		Kıt'a		-.--/-.--/- .-/-.-	

Çizelge 4.28.

29a		Kevkeb-i devletüniñ irse dañi evc-i zuhale İtme kibr ile ne ki ehl-i dil ü tab'ı hele	Qad-i bālāsına 'Ārif nigeħ-endāz olarak Mübtelā iyledi āħir seni tūl-ı emele	Gazel/ 5 Beyit		..-/.-./.- -/.-	
29a		'Ali it kıymetiñi ħor olma Zūlf-i sevdāsı düşürdi seni tūl-ı emele		Beyit		..-/.-./.- -/.-	
29b	'Ārif Efendi El- Mevle vī	Yokdur şafāsı 'alem ikeñ dey istemem Tenhāca şoħbet eyleyelim mey istemem	'Ārif nezwā-yı ħāmen 'aceb 'āşķınadür Ben muṭıbānı değılim aşlā ney istemem	Gazel/ 7 Beyit		-.-/-.-/.- ./.-	
29b	'Ārif Efendi	Ġonçe-i ħatır açılmaz nev-bahārān olsa da 'Ukdesi gönlüñ çözülmez ġam-ı perişān olsa da	Yine şekvāyı bırakmaz elden 'Ārif anladım Vuşlat-ı cānān ile şādān u handan olsa da	Gazel/ 5 Beyit		-.-/-.-/.- .-/.-	
30a	Nābī	Çenber olursa n'ola dā'ire-i cāna kemer Bestedür naķş-ı miyān-ħāne-i cānāna kemer	Nābiyā çekmege āġūşa miyān-ı yāri Gösterür gerdiş-i etvār-ı zarifāne keme	Gazel/ 8 Beyit		..-/.-./.- -/.-	
30a		Fetīl-i şem'-i baħtım gerçi sulṭānım uyāndırdı Çerāġ etdi beni ammā ve lākin yāhdı yāndırdı		Beyit		.-../.-../.- -./.-	
30a	Kātībī Efendi	N'ola mücrim iseñ yārīn ben şefā'at-ħ'āhım vardur Ḑayansūn zūhdüne zāhid bizim Allāhımız vardur		Beyit		.-../.-../.- -./.-	

Çizelge 4.29.

30a	Nābī	Kec-nihādān rāst-ṭab‘ ān ile itmez imtizāc İttiḥādı olmaz anuṇṇ kemānuḥ tīr ile		Beyit		-.--/-.--/- .--/-.-	
30a		Hiç ‘arz-ı ḥālī kaydına düşme merāmını Tezkīr-i luṭf terk-ı edebdür ekābire Fırşat düşerse ḥālīni ‘arz itmeğe gönül Taḫşilden şaḫn sözünü iḥtisāra çek		Kıt‘a		--./--./-- /..-	
30b- 34a	Şābit	Naḫl ider Çorlıda bir kāşif-i rāz Bir cevān-pāre-i dil-dāde-nevāz	Açılup kale-i ayş-i cāvid Çıkdı külçeyle tefāriḫ-i ümīd	Mesnev i/ 93 Beyit	Berber nāme/ 93 Beyit	..--/..--/..-	Başlık: Berbernāme adlı mesnevi Bosnālī Şābit’e ait olmaktadır.
34a	Nābī	Eyledüm çok tek u pū merḥale-i miḥnetde Dest-gīr olmadı bir kimse ‘aşādan ḡayrı		Beyit		..--/..--/..- -/-..-	
34a	Nābī	‘Aşık ki senden iden temennā-yı iltifāt Şāyān olan müsā’adedür iltimāsına ‘Āsīlerün ṭayandığı ‘aff u Ḥudāyadur Zāhid ḡurūr ile ṭayanursa ‘aşāsına		Kıt‘a		--./-.-./-- ./-.-	
34b	Nābī	Ruḥ-ı rengini ḡuş itmeden berg-i semen ditrer Nesīm-i zūlfını yād itmeden şaḫn-ı çemen ditrer	O şūḫuḥ saña dem-serdāne vaż‘ın eylesem taḫrīr Dehān-ı āteşin-i ḥāmede Nābī sūḫan ditrer	Gazel/ 6 Beyit		..--/..--/..- --/..--	
34b	Nābī	Ne virūr kām ne kām-ı dil-i nā-kāmı bilür Luṭf hengāmı hemān ‘āşika düşünāmı bilür	‘Āşikuḥ ḥāl-i derūnın ne şorarsın Nābī Anı ‘āşık ne bilür yār-ı dil-ārāmı bilür	Gazel/ 7 Beyit		..--/..--/..- -/-..-	
35a	Nābī	Güzergāh-ı fenā olduğına āḫir libās-ı ten İder her bir güzerde bir işāret dīde-i süzen	N’olaydı olmayaydı perde-i ḫ‘āb-ı ‘adem şanup İdeydi Nābīyā tāze ma‘ānī dīdesin rūşen	Gazel/ 10 Beyit		..--/..--/..- --/..--	

Çizelge 4.30.

35a	Nābī	Nābī bilür daķıķa-şināsān-ı rüzgār Çin-i cebin ‘alāyim-i hicrāndan olduğın		Beyit		--./-.- ./.-./-.-	
35b	Nābī	Dime sūz-ı dilūn ol şem ‘abī-pervā ne söylersin Tabīb-i cāna derdün söylemez de yā ne söylersin	Hüner ārayış-igūş-ı kabūl itmekdür ey Nābī Bu vādide bu tāze şi ‘rden a ‘lā ne söylersin	Gazel/ 7 Beyit		.---/--- /---/---	
35b	Nābī	İstimā‘ itdük görenlerden şafā-yı şoğbetin Bezm eyle bezm-i cihānuñ görmedük keyfiyettin	Nābiyā hoşter gelür bī-berg-i ‘ayş olmak bana Rüzgāruñ çekmeden bār-ı girān-ı minnetin	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
36a		Gören mir ‘āt-ı sīneñ çifte yā hū eyleyüp iñler Ne ĥālettir begim bu kim görüp hem görmıyan iñler		Beyit		.---/--- /---/---	
36a		Ėokka-i la ‘luñ kenārına mürekkeb dāmlamış Kilk-i kātib haşyet-i taşakdan sebep dāmlamış		Beyit		--.-/-.-- /-.--/-.--	
36a		Yāruñ görinen müy-ı siyeh şanma ruğunda Ėādī-i ezel bağçe-i hüsne ola dağı çekmiş				--./-.- ./.-./-.-	
36a		Mübtelāy-ı ‘aşķ yā zāhid oldım ĥalāş ister göñül BaĖtuma ĥātır-şiken düştı ferağ ister göñül	Rağbet itmez dil aña şimden girü rām olsa Eski hicrāna bedel bir tāze yār ister göñül	Gazel/ 3 Beyit		--./-.- /-.--/---	
36a	Kāil	Yāķūt leb-i kıymet-i ĥübāna bakılmaz İtmekde fedā naķd-ı dil ũ cāna bakılmaz	Oldım o ķadar bende-i efĖendesı Ka ‘il Şol cevr ũ cefā zūlf-i perişāna bakılmaz	Gazel/ 5 Beyit		--./-.- ./.-./-.-	
36b	Sālīh	Mübtelā-yı derd-i hicrānum cihānda lā ilāc Gizlü derdüm oldı şimdi aşıkāre lā ilāc	Ėanķı derdüm Sālīhā taķrır u taşķir eyleyem Bu ‘alil dil ise ķaldı cihānda lā ilāc	Gazel/ 5 Beyit		-.---/-.-- /-.--/-.--	
36b		‘Aşık olan taze ũ ra ‘nā bilür Şanma ki derman ũ tüvānā biltür		Beyit		-.---/-.-- /-.--	

Çizelge 4.31.

37a	Fuzül î	Dün ki fırsat düşdi hâk-i dergehûnden kâ alam N'oldı ey gözyâşı göz açmâğa fırsat vermedüñ Ey Fuzûlî öldüñ efgân etmedüñ rahmet saña Rağm kılduñ halka efgânunla zahmet vermedüñ		Kıt' a		-.---/-.-- /-.--/-.-	
37a	Bâkî	Cihân enfâs-ı müşgînüñle taldı Saña Hağdân atâdur Bâkîyâ bu		Beyit		.---/--- /..--	
37a		Qahr-ı dehr ile olur tûñî hem-nişîn Yine şekvâyı gurâb eyler garâbat bundadır		Beyit		-.---/-.-- /-.--/-.-	Başlık: Beyit, Nev' î
37a		Böyle olur resm-i şehi pûr-hüner Düşmeni manşûba ile mât ider Hüsñ ü hiyel himmetle böyledür Erlik on ise doğuzu hiledür		Kıt' a		-.---/-.-- /..-	Başlık: Li-vahidin mine 'ş-şu' ara
37a		Nükte-i sırr-ı dehânun fetğin eyler fâl yok Söylenür ammâ bilmek vaşfında kıl u kâl çok		Beyit		-.---/-.-- /-.--/-.-	
37a	Esîrî- zâde	Ve o çeşm-i âhir ruğ geleniñ üstinde temaşada Ne demde eylese ħande ider nazârı rey üftâda Müferrağ kıta-i mevzûn çehâr ebrûsı ħavğâda Teñe nizâ'î ħayretde ħâtır başka sevdâda		Kıt' a		.---/--- /..---/..---	
37b		Her ki bû ismi çağırusa temâm Ol şeh olsun ben añı kemter ħulâm		Beyit	Mu' am ma	-.---/-.-- /..-	Başlık: Mu' ammâ-yı Yûsuf
37b		Rağib almuş gider yâşun ħüsñ Qomadum kim ki duttum dişümle		Beyit	Mu' am ma	-.---/--- -	Başlık: Be-nâm-ı Hasan
37b		Şehr içre yürütmez bizi yâriñ qahrı Terk eyleyelüm mâhiñ üçundan şehri		Beyit	Mu' am ma	-.---/-.-- /..---/..-	Başlık: Be-nâm-ı Ömer

Çizelge 4.32.

37b		Selām virūp ḥabībe şordım adun ‘Aleyk alup didi senden geĉesin		Beyit	Mu‘am ma	.---/.--- /..--	Başlık: Be-nām-ı Ali
37b		Ėadeḥ içündekini baña getür Saña göstereyim rū-yı nigānı		Beyit	Mu‘am ma	.---/.--- /..--	Başlık: Mu‘amma- yı be-nām-ı Murad
37b		Ėoparur bâşıma bir gün kıyāmet Meded āhir o māh serv-i ģalāmet		Beyit	Mu‘am ma	.---/.--- /..--	Başlık: Be-nām-ı Ahmed
37b		Ėo itmeniñ dostuna ber-pāre yāyı Bilinsun bu mu‘ammānıñ ḥayāyı		Beyit	Mu‘am ma	.---/.--- /..--	Başlık: Be-nām-ı Sinan
37b		Şanmañ nevā-yı bülbulü beyhüde yolludur Fenn-i uşul ehl-i aşılı uşulludur	İster Nazīre ehl-i suḥandan ḥayf eger Şorsun bu nev-zemīnle ḥayli gönüllüdür	Gazel/ 5 Beyit		--./-.- ./---./-.-	
38a	Abbās Vesīm	O Yūsuf-ṭal‘ ata Ya‘ḳubveş zār olduĖum ḳaldı Bu bāzār-ı muḥabbetde ḥarīdār olduĖum ḳaldı	Mişāl-i sāyeḥāk etdim vücūdum reh-güzārında DirīĖa pāy-māl-ı ceyş-i aĖyār olduğum ḳaldı	Gazel/ 5 Beyit		.---/.--- /..---/.---	
38a	Ėrīf El- Mevl	Ruḥ-ı pür-tābına bāk mihr-i münevver ne imiş Ėadd-i mevzunı gör serv-i şanav-ber ne imiş	Ruḥsār-ı āl-i yāre nigāh ettiĖim gibi Birden Ėazabla dirildi ḥūyı fenā imiş	Ėıṭ‘a		-.--/-.- /..--/-.-	38a varağında bulunan 209.şiiir Ėrīf Dīvān’ında yer almamaktadır.
38b	Şerīf	O gül-ruḥ būseseñ ‘uşşāĖına bayram içün şağlar Anı ol hem-pāre yılda bir in‘ām içün şağlar	Dil-i sengīn yere berber it sen de nigīnasā Şerīfā seni ‘ālem ādem nām içün şağlar	Gazel/ 5 Beyit		.---/.--- /..---/.---	38b varağında bulunan 210.şiiir Şerīf Dīvān’ında yer almamaktadır.
38b	Rāşīd	Niyāz-ı germi ‘āşık vuslata iĖdām içün şağlar O āfet dağı nāzı şığlet ü ibram içün şağlar	Abeş ḥıfz eylemez ehl-i mekārīm himmetim Rāşīd ‘AĞık-i şāf-gevher āb-ı rūyın nām içün şağlar	Gazel/ 5 Beyit		.---/.--- /..---/.---	

Çizelge 4.33.

39a		Şem‘-i ikbāl ile muntazır-ı mûm oldum Şeb-i firkatte efendim kıtâ mağmûm oldum	Müşg-çîn dîrseñ eger zûlf-i hatâdur zînet Anı şem eylediğimden berû mesmûm oldum	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.- /-.--/-.-	
39a		Ser vîrmek olur sırrı ‘ayân eylemek olmaz Müşkil bûnı her yirde beyân eylemek olmaz Sevdüm seni terk eyleyemem sen gerek öldür Güldi dir nâ-ḥaḳ yere ḳân eylemek olmaz		Rubā‘î		--./.- ./---./.-	
39a		Dîrseñ ey dil çeşm-i bahtuñ derd-i hicrân görmesün Ḳānlı yâşım nîgeh ittîkçe cānân görmesün Târmâr eyler hemḥân evrāk-ı ‘ayşî rûzgār Birser-âmed ḡonceyi bir laḥḫa ḥandân görmesün		Rubā‘î		-.--/-.- /-.--/-.-	
39a	Rūhî	Hizmet-i ḥâş rikâb-ı saltanattan feyz alup Olmış idi mîr-i işṭabl cihāndar-ı kebîr	Bî-bedel tarîḫ yâzdum levḥ‘-i ṭaba Rūḥiyâ Oldı ‘Abdu’llâh Paşa mîr iken ḥaḳḳâ vezîr	Gazel/ 3 Beyit		-.--/-.- /-.--/-.-	39a varağında bulunan 215.şiiir Rūhî Dîvân’ında yer almamaktadır.
39b	Must afa Hân	Yıkılıpudır bu cihân şânma ki bizde düzele Devleti çarḫ-ı denî virdi ḳamu mübtezele Şimdi erbâb-ı sa‘ âdetde gezen ki bizde ḥazele İşimüz ḳaldı hemân merḥamet-i Lem-yezel‘e		Kıt‘a		-.--/-.- /-.--/-.-	
39b	Râgıb Paşa	Niceler almadı kâmi bu cihānda tezele Feleḡiñ devri muṭâbık yine bezm-i ezele Şânma ey dil ki sa‘ âdet bula bir dem ḥazele Verdi Ḥallāk-ı cihân mübtezeli mübtezele		Kıt‘a		-.--/-.- /-.--/-.-	

Çizelge 4.34.

39b	Dāniş Efendi	Dil virüp şevkla dört kaşlı bir âfet gözle Geh rübâ'î diyelüm geh yaçalum bu gâzele Re'yi tedbir eylemez levh-i kazayı ta'bir Rabt-ı kalb ile hemân hükmi-i Hakîm-i ezele		Kıt'a	Nazire	..--/..-- /..--/..--	Başlık: Nazire
39b	Hıfzı-zâde	Herkesiñ ed'iyesi Hâzreti Hayy-ı Ezel'e Himmet-i Dâver-i mümtâz ile hâlüm düzele Hâzele nâ'il olur derdik alur her ne ele Bu fenâ manşıbdır müptezele		Kıt'a	Nazire	..--/..-- /..--/..--	Başlık: Nazire
40a	Nedîm	Cihâna pertev-i mihr-i cemâliñ lem'a-tâb olsun Sipihre hüsn-i nûr-ı vech-i pâkiñ âfitâb olsun	Dirîğ itme gedâyân-ı derinden nakd-i ihsânıñ Dil-i vîrâne-i düşmen harâb-ender-harâb olsun	Gazel/ 3 Beyit		.---/.--- /..---/.---	
40a	Bâkî	Müşkil oldu ki dil-rübâ tıfl ola nev-civân ola 'Âşık-ı zâr u mübtelâ pîr ola nâ-tevân ola	Sâkiyâ ferâh vir ki fenâ bula terah Şol meyi şun ki bir çadeh pîr içe nev-cevân ola	Gazel/ 5 Beyit		-.--/.--- /..--/.---	
40b		Bulmasun sensiz berķ-ı âh u efgânım meded Mübtelâ-yı derd-i hicrân itme Sulţânım meded Dest u bî-dâd-ı nigâh fitne-engîzindedir Olmasun şad pâre dâmen ger-beyânım meded		Beste		-.--/..-- /..--/..--	Başlık: Beste Hüseynî Receb Çelebî Usuleş Çenber
40b		Hayli demdir hüsnünüñ meftûnuyum ey nev-civân Hasretiñle dîdelerden da'ima hûnum revân Mihribânım gel efendim sana sevdiğim heman Bir kişi geldikde bana 'âşıkım ben de dese Ânı 'âşık zan ederim sana sulţânım heman Mihribânım gel efendim sana sevdiğim heman	Kıl kerem lutf idüp ağıyâr ile etme selâm 'Âşık maşûk bilince ya ne lâzım ter-cemâl Mihribânım gel efendim saña sevdiğim heman 'Azm-i bî-çâreyi vaşluñla şad et sevdiğim Câna geçti fırkatıñ bi'llah ahvâlüm yamân Mihribânım gel efendim sana sevdiğim heman		Makam	-.--/..-- /..--/..--	Başlık: Der- makâm-ı Hüseynî

Çizelge 4.35.

40b		Dil-i rüyına bakmağdan uşanmaz efendim Nezare-i ruhsârına kıanmaz efendim Derlerse seni mihr ü vefâ semtini bilmez ‘Âşığ bu söze hiç inansın mı efendim Bu kıamet-i mevzûn ile bir serv-i revânsın	Bu ‘ârız-ı gülgün âşub-ı cihânsın Manend-i perî ol aman ki nihânsın Âdem bu kıadar nâza dayansam efendim Bu hüsn ile sensin şeh-i iklim-i melâhat Emriyle murâdın ne ise canıma minnet		Ezgi	--./.-- ./.--./.--	Başlık: Mulis Sabahattin Ezgi Hüseynî
41a		Bir cefâ-cû yâr imişsin bilmedim Bî-vefâ dil-dâr imişsin bilmedim Mihrini ümîd ederdim ben senin Hem-dem-i ağıyâr imişsin bilmedim			Semâ‘î	-.--/-.-- /-.--	Başlık: Semâ‘î Segâh
41a		Canım yele lele lele li yelelele li yeleli Ah efendim bilmedim vây					
41a		O afet-i büse bağış-i gerdeninden efsâğ itmez Ki ekser hüsn-i mağla‘ nâmede ilhâf u ihdâdır		Beyit		.---/--- /---/---	
41a		Gün yüziñ görmeyeli gündüzümüz şâm oldu Eyâ efendüm dahi gelmez misiñ ağışâm oldu		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
41a	Nâbî	Cânânenün telessüm destür-i büsedür Her meîvenün şukûfedür elbette evveli		Beyit		--./-.-- ./---/-.--	
41a		Ne ‘aceb tîz geçer zevk-i sürür ayağı İrmedin nısf-ı nehârı irişür eğışâmı		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
41a	Yeniş ehir Belig Efend i	Bağ süy-i ‘amelimde mükâfâta kim belig Başur ‘illet-i cihâna saña nenün olur Gelse ‘aceb mi mevzi‘-i me‘hûduna vece‘ Bilmez misün kişi cihânda itdiğin bulur		Kıt‘a		--./.-- ./---/-.--	

Çizelge 4.36.

41b	Hasib	Bār-i cev̄r mü-miyāñınla kıırıldı tār-ı dil Pençe-i hec̄riñla şad-çāk s̄ine-i astār-ı dil	‘Ālem-i ‘ayn taḥayyülde taşavvur eyledüm Olmadı memdūḥumuñ ğayrı Ḥasib muḥtār-ı dil	Gazel/ 5 Beyit		-.—/-.-- /-.--/-.-	
41b		Gelsen de yine meclise kimūñ hevesiyle Āvāre kebūter gibi yābāna baḳarsun		Beyit		--./-.-- ./-.--/-.--	
41b		Var mı bir ruḥsār ne kim siyeh-fam olmaduḳ Dehr içünde ḳanḳı ğün gördin ki aḥşām olmaduḳ		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.-	
42a	Tıybī	Şimdi ḥalḳ-ı ‘ālemiñ yek-pāre hep dolab işi ‘Āḳlı oldır kim bitüre rıfḳla yāb yāb işi	İşte ehl-i dil nazīre dimeḳ lāyık hele Bir ğazel gördim ki Tıybī-i şā‘ir gibidür işi	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.-	Başlık: Tıybī Dīvānı’nda yer almamaktadır.
42a	‘Ārif El- Mevl evi	Çah-ı iḳbāl-ı tekāpū mı geḳer ‘āḳıl olan Devlet-i dehre taḥtına mı geḳer kā’il olan	‘Ārifā tāt-ı rāz-endūze değüşmez külehin Serīne ehl-i fenā zümresinūñ vaşıl olan	Gazel/ 7 Beyit		..--/..-- /..--/..-	Başlı: Ārif Dīvānı’nda yer almamaktadır.
42b	‘Ārif El- Mevl evi	Ḥaṭṭ-ı la‘lin geliceḳ nāme-i zībācesine ‘Arz-ı kala-yı suhan eyledü dībācesine	Bezm-i gülzār-ı belāġatda bugün ey ‘Ārif Naġmeler eyle yine bülbul-i güyācesine	Gazel/ 5 Beyit		..--/..-- /..--/..-	Başlık: ‘Ārif Dīvānı’nda yer almamaktadır.
42b	Tıybī	Çerḥ-i gerdūnuñ bütün ehl-i dile dolāb işi Kārı yağmadur velikiñ ‘ālemi seyrāb işi	Tıybī’niñ eş‘ārını defn ile seyr eyledüm Sözleri pākize cümle güher-i nā-yāb işi	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.-	Başlık: Tıybī Dīvānı’nda yer almamaktadır.

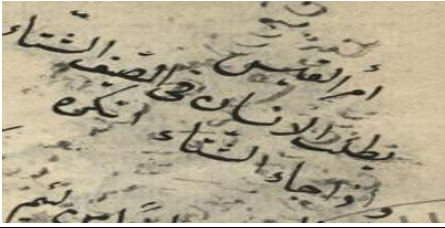
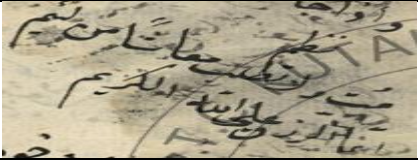
Çizelge 4.37.

42b		Umûrın Hakk’a tefvîz harîş-i intikâm olma Rızâ-yı hâkim-i muṭlaḳ ne işlerse ‘adâletdir		Beyit		.---/.--- /---/.---	
43a	‘Ârif	Cefâların dile cânâ vefâ kadar hoşdur Teğâfûl itmelerûñ merḥabâ kadar hoşdur	Hezâr şevḳ ile yüz sürmesen gör ey ‘Ârif Ġubâr-ı hâk-ı deri tûtiyâ kadar hoşdur	Gazel/ 5 beyit		.---/..-- /---/..--	
43a		Mir’at-ı ruḥa gerd-i ḥaṭṭınla neler oldı ‘Aşîḳâ o yüzden hele ğayn keder oldı	Vaşf eyleyerek la’l-i şeker-bârını ‘Ârif Kilk-i teri ‘âyineyle heman niş-ker oldı	Gazel/ 5 Beyit		--./..-- /---/..--	Başlık: ‘Ârif Dîvân’ında yer almamaktadır.
43b		‘Ahdım olsun o börekçi güzeli gelmez ise Kûtekût ḍarb eyledüm ânı şu merdâne ile	Hiç baḳmam yüzine zenne-i kesm maḥbûbuñ Severim dilberi eṭvâr-ı levendâne ile	Gazel/ 5 Beyit		..--/..--- /---/..--	
43b	Avnî	Şeh-en-şâh-ı Ferîdûn-fer Cenâb-ı Mustafâ Hân’ın ‘Adâlet-cû ḥayır-ḥ’âh vezîr-i a’zamı ḥâliyâ	Yediler geldiler naḥn-ı işrâb itdiler ‘Avnî Revân oldı bu ṭarih-ı pâkdan mâ-i ḥayât-ı a’lâ	Tarih/ 6 Beyit		.---/.--- /---/.---	Başlık: Avnî Dîvân’ında yer almamaktadır.
44a				Beyit			Başlık: Beyit, Farsça
44a		Lâl olur elbet zebân-ı ḥâme-i piçide-mûy Kılca ğamdan tab’-ı erbâb-ı suḥan ‘illetlenür Kâse-i lebrîz faġfûr olsa da virmez şadâ Devlet efzâyiş bulunca aġniyâ ḥissetlenür			Murabb a	..--/..-- /---/..--	
44a		Güş etmeseydim kışsa-i mûr-ı Süleymanî Cesaret itmez idim dest- âvîz-i nâ-çize		Beyit		--./..-- /---/..--	
44a		Kılca ğam bend-i zebân olduĝu erbâb-ı dile Fehm olunmaz mı leb-i ḥâmedeki mûlardan		Beyit		..--/..--- /---/..--	

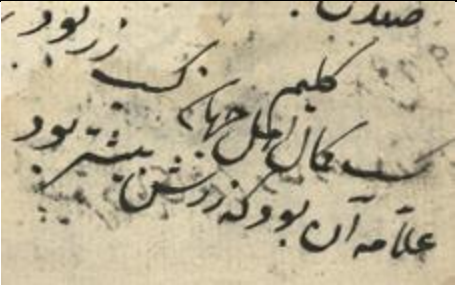
Çizelge 4.38.

44a		Teselliden geçdi dil bār-ı şemâtet olmasa Hiç mürüvvet qalmamışdur nev-resâ aḥbâbda		Beyit		-.--/-.- /-.--/-.-	
44a		Virmez zemâne kimseye şîrâze nizâm [...] ızdırâbda		Beyit		--./.- ./.--./.-	
44b	‘Âtîf	Almam mezâk-ı ḥikmeti bir paraya gönül Nabz-ı mizâc-ı ‘aşr-ı zamanı bilür misin Bildik kumâş-ı ma‘rifet kimse almıyor ‘Âtîf metâ‘-ı baḥtî şatanı bilür misin		Ḳıṭ‘a		--./.- ./.--./.-	
44b		Rastdır eṭvârımız mânend-i meyl-i tütîyâ Biz hezârân dîde-i giryâne girmiş çıkmışuz		Beyit		-.--/-.- /-.--/-.-	
44b		Yüri deryâ-dil olup eyle taḥammül yoḥsa Rûzgârîñ öñine düşmiyen âdem yorılır		Beyit		-.--/-.- /-.--/-.-	
44b		Eyledüm manḳar buḥûrî dağ dil-i üftâdeyi Da‘vet itdim ḥâne iḥlâşa pîr-i zâdeyi		Beyit		-.--/-.- /-.--/-.-	
44b		Belâ tûfânına şabr iyleyen mânend-i Nûḥ âhir Çıkar deryâ-yı ğamdan bir kenâra rûzgâr ile		Beyit		.---/.--- /---/.---	
44b		Refîḳ nâ-muvâfiḳdan dahi ma‘ḳûldur reh- zen Ḥasılımdır ‘aḳılsuz dostdan şaḥib her düşman		Beyit		.---/.--- /---/.---	

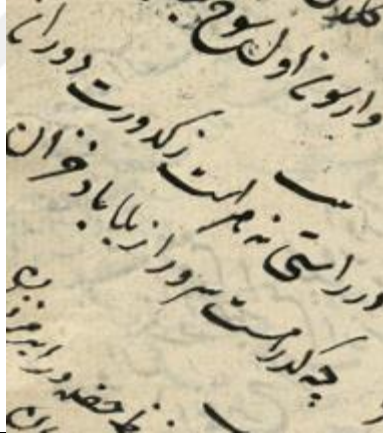
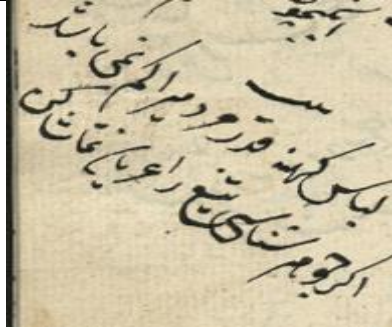
Çizelge 4. 39.

44b		Deyr ricā meyl revnağ-ı cāhile girdün dūn- perver Kemāl erbābının mağrūr olup ħor oldığın yeter		Beyit		.---/.--- /---/.---	
44b		Hiç cem' iyyeti ħātırdan eser gördün mü Bu kadar meclise uğrar yoluñ ey bād-ı şabā		Beyit		---/--- /---/---	
44b		Kişi tavrın gözetüp olmasa ħadden ħariç İntifā' itmez ise yārī mazarrat çekmez		Beyit		---/--- /---/---	
45a				Beyit			Başlık: Beyit, Arapça
45a	Nazım			Beyit			Başlık: Beyit, Arapça

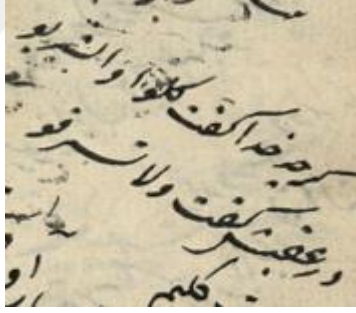
Çizelge 4.40.

45a	Şevket	Şudem deryā-yı rahmet āhîr ez-şerm-i günāh-ı hōd Zi-ḥaclet āb geştem şuste şud mektüb-ı a' mālem		Beyit		.---/.--- /---/.---	
45a	Şevket	În'ām-ı ḥalk çîst ki esbāb-ı kâ'ināt Şandal bahā-yı derd-i ser-i men nemi- şevēd		Beyit		--./-.- ./-.-./-.-	
45a				Beyit			Başlık: Beyit, Farsça
45a		Geldi ḥaṭṭ-ı rûy dil-ārāsın müsteşnānî Varsun ol şuh cefā-cû kefedē yağ içsün		Beyit			

Çizelge 4.41.

45a				Beyit			Başlık: Beyit, Farsça
45a		İstiķāmet ehli hıfz-ı Hāk'tadır ermez ziyān Anunçün servi incütmez begim bād-ı hazān		Beyit			Başlık: Aziz Mahmud Hüdāyī
45a				Beyit			Başlık: Farsça

Çizelge 4.42.

45b				Beyit		Başlık: Farsça
45b				Beyit		Başlık: Farsça
45b	Gümtüş-ḡāne emīni oldı şandım kendümi faik Edince na'il-i vuşlat beni ol şūḡ-ı sīmin- ten			Beyit	---/--- /---/---	

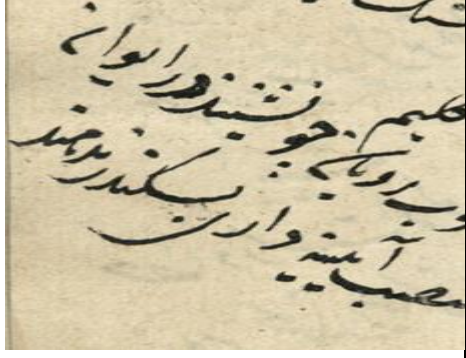
Çizelge 4.43.

45b	Nābī	Ne sendendür ne bendendür ne çerh-i kine-verdendür Bu derd-i ser bumār-ı neş'e-i cām-ı kederdendür		Beyit		.---/.--- /---/.---	
45b				Beyit			

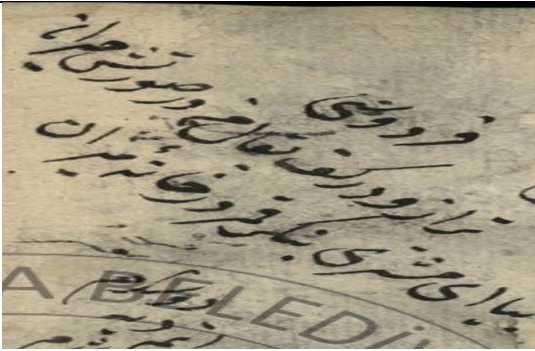
Çizelge 4.44.

45b		Tetebu' dan murād meşq-i sūhandır yoḥsa müşkildür Naẓīre-i naẓm-ı üstād der māna-i el-üzre	Hıdīv-i mülk-i ma' nā Ḥazreti Nābī Efendi üzre Mehābet şaldı naẓm-ı neşrīmle Rüm-ı ' İraḳ üzre	Rubā' i		.---/.--- /---/.---	
45b	Şa'ib			Beyit			Başlık: Farsça

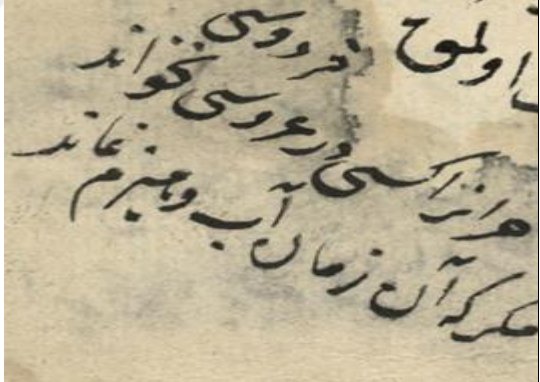
Çizelge 4.45.

46a	Rahmî	İtdi ferdin [...] Nâdir Şâhın Naṭ' ı şaṭranc-ı emelde kūşe-i laḥd-ı memât	Feyz-i rûḥāniyyet işna ' aşerle söyledüm Eyledi bâzîçe-i eyyâm-ı nâzdır şâhı mât	Tarih/		-.--/-.-- /-.--/-.--	
46a		Hâme-i fersûdemiz kizb ü dürûğ arz itmeden Oldı reşk-endâz kezzâb küzûb kâzibîn		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
46a		Hâzır bezm-i mükâfâta eyâ mest-i ğurûr Raḥne-i seng-i siyeh penbe-i mînâdandur		Beyit		..--/..- /..--/..-	Başlık: Arpaemini- zâde Sâmi
46a	Kelîm						Başlık: Farsça

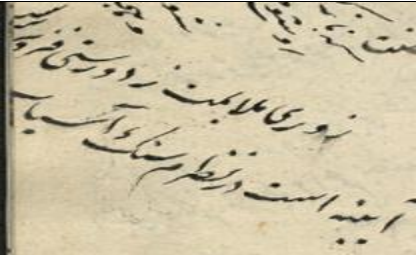
Çizelge 4.46.

46b	Nābī	Yumazsa āb-ı rahmet ehl-i cürmüñü yâ Râb Yâ bu bî-ḥadd ü bî-pâyân olan deryâyı n'eylersin		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
46b	Vehbī	Pilavı şaḥna ḳomaḳ ister emîn-i maṭbaḡ Ekşi âş-zāde velî der ki lapâdur olmaz		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
46b	Nedīm	Ney-zen bezmde muṭrība hem-vāre geḥ baḳār Bilmem nedir miyânlarında bu münāfese		Beyit		--./-. ./-.--/-.--	
46b		Ḥaṭâdır mest olup meclisde dilber siyeh-ḳâk olmaḳ Şafâdan taḥammüldür 'âşık bî-di-i ḫelâk olmaḳ		Beyit		---/--- /---/---	
46b	Firdevs ī			Beyit			Başlık: Farsça
46b	Sābīt	Üftādeñem ey serv-i revānum diye düşdü Düşmezdüm bu söz ḡaflet ile söyleye düşdüm		Beyit		---/--- /---/---	
46b		Serāpâ dīde-bandır kemeriñ vāşlında 'âşıklar Ḳaçırma sevdiğim kala-yı vaşlın şonra şişlerler		Beyit		---/--- /---/---	

Çizelge 4.47.

46b	Firdevs i			Beyit			Başlık: Farsça
47a	Fıtnāt Hānım	Güller kızârır şerm ile ol gönce gülince Sünbül ham olur reşk kākül bükülince	Cân virmek ise kaçduñ eger 'aşkıla Fıtnat Hāk-i der-i dil-dārdan ayrılma ölince	Gazel/ 4 Beyit		--./-- ./---./--	
47a				Beyit			Başlık: Li-Vahidin, Beyit, Farsça

Çizelge 4.48.

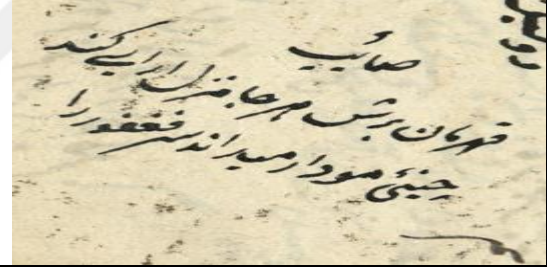
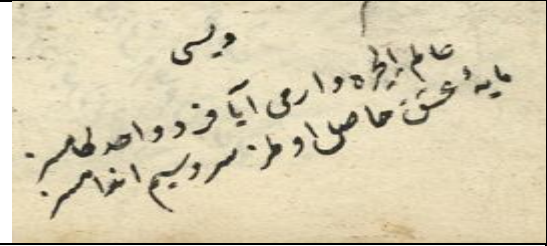
47a		Leşker-i haţtdır gelen şimdengerü çek dizgini		Mısra	Mısra	-.--/-.-- /-.--/-.--	
47a		Gah niyâz gah teğâfûl gâhi nigâh ider O şûh ü Mevlevi bize da'im külâh ider Şevki kudumûnla eğlendir müdâm Vehbî hevâ-yı vaşilla ney gibi âh ider		Kıt'a		--./-. ./---./--	
47a				Beyit			Başlık: Beyit, Farsça.
47b	Hâtem Efendi	Dil-bend-i hat-ı yâr ile dâğım yenilendi Bûlbûl gibi nâliş-ger-i bâğım yeñilendi	Tamgâ-yı firâk olmadı Hâtem gibi naqşım Eski kuluñum hicr ile dâğım yeñilendi	Gazel/ 5 Beyit		--./-- ./---./--	
47b	Osman Molla Efendi	Semiyy-i câmiü'l-Kur'an geldi câh-ı fetvâya		Mısra	Mısra		
48a		Aña ferdâ ğamını dide-i ter şağ olsun Çekme sağar-ı elemin elümde kâse-zer şağ olsun Qaldum ayağda deyu ğam yime dünyâdır bû Bulınur menşib-ı câh elde hüner şağ olsun		Beyt			
48a		O denlü mürtef'bünyâd olur kasr-ı tevâzu' kim Riyâz-ı cennet nezzâra mümkündür zemininden kabil tâ		Müfred		.---/--- /---/---	Başlık: Fa' izi
48a		Şakin kat'-ı ümîd itme Hudâ'dan ey dil-i şeydâ Hudâ kâdirdir eyler seng ü hârâdan güher peydâ		Müfred		.---/--- /---/---	

Çizelge 4.49.

/

48a		Fikr idüp bir gün didi mütellâ celal Nûruñ şûd mütellâ-i şûd kanlı helâl		Müfred		--./--./-- ./--	
48a		Çeşm-i inşâf kadar kâmile mizân olmaz Kişi miğdarını bilmek kadar gibi ‘irfân olmaz		Müfred		..--/..--/..- -/..-	
48a		Bî-feyz kalur mı dil-i erbâb-ı tevekkül Ki [...] iken mahûr düvellâb-ı tevekkül		Beyit		--./--./-- ./--	
48a		Kâh olur kim rakîb-i divâne Bâ‘ iş olur vuşlat-ı cânâna		Beyit		--./--./--	
48a		Ŧutan dâmânıñ bir gün irer maşşûdına diler Hûdâ kadirdir eyler seng ü hârâdan güher peydâ		Beyit		..--/..--/..- -/..-	
48b- 49a	Seyyid Vehbî	Şâhenşeh-i ‘âlî-neseb sulţân-ı memdühü’l-haseb Ferman-dih-i Rûm u ‘Arab Hân Aĥmed-i kişver-güşâ	Târiĥi Sulţân Aĥmed’üñ cârî zebân-ı lûleden Aç besmeleyle iç şuyı Hân Aĥmed’e eyle du‘â	Tarih/ 28 Beyit		--./--./-- ./--	Başlık: Târih-i Çeşme ve Sebil Der-Pişgâh-ı Bâb- ı Hümâyûn
49b		Şâh-ı iĥlimi risaletdir muazzam padişah Nazenin-i Rabbi izzet bende-i hassı İlâh	Sellimu şallû‘ alâ bedri ‘d-dü-câ şemsi ‘d- duh Nûr-ı Hâkdır Muştafâ maĥbûb-ı dergâh-ı Hûdâ	Kasîde		..--/..--/..- ./--	Başlık: Kasîde-i Buhûr Medh-i Resûlu‘ İlâh
50a		Bir siyeh-cerde yemen hûbidir ey cân kahve N’ola meclisden ırâğ olmasa bir ân kahve	‘İzzeti pâdişeh-i dehr olayın dirseñ eger Berş yiyüp üstine iç bir iki fincân kahve	Gazel/ 5 Beyit		..--/..--/..- ./--	
50a	Kanber î	Tali‘im ferĥunde-baĥtım yâr-i cânânum gelür Büse-i la‘lin alınca aĥzıma cânım gelür	Ŧaĥ-i çerĥdan ĥadrim ‘âlî olsun mı Ŧanberî Devlet ile ol güzeller şâhı sulţânım gelür	Gazel/ 5 Beyit		..--/..--/..- ./--	Başlık: Kanberî Dîvân’ında yer almamaktadır.

Çizelge 4.50.

50a	Şa'ib			Beyit			Başlık: Farsça
50b	Şābit	Ālup āgūş-ı merāmā yāri rām itmek de güç Yārsiz 'azm-i temāşā-yı merām itmek de güç	Şābita dil-dāre çok yār olduğün n'eylesün Cümleñiñ itmāmı-ı kārūñ iltizām itmek de güç	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.--/- .--/-.--	
50b	Şeyhüli slāmYa hya	Bādeyi bir bumdan içsek kim ferāğı olmasa Bir şarābun mesti olsak kim yasāğı olmasa	Sözleri Yaḥya'nun olmazdı bu resme sūznāk Nār-ı hicrān ile yanmış dilde dāğı olmasa	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.--/- .--/-.--	
50b				Beyit			Başlık: Farsça
51a	Şābit	Cenāb-ı ḥazretünden şurre-i zer geldi sulṭānum Vücūd-ı nā-tüvāna kuvvet ü fer geldi sulṭānum	Cenāb-ı kibriyā iḳbāl ü iclālün füzün itsün Diñüldükçe bu monlā gitdi aḥer geldi sulṭānum	Gazel/ 6 Beyit		---/---/- --/---	

Çizelge 4.51.

51a	Rāsîh	Süzme çeşmiñ gelmesin müjgân müjgân üstüne Urma zaẓm-ı sineme peykân peykân üstüne	Hem mey içmez hem güzel sevmez demişler haqqına Eylemişler Rāsîh'e bühtân bühtân üstüne	Gazel/ 5 Beyit		-.---/-.---/- .---/-.--	
51b	Riyâzî	Yâr-i müstağni dil-i 'uşşâka nâz itmek de güç Dil-pesend olur ğaraẓ ammâ niyâz itmek de güç	Ey Riyâzî ğamzesi yiter ki kaẓâ teş'irdür Çarşu tûrmah müşkil ammâ ihtirâz itmek de güç	Gazel/ 5 Beyit		-.---/-.---/- .---/-.--	
51b	Hâcib	Derd-i 'aşkı eylemek cânâ yine izhâr güç Anunçün [...] sırrı eylemek izhâr güç	Hâl-i pür-suzeñ dimek olurdı yâre Hâcibâ Lîk cürmin Âdem itmek gözgöre ihrâr güç	Gazel/ 5 Beyit		-.---/-.---/- .---/-.--	
51b		Cevher ne kâbiliyet olmayın bir cevheri 'Ârız-ı iqbâlle kaşd itme cevher kalmağa Nice biñ böyle terbiyetler eylese kâdir degil Seniñ hârâ-yı güneş-i 'âlemde gevher halmağa		Kıt'a			
52a	Nev'î	Yâr işi ey dil kolay ammâ ğam-ı ağıyâr güç Vaşl-ı gül âsân velî şabr-ı cefâ-yı hâr güç	Nev'îyâ esrâr-ı 'ışkı şaklamak aşân degil Mey içüp keyfiyyetini itmemek izhâr güç	Gazel/ 5 Beyit		-.---/-.---/- .---/-.--	
52a	Ezherî	Gerçi ol âhûyı her demde şikâr itmek de güç Lîk deşt-i ğamda dil şabru karar itmek de güç	Çankı derdiñ ateşine Ezherî yansuñ gönül 'Âşık olmak emr-i müşkil terk-i yâr itmek de güç	Gazel/ 5 Beyit		-.---/-.---/- .---/-.--	Başlık: Ezherî Dîvân'ında yer almamaktadır.
52b	Amrî	Ġamzeden havf eyleyüp terk-i niyâz itmek de güç Süzüş 'aşkıyla âhı cân-ı güzâr itmek de güç	Vaşf-ı zülfüñle bulurdı tab'da 'Amrî ebed N'eylesün endişe-i dūr u dırâz itmek de güç	Gazel/ 6 Beyit		-.---/-.---/- .---/-.--	Başlık: Amrî Dîvân'ında yer almamaktadır.
52b	Hayâlî	Fer veren mâha cemâl-i bâ-kemâlündür senüñ Mihre hançerler çeken iki hilâlündür senüñ	Ġayrlarla yârdur şimdi Hayâlî der iseñ Hâşe lillah Pâdişâhum ol hayâlündür senüñ	Gazel/ 5 Beyit		-.---/-.---/- .---/-.--	
52b		Farq olunmaz feleğîñ şimdi şebinden rûzı Böyle eyyâm-ı ğamın böyle olur nevrûzı		Beyit		..---/..---/- -/-	

Çizelge 4.52.

53a	Gāzī	Döndükçe begim şevkle Cenāb-ı maḥabbet Ṭufāna verir ‘ālem seylāb-ı maḥabbet	Minnet-keş-i Hızır olma bu mey-ḥānede Ġāzī Besdür dil-şūr ile ki cüllāb-ı maḥabbet	Gazel/ 5 Beyit			
53a	Fehīm	Pür-derd-i serem gerçi sevdā-yı maḥabbetle Başum yine hoş ammā ḡavḡa-yı maḥabbetle	Bir bü‘l-hevese yār ol mānend-i Fehīm ey dil Tā ülfet ide ‘aḡluñ ma‘ nā-yı maḥabbetle	Gazel/ 5 Beyit		--./---/ ./---	
53b	‘Ulvī	Merḥamet ḡıl nev-cevānum āh u zārumdan şaḡın Tāze ḡülsin nale-i bī-iḥtiyārumdan şaḡın	Esb-i naza çekinüp ‘āşık-ları pā-māl ider Ġāfil olma ‘Ulvī‘ yā ol şeh-süvārumdan şaḡın	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.-/ .-/-.-	
53b	Fehīm Çelebi	Ḥüsnine bakmaz şarāb-ı ḡayreti nüş itmeyen Çeşmine hem-meşreb olmaz ‘aşkı bīhüş itmeyen	Vāḡıf-ı rāz-ı ḡazā-yı çeşm-i yār olmaz Fehīm ‘Aşkı ‘āşık cānı bīcan hūşı bīhüş itmeyen	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.-/ .-/-.-	
53b		Cünd-rüz eylesen sūvī ḡalıḡ-ı ceryān Yine mecrāyı ḡadīmın bulur āb-ı iḡsān		Beyit		-.--/-.-/ .-/-.-	
54a	Fehīm	Fāriḡüz ḡayd-ı cihāndan ‘āşık-ı divāneyüz Āşināya āşinā bīḡāneye bḡāneyüz	Sāḡır-i mu‘ciz-kelāmuz şā‘ir-i şūḡuz Fehīm Ne füsūna rāḡıbuḡ ne mā‘il-i efsāneyüz	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.-/ .-/-.-	
54a	Gāzī	O şūḡuñ kim bahār-ı ruḡları ḡülzārān virmiş Nesīm zūlfı sırr-ı cümle cihāna tāze cān virmiş	Muḡāın olalı vaşf-ı ḡa-bāb efzā ki ey Ġāzī O şūḡ ‘ālem-i ārā cümle ḡübā ne şān virmiş	Gazel/ 5 Beyit		---./---/ --./--	Başlık: Gāzī Dīvān’ında yer almamaktadır.
54a		Bir deliḡanlı harāmıdır diyü ḡabs itdiler Aşmadan ḡurtūlalı ḡayli şıḡılmışdır şarāb				-.--/-.-/ .-/-.-	
54b	Şābit	Bir yār içün aḡyāra tevellā nne belādur Bir şıḡḡat içün derde müdāvā ne belādur	Şābit bize enfāsı ḡisāb üzre virürler Bir müft şoluḡ yok ya bu ḡavḡa ne belādur	Gazel/ 7 Beyit		--./--./-- ./--	
55a		Bir ḡurūşıyle ider biñ ḡāne-i iḡbālī pest Ehl-i derdūñ seyl-i eşk-i inkisarın ḡörmüşüz		Beyit		-.--/-.-/ .-/-.-	

Çizelge 4.53.

55a	Nābī	Bāğ-ı dehrūn hem ḥazānın hem bahārın görmüşüz Biz neşātuñ da ğamuñ da rüzgārın görmüşüz	Kāse-i deryūze tebdīl olur cām-ı murād Biz bu bezmūñ Nābīyā çok bāde-ḥ'ārın görmüşüz	Gazel/ 7 Beyit		-.---/-.---/- ---/-.---	
55a	Nābī	Pür olsa ḥoḳḳāsı eczā ile gerdūn ey Nābī Hezārān zaḥm-ı nāsır ile merhem ḳanda ben ḳanda		Beyit		---/---/-. ---/---	
55a		Heman bir 'āşıkā ne sadeurūdur nazmım ey Sahvī Kedūret var iken dilde nezāket ḳanda ben ḳanda		Beyit	Nazīre	---/---/-. ---/---	Başlık: Nazire-i Sahvī
55a		Böyledir aḥvāl-i 'ālem; gāh şādī gāh gam		Mısra	Mektup	-.---/-.---/- ---/-.---	Başlık: Erzurumlu İbrahim Hakkı
55b	Cemālī	Yine pervāneveş devrān iderken nāre çarpıldum Hevā dāmında bazī nicesi tayyāre çarpıldum	Vücūduñ pāre pāre oldı ey 'āşık-ı Cemālī āh Aḳar şular gibi taşdan taşā yārdan yār-çār bildim	Gazel/ 5 Beyit		---/---/-. ---/---	
55b	Kemalp aşā- zāde	Cihānda fitneden ḳalmadı eşer Güzeller ğamzesinde var ise	Ḥaṭā didüm irelden 'ahd-i Sulṭān Düşinde fitne görmez çeşm-i ḥübān	Ḳıṭ' a		---/---/-. -	
55b		Kişinūñ sürçicek baḥtı ayağı. İşitmez nāşihun sözün kulağı		Beyit		---/---/-. -	
55b	Bākī	Derūnuñ pür-ma' ārif hem-nişinūñ merd-i 'ārif kıl Açılma ey yüzi gül şahs-ı nā-dāna kitābāsā		Beyit		---/---/-. ---/---	

Çizelge 4.54.

56a	Neylî Ahmed Efendi	Görenler ol büt-i ra' nâda bu hüsn-i Hudâ-dâdı İderler levh-i hâtırdan sûtürde naqş-ı Behzâdı	Bu rengu tâbı Neylî bulmaz idi gevher-i nazmıñ Fürûğ mihr ü şafa-yı dâveriñ olmasa imdâdı			.---/---/.- --/---	
56a	Mantıkî	Şem' -i bezm arturmasun pervânenüñ germiyyetin Rüzgâr eyler perişân korqaram cem' iyyetin	Mantıkî ' âlemde yok büy-ı hâkîkatden eşer Beñzer eczâ-yı vücûduñ aldılar hâşiyetin	Gazel/ 5 Beyit		-.---/-.---/ --/-.--	
56b- 57a	Ali Efendi	Süzilsün çeşm-i mestüñ devlet-i bî-dârı görsünler Bozilsun bend-i zülfüñ bendeler dîdârı görsünler Çözilsün tügmeler mir' ât-ı pür-envârı görsünler Çıkar pîrâhenüñ tâ hudret-i Settârı görsünler Meded rûh-ı muşavver nic' olurmuş bârı görsünler	O meh-rû baht-ı ' Âli gibi ğaddâr olmak istemiş Kırup ' âşıkların cellâd-ı hûn-hâr olmak istemiş Kerem semtinden el çekmiş sitem-kâr olmak istemiş Muhaşşal zulme meyl itmiş cefâ-kâr olmak istemiş Yitişsünler meded üftâdeler yalvarı görsünler	Tahmis		.---/---/.- --/---	Başlık: Tahmis Ali Efendi 56b- 57a varak aralığında yer almaktadır.
57b	Nâ' ilî	Hevâ-yı ' işka uyup küy-ı yâre dek giderüz Nesim-i şubha refîküz bahâra dek giderüz	Felek girerse kef-i Nâ' ilîye dâmânun Senüñle maşkeme-i Girdgâra dek giderüz	Gazel/ 5 Beyit		.---/..---/.- --/..--	
58a	Nâbî	Qālmâdı rāh-ı talebde hatar inşâ' a' llāh İderüz küy-ı murâda sefer inşâ' a' llāh	Germine serdine şabr eyleyerek dünyānuñ Aluruz naḥl-i emelden semer inşâ' a' llāh	Gazel/ 7 Beyit		..---/..---/.. -/-..--	
58a	Nâbî	Ḥayāl-i zülf idermiş ' âşık-ı mehcūr gördüñ mi Maḥabbetde bu deñlü fikr-i dūr-â-dūr gördüñ mi	Hezārāsā hemān elden koma feryādüñ ey Nâbî Bu gülşende açılmaz bir gül-i mestür gördüñ mi	Gazel/ 5 Beyit		.---/---/.- --/---	
58a		Dil be-dest âver ki ḥacc-ı ekberest Ka' be ez-dil yek-hezārān bihterest Ka' be bunyād-ı Ḥalil-i Âzer' est Dil naẓargāh-ı Celil-i ekberest		Qıṭ' a		-.---/-.---/ .-	Başlık: Hazret-i Mevlāna Kuddise Sırruh, Molla Cāmi

Çizelge 4.55.

58b	‘Ārif	Nāgāh ki meclisde o şūhı būla düşdi Āşufte gönül mest idi huşyār ola düşdi	‘Ārif çün o meh sāgarı bigāneye şundı Āşufte gönül mest idi huşyār ola düşdi	Gazel/ 5 Beyit		--./.-- ./.--./.--	
58b		Vaşlının ‘aşk-ı ‘ömr elbet farkındır şöner Miḥnet-i şabr eylemek şāhāne şaḥtedir şöner		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
58b	Kāmī	Ah kim her dem gelür bu ‘āşık-ı nā-şāda ğam Eksik olmazmıṣ egerçi ḥātr-ı i‘ dāde ğam Artık olsa n’ola a‘ dādan boyun şeydada ğam Gerçi olmuştur mukadder herkese dünyāda ğam Cāhile nisbet çok olur mu merdüm-i dānāda ġam	Ey ziyāyı eyleyüp genc-i kanā‘ at ihtiyār Ġam yime dünyā-yı dun içün cihānda zinhar Milket-i dehr eger ser-ta-ser onsan şehriyār Kāmīyā meyl-i meserret itmez zinhar aşikār Ġafil olma öldürür bir gün seni tenhāda ġam	Tahmis		-.--/-.-- /-.--/-.--	Başlık: Tahmis-i Ziyā-yı Gazel-i Kāmī
59a	Senāy ī	Ravza-i ḥaddiñ gören firdevs-i a‘ lādan geçer Tubi-i kaddiñ gören serv-i dil-ārādan geçer	Ey sitāye ārzū-yı vaşl-ı cānān eyleyen Cānıyla tenden geçer dünya-ı ‘iḳbādan geçer	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	Başlık: Senāyī Dīvān’ında yer almamaktadır.
59b	Rāsīh	Bırakdı nār-ı hicrān kimūñ başuna döndümse Beni yaqdı çü-pür dāne kimūñ başuna döndümse	İdüp bir hiç vü tāb-ı āḫir biz destār-veş Rāsīhī Ḳodı ḥāl-i perişānı kimūñ başuna döndümse	Gazel/ 5 Beyit		---/--- /---/---	Başlık: Rāsīh Dīvān’ında yer almamaktadır.
59b		Bir ‘aceb dār-ı şifādır mey-gede Var ise bāş ağrıyan ser-ḥoş gelir		Beyit		-.--/-.-- /-.--	
59b	Vālī	Ḥūn oldı dil müşāhede-i rüy-ı yārsız Olmaz küşāde ḥātr-ı gonca bahārsız	Vālī bu deñlü nevhaya bā‘is nedür yine Kim nā‘il oldı vasl-ı gülistāna ḥārsız	Gazel/ 5 Beyit		--./.- ./.--./.-	
60a	Āgāh	Yāruñ zekān-ı buse-rübāsın ne bilürsin Yokdur o dehen sende gıdāsın ne bilürsin	Cān virmek ile naḳd-ı temennā ele girmez Pā-būsunuñ Āgāh bahāsın ne bilürsin	Gazel/ 5 Beyit		--./.-- ./.--./.--	
60a	Nābī	Sūbhā sen zāhıde şordum ol ‘uḳde-i şad Didi çıḳsa birisi ṭāhir olur neh ü neved	Ne o kizb etdi ne ḥūdbin ḡalat itdim Nābī Bunı ihrāç iden ‘āriflere taḥsīn id	Gazel/ 4 Beyit			

Çizelge 4.56.

60a		‘Ayıbdır ‘aql-ı şeytan beni aldatır demek			Mısra		
60a		Bugün bāzār-ı ‘aşk içre meta-ı vaşl-ı cānānı ‘Aceb engin-şikār oldım eger çıkmazsa hicrānı		Beyit		.---/---/- --/---	
60b	Feyzī	Her dil pūr-hüzn-i ğam şādān olur vaqt-i seher Encüme gülşende hezār nālān olur vaqt-i seher	Cāhil-i feyz-i Hudā hayvāna beñzer Feyzīyā Nūr u zikru’llāh ile insān olur vaqt-i seher	Gazel/ 7 Beyit		-.--/-,--/- --/-,-	Başlık: Feyzī Dīvān’ında yer almamaktadır.
60b	Rūmī	Bir dahi görmek olur mu bu Yūsuf-ı Kenān’ı Sildirem reyhān haṭṭıyla dide-i giryānı	Ḥamdu li’llāh görür oldum Rūmīyā düşde yine Ol sözi şeker dudağı çeşme-i ḥayvānımı	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-,--/- --/-,-	
60b		Tūtī kim biñ cevri ile olmış ğarābe hem- nişinYine şekvāyı ğarāb eyler ğarābet bundadır		Beyit		-.--/-,--/- --/-,-	
61a	Nābī	Bir devlet için çerhe temennādan uşanduk Bir vaşl için aġyāra mūdārādan uşanduk	Nābī ile ol āfetin aḥvālını naql it Efsāne-i Mecnūn ile Leylā’dan uşanduk	Gazel/ 5 Beyit		--./--./-- ./---	
61a	Fehīm	Ḳīl ü kāl-i ‘aşkı ḥāmūş olmayınca bilmedüm Sırr-ı ‘aqlı mest ü medhūş olmayınca bilmedüm	Mezheb-i rindānı bilsün mi Fehīmā zāhidān Ben hezārān-sāl mey-nūş olmayınca bilmedüm	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-,--/- --/-,-	
61b	Āgāh	Ḥaṭṭ geldi safā-yı gül-i ruhsār tükendi Gör bahtı bahār irdi bu gülzār tükendi	Āgāh hemān fikri ḥaṭṭ u ḥali nigār it Sen şanma ki maẓmūnla güftār tükendi	Gazel/ 5 Beyit		--./--./-- ./--	
61b	Hamdī	Dilde hevesin zūlfı siyahkār tükendi Esbāb-ı tarab yār-ı vefādar tükendi	Naẓm ideli bu şi‘r-i ma‘nā-i emri Ḥamdī-i süḥandānda güftār tükendi	Gazel/ 5 Beyit	Nazire	--./--./-- ./--	Başlık: Nazie-i Hamdī
62a	Fam‘ī	Ḥaṭṭ irdi ruh-ı yāre haridār tükendi Gün battı o germiyet-i bāzār tükendi	Fām‘ī gibi vafında o şuhūñ қо desünler Bir şi‘r-i laṭīfi etdikçe güftār tükendi	Gazel/ 5 Beyit	Nazire	--./--./-- ./--	Başlık: Nazire-i Fām‘ī

Çizelge 4.57.

62a	Fehîm	Ehl-i ‘aşka ğamze-i cânâne olmaz aşinā Ġāfil olma mest ile divane olmaz aşinā	Maḥrem-i rāz eyleme Cibrîl olursa ger Fehîm Rind-i ‘aşka ‘âkıl u ferzâne olmaz aşinā	Gazel/ 5 Beyit		-.---/-.---/- .-./-.-	
62b	İsmetî	Nigāhum büse-çîn olmaḥda la‘l-i dil-sitānından Şikārın almayan şeh-bāz çıkmaz āşyānından	Hemān ey İşmetî ‘arz-ı ‘ubūdiyyetden ayrılma Seni kim dūr ider ol şāh-ı ḥüsnüñ āstānından	Gazel/ 5 beyit		.---/---/-. --/----	
62b		Bakıldı kaṭr yetişdin şātır Kıldı ḥāl‘et yayıldı ḥātır		Beyit		-.---/-.---/- .-	
62b	İsmetî	Der-ağuş-ı miyānın va‘d ider gerçi beyānından Nişān yok çok tecessüs eyledim ammā miyānından	Nigāhı lutfını senden diriğ eylemse gāhi Şahın ayrılma Fehmî ‘İşmetiñ āsitānından	Gazel/ 6 Beyit	Nazire	.---/---/-. --/----	Başlık: Nazire-i Fehîm
63a	Fehîm	Yeter olduñ dile ḥançer-zen-i bîdād yeter Yeter itdūñ beni bfdāduña mu‘tād yeter	Fenn-i i‘cāzı serāpā bilmeyim dirse Fehîm Ġamze-i sāḥir-i cânān aña üstād yeter	Gazel/ 9 Beyit		..---/..---/..- -/..-	
63a	Fehîm	Ey vücūduñ pertevindendür ‘adīm olmaḥ baña Vācib oldu saye-i mihr-i kādīm olmaḥ baña	Ḥikmetüñ fehm eylemez ṭab‘-ı selīm olmayan Lāzım oldu ḥakīm ü hem Fehîm olmaḥ bana	Gazel/ 5 Beyit		-.---/-.---/- .-./-.-	
63a		Dahî ben şimdi rūzigārıñ neydügin ey dil Bilinmezmiş şafā-yı vaşl-ı yār ile geçen demler		Beyit		.---/---/-. --/----	Başlık: Kafzāde Fa‘izî
63b	Fehîm	Ol ki ḥurşîd-i cema-i yārdan maḥrūm olur Zulmet-i ğamda vücūdı zerre-veş ma‘dūm olur	Mālik-i Yūsuf da olsañ Mısr zindāndur Fehîm Göñlümüz müştāk-ı ḥüsn-i dilberān-ı Rūm olur	Gazel/ 5 Beyit		-.---/-.---/- .-./-.-	
63b		Derüñi aşinā taşradan bigāne sansınlar ‘Aceb zîbā revişdir ākil ol divane sansınlar		Beyit		.---/---/-. --/----	Başlık: Taşlıcalı Yahyā
63b		Kimdir ol kim mey-i manşıbla olub şîrîn-kām Anā ḥemyāze-i azl olmaya āhir encām		Beyit		..---/..---/..- -/..-	

Çizelge 4.58.

63b	Zātī	Dem-be-dem seyl-āb-veş eşk-i revānum çağlar Döğünüp taşlarla ağlar hālūme ırmağlar	Zātīyā Ferhād için dağlarda feryād eyledüm İşidüb feryādumı göğsin geçürdi dağlar	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
64a	Nābī	Dökelüm biz gözümüz yaşını şeb-nemcesine Hāndeler itsün o āfet gül-i hurrencesine	Nābiyā hāzret-i Hāk pādīşeh-i devrānuñ İde ‘ömrini füzün ‘İsī vü Meryemcesine	Gazel/ 5 Beyit		..--/..-- /..--/..--	
64a	Nābī	Gülsitān-ı dehre geldük reng yok bû kalmamış Sāye-endāz-ı kerem bir naḥl-i dil-cū kalmamış	Ceyş-i ğamdan kıanda itsün ilticā ehl-i niyāz Kāl’ a-i himmetde Nābī burc u bārū kalmamış	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
64a	Kāmī	Şikest-i hāṭır-ı ehl-i harābāt itme ey zāhid Gedā-yı bī-ser ü pā şüretinde şāh-ı Cem’dür heb ‘Acebdür kim dilin kessen de durmaz keşf-i rāz eyler Seni dildār ile meşhūr iden āmī kalemdür hep		Kıt’a		..--/..-- /..--/..--	
64b	Rüşdī	Ruḥuñ kim hāṭır-ı nā-şāda geldi Gönül āh eyleyüp feryāda geldi	Gönül sultān-ı ‘aşk olduқта Rüşdī Ġam u miḥnet mübārek bāde geldi	Gazel/ 7 Beyit		..--/..-- /..--	
64b	Rüşdī	Felekle pençeleşmek ey dil pür miḥnet el virmez Yeter çek dest-i ümīdiñ saña çün devlet el virmez	Bu resme penc beyt bī-bedel tarḥ eylemek Rüşdī Ne deñlü ṭab’-ı pür-zūruñda olsa kuvvet el virmez	Gazel/ 4 Beyit		..--/..-- /..--/..--	
65a	Nābī	Gül-çin idemez dest-i temennā çemenümden Leb-beste-i nāzum söz alınmaz dehenümden	Dil-ber deheninden bu nev-āyīn ğazel olsun Nābī yine yārana hediye suḥanumdan	Gazel/ 7 Beyit		--./-- ./--./--	
65a	Dürri	Ġğzın açamaz hicāb-ı dehenümden Güller kızārur haclet-i vech-i ḥasenümden	Dürri gibi āvīhte olmuş niçe miskīn Kullāb-ı ḥam-ı turre-i ‘anber-şikenümden	Gazel/ 5 Beyit		--./-- ./--./--	
65a	Sultān Murad	Bir gümüşden kāl’ adır ki ḥabs olupdur anda āb		Mısra	Mısra	-.--/-.-- /-.--/-.--	Başlık: Güft-i Sultan Murad
65a	Bākī Efendi	Ederdi zerrīn top ile fetḥ itdi anı āftāb		Mısra	Mısra		Başlık: Güft-i Bākī Efendi

Çizelge 4.59.

65b	Nābī	Çemende cüyveş bu cüst-cûlar hep senüñçündür Miyân-ı bûlbûlânda güft-gûlar hep senüñçündür	Niçün ey nazm-ı Nābī taze cilve itmezsin Kalem-den şafhaya bu ser-fürûlar hep senüñçündür	Gazel/ 6 Beyit		.---/.--- /---/.---	
65b	Bākī	Bir leb-i gönca yûzi gül-zâr dirseñ işte sen Hâr-ı ğamda ‘andelîb-i zâr dirseñ işte ben	Bākıyâ Ferââd ile Mecnûn-ı şeydâdan bedel ‘Âşık-ı bî-şabr u dil kim var dirseñ işte ben	Gazel/ 5 Beyit		---/.-- /---/.--	
65b		Mescidde riyâ-pîşeler itsün қо riyâyı Mey-hâneye gel kim ne riyâ var ne mürâyı	Feyzîyim ‘aşkım şadâkat üzredir Manşürveş Zülfüme ber-dâr olur kim var dirseñ işte ben	Beyit		--/.-- /---/.--	Başlık: Şeyhülislâm Yahyâ
66a	Feyzî	Bir leb-i gönca gül-i ruhsâr dirseñ işte ben Bâğ-ı hüsniñde hezâr zâr dirseñ işte ben		Gazel/ 5 Beyit	Nazire	---/.-- /---/.--	Başlık: Nazire-i Feyzî
66a	Selmân	Bir yûzi cennet dağı gülizâr dirseñ işte ben Pâk-meşreb tâlib-i dîdâr dirseñ işte ben	Her zamân Selmân görüp cânânı dir bî- ihtiyâr Yoluña cân terk ider kim var dirseñ işte ben	Gazel/ 7 Beyit	Nazire	---/.-- /---/.--	Başlık: Nazire-i Selman
66b	Emrî	Şol kara kaşuñ senüñ rā-i ruh-ı gül-gün mıdur Yâ cebîn altında müşğ ile yazılmış nûn mıdur	Na ‘m-ı pervîn mi bu yâ dendân-ı dilber vasfı mı Yohsa bahr içinde ey Emrî dür-i meknûn mıdur	Gazel/ 5 Beyit		---/.-- /---/.--	
66b	Muhibb î	Pend güş itme dilâ alma ele ‘âr eteğin Qo ne dirlerse disünler tutagör yâr eteğin	İy Muhibbî benî-âdemde vefâ kalmadı hiç Sen dahı Mecnûn-şıfat tut yûri tağlar eteğin			---/.-- /---/.--	
66b		Sen ben gibi biñ benle bulursuñ ammâ Sultânım benzerin efendi bulamam		Beyit		--/.-- /---/.--	
66b		Sakun düşmana aldanma meğer neden emin olma Dem-i fırsatda ğayz-ı dikensin ezhâr için şağlar		Beyit		.---/.--- /---/.---	
67a	Münîf	Bî-feyz kalur mı dil-i erbâb-ı tevekkûl Gerdişte iken çenber-i dolâb-ı tevekkûl	Heb kıldı künân-ı ğam fersûde Münîfâ Tâbân olalı sinede meh-tâb-ı tevekkûl	Gazel/ 7 Beyit		--/.-- /---/.--	

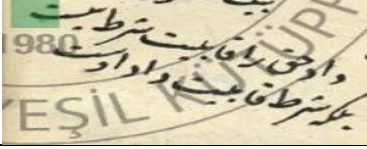
Çizelge 4.60.

67a		Haşak-ı derûnı giderür rāh-ı talebden Haḳḳa ki heves-i bürde'-i eylāb-ı tevekkül		Beyit		--./.-- ./.--./.--	
67a		Ser-zinde-i yārān belā itmeye teşīr Vā-beste-i teslim iken ıtnāb-ı tevekkül Şüstiden jeng-i dile minnet ne Ḥasibā Rūz ile iken ḳaṭre-i firāb-ı tevekkül		Kıt'a		--./.-- ./.--./.--	
67a		Rabṭ-ı dil idelden berü Sulṭān-ı dü-kevne Bārī'den Edibā gelür imdād dükenmez		Beyit		--./.-- ./.--./.--	
67b	Raşid	Cedelkārāne ḥāmūşī ḳadar rengin cevāb olmaz Sükûtı merd-i dānā ḥaşmını ilzam içün şaḳlar		Beyit		.---/--- /---/---	
67b		İmtihān itmek ne ḥacet 'Arīf rānā-i dil Nakt-ı enrāz belāḡat şaḥibinden belālıdır		Beyit		-.---/-.-- /-.---/-.--	
67b	Hāsib Efendi	Diller duyma bakmaḡa ḥaṭṭ-ı ruḥ āla Ḥüzin-i varaḳ meşāḥif 'anın bakılmaz		Beyit		--./.-- ./.--./.--	
67b	Hālisī	Degildir ol görinen nār-ı āhım Havaya şevḳden attım külāhım	Dilidle Ḥālīşī derd itdi nāmıñ Yazıpdır sfnesinde pādīşāhım	Gazel/ 5 Beyit		.---/--- /---	
67b	Yahyā	Bu tāb ile ruḥsāre-i cānına bakılmaz Gözler ḳamaşur mihr-i dıraḥşāna bakılmaz	Tenhā gidelüm seyre dimiş emr o şāhun Yahyā burada ḥāṭır-ı yārāna bakılmaz	Gazel/ 5 Beyit		--./.-- ./.--./.--	
68a	Necātī	Ġamzeñ oḳını gāh dile gāh cāna āt Ey ḳaşları kemān iki başdan nişāne āt	Ġamdan balās ister isen gel Necātīyā Dil ḳur'asını cām-ı mey-i ergavāna āt	Gazel/ 5 Beyit		--./.- ./.--./.-	

Çizelge 4.61.

68a	Bākī	Berfūn eritdi bād-ı şabā bağı yağını Yağdı çemende nergisūn altun çerāğını	Mestāne şoydı o mehi Bākī geçen gice Nāzūklık ile çözdı muqaddem kuşāğını	Gazel/ 5 Beyit		--./.- ./.--./.-	
68a		Olmuş nir-i hīle-i perdāzūn esir meger kim Sofra-i eflākdan nān nücūmı mekr çaldırur İtse bāz-ı mekr ile tahrik deryā-yı fiten Şaşkın ördek gibi şeytān guşdan daldırur		Kıt‘a			
68b	Lütf	Ḥased ol nāmeye kim şevkle cānāne gider Asitānı harem-i ḥazret-i sultāne gider	Lūtfiyā bahtı güzel açık imiş bu varak Ne sa‘ādetli imiş ol meh-i tībāna gider	Gazel/ 5 Beyit		..--/..-- /..--/..-	
68b		Bāzar-ı vişāline görüp naqdi ziyāde Atıldı biraz bendesine Penpeci-zāde	Āsiyāb-ı elem hicre idüp üftāde Bīn daḳıḳ işler imiş ‘āşıkına Uncu-zāde	Gazel/ 3 Beyit		--./.- ./.--./.-	
68b		Doyulmaz ḥān-ı iḥsāna ḳanā‘at gelmez insāna Kerem gördükçe ey Bākī gedalardan recā artar		Beyit		.---/..--- /..---/..---	
69a		‘Aşkıñdadır gönlümde hiç gülmedim ‘ömrümde Muḥammed’i seyrimde amān göresim geldi	Müşṭākım cemāline ir gör hem vişāline Luṭfet ‘Azīz ḳüluna amān göresim geldi		İlāhī/ 4 Beyit		
69a	‘Atfī	Şarṭ-ı vāḳıf diyü gösterdin berāt Al dil-i tevliyetini Mütevellī-zāde Cihet-i vuşlatı maḥlūl olıcaḳ dünyāda Kim ‘arz etti vişālin Mütevellī-zāde		Kıt‘a			
69a	Vehbī	Çünkü vaḳf eyleyemezsin cihet-i derde tenin Mütevellī oğlunu sevmek ne vaḳifendir seniñ	Ol siyeh gözlerine oldı gönül üftāde Ḥüsniñ yüzimiñ ḳarasına bakma Kemerci- zāde	Gazel/ 5 Beyit		-.--/..-- /..--/..-	
69b	Şābit	Tenhāda gider görmeye cānāne müşelleş Sermāye imiş ‘āşıkı rindāne müşelleş	Şābitle murabba‘ oturup bāğda görsek Aşḳar gözi bādeyle mülūkāne müşelleş	Gazel/ 5 Beyit		--./.- ./.--./.-	

Çizelge 4.62.

69b		Nāfe-çin-i Hoten-i turrana olmaz hem-bu Sünbül-i cennet eger olsa ğıda-yı āhu Heves-i zülfün ile ‘azm-i reh-i Çin itdim Seni şimden gerü gözleri āhu yāhu		Kıt‘a	..--/..-- /..--/..--		
69b		Der-i māhlūka varıp eyleme ‘arz-ı hacet Bî-tereddüt gelecekse gelür abı dil-i devlet		Müfred		..--/..-- /..--/..--	
69b				Farsça			Başlık: Beyit, Farsça
69a	Mısra	Nedim-i bezm-i yār olmağa ‘ālemde taht ister			Mısra	..--/..-- /..--/..--	
70a	Hüdāyī	Bu nāzı şiveden hergiz ferāgat yok mu sulṭānım Cefā vü cevrine yoḥsa nihāyet yok mu sulṭānım	Hüdāyī derd-mendiñ muntazırdır bāb-ı firkatda Harim-i bağ-ı mülküne icāzet yok mu sulṭānım	Gazel/ 5 Beyit		..--/..-- /..--/..--	
70a	Rūhī	Benim şıdık u iḥlāsı qarīn cürm ü iz‘ānım Me‘ārif-şīme saḥib-i ḥüsn-i ṭab-ı pāk [...]	Bu defī‘ ḳalmayup [...] Rūhī günāhum Ḳabul it iẓarını bir ḥaḳḳ-ı ma‘cūn ile.....	Gazel/ 5 Beyit		..--/..-- /..--/..--	
70a		Cihānın ni‘ metinden kendi āb u dānemiz yegdir Elin kāşānesinden küşe-i virānemiz yegdir		Beyit		..--/..-- /..--/..--	
70b	‘Abdī Paşā	Nā-ümidim ḥalkdan Mevlā mu‘inimdir benim ‘Avn-i tevfiḳi refiḳdir qarīnimdir benim	Feyz-i Yezdān’ı ile söylendi bu naẓm-ı lāṭif Şanma ey ‘Abdī ki şī’r-i nev-zemīnmidir benim	Gazel/ 5 Beyit		..--/..-- /..--/..--	
70b	Murtaza a	Bülbül-i bağ-ı ḥaḳḳat hem-enīnimdir benim Şāhid-i cūş-ı dilim çeşm-i terīnimdir benim	‘Urvettü’l-vüşkā-yı iḥlāsa temessük Murtaẓa Bî-tekellüf ḥāşıl-ı kerīminmidür benüm	Gazel/ 5 Beyit		..--/..-- /..--/..--	Başlık: Nazire-i El- Hac Murtaza
70b	Nābī	Leşker-i maşrafa ṭakat getirilmez Nābī Meger murād ede ol Ḥāzret-i ḥaḳ irāda		Beyit		..--/..-- /..--/..--	

Çizelge 4.63.

70b	Rızā	Dil-i āşkına dimāğ itdi nesim-i hoş-bu Beni sevdā-zāde kākül iden budur bu	Şehriyā āhir olur vaşl-ı mihrāb Rızā Ol ki hūn-ābe-i dilden eyle tecdīd-i vuzū	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
70b		‘Āşık oldur ki nāzence dilrübāsına Dilber oldur ki meyl geçe mübtelāsına Elbet ol şoğ merhamet kılar gedasın Ser-geştlik iderse o yār qosun rızāsına Canım yele lele lel li yelelel li yeleli			Beste	--./.- ./.--./.-	
70b		Dil-i pūr-derde kimden çare-cuy oldumsa ey Vehbī Tuğunca nabzını bildüm ki āciz kendü derdinden		Beyit		.---/.--- /---/.---	
70b	Nābī	Sevād-ı cürm ile feyz-i Hudā’dan nā-ümīd olma Ziyā-yı āfitāba mānī‘ olmaz āhen-i revzen Hemān sen müstaķīm ol çerh-i kec-revden hirās itme Maķām-ı rāsta virmez hālel kec-binī-i ney-zen		ķıı‘ a		.---/.--- /---/.---	
71b	Nābī	Luţf ile hāsed-i bed-h‘āha nedāmet gelmez Telh olan mīveye sūkkerle hālāvet gelmez		Beyit		..--/..-- /..--/..--	
71b		Göñül ne Gökşu‘ya māl ne Şarıyār’a gider Sipāh-ı ğamdan emīn olmağa Hişār’a gider		Beyit		.---/.--- /---/.---	Başlık: Sultan IV. Mehmet
71b		Virme ne idi ğamze-i fettānla hālīni Alur göz ile baksa ki ol Yūsuf-ı şāni		Beyit		--./.- ./.--./.-	
71b	‘Atāyī	Hiç tevāzu‘ gibi başlet olmaz Böyle sermāye-i rif‘at olmaz		Beyit		-.--/-.-- /--	
71b		Tekebbür çeşm-i hālka laybın izhār eyler insanıñ Bu rāzı dürbinler keşf ider cevher huşuşunda		Beyit		.---/.--- /---/.---	
71b		Cürmine mu‘terif olan miskin Yekdir andan ki ola ta‘at-bin		Beyit		-.--/-.-- /-.--	

Çizelge 4.64.

71b		Bākī ne diyem ki olmaya ma‘lūm şer‘ ifīn Mirat senindir gibidir tab-i laṭifin		Beyit			
71b		Yüzi perde tevāzu‘ pişkāna seccādeveş elbet Cibāh-ı ser-keşāne kıble-i ḥacāt olur āhir		Beyit		.---/.---	
71b	Bākī	‘Ömr-i devletle ser- firāz olsun Çāre-sazī ile mümtāz olsun		Beyit		-.---/.-- /--	
72a	Nedīm	Murādın añlarız ol ğamzenin iz‘ānımız vardır Belī söz bilmeziz ammā biraz ‘irfānımız vardır	Çocup her şeb miyānın cānına cān ḫatmada ağyār Behey yālim sen inşāf et bizim de cānımız vardır	Gazel/ 3 Beyit		.---/.---	
72a		Ne deñlü var ise bu bendede ‘ayb İder bir zerrece lutūfuñ anı ğayb		Beyit		.---/.---	
72a		Hemķşe mesned-i ‘izzetle zātın bier-devam olsun Ḳapunda rif‘ it ü devlet iki kemter ğulām olsun		Beyit		.---/.---	
72a		Ne belādır bu riya başına ḫalkın ki ider Mübtelāsın iki ‘ālemde şafādan māḫrūm		Beyit		-.---/.-- /-.--/.--	
72a		Eylesün ṭurduḫça dünyā zātını Perverdigār Kām-bīn ü kām-bab u kām-rān u kām-kār		Beyit		-.---/.-- /-.--/.--	
72a		Her neden geçdiyse geçdi bu dil-i nālānımı Ḥüb-rüyı ḥüb-puy ḫoş şedādan geçmedi Redd ider Bākī şümār itdikçe tab‘im her yerin Cemālden geçdi bu gönlüm ‘aşķ-ı ḫāḳdan geçmedi		Kıt‘a		-.---/.-- /-.--/.--	
72a	Sürūrī	Zehr-i mār felegi sende içersin āhir Gülme şāhım bu cihān n’eyledi gör Ḍaḫḫāk		Beyit		-.---/.-- /-.--/.--	

Çizelge 4.65.

72a		Seni seyr ide benden olsa ‘âlem ittifâh üzere Ne pākım var ħalūs elbet ġalibdir nifāk üzere		Beyit		.---/.--- /.---/.---	
72b		Çalırsa ħıcr ile girdāb-ı ġamda zevrağ-ı dil Ne çäre n’eyleyeyim rüzigār elimde degil		Beyit		.---/.--- /.---/.---	Başlık: Li-Vaħidin Mine ‘ş-Şu‘ arā
72b	Nazîr	Alursa gōnlümü dilber esir ederse beni Ne çäre n’eyleyeyim iħtiyār elimde degil		Beyit		.---/.--- /.---/.--	
72b		Devlet-i ħüsniñ dilersen ola şāhım pāydar Söyle ġamzen kimseyi rencide-ħatr itmesün				--./.- ./--./.-	
72b		Güşād-ı ġonca-i dil ħaldın bir bahāra dahi			Mısra	.---/.--- /.---/.---	
72b	Nazîr	Vücūdun baħr-ı ehli andı bir kenar dahi [...]		Gazel/ 3 Beyit		.---/.--- /.---/.--	
72b		Luţfüne ‘itimād idüp benden Cüret itdi bu vaz‘a sulţanım Damen-i ‘uzv-i keremle setr it Vāki‘ olan ħata vü nokşanım		Çıtı‘a		-.---/.-- /--	
73a	Nābî	Ĥammām ki āyîne-i sîmin-bedenāndur ‘Uşşāk-şıfat āteşi ħalbinde nihāndur	Her lülesi Nābî ħālem-i feyz mişālî İcrā-yı zülāl itmede pākîze-zebāndur	Gazel/ 9 Beyit		--./.- ./--./.-	
73a	Nābî	Ol ārzünüñ itme heves cüst-cüsına Kim ħāşidüñ mü‘eddā ola ġüft-ġüsına	Şābün-ı tevbeden olur imdād Nābîyā Çirk-i pelās-ı ma‘şiyetün şüst ü şüsına	Gazel/ 7 Beyit		--./.- ./--./.-	
73b	Nābî	Nihāl-i gül diñürse ħadd-i ħübāna leţāfetle Saña naħl-i tecelli diñse lâyıķdur bu ħāmetle	Zarîfâne ġazeller söyleyüp yāre okutmağdan Lebin būs eylemekdür ħaşdı Nābî‘nün zarāfetle	Gazel/ 5 Beyit		.---/.--- /.---/.---	
73b	Nābî	Derün-ı ‘āşık-ı āzāde-meşreb ġam ħabül itmez Ceraħat-yāb-ı endüh olsa da merhem ħabül itmez	Olur fevvārelerde pāre pāre-ı cüy ammā Dil-i deryā-nümāyiş Nābîyā mağsem ħabül itmez	Gazel/ 5 Beyit		.---/.--- /.---/.---	

Çizelge 4.66.

74b		Müşevveş hâtırında ‘ukde kaldı cünbiş-i zünün Ne kimse şîhhatin bildi ne Şākī hikmetin söyler		Beyit		.---/.--- /.---/.---	Başlık: Veleh
74b	Rāgīb Paşā	Muzaffer vaqt-i fırsatda ‘adūdan intikām almaz Mürüvvet-mend olan nā-kāmī-’i düşmenle kām almaz	Dil-i pür-būnını hem sāgar u hem mey bilür Rāgīb Hūdāyī mest olan mānend-i lāle deste cām almaz	Gazel/ 5 Beyit		.---/.--- /.---/.---	
74b	Sākī	Müdemmeğ kişi mücerred tafrā u kevkeble nām olmaz Bilirsin şimdi sen devlet ricālin ihtişām olmaz	Kemāle qadr-i dinār hem dirhem bilür Şākī Degil neşr-i sūhān meyhāneci mevzūn kerem olmaz	Gazel/ 5 Beyit		.---/.--- /.---/.---	Başlık: Sākī Dīvān’ında yer almamaktadır.
75a	Necīb	Sirişki çeşm-i ‘āşık bir gözi bādām için şaqlar Dili pür-hūn olan varino yarı rām için şaqlar	Diriğ itmezdi būs-ı la‘l-i nābın ey Necīb ol şuḡ O luṭfī ‘āşık-ı şeydāsına bayrām için şaqlar	Gazel/ 6 Beyit		.---/.--- /.---/.---	Başlık: Necīb Dīvān’ında yer almamaktadır.
75a	‘İffetī	Göñül naqd-i ümīd fırsat-ı eyyām için şaqlar Qabā-yı dil-nişinin güyiyā bayrām için şaqlar	Ṭavāf-ı kābe-i kūyunda veli bī-hude sa’y etmez Şafā-yı seyr-i endāmın dem-i ecarām için şaqlar	Gazel/ 7 Beyit		.---/.--- /.---/.---	Başlık: ‘İffetī Dīvān’ında yer almamaktadır.
75b	Ārīf Efendi El-Mevlevī	Bārekallāh zihī sür-ı hitan vaqt-ı neşāta Hātır ehli dilan gül gibi açılsa sezā	Genc-i ṭab’ındır naẓm ile olmuş turalım Virme ser-rişte-i ṭa‘n ehl-i kemāle ammā	Gazel/ 6 Beyit		.../... /.../...	Başlık: Ārīf Dīvān’ında yer almamaktadır.

Çizelge 4.67.

75b	Ârîf Efendi El- Mevlev î	Çoma bir zerre kadar serzenîş hüssâda Gerçi yok arada maḥsûd olacak bir ma' nâ	Ne ki et 'ayn-i ḥaḳîḳat ile luṭfu'llâha Kıl pes-perde-i esrâra nazar-ı bî-pervâ	Gazel/ 6 Beyit		..--/..-- /..--/..--	75b varağında bulunan 468. Şiirin devamı Ârîf Dîvân'ında yer almamaktadır.
76b	Ârîf Efendi	Nerm idüp ḳ'avl-i hikmet-nüma ile el-ḥâşıl Verdiler ḥ'âhiş-i kerem ile bu bâzârda rızâ	Ârîfâ söyledim itmâm-ı ḥitâne târiḥ Buldu sünnet yerin Allâh ḳlub aña 'aṭâ	Gazel/ 5 beyit		--./--- /---/..--	
76b	Ârîf Efendi El- Mevlev î	Ey münkir-i kerâmet-i erbâb-ı vecd u ḥâl Encâm-karî ile tefekkür ayedkâr	Bir katre ab için nice bir yüz suyun döker Sen Ârîfîñ biraz gönlü 'aḳlını şuvar	Gazel/ 7 Beyit		--./.-. /..--/..--	76b varağında bulunan 469.şiir Ârîf Dîvân'ında yer almamaktadır.
77a	'Atâyî	Resen-i zülfüñ ile dil o zenaḥdâna iner Şanki Câmasb-ı belâ-keş çeh-i mârâna iner	İki şahinleri süzildi o şâh-ı ḥüsnüñ Ey 'Atâyî var ise murğ-ı dil ü câna iner	Gazel/ 5 Beyit		..--/..-- /..--/..--	
77a	Himme tî	Ṭut ki olduñ ey gönül sultân-ı Mısr-ı Ḳâhire Malñ olduñ sîm-i zerle hem libâs-ı fâḥire	Ḡusse-i ferdâ-yı aña Himmetî ile şafâ Meclis-i 'işret müheyyâ gel şalâdur ḥâzıra	Gazel/ 5 Beyit		-.--/..-- /..--/..--	
77b		Aceb kârhânedir dünyâ giden hayrân gelen hayran Ne turfa tîh-i hayrettir eden hayrân kılan hayran		Beyit		---/--- /---/---	Başlık: Şemseddin Sivasi
77b		Çeşm-i insâf kadar kâmile mîzân olmaz Kişi noksânını bilmek kadar irfân olmaz		Beyit		..--/..-- /..--/..--	

Çizelge 4.69.

78a	Rāmiz Efendi	Ne kadar şu 'le-fuzūn olsa da şem' -i t̄ābib..... Āh-ı mazlūm ile elbet söner çok sürmez Bağma āyine-i iqbālīne dehrīn Rāmiz Seng-i miḥnet aña da bir gün eder çok sürmez		Kıt'a		..--/..-- /..--/..--	78a varağında bulunan 482.şiiir Rāmiz Dīvān'ında yer almamaktadır.
78a		Yārin görüben mūy-ı siyah şanma ruhunda Hādi-yi ezel bağı-i ḥüsne ulağı çekmiş		Beyit		--./..-- ./..--/..--	
78a		ḥālīk-ı o ḥüsni-i bāğına bir ulağı çekmiş			Nüsha		
78b		Dil-i rakş-āver ider şabredemem mā-ḥasālī Yüregim oynadı gördükde o çengī güzeli Bir perī eyledi çāre dil-i nā-çāre Muṭrıbnın çāk çāk-ı çār-pāresine çarpılālī	Ġonca dehānım ince meyānım gül efendim kesdiñ ahenim Yār yār gel açam gel		Beste	-.--/-.-- /-.--/-.--	Başlık: Beste-i Hüseyini Usuleş Afer
78b		Āh idüp peymāne la' l-i lebiñ peymāsın bād eyledim Bezm-i Cemşid'i bu germiyetle ber-pād eyledim Nokṭa-i ḥāl-i rūḥuñ bağrımı kıldıñ kebab Çeşn-i çeşminden şarāb-ı surḥ icad eyledim			Beste	-.--/-.-- /-.--/-.--	Başlık: Beste-i Hicaz
78b		Fürūh u meyden o rengin ' izārı seyr eyle Ṭarāvet-i gül her dem bahar seyr eyle Ḥaṭṭ-ı ġarāsına düşmüş o turre-i müşkīn Benefşe-zārda o rüy-ı nigār seyr eyle			Hicaz		Başlık: Hicaz

Çizelge 4.70.

79a	Nâbî	Ey dil sitem-i dehrden âzâd olamazsın Mâdâm saña dil dinülür şâd olamazsın	Elbette olursun sen yine bir âfete meftun Hâlûñ budur ey Nâbî-i nâ-şâd olamazsın	Gazel/ 5 Beyit		--./.-- ./.--./.--	
79a	Nedîm	Cefâ-yi tâlî'-i nâ-sâzkârı benden sor Amân amân sitem-i rûzgârı benden sor	Henüz neş'esini görmeden hûmâr çeker Nedîm-i dil-şode-i bî-çarârı benden sor	Gazel/ 5 Beyit		.---/--- /---/---	
79b		Hiç mürüvvetden eşer yok ey gönül aḥbâbla Kenze mâlik olması mümkün mü eyâ	Tesliyetden geçdi dil-i yârî şematet olmasa Hiç mürüvvet ḳalmıştır nursâ aḥbâbda	Gazel/ 10 Beyit		-.---/-.-- /-.---/-.--	
80a		Nedir ey tıfl-ı nâzım sende bu nâzik revîşcikler Bu cûnbüşk bu vadi bu levendâne gülüşcükler	Hele dil-i teşneye şekerden artık zevḳ-i bahş eyle Zebân-ı lûknetiñe tatlı tatlı şöyle beşcikler		Reviş- nâme/ 5 Beyit	.---/--- /---/---	
80a	Hâtem Efendi	Hâller ḥüsn-i dil-efrûzına ‘anberlenmiş Gülşen-i nâzda âhû rimmesidir güya Maḥşer-i bade be-çeşmâr olalı ey Hâtem La‘l-i dilber Ğalaṭa maḥkemesidir güya		Ḳıṭ‘a		..---/..-- /..---/..--	
80a	Hâtem Efendi	Gerçi sırâb-ı riyâzetdir efendi amma Bulsa incîr-leb-i yârî yutardı lop lop		Beyit		..---/..-- /..---/..--	
80a		Anladın mı nedir bu şems ü kemer Şem‘ veş rûz-ı şeb güyâ bensiz Türbe-i Şâh-ı Rûsûle ta‘zîmen Birisin aḥşâm yaḳar birin seḫer		Ḳıṭ‘a		-.---/-.-- /-.--	
80b	Sâlih	Ebruvân üzre dökülmüş şanma kâkül gösterir Luṭf idüb bezminde cânân bü-yı sünbül gösterir	Râzım bî-ḥüsn olursa işvekâr olsa gözlere Şâlihâ fikr-i daḳîḳ ister teehhül gösterir	Gazel/ 5 Beyit		-.---/-.-- /-.---/-.--	80b varağında bulunan 495.şiiir Sâlih Dîvân’ında yer almamaktadır.

Çizelge 4.71.

81a	‘Azmi Efendi	Cum‘a gün çün kim şalat-ı cum‘aya ol şalā Mümin olanlara kılmak lazım olur evvelā	Kılmış olur ol şalāt-ı cum‘ayı aslı ile Bu şurūta her kim eylese ri‘āyet	Gazel/ 6 Beyit		.---/.--- /---/..-	
81a	Fehim	Tā-ki oldı çeşm-i dilber şulh-düşmen ceng-dost Oldılar nāçār diller h-düşmen ceng-dost	El-emān-h‘āh olma islāmın şikest itse Fehim Mest iken olur o kāfer şulh-düşmen ceng-dost	Gazel/ 5 Beyit		-.---/-.-- /-.--/-.-	
81b		Emān oldum benim şāhım ... sırrımla pinhāndır Seni sevmez demek cānā baña billah bühtāndır Heman eylese dahl itsün baña zahid bugün şimdi Senin qahrın da lutfun da şehā bākīye ‘unvāndır		Kıt‘a	Beste	.---/.--- /---/.---	Başlık: Beste ‘Irak
81b	İsmet	Didim ‘uşşāka karşı şāh-nāz etmek de güç Nağme-sāz olup o dem azm-i Hicāz etmek de güç	Ġamzesi tırine yārīn ‘İşmeti oldu hedef Hayli müjgānından anın ihtirāz etmek de güç	Gazel/ 5 Beyit		-.---/-.-- /-.--/-.-	
82a		Hāl-i mūr-girān nāze erişmez figānımız [...] dertleri kelāle zebānımız Naqd-ı hayātı virme ki dil-teşneyüz henüz Ruḥşat verirse cānıma bir dem emānımız			Beste	--./-. ./--./-.-	Başlık:
82a		Mübtelāyım bir perīye dil-sitānım kim bilür Ḥasretiyle yandı bu bağrım figānım kim bilür Rüz-ı şeb ‘aşkıñ elinden ‘āciz-i biçareyim Dil içinde bu benim dāğ-ı nihānım kim bilür		Kıt‘a		-.---/-.-- /-.--/-.-	
82a		Ey şir-i nerim feyz-i Hudā’dan mı gelürsin Ey kân-ı güher genc-i ‘aṭādan mı gelürsin ‘Aşıkları öldürür hele meydeñ cānā Al kanlı kılıç kanlı gāzādan mı gelürsin		Kıt‘a		--./-. ./--./-.--	
82a		Ey dil tūtalım derd ü ġam-ı firkat-ı yāre Şabr imiş anıñ çāresi ya şabra ne çāre		Beyit		--./-. ./--./-.--	

Çizelge 4.72.

82a		Bakma feyz-i devlet-i ikbālîne bu ‘âlemin Olmadın mı pâdişâhı düşte yâd-ı destime		Beyit		-.---/-.-- /-.--/-.--	Başlık: El-Müfti Ankara Selleme ’llahu
82a		Bâkiyâ bu beyit feyz-i ‘âleme irşâd olur Fikr idüp ma‘nâsız hem okuyub okunma		Beyit		-.---/-.-- /-.--/-.--	Başlık: El-Naib Be- Mahruse-i Ankara
82a		Veren ol işleten ol ettiren ol Ya bu insân-ı za‘îf itdüğü tedbîrindir		Beyit		-.---/-.-- /-.--	
82a		‘Aşk odu evvel düşer maşûka andan ‘âşıkâ Şem‘i gör kim yânmadan yândırmadı pervâneyi		Beyit		-.---/-.-- /-.--/-.--	Başlık: Fuzûlî
82b		Seyr-i küyında cân virmek degil mi câna minnetler Helâkim kaçdına hançer taķınmak ya ne zaħmetler		Müfred		.---/--- /---/---	
82b		Sen mu‘ammâdan kenâr-ı cezme şaķın Anlamazsın nâlemim seni yaķsın			Mu‘am mâ	-.---/-.-- /-.--	
82b		Bir elif üç ‘ayn ile geldi dile Müstesnâ ‘ârîf gerek añı bile			Mu‘am mâ	-.---/-.-- /-.--	
82b		Ol nedir kim şîm-tenli bir nigâr Nûrdan başında anuñ tâcdar			Lugâz	-.---/-.-- /-.--	
82b		Göñül yapmakçü gelmeye eliñden Göñül bari yıkılmasın diliñdin		Müfred		.---/--- /---	
82b		Gülistân-ı cemâlisten koparmak istedim bir gül Teniñ bir naķtasın tarih it olasın güzel bülbül			Mu‘am mâ	.---/--- /---/---	
82b		Yoluñ üstünde şu çıķmış ayağ altı zikr olmuş Efendi bu mu‘ammâdan çıkan isma diğerk bulmuş			Mu‘am mâ	.---/--- /---/---	

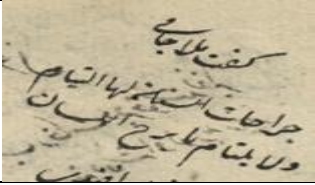
Çizelge 4.73.

82b		Dedeniñ beline şokucağ bir Anı bir dilberin ismi verdiren			Mu ^ç am mā	-.--/-.-- /-.--	
82b		Ādemi bil Ādemi gör Ādem ol Ādem ile her nefesde hem-dem ol		Müfred		-.--/-.-- /-.--/-.--	
82b		Pürm taş olsan göz kumaşlar Anı bir maḥbūbuñ adın demiştir			Mu ^ç am mā	-.--/-.-- /-.--	
82b		Göñül ortasına su girse ey cān Olur bir dilber adı anda pinhān			Mu ^ç am ma	-.--/-.-- /-.--	
82b		Ḥasib ile neşib ile olmaz ādem çelevi Okuyub yazmağ ile olur ādem çelevi		Müfred		-.--/-.-- /-.--/-.--	
82b		İçüb mest-i ḥārab olsam ġāmım ġitmez bedendir bu Ezelden derd-i ‘aşkıyla benā olmuş bedendir bu		Müfred		-.--/-.-- /-.--/-.--	
82b		Aqıl oldur ki itdiği amelin Fıkr ede ibtīda da encāmın		Beyit		-.--/-.-- /-.--	
82b		Ol denlü kim nāmlı eylemeyüb Geçüre ‘ıffetle eyyāmın		Beyit		--./-.-- ./-.--	
83a	Bāḳī	Cümle-i erbāb-ı kiber ḥod-bīn ber-bālā-nişin Mā-şadağ ba-ḳavl-i muḥbīr şādiku’l-‘ḳevl-i emfn	Bāḳīyā isbāt-ı ġüftārınla şāhiddir saña Ḥikmet sırr-ı ḥadiş ḳavl-i Fāhru’l-‘ālemin	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
83a	Rūhī	Ḳaddūne irmek umar dil ne temennādur bu İremez kimse buña ‘ālem-i bālādur bu	İstemezsin koyasın bir dem elūñden zūlfın Ḳoya ey Rūḥī-i şūrīde ne şevdādur bu	Gazel/ 5 Beyit		..--/..-- /..--/..--	83a varağında bulunan 524.şiirin dördüncü beyiti Rūhī Dīvān’ında yer almamaktadır.

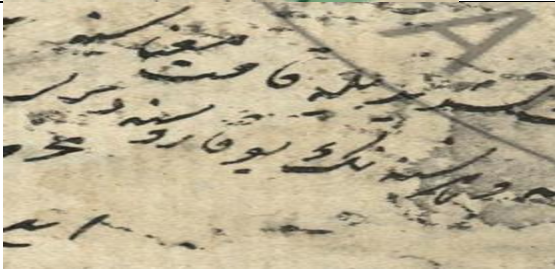
Çizelge 4.74.

83a	Sābit	Her başıldıķça ھاşma göğsünü ger Hācī yatmaz saña numüne yeter		Beyit		-.---/-.- /-.-	
83b	Abdulb ākī ‘Ārīf Efendi	Mutassıl āh-ı seher ü nāle-i şeb-gır idelüm Gice gündüz elem-i firkati taḥḳīr idelüm	Aña şākird-i ḥaḳīr olmağa nā-lāyık iken İbn-i ‘ıbbādı o zāta nice tanzīr idelüm	Gazel/ 6 Beyit		..---/..--- /..---/..-	
83b	‘Ārīf Efendi	Mey-furūşa yine bir tezkere taḥrīr idelüm Vech-i taḥrīr ile bir ‘ālem-i şeb-gır idelüm	Şābitā ‘Ārīf Efendiye idüb pevrevlik Sāḳ-ı āheste-rev-i ḥāmeysi teşmīr idelüm	Gazel/ 6 Beyit	Nāzire	-.---/-.- /-.---/..-	Başlık: Nazire-i Şābit Efendi
83b		Ĥased-i ḳalb-i ‘adüvv luṭf eyle zā’il bulmaz Sengde mużmer olan ateşe ab etmez eser		Beyit		-.---/-.- /..---/..-	
84a	Tālīb	Nice bir ḥātıra zaḥmet-keş tedbīr idelim Ba‘d-ez-in maṭlabı vā-beste-i taḳdīr idelim	Dergeh-i mey-gede irşād yeridir varalım Tālībā şadıḳla güş-i nefesi pīr idelim	Gazel/ 5 Beyit	Nazire	..---/..--- /..---/..-	Başlık: Nazire-i Tālīb Efendi
84a	Hasīb	Serv-i sitār-ı sebz-bādaı zer güller açılmış Nihāl tāzede güyā iki nilüfer açılmış	Bu dem ebr-i bahār feyz-i Yezdāni ile el-ḥaḳ Ḥasībīn bağ-ı ṭab‘ında ‘aceb ter güller açılmış	Gazel/ 5 Beyit		..---/..--- /..---/..---	
84a		Zevāli guşşasın çeksün diyü ni`met virür yoḥsa Felek ehl-i dilün şanmañ ki mesrūr olduğın ister		Beyit		..---/..--- /..---/..---	Başlık: Şeyhülislām Yahya
84a		Yıkılır gāyile-i zelzeleden ḳaşr-ı vişāl Çāra-sāz üzere yapılmazsa metānet bulmaz		Beyit		..---/..--- /..---/..-	
84b		Mutaşarrıf odur eşyāda temām Ne ḥavās arāmı hergiz ne ‘avām		Beyit		..---/..--- /..---	

Çizelge 4.75.

84b	Fevrî	Kendi miqdarından ey dil herkesi a‘lâ gözet Zerre-i mihr-i münevver қаtre-i deryâ gözet	‘Aşk içinde genç lâ-yefnâ dilersiñ Fevrîyâ Her neye olsa қanâ‘at eyle istignâ gözet	Gazel/ 5 Beyit		-.---/-.-- /-.--/-.--	84b varağında bulunan 534.şiir Fevrî Dîvân’ında yer almamaktadır.
84b	Mollâ Câmi			Beyit			Başlık: Beyit, Molâ Câmi
84b	Nâbî	Reh-zen ne қадір açmağasinân eyle Bir tanıtanıñ açdığı zağm-ı lisân eyle		Beyit		---/-.-- ./---/-.--	
84b		Bir şerhe var mı ölmeye menus-ı iltiyâm Çerh eyleye meğer kim anı ҳançer-i lisan		Beyit		---/-.-- ./---/-.--	
84b	Esîri- zâde Efendi	Şerheler var mı ki biri yokdur anın bir zamân Çerh ile anı meger tîğ-i lisân bir zebân	Ol çerâhat lisâne dil olur dâim mekân Çıkmaz ol ‘ömre sorar aña olur dil-aşinân	Қıт‘a		-.---/-.-- /-.--/-.--	
85a		Bi’l-ihtikâr miñnet sırr-ı ‘aşkıñ aşikâr etmez Dem-i feyz-i eşnâsın mevrîd-i ilhâm için şağlar Қumâş nağmı nessâc-ı hayâlim ‘uqtı el-хақ Ümîd-i resm-i pây-endâz-ı nîğû- nâm için şağlar		Қıт‘a		.---/-.--- /-.---/-.---	

Çizelge 4.76.

85a	Saib			Beyit			Başlık: Beyit, Farsça
85a				Beyit			Başlık: Farsça
85a		Bu demsiz zerre-i feyż-i kademindir yoḥsa Nice mümkün idi kim ṭab' ide şafir	İzz ü celāl-i vezāretle ol Ḥātem-menīşe Edicek Ḥaẓret-i sultān selāṭin tevķīr	Gazel/ 5 Beyit		--./.-- ./.--./.--	
85a		Āb çıkdığı kim söyledim Ārif tāriḥ 'Avn-ı Yezdān ile akdı şu su māşāllah		Beyit		--./.-- ./.--./.--	
85a		Eyledi ki' r-i zeminde rah-ı rüy-ı arza Himmet-i 'āliyesi eyledi icrā-yı miyāh		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
85a		Lükneti var şanma anı ey bi-vuķūf Eyle bela ṭatlı dilinden ḥurūf		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	

Çizelge 4.77.

85b	‘İffet Efendi	Hoşa feyz-i bahār şevk kim bî-reh-nümâ geldi Hırâsan-ı dehre revnağ neşv ü nemâ geldi	İdüp ol-şüh-ı ser-keş va‘ de-i vaşla vefâ geldi Dil-i meserret-keşi yâd hoş geldi şafâ geldi	Tarih/ 6 Beyit		.---/.--- /---/.-- -	Başlık: ‘İffetî Dîvân’ında yer almamaktadır.
86a	‘İffetî	Açılsun jeng-i külfet durmasun âyîne-i dildenKi zîrâ bir nefes ol tûti-i şîrîn-edâ geldi	N’ola gelse ferahla ihtizâze efser-i devlet Ki zîb-efzâ aña bir güher-i ‘âlem-behâ geldi	Tarih/ 7 Beyit		.---/.--- /---/.-- -	Başlık: ‘İffetî Dîvân’ında yer almamaktadır.
86a	‘İffetî	Muhtı-i jerf mevc-â-mevc şu kim bükegerdun Cüdâ-ber-cedvel tenünde ancağ asiya geldi	Ne şevket kim gidüp bî-nevâya ‘Osmân Hân Münevver taht-ı ‘adl-arâyâ Sultân Mustafa geldi	Tarih/ 10 Beyit		.---/.--- /---/.-- -	Başlık: ‘İffetî Dîvân’ında yer almamaktadır.
86b	Çelebi- zbde Efendi	Temâşâ-yı cemâle yâre perdedüd-ı âhımdır Felekde bana gün göstermeyen kendi günâhımdır	Niçe inkâr olur yârin günâhım rûz-ı mahşerdir Vudumda olan müyum kendü günâhumdur	Gazel/ 11 Beyit		.---/.--- /---/.-- -	Başlık: Çelebi-zâde Dîvân’ında yer almamaktadır.
87a	Şâkir	Mihr-i pür-tâb-ı ruhîñ dilber-i hürşîd-nazar Felek âyînesine düşe olur bedr- münîr	‘Abd-ı memlûk kim itme ‘enikden beni dur Şanma tedbîr ile Şâkir kuluña eyler tedbîr	Gazel/ 5 Beyit		..--/.-- /---/.--	Başlık: Şâkir Dîvân’ında yer almamaktadır.
87a	Şâkir	Ferağ-efzâ-yı fezâ-yı tarabım cılve-gerim yok Çemen-arâyı neşâtım gül-i ra‘ nâ-yı nerm yok	Beni güldürmemden gelmedi eyyâma fütûr Felek-i keç-reve cürmim n’ola Şâkir haberim yok	Gazel/ 5 Beyit		.---/.--- /---/.-- -	Başlık: Şâkir Dîvân’ında yer almamaktadır.
87a	Nâbî	Sen it ne kadar eyler iseñ hîle vü tezvîr Hengâm-ı ‘amel bildüğün işler yine tağdır		Beyit		--/.-- /---/.--	

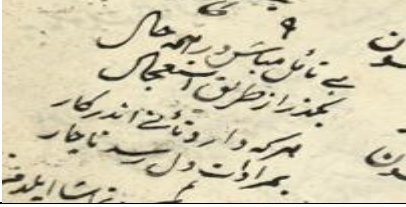
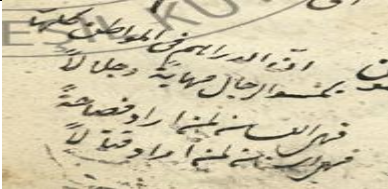
Çizelge 4.78.

87a		Ğussa-i dünyāya şabr it kıl tevekkül ey gönül Miñnete şabr eylemek şāhane devletdir sonu		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
87b	Sezāyī Efendi	Tennūr-ı dile od yakup āh-ı şererümnden Bir özge kebāb mā-ḥazar itdüm cigerümnden	Dil-beste-i zülf-i siyehem yine Sezāyī Sevdā-yı cünün gitmedi bir kerre serümnden	Gazel/ 4 Beyit		--./-- ./--./--	
87b		Āşiyān-ı bülbül oldu lāne-i zāğ ü zeğan Bu bahişt-abādı ki dun-miñnet ābād eyledi		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
87b	Ta' yīb	Āheng-i kadr-i maḥlaşım oldu kederimden Her demde tarāvet gelür oldu cigerimden	Bāki gibi bir 'āşık-ı üftadeyi bulsam Ta' yīb idemem ben anı hiç reh-güzerimden	Gazel/ 5 beyit	Nazir e	--./-- ./--./--	Başlık: Nazire-i Esīri- zāde Efendi
88a	Sābit	Ḥattuñ Boğaz Yaķaina düşmiş karasıdır Sīneñ gümüş didükleri şehruñ każāsıdır	Sābit ḥaşıra dönse de endam zāhidüñ Ol māsivā firiftenuñ būriyāsıdır	Gazel/ 5 Beyit		--./-- ./--./--	
88a	Nābī	İztırāb eyleme bihūde yire ey Nābī Çāre yokdur buña teslīm-i rızādan ğayrı Saña bu mışra' -ı meşhur yiter vird-i zebān Elümüzden ne gelür ḥayr du'adan ğayrı		Kıt' a		..--/..-- /..--/..--	
88a		Fiskiye olup eşk-i nedāmet cigerimden Ĥavz-ı dile didem ḳadeh-i ma' zeret olsa		Beyit		--./-- ./--./--	
88a	Şābit	Köstegi kırsa da ma' zürdur ol ma' nāya Köñne-pā-bend-i tevekkülde ṭurur mı ḥayvān	Şābitā şimdi mübārek ramazān günleridir Şu kār-gāh-ı muḥabbetde çok şikār düşer	Gazel/ 3 Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
88a	Şābit	Şaded ḳavā' id-i dolabı bilmede yohsa Şu kār-gāh-ı maḥabbetde çok şikār düşer	Beyit			..--/..-- /..--/..--	
88a		Bizi ey ğonca ḳabā pāştav ile aldatma Saña kim itdi o gül-penbe ḳabāyı bilürüz		Beyit		..--/..-- /..--/..--	Başlık: Şābit

Çizelge 4.79.

88a		Sen şarāb meĥūd eylediĝiñ heb bilürüz Zāhir mi dem eyleme terk eyle nifākı		Beyit		--./-.- ./---./-.-	
88b	Hasīb efendi	Yine mürĝ-ı dil bir nice ĥün-ĥ'arı aldırđıķ Diriĝa šāh-bāz-ı vaĥšiye āvāre aldırđıķ	Disünler fehmi idüb ĥālīñ Ĥasīb aĥbāb-ı [...] Esir meger maĥbūb olmuş ol biĥāre aldırđıķ	Gazel/ 5 Beyit		.---/.--- /---./---	88b varaĝında bulunan 562.şiiir Hasīb Dīvān'ında yer almamaktadır.
88b	Hasīb	Şikār-ı āşikāri nice gedāda öldürdüķ Heman pūr-vāz bir mürĝ-ı cefā āvāre aldırđıķ	Ĥasībīñ šāh-ı nazmında ki ĥüsni gördü irşād Metā' ' aķl-ı bāzārınca heb efkārı aldırđıķ	Gazel/ 5 Beyit	Nazir e	.---/.--- /---./---	88b varaĝında bulunan 563.şiiir Hasīb Dīvān'ında yer almamaktadır.
88b		İlāhi dilerim senden gider ĥalbimdeki žalemi Yüzüm dergāhınla tutdum naşib eyle baña 'ilmi		Beyit	Münā cāt	.---/.--- /---./---	
88b		Faķire ĥor baķma itme taĥkīr kimseyi Her göñül manzūr-ı Haķdır kim bilir kimde ne var		Beyit		-.--/-.- /-.--/-.-	
89a		[...] gönül ehli kesb-i ma' rifet Cahile yār olma kim nā-dān olursuñ ' aķıbet		Müfred		-.--/-.- /-.--/-.-	
89a		Sırrını etme izĥār itme sırrını fāş olur Çünkü sırruñ şaķlanmaz sen tekellüm buldı olur		Müfred		-.--/-.- /-.--/-.-	
89a	Şābit	Sevdā-yı zülfi zāhid-i nādāna düşmesün Şeh-bāz-ı ĥüsndür kefi diĥķāna düşmesün	Şābit şarāb-ı nāba giden rind gelmiyor Bār-ı girān-ı keyf ile mestāne düşmesün	Gazel/ 6 Beyit		--./-.- ./---./-.-	

Çizelge 4.80.

89a		Üç otuzla bir otuz bir at olur Bu mu‘ammâyı bilen üstâd olur		Beyit		-.---/-.-- /-.--	
89a		Bir içim su virmedik la‘l-ı lebinünden suzusa Taş imiş kalbîn seniñ hâşâ ki taşdan suzusa		Müfred		-.---/-.-- /-.--/-.--	
89a				Kıt‘a			Başlık: Kıt‘a, Farsça
89a		Cihānuñ zîr ü bālāsın tefeḥḥuş eyledüm Nābî Tevekkül kişverinden ğayri yirde istirahat yok		Beyit		-.---/-.--- /-.---/-.---	Başlık: Nābî
89b	Şābit	Eşküm şāḥife-i ruḥ-ı cānāna düşmesün Ḥūn-ı şehîd Muşḥaf-ı ‘Osmāna düşmesün	İklîm-i ḥüsn-i yarda dil bir ğarîbdür Şābit fütâde çāh-ı zenaḥdāna düşmesün	Gazel/ 5 Beyit		--./.-. ./.-./.-.	
89b		Fenn-i mektup meveddet mi [...] Dostluk ḥakkı üzölmüş ne selām var ne [...]		Beyit			
89b		Nükte-i mā-fi’z-zamîr rüy-ı dil-i [...] Lafz-ı bî-te’şir anı ḥurşidveş izhâr ider		Beyit		-.---/-.-- /-.--/-.--	
89b		Yetmez mi temāşā-yı nigâr elde susarsın Ey ‘aşîk-ı mihnet-zede buldukça bu		Müfred		--./.-. ./.-. ./.-.	
89b				Qıt‘a			Başlık: Arapça

Çizelge 4.81.

90a		‘İsmetî					
90a	Asımî	Fâriğ olmam bâdeden âşufte-meşreb böyledir Bu tarîk bâde-nuşân haşre dek hep böyledir	‘Āşımî ben ‘Örfî-i Rûmum disem ya çok mıdır Ta baña rûz-ı ezelden hükmi-i kevkeb böyledir	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	90a varağında bulunan 579.şiiir Asımî Divân’ında yer almamaktadır.
90b	Nâbî	Yârûn revîş-i hûş-rübâsın ne bilürsin Ser tâbe-ser-i ‘îşve-nümâsın ne bilürsin	Dağl eyleme hiç kimsenüñ aḡvâline Nâbî Ḥalla kuñ esrâr-ı kâzasın ne bilürsin				
90b	Nâbî	Dem-i vişâl zuhûr-ı ḥât-ı nigâra düşer Ḥudâ virürse eger ‘idümüz bahâra düşer	Serîr-i çerḡe çıkar rûzgâr ile Nâbî O dil ki ḡâk-şîfat cây-ı reh-güzâre düşer	Gazel/ 5 Beyit		.---/.--- /---/..-	
90b	Nâbî	Nâbî cihânda terk-i devâdur deva-yı derd Ḥâşîyyet-i mu‘ḡlice merhem de ḡalmamış		Beyit		--./-.- ./---/-.-	
91a	Nâbî	Ḥikmet talib-i mâlda Ḳârûn gibi şimdi Ḥ’âvişgerî-i Loḡmân unudulmuş	Nâbî kimi görsen yüridür ḡükmini nefsüñ Ḥaḡḡkuñ bize gönderdüḡi fermânunudulmuş	Gazel/ 4 beyit		--./-.-/- .-./-.-	
91a		Nâbî cihânda terk-i devâdur devâ-yı derd Ḥâşîyyet-i mu‘âlece merhemde ḡalmamış		Beyit		--./-.- ./---/-.-	
91a	Nâbî	N’ola âhumla çeksem ṭâḡ-ı ‘arşa ‘anber’in perde Beni leb-rîz sevdâ itdi bir şûḡ-ı siyeh-çerde	Bu denlü Nâbîyâ itmezdi vaż’-ı ḡod-pesendâne Ruḡ-ı sâḡî nümâyân olmasa mir‘ât-ı sâḡarda	Gazel/ 5 Beyit		.---/.--- /---/---	
91b	Nâbî	Nâbî sitem-i dehre taḡammül ḡoşdur Esbâb-ı taḡammülle tecemmül ḡoşdur Meydân-ı emelde ıztırâb itmekden Dükkân-ı kanâ‘atde tevekkül ḡoşdur		Rubâ‘î		--./-.- ./---/-	
91b	Nâbî	Dil vaşla o mâh-pâreyi râm şanur Her vaż’ını bir vesîle-i kâm şanur Bir muḡ-beçenüñ eşridür ḡönlüm kim ‘Uşşâka vefâyı şart-ı İslâm şanur		Rubâ‘î		--./-.- /---/-	Başlık: Nâbî

Çizelge 4.82.

91b	Nābī	Bilmez mi bizüm şāf-nihād olduğumuz İster mi felek tamām şād olduğumuz Evlāsı bize terk-i murād itmekdür Dehrūñ çü murādı nā-murād olduğumuz		Rubā ^c ī		--./.-- ./.--./.-	Başlık: Nābī
91b	Nābī	Erzāk-ı muḳadderde tevaḳḳuf yokdur Taksīm-i İlāhīde taḥallūf yokdur Ārāyış-i elfāzı zarāfet şanma ‘Ālemde sükūtveş tazarruf yokdur		Rubā ^c ī		--./.-- ./.--./.-	Başlık: Nābī
91b	Nābī	Bir cüz‘e daḥı kül dimege muḥtācuz Pervāneye bülbul dimege muḥtācuz Bu ‘arşada muḳteżā-yı ādāb budur Ḥār ise bile gül dimege muḥtācuz		Rubā ^c ī		--./.-- ./.--./.-	Başlık: Nābī
91b	Nābī	Nābī idemez kısmet-i Ḥaḳḳı idrāk Çālāk ise de ne deñlü aḳl-ı derrāk İbrik ü legen ma‘den-i vāḥidden iken Birinde şu pāk birisinde nā-pāk		Rubā ^c ī		--./.-- ./.--./.-	Başlık: Nābī
92a	Nābī	Mücib ne ğama meyl-i sebāt itmeyiceḳ Esbāb-ı fenāya iltifāt itmeyiceḳ Cāyuñ olamaz zīr-i livā-yı rāḫat Timār-ı tevekkülü berāt itmeyiceḳ		Rubā ^c ī		--./.-- ./.--./.-	Başlık: Nābī
92a	Nābī	Ṭutmaġa dāmen-i yār-i aġyārdan fırsat mı var Saye-i ḥüsnünde cānā pūr-şafā olmuş mı var Zerreveş luṭf itse biñ cevır ider üftādeye Derd-i ‘aşḳı çekmedik dünyāda ādem mi var		Rubā ^c ī			Başlık: Nābī
92a	Nābī	Esīr-i hicr-i bezm-i vuşlatuñ yād itmesün n‘itsün Ḥayālūñle dil-i vīrānın ābād itmesün n‘itsün	Senūñ nā-dīde vü nā-kerde nāzūñ şevḳine Nābī Bu ğüne ma‘nī-i nā-ġüfte itmesün n‘itsün	Gazel/ 5 Beyit		.---/.--- /---./---	

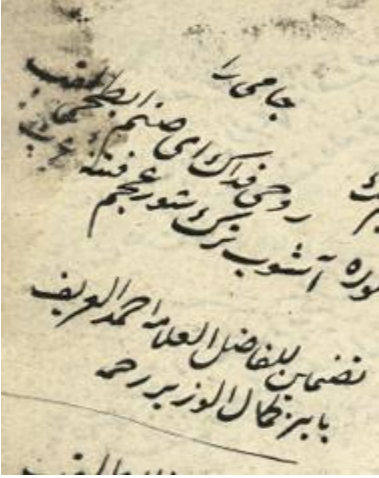
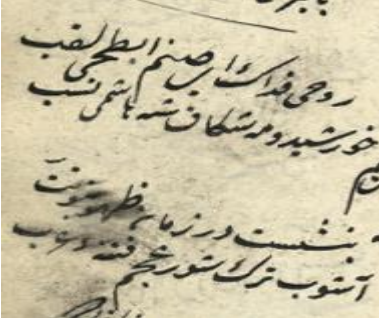
Çizelge 4.83.

93a	Nābī	Vir hāndeye ruḥkāt leb-i gül-fām görünsün Kām-ı dil-i rindān-ı mey-āşām görünsün	Nābī benüm ancak görinen çeşmüne çerhūn Bir kerre dise zümre-i nā-kām görünsün	Gazel/ 5 Beyit		--./-- ./--./--	
93a	Nābī	Yāre varsun peyk-i nālem āh u zārum söylesün Ābb-ı çeşm-i girye-i bī-ihtiyārum söylesün	Bende yok kudret edāya harf-i şevki Nābiyā Hāme-i rengin-şarir-i bī-ķarārum söylesün	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
93b	Nābī	Nevāzişikārī-i bīgāne cevri-i āşinādan geç Gel ey şūḥ-ı vefā-düşmen bu vaz'-ı nā revādan geç	Şaķın dārū-yı teslim u rızādan geçme ey Nābī Geçersen bāde-i ğavġā be-düş-ı iddi'adan geç	Gazel/ 6 Beyit		.---/.--- /---/.---	
93b	Nābī	Yanmış derūnı maķdemūne intizār ile Şāh-ı çenār pençeleşür rüzġār ile	Olsun hārām cām-ı maḥabbet o meste kim Nābī ķanā'at itmeye būs u kenār ile	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.-- -.--/-.--	
94a	Nābī	İtdi yek-reng şabā gülşeni meyḥāne ile Germ-hūn oldu gül-i ter yine peymāne ile	Nābiyā terk-i hūred vāsıta-i rahat imiş Ķatı çok meşveret itdüm dil-i divāne ile	Gazel/ 5 Beyit		..--/..-- /..--/..--	
94a	Nābī	Seni tebride benden olsa aġyār ittifaķ üzre Ne bākūm var ḥulūş elbette ġālibdür nifaķ üzre	Gören ol ġonceyi āġūş-ı pīrānemde ey Nābī Gül-i taşvīrdür dirler çekilmiş köhne ṭāķ üzre	Gazel/ 6 Beyit		.---/.--- /---/.---	
94b	Fuzūlī	Edib meyl-i sitem eşk ile āh alma gedaldan Şaķın ey nev-nihālim nā-sezā āb ü hevālardan Yazıkdır dūr tutma cām-ı lūtfūn mübtelālardan Kerem kıl kesme sākī iltifātın bī-nevālardan Elinden geldiġi ḥayrı dirīġ etme gedaldan	Derūnun Nābiyā ābyine-i ruḥsār-ı rāz eyle Dilin tennūr āteş-ḥāne-i sūz u ġudāz eyle Lebin tekrār-ı harf-i vasldan hāhiş tīrāz eyle Fūzūlī nāzeninler görsen izhār-ı niyāz eyle Teraḥḥum umsa 'ayb olmaz gedālar pādişāhlardan	Tahmīs Tahmīs		.---/.--- /---/.---	Başlık: Fuzūlī
95a		Ḳuvvet-i ṭab'iledür ma'nī 'ālī Nābī Rif'ati olur esāse göre divārlaruñ		Beyit		..--/..-- /..--/..--	Başlık: Nābī
95a	Nābī	Neyleyüm sāġarı zīb-i kefi-yār olmayıcaķ Kim baķar āyineye āyinedār olmayıcaķ	İstemez cenneti rindān-ı ķadeh-keş Nābī Cilve-i keştī ile seyr-i ḥişār olmayıcaķ	Gazel/ 5 Beyit		..--/..-- /..--/..--	
95a	Şābit Efendi	Dil-i āhsen şafan-ı āteş 'aşķ-ı bedel it El gör lazım olur eski temeyyur ile girin		Beyit		.---/.--- /---/.---	

Çizelge 4.84.

95b	Rāmīz efendi	Ṭab'ım müdām nūş-ı dem-ā-demle beslenür Ḥūn-ābe-renk sāğar-ı mīremle beslenür	La' l-i lebūn mezāk-ı dīl ü cān olur bana Ṭab' -ı ḥarīş-i Rāmīz-i zār emle beslenür	Gazel/ 5 Beyit		--./.- ./---./.-	
95b	Nābī	Rāh-ı ğam ṭayy olunur elde ayağ olmasa da Şām-ı hicran irişür şubḥa çerāğ olmasa da	Dāmeninden dökilen gül yetişür māye-i 'ayş Nābīyā dīde temāşāger-i bāğ olmasa da	Gazel/ 6 Beyit		..--/..-- /..--/..--	
96a	Nābī	Göñüllerde ḥayāl-i nergis-i cānāne devr eyler O mey-ḥ'ār-ı ḥumār-ālūdedür meyhāne devr eyler	Cihānuñ zühd ü rindin anla Nābī mihr ü encümden Gehī peymāne gāhī subḥa-i şad-dāne devr eyler	Gazel/ 5 Beyit		..--/..-- /..--/..--	
96a	Nābī	Ḥikmeti hep şeref-i vaḥyiledür zenbūruñ Lezzet-i şehd ile mūmında dıraḥşān nurun	Zevḳin idrāk idemez añlamayan ey Nābī Farḳını ma' nī-i nā-güfte ile meşhūruñ	Gazel/ 7 Beyit		..--/..-- /..--/..--	
96b	Nābī	Yār bezme gelicek girye-i hasret mi ḳalır Mevsim-i tehniyede kāsede şerbet mi ḳalır	Buna meydān-ı mūkāfat dīnür ey Nābī Ḥalkı bī-rāḥat iden kimsede rāḥat mı ḳalır	Gazel/ 9 Beyit		..--/..-- /..--/..--	
97a	Haşmet	Felek bu curm için 'azl eyledi Es'ad efendiyi Harāb yüz ṭutan dehrinçün ḳaşd itdi ma' müre Ya bu cūrm anda yokdu niçün 'azl oldı sa' id dirseñ Anı 'azl itmese ḳalmazdı eyş-ı Ḥallaç Manşüre		Kıt' ā		..--/..-- /..--/..--	
97a	İshāk Efendi	Kāle-i naḥvet münāsib cāmedir endāmına Farşş-i ḥurşid faşş-ı ḥātem olmuş namına Reng-i la' lin bādeyī bir rütbe dīl-ḥūn itdi kim Tāb-ı ḥacletden şaklamışdır girince cāmına		Kıt' a		..--/..-- /..--/..--	
97a		Baş eger miydi ḳāfir-i āgyāre Aḳçedir dilberin belini bükən		Beyit		..--/..-- /..--	Başlık: Hāletī-Ra

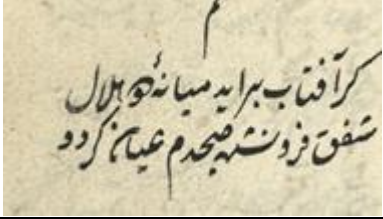
Çizelge 4.85.

97a				Kıt'a			Başlık: Kıt'a, Farsça, Mollā Cāmi
97a				Kıt'a			Başlık: Kıt'a, Farsça, Mollā Cāmi
97a	Sālim	Zevk'dir lāzım olan ni' met içinde olana Ne bilür lezzet-i vuşlat nicedir çüb-ı nebāt		Beyit		..--/..-- /..--/..--	

Çizelge 4.86.

97b		Ma'ârif bilmeyen dil-ber heman nağş-ı şuretdir Bakar şahin gibi ammā hâkikatde şığircıktır	Müfred		.---/.--- /---/.---	
97b		Be-hey kişi 'âkıl iseñ dime sırrıñ dostuna Zir o dostıñ dostu olur anı söyler dostuna	Müfred		-.--/-.-- /-.--/-.--	
97b		Gam degil düşse şehr-i diyârından ırağ Müşkil oldur düşe kişi yârinden ırağ	Müfred		-.--/-.-- /-.--/-.--	
97b		Şerefi 'ilm iledir dünyanıñ Farkı yokdur cāhil ile hayvanıñ	Müfred		-.--/-.-- /-.--	
97b		Felek vadi-i nahvaresinden terk-i cāh itdiñ Şikest-i hâtır itdi ol bizi 'uzlet-penāh itdiñ	Beyit		.---/.--- /---/.---	
97b	Erîb	Maṭlabım yokdur sipihr-i dūna perverdin benim Dost ümîdim Erîbā şimdi dāmen-girdir Heman bir şadık ne 'âşık-ı üftādeyim şālîḥ Şarāb-ālūd iken tāb'ım sadākat kıanda ben kıanda	Ḳıṭ'a		.---/.--- /---/.---	
97b		Heman bir 'âşık-ı nükte-şinasem nazm-ı tāb'ım var Nükat-ı şā'irāne hem mezāmîn kıanda ben kıanda	Beyit		.---/.--- /---/.---	
97b		Bizi şanma ki tekmiñ-i rüteble terk-i cāh itdin Felek dil-hehımızca dönmedi luzlet-penāh itdiñ	Beyit		.---/.--- /---/.---	
97b	Nef'î	Kāse-i ser ki yolunda ğarḳa-i ḥūn āb olur Baḥr-ı 'aşḳa geh ḥabāb olur o geh girdāb olur 'Ârif ol ğam çekme Nef'î böyle kıalmaz rüzgār Luṭf eder bir gün Ḥudā elbette fetḥ-i bāb olur	Ḳıṭ'a		-.--/-.-- /-.--/-.--	
98a	Sulta n Süley man	Kendine zînet ne deñlü virse dünyā zen gibi Aña asla meyl kıalmaz olmayan erzen gibi	Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	

Çizelge 4.87.

98a	Kemā İpaşā zāde	Çut idinmişdir bizi mūr-ı ecel erzen gibi Kim taşır bir bir zemîne dā'ima harman gibi		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
98a	Ebuss ūd Efend i	Kendimi 'add etmezim bir dāne-i erzen gibi Şavurur bād-ı ecele bu 'ömrümi harman gibi		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
98a	Hakkı İbrahi m Paşā	Çerāğımsın benim sen hem vezir-i nükte- danımsın Nazîriñ yok şadākat ile meşhūr cihānımsın Beni sen idesin d' avet mümkün eylemek..... Derūnumda olan mihrim sen gibi hırz-ı canımsın		Kıt'a		.---/.--- /---/.---	
98a	Birri Efend i	Tāb-ı billur bakar elbies-i rengini Lebiñ bakmaz o libāsı ki ol zānn-ı beyaz Cürmle getirüp renk eyleyen eşhāş bakup Bak dil-i zātı daż-āteş yakmaz feyyāz		Kıt'a			
98a				Beyit			Başlık: Beyit, Farsça
98b	Sezāy i Efend i	Cemālūñ nūrına nisbet güneş nî-nūr-ı bî-ferdūr Güneş sensin ki zerrātuñ nebilerle velîlerdür		Gazel/ 4 Beyit		.---/.--- /---/.---	
98b		Baña dünyā cehennemdir heman uçmak diler gönlüm 'Aceb mümkün müdür şāhım seni koçmak diler		Müfred		.---/.--- /---/.---	

Çizelge 4.88.

98b		Şāh-ı istisnā mülk oldum ricā bilmem nedir El-naci ḥaḳdan odur ki mültecā bilmem nedir Fāriḡim ḥubb-i dünyāya ben ta‘alluk eylemem Terk-i tecridim bugün ḥubb-isiva bilmem nedir		Ḳıṭ‘a		-.--/-.-- /-.--/-.--	
98b	Abdullah Paşā	Germ-i biziçe-i ḥatem gibi güm oldu dünyāda Bulunmaz zir ü bālā nüh ḳunbbe taḳ-ı Minādan Var ise anda vardır Ḥākīyā ser-şeklim ḳaldı Cenāb ḳadar ‘Āli Şadr ‘Abdullah Paşa		Kıṭ‘a		.---/.--- /---/.---	
98b	Yahyā Efendi	Nice görmeyen şu gül gibi nāzañ bedeni Kendi kirpiḡim oḳu olupdur baña gözüm diken Çıḳmasun āḫım odu aḡzımı açdırma benim Baḳmasun suz-ı derūnum seni söyletme beni		Kıṭ‘a		-.--/-.-- /-.--/-.--	
99a	Sezāyī	Pir öñünde oḳıyan bī-ḥarf ‘aşḳuñ namesin Bī-zebān lāl eyledi cümle cihan ‘allāmesin	Bu Sezāyī bāz idüb şevḳile bāl-i himmetin Āşiyān-ı ḳudsa ḳondurdu göñül ḥammāmesin	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
99a		İrişür menzil-i maḳşūduna āheste giden Tiz-rev olanıñ pāyına dāmen dolaşur		Beyit		..--/..-- /..--/..--	
99a	Rāşid Efendi	Şıḥḥat refīḳ-ı rāh-ı mūsāfir degül midür Bürhān bu müdde‘āya safir degül midür	Zāhid ḳo ta‘n-ı bī-mezeyi Rāşid‘i şaḳın Nūş-ı mey itmesün dime şā‘ir degül midür	Gazel/ 7 Beyit		--/.-- ./---/.--	
99b	Şābit Efendi	Pergār-ı şun‘un evveli aḫir degül midür Āşār-ı mümkināt devā‘ir degül midür	Şüretdedür ta‘addüd-i emrāc Şābitā Ma‘nā-yı baḫr-ı vahdete baḳ bir degül midür	Gazel/ 7 Beyit		--/.-- ./---/.--	
99b	Rāmī	Sipihr-i sinede menzil tutar bir māhumuz yoḳdur Ḳoya ey dil ḳoya bed-tālī ‘üz dil-ḫāhumuz yoḳdur	Nice yansun yaḳılsun sine-i pūr-sūzumuz Rāmī Fezā-yı dilde āteş-bār olur bir āhumuz yoḳdur	Gazel/ 5 Beyit		.---/.--- /---/.---	

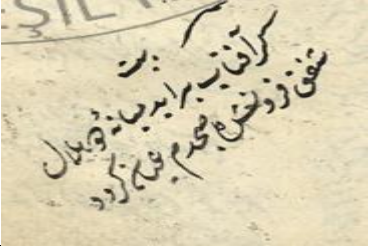
Çizelge 4.89.

96b		Hor bakma her zî' afa merd isen merdâne bak Her qarıncaı dilâver gör şehâ şirâne bak		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
99b		Egerçi hayli müşkildir kişi dünyâda kām almak Bütün dünya deger ammā 'adudan intikām almak		Beyit		.---/.--- /.---/.---	
100 a	Nābī	Pür olsa hoşkası ezcā ile gerdün ey Nābī Hezārān zaḥm-ı nāsır ile merhem kıanda ben kıanda		Beyit		.---/.--- /.---/.---	
100 a		Heman bir 'āşıkānesade-rūdur nazmım ey sehvi Kūduret var iken dilde nezāket kıanda ben kıanda			Nazire	.---/.--- /.---/.---	
100 a		Heman bir şadıkāne-i lāşık-ı üftādeyim şāliḥ Şarāb-ālūd iken tābi' m sadākat kıanda ben kıanda			Nazire	.---/.--- /.---/.---	
100 a		Heman bir 'āşık-ı nūkte-şināsım nazm-ı tab' ım var Nūkāt-ı şā' irāne hem mezāmın kıanda ben kıanda			Nazire	---/.--- /.---/.---	
100 a		Ne mümkün şā' ir nūkte-i şināsın tābi' na taqlīd Ġabāvet var iken serde tabi' āt kıanda ben kıanda			Nazire	.---/.--- /.---/.---	
100 a		Yokdur ümīdim benim aşla cihānda kimseden Rāzķım mevlā-yı Hakk'a rabṭ-ı ķalbim var benim		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	

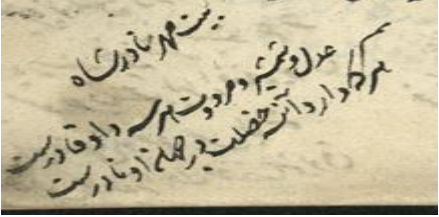
Çizelge 4.90.

100 a		Gel dilini hıfz eyle gör şimdi sen Dilâ sen olduğça olur baş sen		Beyit		.--/.--/.- -/.-	
100 a		Bu suhan-ı bî-bedel dinle sen Dilâ sen olduğça olur yaşa sen		Beyit	Nazire	.--/.--/.- -/.-	Başlık: Nazire Li- Muhaerririhi
100 a		Nuşhuñ maraz-ı ‘aşka lilaç eylemez hiç Ey şeyh-i kerâmet-fürüş az da şuyun iç		Beyit		--/.-./- -./-.-	
100 b	İshāk Efend i	Olur nev-bādeçin arzū naḥl-i temennādan Nihāl ḥ’ahiş sır-āb medetler feyz-i Mevlā’dan	O peh-peykerden İshāk itme ümîd-i vefâdarı Zemîne saye düşmez afitab-ı ‘âlem-i ârâdan	Gazel/ 8 Beyit		.---/.--- /---/.---	100b varağında bulunan 654.şiiir İshāk Efendi Dīvân’ında yer almamaktadır.
100 b	İshāk	Kemend-i âhı zâ’il eylemez dest-i temennādan O dil ki mîve-çin olmağ diler ol naḥl-i hurmadan	Ne mümkün pey-revî bâ-ḥaḥ şadâ-yı şâki İshāk’a Hemân bir nağme göster Kâmiyâ şehnâz-ı ma’nâdan	Gazel/ 8 Beyit	Nazire	.---/.--- /---/.---	
101 a	Neylî	Eger cān görmek isterseñ bedensiz Gör ol rûh-i revânı pîrehensiz	Nedir cürmüm demiş ḥübâna Neylî Alan siz gönlümü hem vermeyen siz	Gazel/ 6 Beyit		.---/.--- /.-	
101 a	Şâkir Efend i	Mübtelâ-yı dâr-ı ḡurbettir diyâr ister gönül ‘Andelîb-i bağ-ı firḡattır bahâr ister gönül	Köhnelendi derd-i dil pür-dâğ-dâğ oldu derûn Eski derdim tâzelenir bir tâze yâr ister gönül	Gazel/ 3 Beyit		-.--/.-- /-.--/.-	
101 b	Fazlî	Vere mi derde şanem derdime dermân vere mi Vḡktidir dem-be-dem artar yüregimiñ veremi	Fazlî sen mâhı sorsan yüzünü göklere tut Böyle maḥrûm ḡoya mı çokdur ilâhıñ keremi	İlâhî/ 6 Beyit		-.--/.-- /-.--/.-	

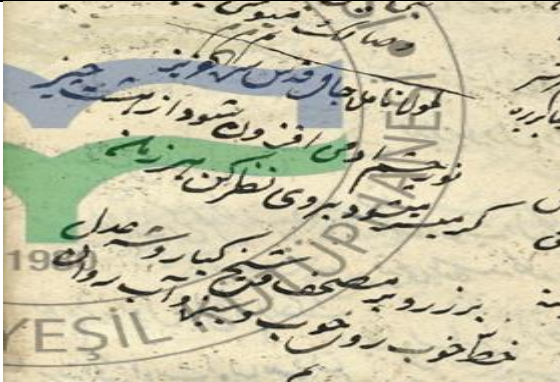
Çizelge 4.91.

101 b	Eşrefoğ lu Rûmî	N'ideyim şabr eyleyebilsem dil-i cân oda yanar Veli âh eylersem kevn ü mekân oda yanar	Yana gör Eşrefoğlu gevher kenarınla haqqıñ Ço disünler Rûmî'ye ibn-i filân evi yanar		İlâhi/ 4 Beyit	..--/..-- /..--/..--	
101 b				Beyit			Başlık: Beyit, Farsça
102 a	Nahifî	Kaatre-veş nâ-bûd ider ehl-i ğurûrî rûzgâr Bir iki ğün gerçi deryâlar gibi cûş itdirür	Ṭûṭî-i ṭab'î Nahifî muḳteẓâ-yı hâl-i çarḥ Gâh ğüya itdirürse gâh ḥâmûş itdirür	Gazel/ 3 Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
102 a		Cân mülki hıfzıçûn alâm u kederden İlâhî tevekkül gibi muḥkem siper olmaz		Beyit		--./--./- .-./.-	
102 a		Bıraḳmam ḳayd-ı zülfûñ layık-ı zincir olursam da Yine geçmem ol ğamzeden dil-gir olursam da Saña hercâyî dirler bende ki bir 'âşık-ı şâdıḳ Medâr-ı iftiḥârımdır eger teşhîr olursam da			Beste	.---/.--- /---/.---	
102 a		Nev-bahâr-ı köhnemi vü taze zemîniñ vaktidir Çün hezâr ta-şubha dek âh u eninin vaktidir		Beyit		.---/.--- /---/.---	

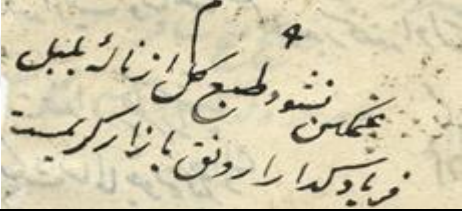
Çizelge 4.92.

102 a	Bākī Efendi	Müşkil odur ki dil-rübā tıfl ola nev-civān ola ‘Āşık-ı zār mübtelā seyr ola natüvān ola		Beyit		--./--./-- ./--.-	
102 a	Hāsib	Çomaz o muğ-beçe-i bezm-i ‘ıyşa pir-i muğan Gelürdi āh o civān ihtiyār elinde degil Civān olursa eger pir dilim guşsa değıl Ne çāresi n’eyleyem ihtiyār elimde degil		Qıf‘ ā		.---/..---/.. --/..-	
102 a		Olmayınca t̄ali‘ n̄ burç-ı sa‘ ādetle evi Senevi mansıbla besleyemezsens sen evi		Beyit		-.---/-.---/.. --/..-	
102 b	Akoval ı-zāde Hātem	Hāzer kim tel kırar vādilerinde zūlf-i şantūruñ İki telli haṭuñla bağlama ‘uşşāk-ı rencūruñ	Gelince meclise ol āfītāb-ı mağribī Hātem Açıldı perde-i şarkīsi şiven-gāh-ı tanbūruñ	Gazel/ 9 Beyit		.---/..---/.. --/..---	
102 b		Ĥakk’a hamd oldu ki yine düşdi fem-i İslām’a Sākız		Mısra		-.---/-.---/.. --/..-	
103 a	Sālim Efendi	Vücūduñ yerde sen ref’i it aradan Teclisle gel tā kim-i Hudā’dan	Murādāt-ı Hudā’dır tarz-ı eşya Eliñ çek Sālimā çun u çerādan	Gazel/ 5 Beyit		.---/..---/.. -	
103 a	Lütfi Efendi	İstedim gelmiş ol sulṭānım hūbān dīdeler rūşen Heman güyā ki geldi mürdeye cān dīdeler rūşen	‘Aceb mi olsa pāy-endāz-ı canım yoluna Lütfi Gelübdur taḥtına ol şāh-ı zīşān dīdeler rūşen	Gazel/ 5 Beyit		.---/..---/.. --/..---	
103 a				Beyit			Başlık: Farsça

Çizelge 4.93.

103 b		Ne bu sitem' arz-ı endām idem şūh ra' nā berbere Maḳṣadum idüp tıraş luṭfiyle itsün berbere	Ḳil ü kālî terk idüp teslüm olurdum ser-te-ser Mālîk olsaydum Ḥasīb bir şūh-ı ra' nā berbere		Gazel/ 5 Beyit		
103 b	Nesimî	Evvel neder kim dört ayaklı cān yok Sanki bir ḳuru deridir ḳanı yok	Ey Nesimî bu mu' ammāyı bilen 'Aḳlı kāmildir anıñ maḳṣāt yok		Gazel/ 4 Beyit		---/---/---
103 b		'Aceb ol şūh mümtāzım vişāle kâ'il olmaz mı Süvār-geşte-i nāzm kenara mā'il olmaz mı	Beni bülbul gibi gūyāsın itdiñ ey gül-i ra' nā Vişālin meyvesi ayā bu bağda ḥāşıl olmaz mı		Gazel/ 3 Beyit		---/---/---
103 b					Kıt'a		

Çizelge 4.94.

103 b				Beyit			Başlık: Beyit, Farsça
104 a	Nahifî	Kim itse o Maḥbûb-ı Hudâya şalâvat Âḥâdi olur bâlig-i ḥadd-i ‘aşerât Her def‘ada on seyyi‘esi maḥv olunup Taḥrîr olunur defterine on ḥasenât			Rubā‘î	--./--./-- ./-	
104 a	Nahifî	Yâ Rab baña tevfiķuñı hem-râh eyle Ġafletde ḳoma ḳalbümi âgâh eyle Her bir nefsüm zıkr-i şerîfûñle müdâm Hem ḥâsiyet-i âh-ı seher- gâh eyle			Rubā‘î	--./--./-- ./-	
104 a	Nahifî	Ġafletle idüb nice günahlar yâ Rab Âyine-i dil oldu mükedder yâ Rab Kârı beşerüñ gerçi ḥaṭâdır amma Yok nefesine zâlim baña beñzer yâ Rab			Rubā‘î	--./--./-- ./-	
104 a	Nahifî	Şad âh ki ey Rabb-i Kerîm ü Ġaffâr Ol deñlü günâh eylemişem leyl ü nehâr Kim cürm ü me‘âşîye muḳâbil olmaz Her bir nefesüm olsa hezâr istiġfâr			Rubā‘î	--./--./-- ./-	
104 a	Nahifî	Yâ Rab olup evrâd-ı dil ü cân tevbe Olsun güñeh ü cürmüme her ân tevbe Ey erḥam ü Tevvâb olan Allah-ı Kerîm İtdiklerime tevbe hezâran tevbe			Rubā‘î	--./--./-- ./-	

Çizelge 4.95.

104 a	Kaplan Girây Hân	Berfden post-ı kibr kuh-ı dilâver eridi Âfitâb rûh-ı cânânımı gördü eridi		Beyit		-.--/-.-/- .-./-.-	
104 a	Sultan Süleyman	Ze ki bâzâr ola bir sikkesi cârî eridi Püte-i firkat-ı cânâna girdi eridi		Beyit		---./---./--- ./---	
104 b		Gözünden ehl-i inkârın nihân-ender-nihânsın sen Muvahhîd kında kim baksa 'ayân-ender-' ayânsın sen	Vücûdu varlığın Seyyid Nizâmoğlu'nun al gitsin Ulaşdır aslına ânı hayât-ı câvidânsın sen		İlâhi/ 5 Beyit	---/---./- --/---	Başlık: Seyyid Nizâmoğlu Seyyid Seyfullah Kuddise Sırruh
104 b	Şâh Abbâs	Kanda başlu başına güle çeker bir eridi Çâşni-leb cânânımı gördü eridi		Beyit		---/---./- -/..-	
104 b	Nâbî	Şi'le'den Talât'a kanur şem'î dilâver eridi Harfen nâr-ı râhn gördü serâpâ eridi		Beyit		-.--/-.-/- .-./-.-	
104 b		Derdin ehl-i ikrâra temâyân bir âhidsin sen Cihân bî-bekâda la-bekâda hem samedsin sen	Çuluñ Bâkîyâ muhtâç eyleme dünyâda mâhlûka Cemi'an ehl-i hâcâte mu'in vehm-i mededsün sen		Nazire	---/---./- --/---	
104 b		Sırrı-ı şâhane şabun pây komuş bir eridi Dest-i cânâne pus eylediginden eridi		Beyit		-.--/-.-/- .-./-.-	Başlık: Li- Vahidin Mines'su'arâ
104 b		Bâb-ı şeytan dil-i ahen ne 'aceb bir eridi Şule-i ateş tevhidî görüp ol eridi		Beyit		-.--/-.-/- .-./-.-	Başlık: Li- Vahidin Mines'su'arâ
105 a	Bâkî Efendi	'Âşık oldur kim çeker söz eyledi tevhidde Nâs-ı dil-rüz eyledi mucib-i tahmîdde	Bâkîya yolundan bir kâli'-i tevhid dilin Tevbe ehl-i i'tizâl ser olur tahtışde	Gazel/ 4 Beyit		-.--/-.-/- .-./-.-	

Çizelge 4.96.

105 a	Bâkî	Cihân bî-bekâ hem lâne-i meyhânedir Bâkî Olur iqbâlle mestâneler kovan veş- sâkî		Müfred		.---/.---/- --/.---	
105 a		Her kim eylerse ğurûruyla şa‘ med Ĥatrı iĥrâmı eyler evvel kâ‘ med		Müfred		-.---/-.-/- .-/-.-	
105 a		Naĥd-ı iĥbâli ğurûruyla iderseñ ifnâ Hem taĥiyyâta oturdur seni aĥîr-i Mevlâ		Beyit		..---/..---/.. -/-	
105 a		Giryeden çünkü beyâz oldu sevâd-ı dile ‘Arz-ı didârı ne idem ba‘de Ĥarâbu‘l-Basra		Beyit		-.---/-.-/- .-/-.-	
105 a		Farĥ olunmaz feleĝiñ şimdi şebinden rûzı Böyle eyyâm-ı ĝamıñ böyle olur nev-rûzı		Beyit		..---/..---/.. -/-	
105 a		Sengveş maden-i zer gevher idi Pute-i zergere girdi eridi		Beyit		..---/..---/.. -/-	
105 a		Maden-i zer sengveş gömer idi Pute-i zergere girdi eridi		Beyit		..---/..---/.. -/-	
105 a		‘Aşkımin maĥmûruyum destimde bardaĥ şarşılur Dil-rübâlar rakş ider altımda çardaĥ şarşılur		Beyit		-.---/-.-/- .-/-.-	

5. SONUÇ

Çalışmamızın konusu Kütahya Belediyesi Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi El Yazmaları Koleksiyonundaki 161 (24343) numaralı kayıtlı olan şiir mecmuasından oluşmaktadır. Mecmuanın tanıtımı, çeviri yazı metni ve Mestap (Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi) hakkında bilgi verilmiştir. Eserin müellif ve mürettibi bilinmemektedir. İnceleme ve metin çevirisi bağlamında ele aldığımız mecmuada şairlerin şiirlerine yer verilmektedir. Mecmuada şiirlerin şairleri tespit edilerek divanlarına ulaşılmaya çalışılmıştır. Divanlarına ulaşılan şairlerin şiirleri tespit edilmiştir.

Mecmuanın müstensihisi ve istinsah tarihi hakkında herhangi bir bilgi yer almamaktadır. 14, 15, 16, 17, 18, 19. yüzyılları içeren 142 şaire ait 699 manzume yer almaktadır. Eser, hem farklı şairlerin şiirlerini bir araya toplaması hem de mürettibinin ve devrinin edebi zevkini ortaya koyması açısından oldukça önemlidir. Mecmuada yaşadıkları yüzyıl itibarıyla şu ana kadar kaynaklarda tespit edilen şairler şu şekildedir: XIV. yüzyılda 1; XV. yüzyılda 10; XVI. yüzyılda 23; XVII. yüzyılda 31; XVIII. yüzyılda 31 ve XIX. yüzyılda ise 19'dur. Ancak mecmuada manzumesi yer alan şairlerin yaşadığı yüzyıllardan hareketle bu şairlerden ağırlıklı olarak 17., 18. ve 19. Yüzyılda yaşayan şairlerin şiirlerine yer verilmiştir.

Mecmuada mahlası tespit edilemeyen şiirler hariç toplam 142 farklı şair ve transkribe edilmeyen 26 Farsça ve 3 Arapça şiir hariç toplam 450 şiir yer almaktadır. Mecmuada yer yer yazı stiline değişmesi şiirlerin yazıya geçirilirken bazen düzenli bazen düzensiz ve özentisiz; karalamalar yapılarak yazılması, vezne dikkat edilmeden eklemelerin yapıldığını düşündürmektedir. En çok tercih edilen nazım biçimi gazel olurken, nazımı birimi olarak da beyit tercih edilmiştir. Nazım biçimi olarak tercih edilen gazel nazım biçimidir.

Üzerinde çalışma yaptığımız bu mecmuada yoğunluk olarak gazellere ve beyitlere verilmektedir. “Nâbî, Bosnalı Şâbit, Bâkî, Ârif efendi, Fehîm-i Kadimve Hasîb” mecmuada en çok şiirleri bulunan şairlerdir. Bu şairler içerisinde şiirlerine en fazla yer verilen şair, 94 şiirle Nâbî'dir. 2. sırada Fehîm-i Kadim yer alırken 3. sırada Bosnalı Şâbit yer almaktadır. Ayrıca mecmuada birçok şaire ait şiirlerle karşılaşmış, bunların çok zengin bir muhtevadan oluştukları görülmüştür. Kaynaklarda yaptığımız mukayese sonucu bazı şiirlerin mecmuaya alınmadığını ya da divanlarda bazı eksikler olduğunu dipnotta aslına müdahale edilmeden gösterilmiştir.

Mecmuada 11 farklı nazım şekli ve nazım birimi yer almaktadır. Bunlar; 267 gazel, 244 beyit, 48 müfred, 1 semai, 1 mesnevi, 1 kaside, 68 kıt'a, 18 rubai bulunmaktadır. Ayrıca

4 ilahi, 2 münacaat, 5 tarih manzumesi, 10 beste, 8 muamma, 4 mısra, 3 tahmis, 2 hicaz, 1 makam, 1 nüsha, 1 ezgi ve bir de “der makam-ı neva” başlıklı şarkı vb. çeşitli manzum metinlerin bulunduğu müşahade edilmiştir. Yukarıda isimleri zikredilen bazı şairlere ait şiirleri mecmuada olup divanda olmadığı tespit edilmiştir

Mecmua vezin açısından değerlendirildiğinde, mecmuadaki şiirlerin tamamı aruz kalıbı ile yazılmıştır. Mecmuada en çok kullanılan aruz vezni, *mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün* kalıbıdır. Bu kalıpla toplam 163 şiir tespit edilmiştir. İkinci sırada 160 şiirle *fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün* kalıbı yer almaktadır. Geriye kalan kalıpların kullanım oranlarının bu sayılara oranla hayli düşük olduğu görülmektedir. Mecmuada, tespit edilen bazı şiirlerin başlıklarında şairin ismi olmasına rağmen şiirlerinde mahlaslarının yer almadığı tespit edilirken; şiirlerin çok büyük bir kısmında şairler mahlaslarını söylemiştir.

Mürettibin edebi yönüne bakıldığında klasik edebiyatın temel özelliklerinden ustalıkla yararlanmıştır. Mürettibin; münacaat, tevhid, tasavvuf, aşk, hiciv ve nasihat gibi birçok konuda yazılmış şiirlere rağmen mecmuada ağırlıklı olarak “hikemi” tarzda yazılan didaktik şiirlerin ön planda olduğu görülmektedir. Özellikle mürettibin 94 şiirle Nābī’ye yer vermiş olması ve akabinde Bosnalı Şābit, Koca Ragıp Paşa, Seyyid Vehbī gibi birçok şaire yer vermesi Nābī ekolünün takipçisi konumunda olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak mecmuaların, muhtevalarının ve tertip alanlarının dikkatli bir şekilde tespit edilmeleri, mecmualara dair yapılan ve yapılacak çalışmalar için önemli bir eser olabileceğini göstermektedir. Mecmuada tespit ettiğimiz şair ve şiirlerin bazıları üzerinde ise akademik bir tarama yapılmamış olduğu da görülmüştür.

KAYNAKÇA

Acar, B. (2020). Konya Büyükşehir Belediyesi Koyunoğlu Müzesi ve Kütüphanesi'ndeki 13215 Numaralı Güfte Mecmuası ve 14717 Numaralı Şiir Mecmuasının "Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi"ne (MESTAP) Göre Tasnifi. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ağaoğlu, G. A. (2013). Mecmûa-i Nefise (İnceleme-Metin). (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ak, C. (2001). Bağdatlı Rûhî Dîvânı, (Karşılaştırmalı Metin) (Cilt: 1-2). Bursa: Uludağ Üniversitesi Yayınları.

Akkuş, M. (2018). Nefî Dîvânı. Ankara: Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.

Akpınar, Ş. (2017). Agâh Dîvânı. Konya: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler Yayımlar Genel Müdürlüğü.

Aksoyak, İ. H. & Arslan, M. (2018). Haşmet Dîvânı. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.

Aksoyak, İ. H. (2018). Gelibolulu Mustafa Âlî Dîvânlar (I. Divan II. Vâridâtü'l-enîka III. Lâyihâtü'l-hakîka IV. Dîvân). Ankara: Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.

Arslan, M. (2018). Mihrî Hâtun Dîvânı. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.

Arslan, M. (2020). Tayyarzâde Atâ Osmanlı Saray Tarihi Ata Tarih-i Enderun. İstanbul: Kitapevi Yayınları.

Şahin, A. (2002). Abdülbâki Ârif Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Divanı'nın Tenkidli Metni. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ayan, H. (2005). Fuzûlî Leylâ vü Mecnûn (3. Baskı). İstanbul: Dergâh Yayınları.

Ayan, H. (2014). Nesîmî Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri, Türkçe Divanının Tenkitli Metni. Ankara: TDK Yayınları.

Aydemir, Y. (2007). Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaştırılan Problemler. Turkish Studies Türkoloji Araştırmaları Volume 2/3.

Aydemir, Y. (2001). "Şiir Mecmuaları ve Metin Teşkilinde Mecmuaların Rolü". 147-155.

Aypay, İ. (1992). Nahifî Süleymân Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divanı'nın Tenkitli Metni. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bağcı, S. (2019). Lutfi Dîvânı'nın Türkiye Türkçesine Aktarımı. İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Batgı Akman, Ö. (2025). Aşk Nedir? Aşık Kimdir? Klasik Tür Edebiyatında Kadın Şairlerin Aşkı ve Aşığı Tanımlama Biçimleri. Cilt 9. Sayı 2. s. 463.

Bilkan, A. F. (2020). Nâbî Dîvânı (I-II) Tenkitli Basım. Ankara: Akçağ Yayınları.

Canlı, M. (2009). Hâfız 'Ulvî Dîvânı (İnceleme-Metin-Dizin). Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çeçen, H. (1996). Fıtnat Hanım Hayatı, Sanatı ve Dîvânı (İnceleme-Metin). (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çetin, İ. (1993). Derzi-zâde Ulvî (Hayatı, Edebi Şahsiyeti ve Divanı'nın Tenkidli Metni). Elâzığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çavuşoğlu, M. & Tanyeri, M. A. (1987). Zatî Divanı. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Yayınları.

Çavuşoğlu, M. (1979). Amrî Dîvan: Tenkidli Basım. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Çavuşoğlu, M. (2023). Taşlıcalı Yahya Bey. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.

Demir, H. (2008). Lâziki-zâde Feyzullah Nâfız ve Dîvânı (İnceleme-Metin-Özel Adlar Dizini). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Demirbağ, Ö. (1999). Koca Râgıb Paşa ve Dîvân-ı Râgıb. Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Devellioğlu (2000). 596.

Devellioğlu, F. (2015). Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.

Dikmen, H. (1991). Seyyid Vehbi ve Divanının Karşılaştırmalı Metni. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Duyar, H. (2009). On Altıncı Yüzyıl Şairlerinden Kabûlî'nin Şiirleri. s. 320.

Erten, S. R. (2018). Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Kütüphanesi'ndeki Bağdatlı Rûhî Dîvânı Nüshası (Metin-İnceleme). Yozgat: Yozgat Bozok Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gıynaş, K. A. (2011). Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası. Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi. 245-260.

Göllü K. B. (2018). Hâkim'in Şerh-i Dîvân-ı Şevket'i (İnceleme- Karşılaştırmalı Metin). Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gölpınarlı, A. (2005). Fuzûlî Dîvânı (4. Baskı). İstanbul: İnkılâp.

Güler, M. (2015). Süleymaiye Kütüphanesi Tercüman Koleksiyonunda 020 Numara ile Kayıtlı Mecmuasının Çeviri Yazılı Metni ve İncelemesi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gümüş, N. (1992). Yahya Nazîm Dîvânı (Cilt:1). (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Günay, F. (2001). Râşid (Vak'anüvis) Hayatı, Edebi Kişiliği, Divanı'nın Tenkitli Metni ve İncelemesi. Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Günaydın, E. (2020). İsmetî Dîvânı (İnceleme-Metin-Dizin). Bursa: Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gürel, R. (1999). Enderunlu Vâsıf Dîvânı. İstanbul: Kitabevi.

Kaçar, B. (1994). Gevherî Dîvânı Metin Tahlili. İstanbul: Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.

Kahraman, B. (1992-1993). Bir Şiir Mecmuası. Edebiyat Dergisi, s. 7-8.

Karaköse, S. (2017). Nev'îzâde Atâyî Dîvânı. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.

Kavruk, H. & Selçuk B. (2017). Filibeli Vecdî Dîvânı. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.

Kavukçu, F. Z. (2000). Râmî Dîvânı. Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kaya, B. A. (2017). Azmizâde Hâletî. Sakarya: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.

Kılıç, E. (2013). Mecûa-yı Letâif Fî Sandukati'l-Me'ârif (Metin ve Değerlendirme). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kılıç, A. (1994). Ahmed Neylî Dîvânı. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Köksal, M. F. (2010). "Biyografik Kaynak Olarak Şiir Mecmuaları ve İshakzâde Fevzi Mecmuası", Prof. Dr. Mustafa İsen Adına Klâsik Türk Edebiyatında Biyografi Sempozyumu. 6-8 Mayıs. Nevşehir: Nevşehir Üniversitesi.

Köksal, M. F. (2012). "Şiir Mecmualarının Önemi ve Mecmuaların Sistematiği Tasnifi Projesi (MESTAP)", Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII: Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı. İstanbul: Turkuaz Yayınları, s. 409-431.

Kurtoğlu, O. (2008). “Hurufî-Bektaşî Edebiyatına Dair Bir Şiir Mecmuası”. Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi. 45- 25-35.

Kurtoğlu, O. (2018). Bosnalı Āsım Dîvânı. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.

Kut, G. (1986). “Mecmu’a”, Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (Devirler, İsimler, Eserler, Terimler). İstanbul: DergahYayımları.

Kutlar O. & F. S. (2017). Arpaemîni-zâde Mustafâ Sâmi. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.

Küçük, S. (1999). Antakyalı Münif Divanı. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.

Küçük, S. (1994). Bâkî Dîvânı Tenkitli Basım. Ankara: Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları.

Levend, A. S. (1973). Türk Edebiyatı Tarihi Giriş. (Cilt: 1). Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Macit, M. (2012). Nedîm Dîvânı. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.

Okatan İ. H. (1995). Kafzâde Fâ‘izî, Hayatı Eserler Saanatı-Tenkitli Divan Metni. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Özalp N. A. (2012). Bilgelikler Dîvânı. İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları.

Özuygun A. R. (1999). Hasan Sezâyî’nin Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri, Dîvânı’nın Tenkitli Metni ve İncelemesi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Sami, Ş. (2017). Kāmūs-i Türkî. İstanbul: Çağrı Yayınları.

Saraç, M. A. Y. (2002). Emrî Dîvânı. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.

Sona, F. (2012). İsmail Hikmetî ve Dîvânı. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tarlan, A. N. (1945). Hayâlî Bey Dîvânı. İstanbul: Burhaneddin Erenler Matbaası.

Taşdemir, İ. (2020). Seyyîd Vehbî Divanı’nın Bağlamı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü. Eskişehir: Eskişehir Orhangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Topak, Z. (2023). Klasik Türk Şiiri Eleştiri Terimlerine Bir Örnek: “Süz-Nāk”. Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi. 412-427.

Toparlı, R. (2015). Şemseddin Sivasî Divanı’ndan Seçmeler. Sivas.

Toska, Z. (2007). “Divan Şiirinde Kadın Şairlerin Sesi”, Türk Edebiyatı Tarihi. C.2. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Tuğluk, İ. H. (2007). Abbas Vesīm Efendi: Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği, Divanı’nın Tenkitli Metni ve İncelemesi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tulum, M. & Tanyeri, M. A. (1977). Nev’î Divan. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Tunç, S. (2005). Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Revan 985 Numaralı Şiir Mecmuası. Türkiyat Araştırmaları Dergisi.

Turan, L. (1998). Yenişehirli Avnî Bey Divanı’nın Tahlili. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Uludağ, E. (1992). Şeyhülislām Bahayî Dīvānı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Uzun, M. (2003). Mecmua, Türkiye Diyanet Vakfı İslām Ansiklopedisi. (C. 28, s. 265-268). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı.

Ünver, N. (2020). Gelibolulu Sürûrî Dīvānı. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.

Üzgör, T. (1991). Fehîm-i Kadîm Hayatı, Sanatı, Dīvānı ve Metnin Bugünkü Türkçesi. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını.

Varışoğlu, M. C. (1997). “Hâtem Hayatı, Edebi Şahsiyeti, Divanı’nın Tenkitli Metni ve İncelemesi”. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yavuz, K. & Yavuz, O. (2016). Muhibbî Dīvānı Bütün Şiirleri (İnceleme-Tenkitli Metin). (C.1-2). (1. Baskı). İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı.

Yazar, S. (2013). XVI. yüzyılda Derlenmiş Bir Musammat Mecmuası, International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/1 Winter 2013, p. 601-650.

Yazıcı, G. E. (2017). Kāmî Dīvānı. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.

Yenikale, A. (2017). Sünbül-zâde Vehbî Dīvānı. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.

Yılmaz, O. (2008). Metin Te’sisinde Şiir Mecmualarının Katkısına Bir Örnek: Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonu 5214 Numaralı Mecmua ve Muhtevası. İstanbul: Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi. 255-280.

Yüksel, Ş. (1977). Koca Ragıp Paşa'nın Sanatında ve Yaşantısında Haşmet'in ve Fitnat'ın Yerleri. Cilt: 7. Sayı: 1.

